

Památkový ústav v Pardubicích

*Výroční zpráva
za rok 1999*

V Pardubicích, květen 2000

Obsah :

text

strana

- úvodní slovo ředitelů
- organizační schéma v roce 1999
- organizační schéma v roce 2000
- telefonní, mailové a faxové spojení
- pracovníci ústavu k 31.12.1999
- zpráva o plnění hlavních a mimořádných úkolů v roce 1999
- ❖ odbor památkové péče v roce 1999
 - ✂ oddělení nemovitých památek , hist. urban. a arch.
 - informace o hlavní odborné činnosti
 - havarijní střešní fond
 - program péče o VPR, VPZ, MPR, MPZ
 - program regenerace MPR a MPZ
 - program záchrany architektonického dědictví
 - ✂ oddělení movitých památek a restaurování
 - informace o hlavní odborné činnosti
 - přehled restaurátorských prací v části movitých památek
 - přehled restaurátorských prací u nemovitých památek
 - ✂ oddělení archeologie
 - informace o hlavní odborné činnosti
 - odborná vyjádření a výzkumy
 - ✂ oddělení evidence, dokumentace a ISO
 - informace o hlavní odborné činnosti
 - prohlášení za památky nemovité
 - prohlášení za památky movité
 - návrhy na prohlášení za památky nemovité
 - návrhy na prohlášení za památky movité
 - zrušení prohlášení za nemovité památky
 - zrušení prohlášení za movité památky
 - základní evidence mobiliárních fondů
 - přírůstky mobiliárních fondů
 - nové průzkumy, výzkumy a dokumentace
 - ✂ oddělení foto a videodokumentace
 - informace o hlavních odborných činnostech
- ❖ odbor ekonomický
 - informace a hlavní odborné činnosti
 - agregované výsledky hospodaření za rok 1999
 - stav správy majetku
 - restituční problematika
- ❖ investorská inženýrská činnost, obnova
 - informace o hlavní odborné činnosti
 - projektová příprava
 - obnova
- ❖ hrady a zámky s právem hospodaření
 - souhrn informací k jednotlivým objektům
 - v rámci práva hospodaření našeho ústavu

- ❖ odborné příspěvky
- ❖ Záchranný archeologický výzkum na SH Trosky
Mgr. Jana Benešová
- ❖ Praktické zkušenosti s evidencí a dokumentací sakrálních
památek i zámeckých mobiliárních fondů jako jedné
z prevencí proti jejich odcizení
Mgr. et Mgr. Oldřich Vaňura
- ❖ Vodní pevnosti. Několik poznámek k výtvarné estetice
přehradních technických děl
Mgr. Pavel Panoch
- ❖ Transformátory jako ochrany hodná technická díla
Mgr. Pavel Panoch
- ❖ Svatováclavský cyklus v kostele sv. Václava a Stanislava
ve Měníku
Ing. Jan Klobušický
- ❖ Stručná zpráva o dvou posledních archeologických
výzkumech v Pardubičkách
Mgr. Tomáš Čurda
- ❖ Záchranný archeologický výzkum v konírně hradu Litice
Mgr. Tomáš Čurda
- ❖ Masopustní obchůzka na Hlinecku
PhDr. Ilona Vojancová
- ❖ Heřmánkovice- zpracování podkladů pro vyhlášení vesnické
památkové zóny
Mgr. Antonín Rubáček
- ❖ Podkroví zámku v Doudlebách nad Orlicí
Ing. Jiří Slavík

Úvodní slova ředitele

část první, přesto však epilog :

Vážené dámy, vážení pánové, čtenáři této výroční zprávy,

vždy jednou něco začíná a něco zase končí. Hektické úkoly v posledním období a nutnost v roce 2000 řešit zcela zvláštní a podle mně i mimořádné úkoly (i ve vztahu na budoucnost památkové péče obecně), přirozené stárnutí i chuť předat další rozvoj ústavu mladším, nehledě na problematiku rozpočtu položily přede mně nutnost rozhodnutí. S přibývajícím věkem (v září 1999 mi bylo 60 let) jsem se po konzultacích rozhodl ukončit funkci ředitele ústavu k 31.12.1999. Pan ministr na základě výběrového řízení od 1.1.2000 jmenoval nového ředitele, mého kolegu a dobrého člověka. Ústav jsem s většími či více s menšími úspěchy vedl od roku 1990. Není čas na hodnocení, není čas na osobní vyznání. Ústav stojí před zcela konkrétními úkoly, tato zpráva má podat informaci o činnosti za rok 1999. Se všemi, se kterými jsem se setkal a snad ještě setkám (od počátku roku 1981 v rámci ústavu) děkuji za spolupráci, Váš podíl v ochotě byl někdy menší, jindy mimořádně vysoký, tak jak to v životě bývá. Můj podíl byl také někdy také nižší, jindy podle mého názoru většinou opačný. Snažil jsem se trvale, aby ústav stanovené úkoly plnil a snažil jsem se i o zajištění alespoň přiměřené odměny za mimořádnou práci. Spolupracovníkům děkuji za práci v roce 1999, dále jim přeji úspěšné překonání všech nástrah naší práce, radost z této nelehké, ale hezké činnosti. Přeji jim také světlou budoucnost.

Vám všem pak přeji spokojenost.

Váš

Miroslav Martínek
ředitel do 31. prosince 1999

část druhá, naopak prolog :

Vážení čtenáři,

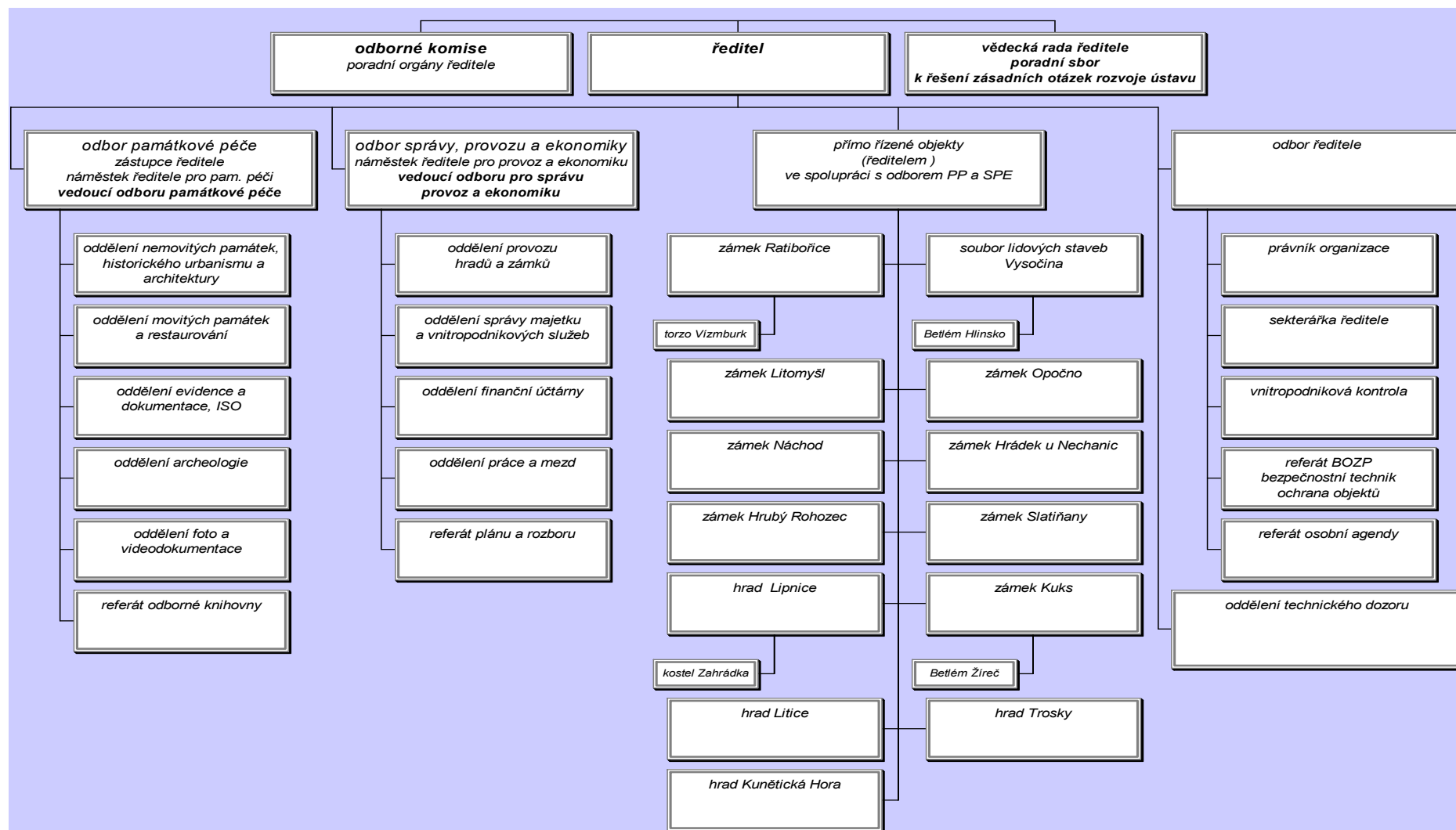
jak se již v předchozích řádcích zmínil můj předchůdce ve funkci pan Miroslav Martínek, jmenoval mě ministr kultury pan Pavel Dostál s účinností od 1 ledna 2000 ředitelem Památkového ústavu v Pardubicích. Chápu tento akt sice jako poctu a projev uznání mé dosavadní dvanáctileté práce na tomto ústavu, ale především jako velmi náročný závazek do budoucna. Úkoly, které před našim ústavem stojí na přelomu tisíciletí jak v odborné památkářské činnosti tak při vykonávání práva hospodaření k památkovým objektům v naší správě a v ekonomické sféře, budou vyžadovat nepochybně ještě větší pracovní nasazení všech zaměstnanců ústavu, jeho ředitele nevyjímaje. Hlavním, závazným vodítkem naší práce zejména v odborné složce bude i nadále „Koncepce účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005“, schválená usnesením vlády České republiky ze dne 22. dubna 1998.

Náročnost těchto úkolů spolu se současnými i očekávanými vnějšími podmínkami pro naši činnost byla důvodem, proč jsem spolu s předchozím ředitelem připravil dílčí změnu organizační struktury ústavu, která nabyla účinnosti 1. ledna 2000 po předchozím schválení Ministerstvem kultury ČR. Dřívější i novou podobu této struktury naleznete v této výroční zprávě alespoň ve schematické podobě.

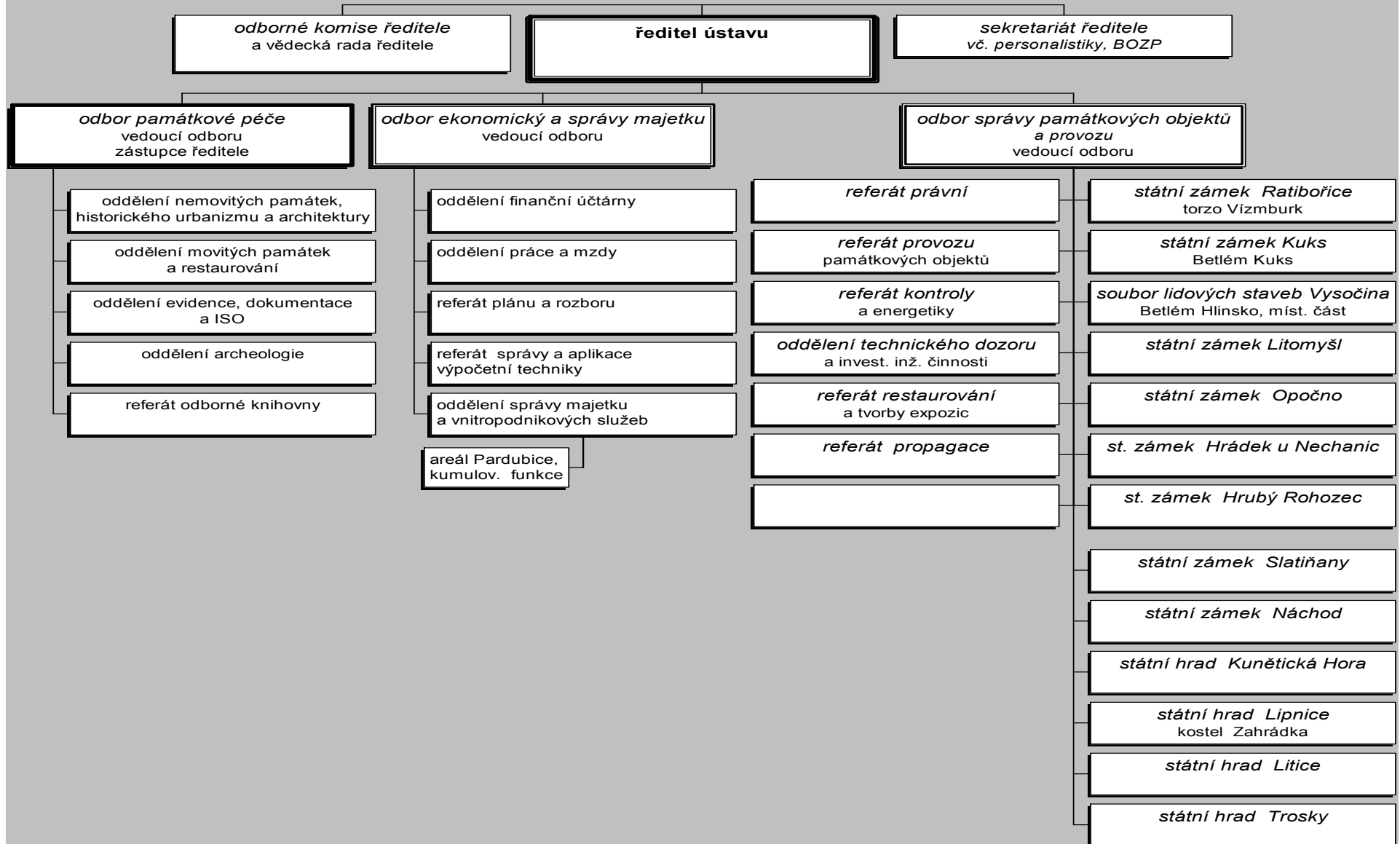
Vzhledem k tomu, že smyslem této zprávy je zhodnocení uplynulého roku, nikoliv tedy prezentace našich nových úkolů a výhledů, nebudu na tomto omezeném prostoru rozvíjet úvahy o budoucnosti. Dovolím si pouze závěrem vyslovit své přesvědčení, že se jak nám, zaměstnancům Památkového ústavu v Pardubicích, tak ostatním příznivcům a milovníkům památek podaří i v budoucnu ochránit v co největší míře toto hmotného kulturního dědictví jako nenahraditelnou součást životního prostředí nás samotných i našich potomků.

Mgr. Jiří Švec
ředitel od 1. ledna 2000

**Organizační schéma Památkového ústavu v Pardubicích
– stav v roce 1999 -**

**organizační struktura ústavu
k 1. lednu roku 2000**

Telefonní, mailové a faxové spojení,

www stránky .

*Použijte prosíme, těchto čísel pro spojení s ústavem,
s našimi pracovníky.*

Ústředna ústavu (přes spojovatelku)

*volejte 040*516007, 040*516013, 040*516021, 040*516028,*

040 516057, 040*516066, 040*516074*

*ústředna Vás propojí na všechny pracovníky, pracující na pracovištích
v Pardubicích*

a dále máte možnosti :

informace o nás www.pupce.cz,

mailové spojení s ústavem pup@pupce.cz

faxové spojení :

*040*516 021 (obecné)*

*040*516662 (k řediteli)*

ředitel ústavu:

Mgr. Jiří Švec

přímý státní telefon i fax

040*516662

telefon ústředna (přes spojovatelku) 040*516***jméno

mobilní telefon 0603*816528

mailové spojení pup@pupce.cz

zástupce ředitele ústavu a ved. odboru PP:

Mgr. Petr Kovařík

přímý státní telefon není

telefon ústředna 040*516*** jméno

mobilní telefon 0602*185554

mailové spojení dosud přes ředitele

vedoucí odboru provozu a správy SHZ:

Ing. Václav Sklenář

přímý státní telefon nemá

mobilní telefon 0602*223121

mailové spojení přes ředitele či soukromé sklenar_vaclav@volny.cz

vedoucí odboru ekonomiky a správy majetku:

paní Zdena Sládková

přímý státní telefon nemá, spojení přes ústřednu

mailové spojení přes ředitele

Další spojení :

a) správy jednotlivých státních zámků, hradů a dalších areálů s právem hospodaření ústavu

(prezentace objektů je na [www. stránkách: pupce.cz](http://www.pupce.cz), hrady_zamky.cz a odkaz tam je i na další specifické, které jsou postupně doplňovány)

SZ Hrádek u Nechanic

telefon 049*5931244

fax 049*5933010

mobil 0604*588669

e-mailové adresy

zamek.hradek@worldonline.cz

SZ Hrubý Rohozec

telefon 0436*321012

e-mailová adresa

h.rohozec@iol.cz

SZ Kuks

telefon 0437*632161

fax 0437*632161

mobil 0606*419210

e-mailová adresa

zamek_kuks@dk.czcom.cz

SH Kunětická Hora

telefon 040*6415428

mobil 0606*806303

e-mailová adresa

kuneticka.hora@cmail.cz

SH Lipnice

telefon 0451*486189, 0451*486114

fax 0451*486139 (OÚ Lipnice n.S.)

mobil 0606*521942

e-mailová adresa

hrad.lipnice@hb.czcom.cz

SZ Litomyšl

telefon 0464*615067

mobil 0606*521942

e-mailová adresa

chateau.litomysl@worldonline.cz

SZ Náchod

telefon 0441*426201

mobil 0602*883842

e-mailová adresa

zamek_nachod@na.czcom.cz

SZ Opocno

telefon 0443*642216

fax 0443*641802

mobil 0606*521949

e-mailová adresa

zamek@opocno.cz

SZ Ratibořice

telefon zámek 0441*452123

telefon mlýn 0441*452572

telefon Bělídlo 0441*452573

e-mailové adresy

zmk_ratiborice@na.czcom.cz

SZ Slatiňany

telefon 0445*681112

fax 0445*682384

mobil

0602*888610

e-mailové adresy

hippo_museum@seznam.cz

zmk_slatinany@pce.czcom.cz

SH Trosky

telefon

0436*313925

fax 0436*313925

mobil 0606*521946

e-mailová adresa

trosky@telecom.cz

hrad@trosky.cz

SH Litice

mobilní spojení 0603*232212

e-mail spojení

hrad.litice@post.cz

SL S Vysočina

telefon Hlinsko v Č 0454*311733 (správa)

Veselý kopec 0454*333175

Betlém Hlinsko 0454*311439

fax 0454*311733

e-mailová adresa

pamatky@xaz.cz

b) specializovaní a detašovaní pracovníci pro výkon odborné organizace památkové péče, dosažitelní mimo ústřednu ústavu. Pracovníky je možné také zastihnout na příslušných Okresních úřadech, partnerských odborech v termínech dle dohody.

pro okres Hradec Králové

(nemovité památky)

Ing. Blanka Adámková – ved. oddělení nemovitých památek

049*5272030 (byt)

mobil 0602*879036

(movité památky a restaurování)

Mgr. Markéta Krmenčíková tel. PÚ 040*516021

(archeologie)

Mgr. Jana Benešová, mobil 0602*890698, či ústředna

pro okres Havlíčkův Brod

(nemovité památky)

paní Jarmila Brožová telefon 0451*427789 (byt)

(movité památky a restaurování)

Mgr. Markéta Krmenčíková (040*516021)

(archeologie)

PhDr. Julie Šulcová, ústředna či mobil 0606*303612

pro okres Semily

(nemovité památky)

pan Tomáš Kesner – telefon 0428*390431

(movité památky a restaurování)

pan Milan Martinec, byt 0433*25220

(archeologie)

Mgr. Jana Benešová, mobil 0602*890698 či ústředna

pro okres Trutnov

(nemovité památky)

Ing. arch. Vladimíra Paterová, tel. 0439*886224(byt)

(movité památky a restaurování)

Marie Vakulová 0441*426201

(archeologie)

Mgr. Jana Benešová, mobil 0602*890698 či ústředna

pro okres Chrudim

(nemovité památky)

Ing. Václav Medek – byt 0455*991452

(movité památky a restaurování)

Mgr. Jitka Slavičková, tel. PÚ 040*516021

(archeologie)

PhDr. Julie Šulcová, ústředna ústavu či mobil 0606*303612

pro okres Rychnov nad Kněžnou

(nemovité památky)

Ing. Radomír Rais, byt 0445*544284

(movité památky a restaurování)

Mgr. Jitka Slavičková, PÚ 040*516021

(archeologie)

Mgr. Tomáš Čurda, ústředna či mobil 0602*890697

pro okres Svitavy

(nemovité památky)

Mgr. Petr Kočí, byt 0464*3074

(movité památky a restaurování)

Mgr. Jarmila Kovaříková, byt 0462*324142

(archeologie)

Mgr. Tomáš Čurda viz výše

pro okres Jičín

(nemovité památky)

Ing. Lenka Nyklová , byt 0434*624479

(movité památky a restaurování)

pan Milan Martinec , byt 0433*25220

(archeologie)

Mgr. Jana Benešová, viz výše

pro okres Náchod

(nemovité památky)

Mgr. Antonín Rubáček, byt 0439*888170

(movité památky a restaurování)

paní Marie Vakulová SZ Náchod 0441*426201

(archeologie)

Mgr. Jana Benešová, viz výše

pro okres Ústí nad Orlicí

(nemovité památky)

Ing. Radim Jakesch mobil 0602*132853

(movité památky a restaurování)

Mgr. Jarmila Kovaříková byt 0462*324142

(archeologie)

Mgr. Tomáš Čurda, viz výše

pro okres Pardubice

(nemovité památky)

spojení přes ústřednu v Pardubicích

Ing. arch. Jan Kadlec, byt 049*5262061 (pouze v nouzi)

(movité památky a restaurování)

Mgr. Markéta Krmenčíková, PÚ 040*516021

(archeologie)

PhDr. Julie Šulcová, spojení viz výše

c) někteří další specialisté ústavu, dosažitelní mimo ústřednu:

vedoucí oddělení nemovitých památek a historického urbanismu.

Ing. Blanka Adámková..... 0602*879036

vedoucí oddělení movitých památek a restaurování

PhDr. Václav Paukert..... 0606*561663

vedoucí oddělení archeologie

PhDr. Julie Šulcová0606*303612

specialista pro zahrady a parky

Ing. Věra Skálová0602*886829

specialista pro lidové a technické stavby

PhDr. Miroslav Madaj 0602*888697

specialista pro územní plánování

Ing. Karel Vosáhlo0602*890695

vedoucí oddělení technického dozoru

Ing. Martin Bouček..... 0602*888611

Přehled pracovníků

k 31. 12. 1999 v členění podle organizační struktury a funkčního zařazení

1. Odbor ředitele

ředitel – Miroslav Martínek (do 31. 12. 1999)
Jiří Švec, Mgr. (od 1. 1. 2000)

2. Odbor památkové péče

zástupce ředitele, vedoucí odboru pam. péče – Švec Jiří, Mgr.
od 1. 1. 2000 Petr Kovařík, Mgr.

3. Odbor pro správu, provoz a ekonomiku

vedoucí odboru – Sklenář Václav, Ing.

1. Odbor ředitele

Kesič Lubura Vera, Mgr.
Novák Jiří
Pilná Vlasta
Šedová Anna /urč./

referát právní
referát BOZP, ochrana objektů
sekretářka ředitele, referát osobní agendy
ref. vnitropodnik.kontr., odb.knih.

oddělení technického dozoru

Bouček Martin, Ing.
Krejčová Vlasta
Křemenák Aleš
Kučerová Vladimíra
Vašata Jaroslav

vedoucí oddělení, odb. stavební dozor
stavební dozor
stavební dozor
administrativní pracovnice-sekretářka
technický dozor

oddělení státního zámku Ratibořice

Stránská Jana, Ing.
Janků Zdeněk /urč./
Kožnarová Věra
Michal Zdeněk /urč./
Polončková Romana /urč./
Štefan Jan
Štefanová Anna
Valtera František
Vojtas Rudolf
Vojtasová Marie
Záliš Milan /urč./

vedoucí objektu
hlídač
ekonom
hlídač
uklizečka
údržbář
zahradník
zahradník
údržbář
uklizečka
hlídač

oddělení státního zámku Litomyšl

Holub Josef

vedoucí objektu

Černý Zdeněk /urč./	hlídač
Filipi Stanislav	zahradník
Franěk Ludvík	údržbář
Faltysová Soňa	uklizečka
Havlíková Irena	pokladní
Poslová Hana	ekonom
Radimecký Karel /urč./	hlídač
Síť Jaroslav, JUDr. /urč./	hlídač
Švecová Marie /urč./	uklizečka
Žáček Miloslav	prov. zámečník-údržbář
Žáčková Jitka	uklizečka
Žáková Magda	odborný pracovník

oddělení souboru lidových staveb Vysočina

Vojancová Ilona, PhDr.	vedoucí objektu
Břízová Věra /urč./	man.dělník
Bureš Josef /urč./	zedník, údržbář
Černá Veronika	pokladní
Dalecká Ludmila /urč./	pokladní
Drápalík Jiří	zedník, údržbář
Häuszler Jiří /urč./	technik
Klas Petr	údržbář
Křivanová Magda, PhDr.	památkář
Macháček Alois	konzervátor
Obolecká Bohuslava /urč./	odb. ref. evidence sbírk. předm.
Páclová Dagmar	průvodce
Rothanzlová Václava	ekonom
Rücker Josef	tesař
Rückerová Marie	uklizečka
Štěpánková Jana, Mgr.	výtvarník

oddělení státního zámku Opočno

Jirák Josef, Ing.	vedoucí objektu
Flégl Pavel	údržbář
Gažíková Štěpánka /urč./	uklizečka
Holancová Eva /urč./	man. dělník
Hrušovská Jitka /urč./	zahradník
Imrichová Alena /urč./	průvodce, pokladní
Ježdíková Jindřiška /urč./	hlídač
Jiráková Štefánia	ekonom
Neumann Jaroslav /urč./	zahradník
Pachovský Ladislav /urč./	hlídač
Šintáková Ludmila /urč./	uklizečka
Štencl Milan /urč./	zahradník
Šulcek Jaroslav	zahradník
Tomeš Karel /urč./	hlídač

oddělení státního zámku Náchod

Růžička Jiří	vedoucí objektu
Dvořáková Zdeňka /urč./	pokladní
Kaválek Roman /urč./	pokladní
Libich Josef	zahradník
Lokvenc František	údržbář
Matyk Václav /urč./	hlídač
Meisner Karel /urč./	stálý průvodce
Nožička Jaromír /urč./	hlídač
Petrová Ingrid /urč./	hlídač
Prátová Milena	zahradník
Prouzová Helga	ekonom
Rotterová Jana	uklizečka
Troutnar Ladislav	man. dělník
Urban Milan /urč./	hlídač

oddělení státního zámku Hrádek u Nechanic

Šenk Ivan	vedoucí objektu
Beníček Petr	uměl. pasíř
Doležal Václav	zahradník
Doležalová Naděžda	zahradník
Kohout Oto /urč./	hlídač
Kohoutová Jaroslava	pokladní
Nosek Petr	průvodce
Pechar Miloslav /urč./	hlídač
Petráčková Jaroslava /urč./	uklizečka
Podsadlo Jan /urč./	hlídač
Stěhulka František	údržbář
Šenková Hana	ekonom
Šlapáková Danka	uklizečka

oddělení státního zámku Hrubý Rohozec

Nováková Marie	vedoucí objektu
Drahoňovská Ivana	odborný referent
Greplová Renata /urč./	man. dělník
Novák František /urč./	hlídač
Novák Michal, Ing. /urč./	hlídač
Štefánek Tomáš /urč./	údržbář
Tomsová Jana /urč./	uklizečka

oddělení státního zámku Slatiňany

Havlíček Jaroslav, Ing.	vedoucí objektu
Bouška Bohumír /urč./	hlídač
Dalecký Václav /urč./	hlídač
David Josef /urč./	zahradník
Ficková Drahomíra	zahradnice
Havel Miroslav /urč./	hlídač

Kostecká Blažena, MVDr.	man. dělník
Kučera Zdeněk	man. dělník
Malina Jaroslav	zahradník
Malinová Anna /urč./	uklizečka
Nunvář Zdeněk	údržbář
Pavlas Josef	údržbář
Prosová Stanislava /urč./	průvodce
Šmejce Vladimír, Ing. /urč./	hlídač
Šťastná Petra /urč./	ekonom

oddělení státního zámku Kuks

Křížkovský Ladislav, Ing.	vedoucí objektu
Feist Rudolf	údržbář
Horvátová Kateřina /urč./	průvodce
Ledvinka Tomáš	zahradník
Ledvinková Martina /urč./	uklizečka
Málek Jiří /urč./	hlídač
Mühlsteinová Hana /urč./	pokladní
Pušová Andrea /urč./	pokladní, průvodce
Sirový Jan /urč./	man. dělník
Skořepová Viera	zahradník

oddělení státního hradu Lipnice

Hanzlík Marek	vedoucí objektu
Bártl Jaroslav, Ing.	pokladní

oddělení státního hradu Trosky

Tomáš Ladislav	vedoucí objektu
Tomášová Olga /urč./	pokladní

oddělení státního hradu Kunětická Hora

Jiroušek Miloš	vedoucí objektu
Starý Josef	pokladní

oddělení státního hradu Litice

Hyksa Pavel	vedoucí objektu
-------------	-----------------

2. Odbor památkové péče

oddělení nemovitých památek, hist. urbanismu a architektury

Adámková Blanka, Ing.	vedoucí odd., památkář, okr. Hradec Králové
Brožová Jarmila	památkář, okr. Havlíčkův Brod
Kadlec Jan, Ing. arch.	památkář, okr. Pardubice
Kesner Tomáš	památkář, okr. Semily

Kočí Petr, Mgr.	památkář, okr. Svitavy
Kovařík Petr, Mgr.	památkář, okr. Ústí n. Orł.
Madaj Miroslav, PhDr.	památkář-etnograf
Medek Václav, Ing.	památkář, okr. Chrudim
Nyklová Lenka, Ing.	památkář, okr. Jičín
Paterová Vladimíra, Ing. arch.	památkář, okr. Trutnov
Rais Radomír, Ing. /urč./	památkář, okr. Rychnov
Rubáček Antonín, Mgr.	památkář, okr. Náchod
Skálová Věra, Ing.	památkář – zahrady
Uchytilová Olga	odbor. referent – sekretářka
Vosáhlo Karel, Ing.	památkář-specialista územní plán

oddělení movitých památek a restaurování

Paukrt Václav, PhDr.	vedoucí oddělení, památkář
Kovaříková Jarmila, Mgr.	památkář, okr. Ústí n. Orł., Svitavy
Krmenčíková Markéta, Mgr.	památkář, okr. Hradec Králové, Havl. Brod
Martinec Milan	památkář, okr. Jičín, Semily
Paukrtová Zdeňka, PhDr.	památkář
Slavičková Jitka, Mgr.	památkář, okr. Rychnov n. Kn., Chrudim
Vakulová Marie	památkář, okr. Náchod, Trutnov

oddělení evidence, dokumentace a ISO

Vaňura Oldřich, Mgr. et Mgr.	vedoucí oddělení, památkář
Arijčuk Petr , Mgr.	památkář
Dědková Irena	dokumentátor
Klobušický Jan, Ing. /urč./	památkář
Mrázová Šárka	památkář
Nováková Ludmila	dokumentátor
Panoch Pavel, Mgr.	památkář
Provazník Karel	památkář
Setínková Zora	dokumentátor
Slavík Jiří, Ing.	památkář
Ščuková Věra	památkář
Šimečková Věra	dokumentátor
Švecová Eva	archivář
Tobiášková Irena, Mgr.,Bc.	památkář
Zelenka Jiří	památkář

oddělení foto a videodokumentace

Milská Vlastimila	vedoucí oddělení, dokumentátor
Křištof Milan	fotograf
Maryška Vilém	fotograf, video
Maryšková Ivana	dokumentátor
Pykalová Zuzana	fotograf

oddělení archeologie

Šulcová Julie, PhDr.	vedoucí oddělení, památkář
Adámková Jana	odbor.ref. - geodet
Benešová Jana, Mgr.	památkář, archeolog
Čurda Tomáš, Mgr.	archeolog
Kobera Martin /urč./	dokumentátor
Líbalová Ivana	konzervátor
Matoušková Alena	geodet
Sedláková Věra	konzervátor
Vašatová Marta	provozní pracovnice

3. Odbor správy, provozu a ekonomiky

oddělení provozu státních hradů a zámků

Shejbal Václav	vedoucí oddělení, odb. tech. pracovník
Cobl Josef	odborný referent restaurování
Haitman Jaroslav	pracovník pro provoz SHZ
Kučerová Irena	grafička
Zábranský František	energetik

oddělení správy majetku a vnitropodnikových služeb

Mynaříková Jindřiška	vedoucí oddělení, ev. a ochr. majetku
Fejtová Petra	ref. evidence a ochr. majetku
Fibichová Milada	ekonom- zásobování, doprava
Hájková Jana	telefon, podatelna
Kruml Lubomír	řidič
Pešek Lubomír /urč./	údržbář
Pšeničková Marta	ref. evidence a ochr. majetku
Slepičková Helena /urč./	archivářka
Šťastná Irena	odbor. ref. provozu, rozmnožovna
Vojtíšek Otokar, Ing. /urč./	inventurník

oddělení finanční účtárny

Flídrová Jana	vedoucí oddělení, fin. účetní
Dušková Dagmar	finanční účetní
Herinková Libuše	finanční účetní
Kvapilová Lenka	finanční účetní

oddělení práce a mezd

Rejzková Miroslava	vedoucí oddělení, mzdová účetní
Puskášová Iveta	mzdová účetní
Školníková Jindřiška /urč./	mzdová účetní

referát plánu a rozboru

Bečíčková Eva	ekonom,plánovač
---------------	-----------------

Plnění

plánu hlavních a mimořádných úkolů za rok 1999

A.

Hlavní a mimořádné úkoly, stanovené zřizovatelem (MK ČR)

- ♦ 1) Zvýšený odborný památkový dohled nad obnovou kulturních památek subvencovanou v rámci programů ministerstva kultury na úseku památkové péče a koordinace Programu podpory záchranných archeologických výzkumů v ČR.

Termín plnění: průběžně a podle operativního zadání zřizovatele.

garant: náměstek pro PP

realizace a) oddělení nemovitých památek

b) oddělení archeologie

Plnění : V oddělení nemovitých památek byly úkoly v průběhu roku 1999 zajištěny. Akce, subvencované z jednotlivých programů MK ČR byly sledovány jak v části přípravy, tak v části realizace zejména s přihlédnutím k nosným programům regenerace a PZAD. Práce byly kumulovány zejména do druhé části roku. Lze konstatovat, že pozornost byla věnována všem akcím, včetně akcí z havarijního fondu, kterou ústav cestou oddělení zajišťuje na základě zmocnění zřizovatele specificky včetně smluvních vztahů.

V oddělení archeologie bylo zpracováno celkem 11 návrhů PPZAV (ve dvou etapách – v 1. a 2. pololetí) Tyto akce byly projednány v archeologické komisi. Po schválení 7 akcí zřizovatelem, z nichž 5 bylo zajištěno vlastním odborným pracovištěm, dvě byly zajištěny subdodávkou oprávněnou organizací. Zajištění si vyžádalo mimo rozpočet ústavu 698 tis. Kč, které byly jako účelové zřizovatelem zajištěny.

Úkol byl splněn.

- ♦ 2) Koordinační a hodnotící úloha ve vztahu k výběru akcí obnovy kulturních památek určených k zařazení do programů ministerstva kultury na úseku památkové péče

Termíny plnění: podle harmonogramů jednotlivých programů.

garant: náměstek pro PP

realizace :dotčení vedoucí oddělení

Plnění : Odbor památkové péče cestou zejména oddělení nemovitých památek a architektury a oddělení movitých památek a restaurování zajistil plně koordinační a hodnotící úlohu naší organizace. Obě oddělení prováděla jak doporučení výběru, tak koordinaci a hodnocení výběru akcí, určených k zařazení do programů MK ČR. Byly splněny i časové požadavky zřizovatele.

Úkol byl splněn.

- ♦ 3) Zajištění alokace dotací v Havarijním-střešním programu včetně uzavření a finančního vypořádání smluv s jednotlivými vlastníky kulturních památek
Nejzazší termín pro uzavření smluv: 30. 9. 1999
garant: náměstek pro PP
realizace : vedoucí oddělení nemovitých památek

Plnění: Již tradiční úkol, zadaný zřizovatelem , směřující na konkrétní alokaci z prostředků MK ČR v havarijním – střešním fondu byl splněn. Byli osloveni jednotliví vlastníci kulturních památek, byl proveden výběr, uzavřeny smluvní vztahy ve stanoveném termínu a ve stanoveném rozsahu.

Úkol byl splněn

- ♦ 4) Spolupráce se Státním ústavem památkové péče při zajištění úkolů:
 - a) dopracování Koncepce památkové ochrany a péče o venkovská sídla s dochovanými soubory lidové architektury v ČR
 - b) pasportizace hradů a zámků v ČR (III. etapa)
 - c) Koncepce památkové ochrany a péče o krajinné památkové zóny v ČR
 - d) Koncepce reidentifikace nemovitých kulturních památek v ČR
 - e) přepracování úkolu Aktualizace koncepce památkové ochrany historických měst v ČR
 - f) dopracování syntézy Koncepce výběru věcí na prohlášení za kulturní památku v ČR
 - g) vydání publikace Seznamu nejohroženějších a nevyužitých kulturních památek v ČR
 - h) II. etapa revize a kompletace centrální evidence mobiliárních fondů státních hradů a zámků (karty základní evidence)
 garant: náměstek pro PP
realizace: dotčení vedoucí oddělení

Plnění : Ústav se na plnění úkolů, souvisejících s účinnou spoluprací se SÚPP při zajištění jmenovitých úkolů zapojil podle zadání a to v jednotlivých částech kombinovaného úkolu, jmenovitě

- a) *byla zajištěna účast odborného pracovníka v komisi a zpracování návrhů zón v sídlech s dochovanými soubory lidové architektury, jmenovitě v našem regionu šlo o Telecí v okrese Svitavy, Újezd, okres Semily a Cotkyle, okres Ústí n. Orli.*
- b) *odborní pracovníci se aktivně podíleli i v roce 1999 na plnění úkolu řešitelského týmu.*
- c) *Pracovníci ústavu u aktivně na plnění úkolu SÚPP spolupracují, byl předložen vlastní návrh koncepce v této oblasti.*
- d) *náš ústav se zapojil do přípravné fáze návrhu metodiky reidentifikace, vyslovil souhlas se zapojením do projektu účelového financování tohoto úkolu . V závěru roku byl projednáván jiný způsob řešení tohoto úkolu pro ústav, plnění je však předmětem úkolu pro rok 2000 a další roky.*
- e) *ústav se podílí účastí i projednanou činností na plnění zadaného úkolu, byla zpracována časová i věcná rozvaha včetně finanční předpokládaných prací na revizi prohlášených rezervací i zón. Aplikace bude probíhat podle zadání řešitele úkolu.*
- f) *výsledky řešitelského týmu byly projednávány 4.3.1999 s MK ČR a SÚPP včetně dohodnutých opatření. Interní koncepce ústavu, zpracovaná odborným*

náměstkem, byla vnějšími orgány hodnocena kladně a ústav i v hodnoceném období podle této interní koncepce podle modifikace z uvedeného jednání pokračuje

- g) .regionální seznam dle zadání byl předán řádně a včas.*
- h) ústav se operativně zapojil do plnění zadaného úkolu, jmenovitě ve druhé etapě revize a kompletace centrální evidence mobiliárních fundů hradů a zámků. Kompletované evidenční karty ZEMF jsou předávány SÚPP. Ústav má v současné době zpracováno více jak 35200 údajů počítačovým způsobem, který po zpřesnění nahrazuje karty klasické. Ústav byl nucen vzhledem k trvajícím restitučním řízením zvýšit své úsilí o aktualizaci a zpřesnění ZEMF u areálu NKP SZ Opočno a to jak v části fotodokumentace, tak sbírkových předmětů., jmenovitě cca 6000 položek. Pozornost se soustředila i na ZEMF SZ Slatiňany (cca 10 000 položek), SZ Náchod a další. Takto zvýšenou aktivitou však ústav začal mít problémy se souvisejícími finančními náklady a to včetně nákladů na pořízení odpovídající techniky a vlastní provoz.*

Úkol byl v zadaném rozsahu splněn, části plnění bodu h) specificky zvýšeným rozsahem.

- ♦ 5) Předložení návrhu na vítěze krajského kola soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci programu regenerace za rok 1998, včetně koordinace spolupráce s ministerstvem pro místní rozvoj a SHS ČMS
Termín splnění: 30. 1. 1999
garant: náměstek pro PP
realizace : ved. odd, nemovitých památek

Plnění : Ústav v rozsahu zadaného úkolu aktivně připravil podmínky pro přihlášky, podmínky pro jednání a hodnocení komise včetně odpovídající aktivní účasti. Návrhy byly předloženy řádně a včas.

Úkol byl splněn .

- ♦ 6) Koordinace krajského kola soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci programu regenerace za rok 1999, včetně zajištění spolupráce s ministerstvem pro místní rozvoj a SHS ČMS.
Termín splnění: 31. 12. 1999
garant: náměstek pro PP
realizace: ved. oddělení nemovitých památek

Plnění: ústav zajistil koordinaci činností, související se soutěží, zajistil plně spolupráci s ministerstvem pro místní rozvoj i Sdružením historických sídel ČMS. Jednání a hodnocení bylo již provedeno.

Úkol byl splněn.

- ♦ 7) Zpracování plánu (plánů) zásad památkové ochrany a hodnocení území městské památkové rezervace nebo zóny (nebo její části) podle vlastního výběru a dohody se zřizovatelem.
Termín pro ukončení výběru: 30. 1. 1999, kontrolní termíny: 30. 6. a 30. 11. 1999, odevzdání dvou paré plánu s přílohami zřizovateli: 15. 12. 1999

garant: náměstek pro PP
realizace: ved. odd. NP

Plnění: Výběr lokality byl proveden a dohodnut se zřizovatelem. Předmětem plnění je Moravská Třebová, práce byly v dohodnutém rozsahu provedeny včetně zpracování archeologického horizontu ve spolupráci s oddělením archeologie ústavu.

Úkol byl v projednaném rozsahu splněn.

- ♦ 8) Vydání výroční zprávy o činnosti organizace za rok 1998, včetně podrobného rozboru hospodaření s veřejnými finančními prostředky podle jednotlivých činností ústavu.

Termín splnění: 30. 6. 1999, formou publikace a zároveň zveřejněním na Internetu.

garant: ředitel (MÚŘ)

realizace: náměstkové pro PP a SPE, dotčení ved. pracovníci

Plnění: ústav zajistil splnění úkolu zřizovatele v plném rozsahu včetně zabezpečení uplatněného rozsahu a termínu plnění.

Úkol byl splněn.

- ♦ 9) Komplexní zajištění úkolů spojených s účelově a institucionálně financovaným výzkumem a vývojem na úseku památkové péče, včetně publikace výsledků úkolů výzkumu a vývoje.

Termín plnění: průběžně a podle operativního zadání zřizovatele a pokynů Státního ústavu památkové péče

garant: náměstek pro PP

realizace: dotčení zpracovatelé

Plnění: ústav se aktivně podílel na účelovém financování cestou našich pracovníků, zapojených do projektu SÚPP. Komplex úkolů, zabezpečovaných v rámci institucionálního financování byl plněn podle zadání v průběhu roku. Vnitropodnikově byli řešitelé informováni o čerpání položek ve spolupráci s ekonomickým odborem. V rozpracovanosti byly úkoly posuzovány výstupy 14.9.1999, hodnocení bylo pak provedeno 15.12.1999. Vyúčtování bylo provedeno

Úkol byl splněn.

- ♦ 10) Aktivní participace na oslavách Mezinárodního dne památek a EHD podle zadání zřizovatele a ve spolupráci se SHS ČMS.

garant: náměstek pro SPE

realizace: ved. odd.provozu SHZ, vedoucí správ SHZ

Plnění: ústav se plně zapojil do všech konkrétních i společenských aktivit, souvisejících s oslavami Mezinárodního dne památek (jaro) i Dnů evropského kulturního dědictví (EHD – podzim).Pokud jde o MDP, mimo jiné aktivity jako Den otevřených dveří a podobně byla zajištěna rozšířená prezentace námi spravovaných jednotlivých státních hradů a zámků, ústav pro seniory a organizovanou školní

mládež zajistil přístup zdarma. V rámci EHD byly zajištěny obdobné aktivity, navíc ústav z vlastní iniciativy zajistil plně zahájení regionálních dnů na SLS Vysočina. Organizace se přihlásila i ke všem akcím doprovodným, pořádaných SHSČMS, k aktivitám Evropa – společné dědictví i k akcím, souvisejících s Miléníem. Rozsah aktivit, praktických jednání s představiteli OkÚ přinesl i možnosti vyššího příspěvku k oslavám Milénia sdružením prostředků.

Plnění :úkol byl splněn v rozšířeném rozsahu

- ♦ 11) Prostorová identifikace kulturních památek doporučených za kraj do národního a mezinárodního registru podle Haagské úmluvy.
Termín plnění: podle bližšího zadání zřizovatele
garant: náměstek pro PP
realizace: dle určení

Plnění: Podklady byly zpracovány podle zadání zřizovatele a podle jeho požadavků byly doplněny a upraveny.

Úkol byl splněn.

- ♦ 12) Aktualizace údajů k návrhům na prohlášení věci za kulturní památku, u nichž bylo zahájeno řízení podle § 3 zák. č. 20/87 Sb. v období let 1990 – 1994, ale které zatím nebylo ukončeno.
Termín plnění: průběžně do 30. 8. 1999
garant: náměstek pro PP
realizace: dotčení ved. oddělení a určení pracovníci

Plnění: v souladu se závěry jednání na SÚPP ze dne 4.3.1999 a v souladu s pokynem zřizovatele byl vypracován časový program plnění úkolu (doplnění a aktualizace údajů k dosud neuzavřeným návrhům z let 1990-1994) Aktualizované starší návrhy jsou opakovaně zasílány zřizovateli (okresy HB, RK, CR, JC) V části movitých památek pak byly zpracovány a odeslány aktualizované návrhy z okresů PU, NA se stanoviskem příslušných Okresních úřadů.

Úkol byl splněn.

- ♦ 13) Příprava mimořádných akcí k oslavě milénia 2000/2001 v oblasti presentace zpřístupněných památkových objektů.
garant: náměstek OSPE
realizace: odbor SPE, vedoucí správ SHZ

Plnění: ústav v rámci podrobné přípravy na zadaný úkol zajistil návrh jednotlivých akcí, souvisejících s přípravou Milénia. část úkolů je reálně zajištěna (slavnostní osvětlení SH Trosky a SH Kunětická hora díky sponzorské spolupráci, příprava na slavnostní otevření provozně ucelené části expozice 1 patra NKP SZ Litomyšl v souvislosti s prohlášením SZ Litomyšl za památku UNESCO – i když dosud není plně ekonomicky i věcně zajištěna v části restaurování). Další iniciativy jsou závislé na finančních zdrojích a budou řešeny v průběhu roku 2000.

Úkol byl splněn.

- ♦ 14) Uspořádání Okresního dne památek, krajského setkání s pracovníky okresních úřadů z úseku památkové péče a Dnů otevřených dveří pro pracovníky or-

gánů samosprávy a státní správy na památkových objektech zpřístupněných veřejnosti.

Plnění: podle bližšího zadání zřizovatele

garant: ředitel

realizace: dotčení pracovníci samostatným příkazem ředitele

Plnění: Krajské setkání s pracovníky Okresních úřadů za přítomnosti vedoucích a odborných pracovníků ústavu se konalo ve spolupráci s OkÚ Hradec Králové. V souladu s dohodnutým programem byly projednány všechny otázky, zajímavící pracovníky Okresních úřadů. Byly projednány i odborné úkoly ústavu ve vztahu k pracovníkům referátů kultury a potřebné míře spolupráce.

Ústav zorganizoval na všech zpřístupněných hradech zámčích a v SLS setkání v rámci Dnů otevřených dveří a to pro představitele správy i samosprávy vč. OkÚ. Jednání probíhala ve věcné atmosféře, některých jednání se zúčastnili i pozvaní poslanci a senátoři. Setkání jistě přispělo ke vzájemnému vysvětlení názorů na provoz SHZ a zejména osvětlilo ekonomické problémy provozu. Nad rámec těchto aktivit, jak je uvedeno v této zprávě o plnění úkolů ústav zorganizoval setkání ke dnům EHD a to formou značné společenské aktivity za účasti poslanců, senátorů, představitelů OkÚ, církví apod. v SLS Vysočina.

Úkol byl splněn v rozšířeném rozsahu.

- ♦ 15) Pokračování intenzivní obnovy a zvýšené presentace národní kulturní památky areálu SZ v Litomyšli.

Kontrolní termín: 30. 6. 1999, spolupráce s vedením města Litomyšl

garant: ved. odd. TD, v části spolupráce s městem ředitel, náměstkyně a ved. správy

Plnění: Ústav využil všech dostupných prostředků a možností ke splnění úkolu. Především zajistil pokračování prací na dokončení stavebních a restaurátorských zásahů v přízemí SZ pro zabezpečení plynulého provozu v kulturně společenské části zámku. Prioritou v roce 1999 byly i intenzivní práce na restaurování reprezentační části 1 patra východního křídla pro novou, provozně ucelenou část expozice. Byla provedena taková opatření, že bude možné v roce 2000 tuto část po dlouholetém uzavření pro návštěvníky otevřít a to již 16. června roku 2000 v souvislosti s akcí UNESCO. Ústav cestou správy SZ zajistil zvýšenou prezentaci a průvodcovskou činnost zajištěním návštěvníků cestou cestovních agentur. Ústav spolupracoval při mezinárodních akcí Smetanova Litomyšl s městem. Vedoucí pracovníci se po celé hodnocené období plněním úkolu zabývali, bylo vedeno s představiteli města více jednání, m.j. i za účasti pana ministra kultury. Je však z reakcí zřejmé, že nebylo plně docíleno kontinuity názorů.

Úkol byl dle zadání splněn.

- ♦ 16) Uzavření dohody s Akademie věd ČR o rozsahu a podmínkách provádění archeologických výzkumů podle zákona č. 20/87 Sb.

Termín splnění: 30. 3. 1999

garant: ředitel

realizace: ved. odd. A

Plnění: Přes řadu dílčích problémů v době zahájení plnění byla dohoda uzavřena.

Úkol byl splněn .

- ♦ 17) Šetření o původu předmětů kulturní povahy v mobiliárních fondech spravovaných památkových objektů – identifikace majetku obětí holocaustu.
Termín splnění: 30. 6. 1999
garant: náměstkové pro PP a SPE
realizace: oddělení správy majetku, ved. správ, odd. EDOP

Plnění :ústav provedl potřebná šetření k zajištění úkolu a zprávu o výsledku sdělil MK ČR samostatným dopisem.

Úkol byl splněn

- ♦ 18) Aktivní účast na kampani Rady Evropy „Společné dědictví“ podle zadání zřizovatele a pokynů Státního ústavu památkové péče.
garant: ředitel
realizace: dle samostatného příkazu ředitele

Plnění: Samostatné zadání nebylo zřizovatelem aplikováno, ústav se podle zpřístupněných podkladů a informací sám do aktivit zapojil a k některým se přihlásil.

Úkol byl splněn.

- ♦ 19) Zajištění odborných činností pro ISO
termín plnění: průběžně
garant: náměstek pro PP
realizace: ved. odd. EDOP

Plnění: Tato výrazná činnost ústavu (ve spojení s jinými nosnými úkoly) je mimořádně náročná. Komplexní činnost v oblasti integrovaného systému ochrany má svá specifika a plnění úkolů v této oblasti ne náročné jak lidsky, tak ekonomicky i profesně. Zvládnutí úkolů v roce předchozím vytvořilo i lepší vstupní podmínky pro rok 1999. Bylo proto možné aplikovat v části videodokumentace dva pracovní týmy, i když za složitějších ekonomických i věcných podmínek (včetně řešení problematiky spolupráce s církví, kterou se snažil ústav řešit i individuálně v rámci potřebného splnění zadání s dobrým výsledkem). Díky pochopení církve bylo možné přes dílčí prostoj relativně splnit vysoké procento dlouholetého úkolu. K 31.12.1999 je k dispozici fotodokumentace 77 církevních objektů (předpoklad byl 45). Ústav plnil i úkoly, spojené se souvisejícími činnostmi tak, jak je zřizovateli předáno samostatným materiálem.

Úkol byl splněn v rozšířeném rozsahu

Plán unitropodnikových hlavních úkolů pro rok 1999.

Odbor památkové péče

- 1) Průběžně naplňovat databázi ostravského programu Dědictví a koordinovat spolupráci s oddělením MPR a NP na revizi a doplňování evidenčních listů kulturních památek.

Zodpovídá vedoucí EDOP ve spolupráci s vedoucími ONP a OMPR.

Plnění: Při plnění tohoto úkolu byla hlavní a koordinační úloha svěřena oddělení EDOP, spolupráce uložena dalším dvěma oddělením, tj. movitých památek a restaurování a nemovitých památek a architektury. Lze oprávněně konstatovat, že počítačový program byl plně zprovozněn, aktivně byla v hodnoceném roce provedena revize a stanovenou formou zpracováno 367 evidenčních listů. Značná náročnost koordinace mezi subjekty, zajišťujícími plnění úkolu, byla také zabezpečena. Spolupráce oddělení ústavu při této činnosti byla zajištěna cestou ved. oddělení. Protože zřizovatelé jsou poskytnuty podrobné informace samostatně, v této zprávě se dále uvádí, že : v části nemovitých památek došlo zejména u okresů Náchod (70 listů) a Rychnov n. Kn. (rovněž 70 listů) k pozitivnímu posunu v revizi a doplňování karet, v části movitých památek pak byl aplikován rovněž výpočetní systém zpracování a v hodnoceném roce bylo takto zpracováno min. 157 karet. K 31.12.1999 je v Ústředním seznamu celkem 12 555 kulturních památek, nově prohlášeno 67 kulturních památek (26 movitých a 41 nemovitých – bez mobiliáře SHZ, které jsou dosud prohlášeny hromadně. V části movitých památek probíhala revize včetně případného doplňování ve všech 11 okresech regionu. Lze tedy potvrdit, že úkol je dle zadání průběžně plněn.

Úkol byl splněn

- 2.) Pokračovat ve videodokumentaci a fotodokumentaci předmětů kulturní hodnoty v objektech římskokatolické církve tak, aby v roce 1999 bylo dokumentováno nejméně 45 kostelů, kaplí a far.

Zodpovídá vedoucí EDOP ve spolupráci s vedoucími OMPR a fotooddělení.

Plnění : zadaný úkol byl splněn v podstatně větším rozsahu. Proti předpokladu 45 církevních památek bylo do konce roku komplexně zpracováno 77 objektů. Díky specifické spolupráci, zejména s Biskupstvím královéhradeckým byl v hodnoceném období zaznamenán výrazný posun. Největší část se soustředila právě na církevní objekty v Biskupství královéhradeckém, nižší podíl pak byl proveden v Arcibiskupství olomouckém. K 31.12.1999 tak ústav již zdokumentoval při videodokumentaci celkem více jak 33 000 movitých předmětů sakrální povahy s celkem 351 objekty. Spolupráce s odd. movitých památek a restaurování byla zajištěn, odborní pracovníci spolupracovali v okresech Náchod, Trutnov, Chrudim, Rychnov n. Kn., Jičín, Pardubice, Hradec Králové.

Úkol byl splněn.

- 3) Zajišťovat úkoly ISO, nadále vést evidenci odcizených movitých památek, průběžně.

Policii ČR poskytovat fotodokumentaci a odbornou specifikaci odcizených movitých památek, provádět jejich předběžná ohodnocení.
Zodpovídá vedoucí EDOP.

Plnění: Úkolu byla v hodnoceném období věnována důsledná pozornost. Evidence je zpracovávána, údaje jsou po vyhodnocení poskytovány přímo i elektronickou poštou Policii ČR. Nákladem ústavu je policii poskytována fotodokumentace černobílá i barevná, jsou poskytovány potřebné údaje včetně potřebného ohodnocení zcizených předmětů.

Úkol byl splněn.

- 4) Pokračovat v počítačovém zpracovávání karet ZEMF na SZ Náchod, provádět tisk karet včetně kompletace s fotodokumentací. Počítačově zpracovávat karty ze SZ Hrubý Rohozec, dokončit totéž na Pecce. Koordinovat tuto činnost na objektech ve správě ústavu.
Zodpovídá vedoucí EDOP.

Plnění: V hodnoceném roce bylo zajištěno zpracování karet ZEMF včetně fotodokumentace z objektu SZ Náchod (1772 ks), SZ Hrubý Rohozec (1626 ks), SZ Slatiňany (zakódováno 4 887 karet a zpracováno 3 905 karet – je k dispozici již 11 125 ks), SZ Opočno – kontrola 6000 ks karet v počítačovém zpracování. Podstatná část zpracovaných podkladů je průběžně předávána SÚPP. Dále v rámci spolupráce se SÚPP ústav zajistil chybějící dokumentaci SZ Hrádek u Nechanic (4000 karet). Situace si dále vyžádala zajištění podkladů vč. fotodokumentace pro SLS Vysočina, pro AV ČR.

Úkol byl v rozšířeném rozsahu splněn.

- 5) Pokračovat ve zpracovávání inventáře plánové dokumentace a rozšiřování fondu plánové dokumentace a SHP.
Zodpovídá vedoucí EDOP.

Plnění: plnění úkolu je tradičně věnována značná pozornost. V hodnoceném období pokračovalo zpracovávání inventáře plánové dokumentace, podařilo se získat další stavebně historické průzkumy, byly zpracovávány nové restaurátorské zprávy, poskytovány podklady pro vnější kontroly. Pro badatele byly průběžně připravovány materiály pro studium.

Úkol je splněn.

- 6) Vyřizovat agendu osvědčení na základě zákona 71/94 Sb. ve spolupráci EDOP a oddělení MPR.
Zodpovídají vedoucí EDOP a OMPR.

Plnění: V hodnoceném roce bylo zpracováno 49 žádostí (z toho 30 v 1 pololetí). Osvědčení byla zpracovávána digitálně, včetně potřebných ověřování. Novým prvkem se stávají žádosti o vystavení osvědčení na pískovcové artefakty (sochy, tvořící dříve zjevně nedílný celek s náhrobky na hřbitovech či součásti architektury nebo zahrad).

Úkol byl splněn.

- 7) Pro pracovníky OPP, ředitele a náměstka pro PP zajišťovat nejméně pololetně aktualizaci seznamu KP.

Zodpovídá vedoucí EDOP.

Plnění: pro pracovníky ústavu je k dispozici elektronická verze státního seznamu kulturních památek v části nemovitých kulturních památek pro celý region, již druhá aktualizace bude zpracována počátkem roku 2000. V hodnoceném roce byla také vydána pro potřeby Okresních úřadu v regionu verze sešitového zpracování.

Úkol byl splněn.

- 8) Průběžně pořizovat fotodokumentaci k návrhům na prohlášení věci za KP, dokumentovat současný stav KP a průběh restaurátorských a rekonstrukčních prací a archeologických výzkumů.

Zodpovídá vedoucí oddělení fotodokumentace.

Plnění: oddělení fotodokumentace v souladu se zadáním zajišťovalo vyžádanou dokumentaci.

Úkol byl splněn.

- 9) Pokračovat ve fotodokumentaci mobiliárních fondů ve veřejných budovách dle požadavků OMPR a EDOP.

Zodpovídá vedoucí oddělení fotodokumentace.

Plnění: úkol byl v souladu s požadavky zajištěn.

Úkol byl splněn.

- 10) Zpracovat druhou část plánu ochrany MPR Moravská Třebová, v případě dostateku přidělených finančních prostředků zahájit zpracování plánu pro Broumov.

Zodpovídá vedoucí ONP.

Plnění: V souladu se zadáním úkolu byla zpracována druhá část Plánu ochrany MPR Moravská Třebová. V hodnoceném období byla také zpracována první část MPZ Broumov. Podklady byly předány MK ČR.

Úkol byl splněn.

- 11) Zvýšit součinnost s EDOP při doplňování evidenčních listů nemovitých KP.

Zodpovídá vedoucí ONP.

Plnění: U nově prohlašovaných kulturních památek jsou podklady pro počítačové zpracování zajištěny ihned ostatní jsou doplňovány a nově zpracovávány podle časových možností jednotlivých pracovníků. Podkladem o spolupráci jsou z odd. MPA předloženy tabulky :

1999	počet vyjád-	počet návrhů na	počet zpracova-
------	--------------	-----------------	-----------------

	ření	zapsání	ných karet
okres Havlíčkův Brod J.Brožová	146	3	-
okres Hradec Králové Ing.B.Adámková	203	-	3
okres Chrudim Ing.V.Medek	218	-	12
okres Jičín Ing.L.Nyklová	280	-	-
okres Náchod Mgr.A.Rubáček	290	3 1 VPZ	5
okres Pardubice Ing.arch.J.Kadlec	423	1	-
okres Rychnov n.K. Ing.J.Slavík, Ing.Rais	137	-	-
okres Semily T.Kesner	145	3	-
okres Svitavy Mgr.P.Kočí	193	7	20
okres Trutnov Ing.arch. V. Paterová	229	3 1 MPZ	-
okres Ústí n.O. Mgr.P.Kovařík	329	-	-
lidová architektura PhDr.M.Madaj	176	10 3 VPZ	-
urbanismus Ing.K.Vosáhlo	124	-	-
parky Ing.V.Skálová	63	-	-

Úkol byl splněn.

- 12) V odůvodněných případech na základě soustavného průzkumu zpracovávat a do interní komise předkládat návrhy na prohlášení věcí nemovitých i movitých za KP. Zodpovídají vedoucí oddělení NP, MPR a EDOP.

Plnění: Návrhy z oddělení nemovitých památek v souladu se zadáním procházejí ustanovenou komisí ústavu. Návrhy jsou zpracovávány zejména v rámci IFVV. Z hodnocení komise vyplývá, že byly uplatněny dílčí připomínky a po opravě byly podklady předány ke zpracování odd. EDOP. V části movitých památek a restaurování byly rovněž návrhy předkládány cestou interní komise a po odsouhlasení předány ke zpracování a jako návrhy předány MK ČR.

Úkol byl splněn.

- 13) Provést výběr mobiliáře a zpracování podkladů pro Program restaurování MP MK ČR na rok 2000 podle harmonogramu MK ČR. Zodpovídá vedoucí OMPR.

Plnění: V terénu byly provedeny potřebné průzkumy, výběr mobiliáře, zpracovány památkové záměry na restaurování. Bylo zajištěno vyplnění formulářů Programů restaurování a ústav zajistil předání na MK ČR. Byla rovněž zajištěna aktivní účast pracovnice ústavu v komisi MK ČR.

Úkol byl splněn.

- 14) Pokračovat ve spolupráci na scénáři expozic na SZ Litomyšl a SZ Náchod, pokračovat v restaurování vybraného mobiliáře a nálezů v místnostech určených pro rozšíření expozic.
Spolupracovat na úpravách dalších expozic a výstav na objektech ve správě ústavu.
Zodpovídá vedoucí OMPR.

Plnění: spolupráce na scénářích byla zajišťována a to i v součinnosti se SÚPP v Praze, v rámci finančních možností ústavu bylo zajištěno restaurování dalších předmětů (vybraného mobiliáře do expozic) a byl vybrán další mobiliář pro budoucí restaurování.

Úkol byl splněn.

- 15) Sledovat stav KP jiných vlastníků včetně jejich využití, upozorňovat na nedostatky a spolupracovat v této věci s orgány SPP.
Zodpovídají vedoucí oddělení NP a MPR.

Plnění: obě oddělení ústavu zajišťovala dle zadání. Zjištěné nedostatky byly řešeny upozorněním a ve spolupráci s příslušnými OkÚ jako výkonnými orgány státní správy.

Úkol splněn.

- 16) Prověřovat stav a způsob uložení mobiliáře na objektech ve správě ústavu, navrhopat opatření na zlepšení a na odstranění nedostatků.
Zodpovídá vedoucí OMPR.

Plnění: úkol byl v průběhu sledovaného období zabezpečován, opatření byla navrhována a oddělení sledovalo i způsob plnění.

Úkol byl splněn.

- 17) V odborném i ostatním tisku prezentovat výsledky odborné práce a šířit památkářskou osvětu.
Zodpovídají vedoucí všech oddělení OPP.

Plnění: v oddělení movitých památek a restaurování byl zpracován příspěvek do Bohdanečského zpravodaje (Dr. Paukrťová), oddělení nemovitých památek cestou svých pracovníků rovněž v místním tisku, oddělení archeologie rovněž publikovalo zásahy na kulturních památkách.

Úkol byl splněn.

- 18) Průběžně zpřesňovat údaje na evidenčních listech archeologických památek v souvislosti se zásahy na památkách. Doplnovat systém Archiv.
Zodpovídá vedoucí OAMD.

Plnění: Na evidenčních listech jsou údaje zpřesňovány průběžně (v souvislosti s archeologickými zásahy) a systém ARCHIV (v okresech Pardubice, Hradec Králové, Jičín a Svitavy).

Úkol byl splněn.

- 19) Pokračovat v záchranném archeologickém výzkumu na SH Kunětická Hora.
Zodpovídá vedoucí OAMD.

Plnění: V průběhu prvního pololetí byla připravena další etapa záchranného archeologického výzkumu v prostoru JV rondelu. Situování vyplynulo z potřeby přípravy obnovy a regenerace. Realizace byla zajištěna ve druhém pololetí v nákladu 240 tis. Kč, terénní práce byly ukončeny 09/99, výsledky projednány v komisi 10/99, zaměření rovněž 09/99-10/99, nálezová zpráva po interním projednání odevzdána 12/99. Samostatně nad rámec úkolu probíhá 2. etapa ZAV na lokalitě Pardubice – Pardubičky z vnějších zdrojů v hodnotě 70 tis. Kč.

Úkol byl splněn.

- 20) Zajišťovat včasné a kvalitní zpracovávání odborných vyjádření k obnově a restaurování KP a k zásahům do archeologických situací.
Zodpovídají vedoucí oddělení NP, MPR a AMD.

Plnění: Oddělení archeologie mimo plnění jiných úkolů zajistilo 362 odborných vyjádření, aplikovalo 178 smluvních vztahů v hodnotě plnění 664 362 Kč. Byly plněny i úkoly, související s vlastní investorskou činností.

Úkol byl splněn ve zvýšeném rozsahu.

C.

Oddělení technického dozoru a IIČ

- 1) Zabezpečení přípravy a realizace akcí zařazených do programu záchrany architektonického dědictví z prostředků poskytovaných zřizovatelem.

Plnění: v rozsahu přidělených prostředků bylo zajištěno.

Úkol byl splněn.

- 2) Zabezpečení přípravy a realizace akcí zařazených do programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny v ČR z prostředků poskytovaných zřizovatelem.

Plnění: předmět plnění v Hlinsku v Č, výsledky uvedeny ve zprávě o finančním hospodaření, úkol byl splněn.

Úkol byl splněn.

- 2) Zabezpečení přípravy a realizace akcí obnovy nemovitých kulturních památek v rozsahu plánovaných úkolů ústavu z prostředků vyčleněných v rámci rozpočtových opatření ústavu.

Plnění: plánované úkoly v rámci rozpočtových opatření byly splněny, podrobnosti jsou v rozboru.

Úkol byl splněn.

- 4) Zabezpečení přípravy a realizace akcí s cílem odstranění povodňových škod 1998 z prostředků poskytovaných zřizovatelem.

Plnění: v zadaném rozsahu bylo splněno. Šlo o akce NKP SZ Opočno, z části Ratibořice, výsledky dle finančního rozboru.

Úkol byl splněn

- 5) Nepřipustit překročení poskytovaných prostředků výše uvedených programů při maximálním věcném plnění zadaných úkolů.

Plnění : prostředky, přidělené z jednotlivých programů byly obecně hospodárně vyčerpány, podrobnosti vyplývají z rozboru finančního hospodaření za sledovaný rok.

Úkol byl splněn

- 6) Průběžné zabezpečení koordinační činnosti oddělení TD a IIČ s ostatními odbornými útvary, s vedoucími správ jednotlivých SHZ během procesu záchrany a obnovy nemovitých kulturních památek, ke kterým má ústav právo hospodaření.

Plnění: Obecně je koordinační činnost, nutná pro projektové řešení, závazné stanovisko a povolení stavby zabezpečována. K aplikaci zlepšení byl ředitelem jmenován počátkem roku poradní sbor, zajišťující důsledněji posuzování jednotlivých vstupů a výstupů. Organizačně zabezpečeno, spolupráce dosud není optimální, stabilizace a standardizace zajišťována v roce 2000.

*V zadaném rozsahu **splněno**.*

☞.

Odbor ekonomiky a správy majetku

- 1) Plnění schváleného rozpočtu ústavu zabezpečit rozpisem pro jednotlivá plánovací místa podle účtové skladby nákladů i výnosů. Garantovat v tomto rozpisu požadavky zřizovatele pro rozpočet vyrovnaný, příjmy objektivizované.

Plnění: Rozpis pro jednotlivá plánovací místa byl zabezpečen, podle vývoje hospodaření byly aplikovány dílčí úpravy k docílení vyrovnaného hospodaření.

Úkol byl splněn.

- 3) Garantovat řediteli rovnoměrné plnění výdajů a v případě zjevnější odchylky ihned předkládat návrh na opatření.

Plnění: v průběhu celého hodnoceného období (i v souladu s požadavky a limity od zřizovatele) byly výdaje plněny rovnoměrně, spíše se finanční plnění soustředilo na závěr roku. Výraznější nárůst příjmové části byl korigován současným zapojením prostředků do forem malé údržby. Konkrétní výsledky vč. dosažení LVH jsou ve zprávě o finančním hospodaření.

Úkol byl splněn.

- 3) Zabezpečit rozpracování mezd na stanovené limity , zabezpečit garanci nepřekročení mzdových výdajů a OON.

Plnění: Výše mezd včetně pohyblivých složek mezd byly sledovány s přihlédnutím k danému limitu mzdových prostředků, stejný postup byl u OON. Celkový projednaný a upravený limit mezd a OON nebyl překročen.

Úkol byl splněn.

- 4) Zajišťovat důsledné, včasné a přesné zpracování účetní evidence podle obecně závazných předpisů, zúčtovat účelové prostředky odděleně.

Plnění: Zadané úkoly byly průběžně zabezpečovány. Konkrétní posouzení je v současné době prověřováno specifickou kontrolní činností, podle hodnotitele je úkol splněn.

Úkol byl splněn

- 5) Zajistit odstranění nedostatků z kontroly hospodaření Finančního ředitelství HK (k č. j. 7121/260/1998-02) a předložit návrh nápravných opatření.

Plnění: Zajištěno s výhradou opomenutí zaslání informace zřizovateli. Bylo napraveno.

Úkol byl splněn

- 6) Zajistit v průběhu roku všechny obecně závaznými předpisy stanovené a zřizovatelem vyžádané informace, rozbor a statistiku.

Plnění: Informace, rozbor a statistiku zajišťuje ústav dle zadání.

Úkol byl splněn

- 7) Zabezpečit důslednou kontrolu připravenosti SHZ na provoz v roce 1999 a vlastní kontrolu provozu v průběhu sezóny.

Plnění: Kontrola připravenosti byla provedena, další kontrolní činnost byla prováděna postupně v průběhu roku. Případné nedostatky byly odstraňovány průběžně.

Úkol byl splněn.

- 8) Zabezpečit ve spolupráci s právníkem kvalitně péči o svěřený majetek a majetek vlastní. Restituční nároky posuzovat objektivně, pro případ nejasností řešit cestou příslušných soudů.

Plnění: Správa majetku byla řešena příslušným pracovištěm, restituční nároky (v případě našeho ústavu nebyly do konce roku vyřešeny) jsou řešeny v rozhodujícím rozsahu spoluprací s komerčními právníky.

Úkol byl splněn.

- 9) Garantovat ve spolupráci s právníkem a TD řádnou aplikaci výběrových řízení.

Plnění : Výběrovým řízením je věnována stabilní pozornost. V rámci ústavu pracuje komise pro zadávání veřejných zakázek a své výsledky předkládá jako návrhy na přijetí zakázek.

Úkol byl plněn.

10) Vyvíjet úsilí k vyšší tvorbě příjmů pro posílení obnovy a oprav v průběhu roku.

Plnění: Z výsledků zprávy o finančním hospodaření za rok 1999 vyplývá, že ústav získal mimorozpočtové prostředky od sponzorů, z vlastní hospodářské činnosti, z dalších zdrojů i nepeněžní dary, získal prostředky také z úroků. Podařilo se tak docílit (i se zapojením vyšších tržeb pro procesu provozu) hospodářský výsledek + 2 205 080 Kč.

Úkol byl splněn.

E.

Sekretariát ředitele

1) Zabezpečovat trvale pracovníkům při výkonu jejich práce kvalitní právní pomoc při vyžádání.

Plnění: Podle potřeby byla poskytována právníkem nutná spolupráce. Specifické případy (restituční kauzy) řešil ústav smluvním vztahem s vnějšími právníky.

Úkol byl splněn.

2) Zabezpečovat účinně úkoly organizace v oblasti BOZP, požární bezpečnosti, bezpečnosti objektu a sbírek.

Plnění: V rámci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v rámci požární bezpečnosti i bezpečnosti objektů a sbírek byly úkoly organizace plněny

Úkol splněn.

3) Zabezpečovat činnosti, garantující nepřekročení plánovaného stavu pracovníků, agendu v oblasti CO, CS a ostatní části osobní agendy

Plnění: Plánovaný stav pracovníků nebyl překročen, ostatní agendy byly v souladu s platnými právními předpisy zabezpečovány.

Úkol splněn.

F.

Vedoucí správ SHZ

1) Zabezpečit v návštěvnické sezóně 1999 bezpečný a plynulý, kvalitní provoz při dodržování ekonomických ukazatelů, stanovených plánem.

Plnění: Obecně lze návštěvnickou sezónu 1999 považovat za úspěšnou. Dokladem toho je i rozbor činností a zvýšení návštěvnosti i tržeb za vstupné. Provoz byl

bezpečný, i když bylo nutno průběžně zajišťovat opravy dílčích prvků v návštěvnických trasách, zajišťovat opatření, související s kumulací stavebních prací s návštěvnickým provozem. Ke zvýšení kvality jednotliví vedoucí správ se svými spolupracovníky zabezpečovali kulturní akce, spolupracovali s místními samosprávami. Dílčí provozní nedostatky byly řešeny operativně.

Úkol splněn.

2) Vytvářet předpoklady pro možnost vyšších tržeb ve prospěch oprav objektů.

Plnění: Přes počáteční nejistotu se v hlavní turistické sezóně podařilo zvýšit počet návštěvníků SHZ a tak bylo možné vyšší příjmovou základnu eliminovat do potřebných oprav.

Úkol splněn.

3) Nepřipustit překročení nákladových položek, pokud nebudou předem odsouhlaseny a jejich krytí nebude zajištěno vyššími výnosy.

Plnění: K zajištění úkolů byla věnována potřebná pozornost vč. organizačních opatření, formulovaných v opatřeních z PR, či samostatně. Dílčí, zjištěné nedostatky byly řešeny operativně, závěrečné výsledky a případná opatření vyplynou i ze specifické kontroly.

Úkol byl splněn.

4) Dodržovat a plnit úkoly v oblasti BOZP, požární bezpečnosti, ochrany sbírek a objektů.

Plnění: Zajištění úkolů v oblasti BOZP, pož. bezpečnosti, ochrany sbírek a objektů byla v průběhu hodnocení věnována potřebná pozornost, včetně potřebných provedení.

Úkol byl splněn.

5) Spolupracovat s odborem PP, s oddělením TD a plnit úkoly, vyplývající z obecně závazných předpisů.

Plnění: Obecně lze hodnotit kladně, dílčí problematika (která prokazatelně vznikala) byla řešena operativně vedením organizace.

Úkol byl splněn.

6) Zabezpečit výraznou spolupráci při Mezinárodním dni památek a Dnech EHD.

Plnění: úkol byl splněn velice dobře. Při obou akcích ústav zabezpečil rozpracované úkoly, umožnil bezplatný vstup organizovaným školním výpravám a vzhledem k roku seniorů umožnil starším občanům také bezplatný vstup. Na podstatné části objektů byly pořádány kulturní akce. Ústav také zabezpečil mimořádné činnosti, jak vyplývá z části A. této zprávy.

Úkol splněn.

Všeobecný úkol :

zabezpečit řádnou KČ podle plánu KČ (týká se všech pracovišť ústavu)

Plnění: hodnocení je předmětem samostatné zprávy o plnění kontrolní činnosti za rok 1999.

Informace o odborných činnostech ústavu v roce 1999

Oddělení nemovitých památek
garant Ing. Blanka Adámková, ved. oddělení

- Odborná vyjádření mají jednotnou formu na základě podkladu z MK, jsou vydávána včas, pouze v ojedinělých případech dojde k menší prodlevě (týká se specialistů, kteří mají větší rozsah území). V případě detašovaných pracovníků k těmto případům dochází v minimálním počtu případů.
- Pracovníci jsou postupně zaškolováni do používání programu Dědictví, který je určen pro evidenci nemovitých památek. Zároveň probíhala revize a doplňování stávajících karet, ta probíhala hlavně v rámci IFVV – pasportizace, ale vzhledem k dalším úkolům je doplňování karet možné pouze ve zbývajícím čase, po splnění hlavních úkolů. U nově prohlášených KP jsou karty zpracovány ihned.
- Je zpracována 2. část Plánu ochrany MPR Moravská Třebová a 1. část MPZ Broumov.
- Veškeré návrhy na prohlášení nových KP procházejí komisí ustanovenou při PÚ, návrhy jsou opět zpracovávány hlavně v rámci IFVV.
- V součinnosti s OkÚ je prováděna kontrola památkově chráněných objektů, příp. jsou písemně podávány podněty příslušným OkÚ.
- Byla zpracována Koncepce ochrany krajiny, navrženy 4 VPZ a 1 MPZ.

Havarijní střešní program v roce 1999

okres Chrudim

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
zámek čp. 1	Nasavrky	921	6002	O	100 000,-
kostel Nejsvětější Trojice	Jenišovice	877	6043	C	100 000,-
kostel sv. Jakuba	Nové Hrady	922	6044	C	100 000,-

okres Hradec Králové

Objekt	obec	r.č.	poř. č.	vlastník	přiznaná částka
kostel sv.Ondřeje	Třebechovice p.O.	715	6054	C	110 000,-
fara čp. 31	Dobřenice	597	6055	C	30 000,-
býv. špitál čp. 5	Holohlavy	5885	6057	S	90 000,-
kostel sv. Pavla	Pouchov	683	6058	C	90 000,-

okres Havlíčkův Brod

Objekt	obec	r.č.	poř. č.	vlastník	přiznaná částka
zvonice	Krásná Hora	243	6025	C	150 000,-
kostel	Dolní Krupá	135	6079	C	150 000,-

okres Jičín

Objekt	obec	r.č.	poř. č.	vlastník	přiznaná částka
kostel sv. Prokopa	Nadslav	1277/1	6010	C	150.000,-Kč
mlýn - špejchar	Kal	4390/2	6022	S	30.000,-Kč
čp. 201	Lázně Bělohrad	4389	6050	S	20.000,-Kč
kostel sv. Jakuba	Červená Třemešná	1133/1	6051	C	100.000,-Kč

okres Náchod

Objekt	obec	r.č.	poř. č.	vlastník	přiznaná částka
márnice	Vižňov	1813/3	6004	C	30.000,-
čp. 23	Heřmánkovice	1605	6005	S	90.000,-
jednoduchá kasárna	Josefov	1672/11	6007	S	30.000,-
čp. 229/III (čp. 383)					

čp. 20	Josefov	1699	6021	S	70.000,-
čp. 19	Nahořany n. M.	1816	6023	P	80.000,-
kostel sv. Jiří a Martina	Martínkovice	1802	6030	C	30.000,-

okres Pardubice

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
zámek	Choltice	2080/1	6019	O	250 000,-

okres Rychnov n.K.

Objekt	Obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
kostel Proměnění Páně	Slatina n. Z.	5801	6059	C	20.000,-
kostel sv.J.Nepomuckého	Bělá	2284	6060	C	40.000,-
kostel sv.M.Magdalény	Olešnice v Orl.h.	2349	6061	C	50.000,-
kostel sv. Vavřince	Křivice	2315	6062	C	50.000,-
zámek	Rokytnice v Orl.h.	2407/1	6063	P	150.000,-

okres Semily

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
čp. 102	Semily	nepřiděleno	6037	S	40.000,-
srub u čp. 48	Kundratice	2651	6038	S	40.000,-
škola čp. 90	Paseky n. Jizerou	2731	6040	O	40.000,-
Dlaskův statek	Dolánky u Turnova	2509/1	6041	S	30.000,-
kostel sv. Petra a Pavla	Vítkovice v Krkon.	2852/1	6042	C	70.000,-
kostel sv.J.Křtitele	Nudvojovice	2842/1	6064	C	80.000,-

okres Svitavy

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
čp. 34	Vidlatá Seč	5965	6011	S	15.000,-
klášter čp. 51	Jevíčko	3069	6013	O	25.000,-
kostel sv. Kateřiny	Vítějeves	3374	6016	C	15.000,-
kostel sv. Jakuba	Polička	3248	6024	C	20.000,-
kostel sv. Anny	Boršov	3008	6033	C	25.000,-
schodiště mrtvých	Moravská Třebová	3224/2	6034	O	50.000,-
kostel sv.Kříže					15.000,-
kaple Cyrila a Metoděje	Karle	6066	6045	O	15.000,-
čp. 1	Litomyšl	5572	6046	S	35.000,-
kostel Nejsvětější Trojice	Sádek	3318	6047	C	30.000,-

kostel sv. Petra a Pavla	Svojanov	3342	6048	C	20.000,-
čp. 39	Litomyšl	4239	6049	S	30.000,-
kostel sv. Anny	Pustá Kamenice	3301	6065	C	15.000,-

okres Trutnov

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
čp. 41	Kuks	4351	6001	S	80.000,-
kostelnický domek	Malé Svatoňovice	5984	6020	C	120.000,-
kostel sv. Alžběty	Prosečné	5784	6026	O	78.000,-

okres Ústí n.O.

Objekt	obec	r.č.	poř.č.	vlastník	přiznaná částka
dům čp.229/I	Vysoké Mýto	4130	6066	S	300.000,-

Program regenerace MPR a MPZ

Okres	Obec	Památky	Dotace
Hradec Králové	Hradec Králové	dům čp. 47	230
Hradec Králové	Hradec Králové	Sbor kněze Ambrože čp.728,729	530
Hradec Králové	Hradec Králové	dům čp. 136	524
Hradec Králové	Hradec Králové	dům čp. 14 a 15	550
Hradec Králové	Hradec Králové	dům čp. 133	630
Hradec Králové	Hradec Králové	kostel Panny Marie	980
Hradec Králové	Nový Bydžov	budova čp. 562	975
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	chalupa čp. 2015	141
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	městské opevnění p.č. 3604	103
Chrudim	Heřmanův městec	budova čp. 808	780
Chrudim	Heřmanův městec	budova čp. 808/II	50
Chrudim	Chrast	dům čp. 259	47
Chrudim	Chrudim	dům čp. 88	140
Chrudim	Chrudim	dům čp. 27	300
Chrudim	Luže	synagoga	329
Chrudim	Luže	radnice čp. 1	818
Chrudim	Předhradí	dům čp. 34 – 36	41
Chrudim	Předhradí	dům čp. 34 – 36	50
Jičín	Jičín	Valdická brána	414
Jičín	Sobotka	budova čp. 440	423
Náchod	Jaroměř	budova čp. 16	85
Náchod	Jaroměř	dům čp. 3	273
Náchod	Jaroměř	dům čp. 38	846
Náchod	Jaroměř – Josefov	dům čp. 79	254

Náchod	Jaroměř – Josefov	budova čp 1	1156
Náchod	Náchod	radnice čp. 1	287
Náchod	Náchod	kostel sv. Michaela	261
Náchod	Nové Město nad Metují	dům čp. 1206	94
Náchod	Nové Město nad Metují	dům a věž čp. 1210	310
Náchod	Nové Město nad Metují	dům čp. 1206	94
Náchod	Police nad Metují	kašna p.č. 1048/20	42
Náchod	Police nad Metují	radnice čp. 98	146
Pardubice	Pardubice	dům čp. 86	187
Pardubice	Pardubice	dům čp. 35 a 37	213
Pardubice	Pardubice	kostel Zvěstování Panny Marie	525
Rychnov nad Kněžnou	Opočno	socha sv. J. Nepomuckého	35
Rychnov nad Kněžnou	Opočno	dům čp. 10	36
Rychnov nad Kněžnou	Opočno	dům čp. 15	47
Semily	Jilemnice	radnice čp. 82	423
Semily	Turnov	areál židovského hřbitova	216
Svitavy	Bystře	dům čp. 84	188
Svitavy	Litomyšl	dům čp. 96	367
Svitavy	Litomyšl	dům čp. 69	388
Svitavy	Litomyšl	dům čp. 72	407
Svitavy	Litomyšl	dům čp. 392	700
Svitavy	Litomyšl	Piaristická kolej – kočárovna	808
Svitavy	Litomyšl	dům čp. 133	1900
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 62	73
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 96	94
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 107	102
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 149	103
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 38/2	179
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 30	183
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 92	188
Svitavy	Moravská Třebová	kostel Nanebevzetí P. Marie	263
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 60	300

Svitavy	Moravská Třebová	kostel Povýšení Svatého Kříže	376
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 32	437
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 86	460
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp 31	479
Svitavy	Moravská Třebová	kostel Nanebevzetí P. Marie	583
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 93	757
Svitavy	Moravská Třebová	dům čp. 30	818
Svitavy	Polička	městské opevnění p.č. 247/1	940
Trutnov	Hostinné	kostel Nejsvětější Trojice	423
Trutnov	Trutnov	dům čp. 15	118
Trutnov	Trutnov	dům čp. 55	125
Trutnov	Trutnov	areál hřbitova	398
Trutnov	Vrchlabí	kostel sv. Augustina	1081
Ústí nad Orlicí	Lanškroun	kostel sv. Anny	405
Ústí nad Orlicí	Lanškroun	kostel sv. Václava	431
Ústí nad Orlicí	Lanškroun	budova čp. 2	614
Ústí nad Orlicí	Lanškroun	kostel sv. Anny	776
Ústí nad Orlicí	Letohrad	budova čp. 232	138
Ústí nad Orlicí	Letohrad	morový sloup	180
Ústí nad Orlicí	Letohrad	Nový Dvůr p.č. 219/26	185
Ústí nad Orlicí	Letohrad	sýpka čp 143	253
Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Pražská brána	103
Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Litomyšlská brána	218

Program záchrany architektonického dědictví

Obec	Okres	Památk	Dotace
Bozkov	Semily	kostel Navštívení P. Marie	600
Božanov	Náchod	kostel sv. Máří Magdaleny	700
Brandýs nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	sokolovna čp. 117	800
Broumov	Náchod	benediktinský klášter čp. 1,2	1500
Hrádek – Lubno	Hradec Králové	zámek	1800
Hradec Králové	Nový Bydžov	kostel sv. Vavřince	525
Chyjice	Jičín	kostel sv. Šimona a Judy	900
Jičín	Jičín	Valdštejnská loggie	1800
Kuks	Trutnov	dům pč. 57	1000
Litomyšl	Svitavy	budova čp. 8 (piaristický klášter)	1600
Litomyšl	Svitavy	kostel Povýšení sv. Kříže (interiér)	1000
Luže (Chlumek)	Chrudim	kostel P. Marie	1400
Mašov	Semily	hrad Valdštejn čp. 18	600
Moravská Třebová	Svitavy	zámek čp. 185	6000
Ratibořice	Náchod	areál zámku Ratibořice	900
Ráby – Kunětická Hora	Pardubice	zřícenina hradu (jižní část)	400
Rtyně v Podkrkonoší	Trutnov	dům čp. 53	600
Rychnov nad Kněžnou	Rychnov nad Kněžnou	zámek čp. 1 (jízdárna – areál)	1800
Sloupno	Hradec Králové	zámek čp. 1	1100
Smidary – Loučná Hora	Hradec Králové	kostel sv. Jiří	1150
Smiřice	Hradec Králové	kaple sv. Tří králů vč. „důchodu“	800
Tatenice	Ústí nad Orlicí	kostel sv. Jana Křtitele	800

Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny

Hlinsko – Betlém	Chrudim	dům čp. 318	500
Horní Štěpanice (Benecko)	Semily	dům čp. 35	50
Karlovy (Stará Paka)	Jičín	chalupa čp. 35	300
Lomnice n. Popelkou–Karlovy	Semily	chalupa čp. 244	90
Nasavrky	Chrudim	zámek čp. 1	185

Oddělení movitých památek a restaurování

garant PhDr. Václav Paukert, vedoucí odd.

Činnost oddělení je zajišťována sedmi pracovníky včetně vedoucího oddělení, provozní pracovnice je společná pro dvě oddělení.

Východočeský region s jeho 11 okresy je rozdělen mezi pět pracovníků /nerovnoměrně, protože jedna pracovnice má tři okresy/, kteří zajišťují v rámci své pracovní náplně tolik důležitou základní metodickou činnost včetně odborných vyjádření a konzultací v oblasti movitých památek. Tato oblast a její problematika byla dlouhá léta velmi opomíjenou součástí památkové péče. Podle toho, jak se dařilo budovat a doplňovat oddělení movitých památek a restaurování odbornými pracovníky, je od roku 1990 prováděna vedle metodické činnosti i revize /reidentifikace/ stávajícího seznamu movitých kulturních památek včetně přepisování a doplňování všech údajů na evidenčních kartách a fotodokumentace. Současně při této činnosti probíhá výběr nového mobiliáře /jak církevního tak i jiných institucí/, který je po vypracování evidenčních karet a interním projednání na PÚ zasílán i s fotografiemi na MK ČR k prohlášení za kulturní památky. Tyto návrhy zpracované pracovníky oddělení movitých památek a restaurování jsou uvedeny v přehledu prací oddělení evidence a dokumentace. Každý rok jsou navrhovány desítky nových mobilií, bohužel dlouhým průběhem schvalování je zapsáno malé množství nových movitých předmětů, jak o tom svědčí výčet prohlášení za minulý rok uvedený opět v činnosti oddělení evidence a dokumentace.

Čtyři odborní pracovníci oddělení movitých památek a restaurování z celkového počtu pěti, kteří zajišťovali tuto činnost na PÚ v loňském roce, prováděli videodokumentaci církevního mobiliáře v příslušných okresech.

Další oblastí, na které se pracovníci našeho oddělení podílejí a to v rámci svých přidělených okresů, je vydávání osvědčení podle zákona č. 71/94 Sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. V roce 1999 bylo vydáno minimum těchto dokladů, jak je uvedeno v přehledu odborných činností oddělení.

Nedílnou součástí pracovního zaměření oddělení je i sledování stavu a uložení mobiliáře v expozicích a depozitářích objektů PÚ, doplňování a tvorba nových expozic včetně doplňků průvodcovských textů. V loňském roce pokračovala spolupráce se SÚPP Praha na scénáři rozšíření expozice na památce UNESCO NKP SZ Litomyšl a na nových expozicích Kuronských a ve 2.patře hlavního traktu SZ Náchod.

Oblast restaurování ve všech jedenácti okresech východních Čech, včetně objektů ve správě PÚ, zajišťují na rozdíl od jiných PÚ jen dva pracovníci. Oblast nemovitých památek /sochy, nástěnné malby, sgrafita, štuky, uměleckořemeslné práce v kameni/ má vedle řízení oddělení v referátu vedoucí oddělení. Jeho zástupkyně zajišťuje odborný dohled při restaurování veškerého mobiliáře v dané oblasti a to včetně zpracování všech podkladů, odborného dozoru u akcí zařazených do Programu restaurování movitých památek MK ČR, jednání příslušné komise pro tento program i komise MK pro přidělování povolení k restaurátorské činnosti. Za každý kalendářní rok jsou zpracovány po prostudování restaurátorských zpráv evidenční karty restaurátorských akcí /a to i s jejich hodnocením/ a odeslány na SÚPP Praha. Každoročně se počet akcí, které obnáší po prohlídce na místě vypracování památkového záměru, dohled, konzultace a přejímky prací, u každého z těchto dvou pracov-

níků pohybuje v rozmezí mezi 130 až 170. Navíc je těmito pracovníky sledováno i restaurování nechráněných předmětů nebo realizace uskutečněné v rámci různých nadací či grantů /např. Nadace OF, granty MK pro muzea atd./. Proto v loňském roce dohled nad restaurováním nábytku pro rozšiřovanou expozici na SZ Litomyšl výjimečně zajišťovala pracovnice pro okres Svitavy. U menšího množství některých akcí, kdy jsou restaurovány umělecky a historicky hodnotné artefakty, které jsou součástí chráněných nemovitých památek /vitráže, věžní hodiny, dveře atd./, je dohled realizován dalšími pracovníky oddělení podle příslušných okresů.

Odborná vyjádření, návrhy na zapsání do ÚSKP, revize evidenčních karet, videodokumentace, osvědčení podle zákona č. 71/94 Sb. v odd. movitých památek a restaurování v roce 1999

PhDr. Václav Paukert

Okr. Havlíčkův Brod

Odborná vyjádření	16
Doplňené a přepsané evidenční karty	19
Návrhy na zapsání do ÚSKP	82
Videodokumentace	3

Okr. Hradec Králové

Odborná vyjádření	17
Doplňené a přepsané evidenční karty	15
Návrhy na zapsání do ÚSKP	58
Osvědčení podle zákona č. 71/94 Sb.	3
Videodokumentace	8

Okr. Chrudim

Odborná vyjádření	34
Doplňené a přepsané evidenční karty	119
Návrhy na zapsání do ÚSKP	41
Videodokumentace	17

Jičín

Odborná vyjádření	19
Doplňené a přepsané evidenční karty	47
Videodokumentace	3

Okr. Náchod

Odborná vyjádření	80
Doplňené a přepsané evidenční karty	90
Návrhy na zapsání do ÚSKP	38
Videodokumentace	3

Okr. Pardubice

Odborná vyjádření	18
Doplněné a přepsané evidenční karty	12
Osvědčení podle zákona č. 71/94 Sb.	1

Okr. Rychnov nad Kněžnou

Odborná vyjádření	21
Doplněné a přepsané evidenční karty	40
Návrhy na zaspání do ÚSKP	57
Videodokumentace	5

Okr. Semily

Odborná vyjádření	15
Doplněné a přepsané evidenční karty	24
Návrhy na zaspání do ÚSKP	19
Videodokumentace	2

Okr. Svitavy

Odborná vyjádření	28
Doplněné a přepsané evidenční karty	4
Návrhy na zapsání do ÚSKP	7

Okr. Trutnov

Odborná vyjádření	30
Doplněné a přepsané evidenční karty	60
Návrhy na zapsání do ÚSKP	5
Videodokumentace	8

Okr. Ústí nad Orlicí

Odborná vyjádření	27
Doplněné a přepsané evidenční karty	33
Návrhy na zapsání do ÚSKP	10

11 okresů východočeského regionu

<i>Odborná vyjádření včetně záměrů na restaurování nemovitých památek</i>	<i>397</i>
<i>Evidenční karty restaurátorských akcí nemov. památek včetně hodnocení</i>	<i>124</i>

<i>Odborná vyjádření včetně záměrů na restaurování movitých památek</i>	<i>352</i>
<i>Evidenční karty restaurátorských akcí movit. památek včetně hodnocení</i>	<i>153</i>

Program restaurování movitých kulturních památek na rok 1999

PhDr. Zdena Paukrtová

Přehled restaurátorských akcí, které se v roce 1999 realizovaly ve Východních Čechách díky výrazné podpoře státu prostřednictvím nově vzniklého Programu restaurování movitých kulturních památek, který zahájil svoji činnost v roce 1998:

Hrádek u Nechanic (okres Hradec Králové)

státní zámek ve správě Památkového ústavu v Pardubicích
restaurování kožených tapet ze salonku hraběte v I. patře zámku – 2. etapa,
movitá kulturní památka rejstř. č. 36-5982
restauroval František Kulveit

Chrudim (okres Chrudim)

arciděkanství kostel Nanebevzetí Panny Marie, ŘK farnost, arciděkanství
Chrudim
restaurování 2 oboustranných deskových obrazů Narození Páně a Klanění tří králů
movité kulturní památky rejstř. č. 36-2918 a 36-2920
restaurovaly ak. mal. Markéta Pavlíková a ak. mal. Lenka Helfertová

Lázně Bohdaneč (okres Pardubice)

farní kostel sv. Maří Magdaleny, ŘK farnost Lázně Bohdaneč
restaurování oltáře Panny Marie
movitá kulturní památka rejstř. č. 36-68
restaurovali ak. mal. Hana Vítová, ak. mal. Roman Ševčík, Patricie Volková

Litomyšl (okres Svitavy)

státní zámek ve správě Památkového ústavu v Pardubicích
restaurování souboru nábytku pro připravovanou expozici – 2. etapa
movité kulturní památky rejstř. č. 36-5977
restaurovali Zdeněk Koušek, Jiří Věneček, Radovan Šulc, Petr Křepela

Náchod (okres Náchod)

státní zámek ve správě Památkového ústavu v Pardubicích
restaurování souboru nábytku pro připravovanou expozici
movitá kulturní památka rejstř. č. 36-6001
restaurovali Zdeněk Špaček a Zdeněk Koušek.

Opočno (okres Rychnov nad Kněžnou)

ambit kapucínského kláštera, ŘK farnost Opočno
restaurování 4 alegorických soch Ctností i jejich soklů
movitá kulturní památka rejstř. č. 36-5257
restaurovala ak. mal. Jana Kolmanová

Vrchlabí (okres Trutnov)

klášterní kostel sv. Augustina, Městský úřad Vrchlabí
restaurování oltáře sv. Kříže, I. etapa
movitá kulturní památka rejstř. č. 36-1490
restauroval ak. mal. František Sysel.

*Přehled restaurátorských akcí na nemovitých kulturních památkách
ve východočeském regionu za rok 1999*

místo	umělecké dílo	rej. č.
<i>Okr. Havlíčkův Brod</i>		
Havlíčkův Brod	fasáda domu čp. 18, Černá madona /malba/	18
Havlíčkův Brod	Koulova kašna na Havlíčkově nám.	49
Havlíčkův Brod	dům čp. 18, kamenné prvky v interiéru	18
Havlíčkův Brod	kostel sv. Vojtěcha, průzkum presbytáře	8/1
Havlíčkův Brod	kostel sv. Vojtěcha, malby v presbytáři	8/1
Lipnice nad Sázavou	hrad, klenba vstupní brány	279/1
Hostačov	zámek, restaur. průzkum hlavního sálu	4369/1
Úsobí	socha sv. Josefa s Ježíškem a sv. Donáta z mostu	350b, 350c
Ledeč nad Sázavou	hrad, sgrafita ve 2.patře	255/7
Ledeč nad Sázavou	synagoga, malířská výzdoba	5508
<i>Okr. Hradec Králové</i>		
Hradec Králové	kostel Nanebevzetí P. Marie, sochy na průčelí	427
Hradec Králové	mariánský sloup na náměstí, koule a kuželky	429
Hradec Králové	jezuitská kolej, průzkum a zajištění sond	378
Hradec Králové	jezuitská kolej, transfer fragmentu malby	378
Obědovice	socha sv. Vavřince na návsi	677/2
Smiřice	zámek, tzv. důchod, průzkum kamenných ostění	700/6
Hrádek u Nechanic	zámek, ložnice hraběnky, svorníky a profily	619/1
<i>Okr. Chrudim</i>		
Chrudim	čp. 76, Resselovo nám., portál v interiéru	736
Luže	kostel P. Marie, kaple, průzkum kamene a maleb	912/2
Luže	kostel P. Marie, malby ve dvou kaplích	912/2
Luže	kostel P. Marie, kamenné prvky dvou kaplí	912/2
Chrast	kostel N. Trojice, kamenné prvky dvou věží	870
Střemošice	sloup N. Trojice, kamenné prvky, I. etapa	989
Nasavrky	zámek, kamenné prvky fasády, sgrafita	921
Kameničky	socha sv. Jana Nepomuckého	882/4
Kameničky	socha sv. Floriána	882/3
Kameničky	Památník obětem 1. světové války	882/5
Perálec	kostel sv. Jana Křtitele, malby v presbytáři	936/1
Heřmanův Městec	náhrobek Fr. Veselého u kostela P. Marie	828
Chrast	zámek, portál na východním průčelí	862/1

Okr. Jičín

Sobotka	budova MěÚ, sochy a znak města na fasádě	6005
Vysoké Veselí	budova školy, malby ve vstupní chodbě	5722
Mladějov	sousoší sv. Linharta u kostela	1268/3

Okr. Náchod

Náchod	zámek, 3 místnosti paláce Smiřických, stěny	1462/1
Náchod	zámek, další místnosti paláce Smiřických, průzkum	1462/1
Náchod	městské divadlo, umělé mramory	1482
Jaroměř	sousoší sv. Václava na zvonici	1628/3
Jaroměř	socha sv. Jana Nepomuckého v Havlíčkově ul.	1645
Jaroměř	socha sv. Jana Nepomuckého Na Cihelnách	1663
Jaroměř – Josefov	obelisk Karla de Ligne, Masarykovy sady	1765
Hlavňov	Kalvárie se skupinou soch	6101
Police nad Metují	kašna na náměstí	1854
Nové Město nad Metují	sousoší N. Trojice na náměstí	2915
Nové Město nad Metují	sousoší N. Trojice na náměstí	2915
Nové Město nad Metují	zámek, parapety mostu před hlavním vchodem	1818/2
Studnice	sousoší sv. Josefa s Ježíškem u čp. 75	6015

Okr. Pardubice

Pardubice	sousoší bratranců Veverkových	4642
Pardubice	Okresní knihovna čp. 77, 78, průzkum interiéru	1950, 1965
Pardubice	prampouch u čp. 116, malby, 2. etapa	1969
Pardubice	štuk. reliéf Upálení M. J. Husa na čp. 621, průzkum	4873
Pardubice	štukový reliéf Upálení M. J. Husa na fasádě čp. 621	4873
Pardubice	čp. 70, terakotová ostění, průzkum	1946
Kunětice	socha sv. Jana Nepomuckého před obecním úřadem	5197
Zdechovice	socha sv. Jana Nepomuckého u obchodu	2183

Okr. Rychnov nad Kněžnou

Rychnov nad Kněžnou	zámek, jízdárna, přelepy a zajištění maleb, průzkum	2185/4
Slatina nad Zdobnicí	Kalvárie u kostela Proměnění Páně	5801/3
Deštné v Orl. horách	socha sv. Jana Nepomuckého v Zákoutí	2252
Vamberk	sousoší sv. Anny u silnice na Doudleby n. O.	2458
Borohrádek	sousoší Immaculáty na náměstí	2222
Opočno	zámek, arkády a ostění dveří na vnitřním nádvoří	2351/1
Opočno	zámek, měděné chrliče na vnitřním nádvoří	2351/1

Okr. Semily

Bozkov 2499/1	kostel Navštívení P. Marie, nástropní malby, 1. etapa	
Lomnice n. Popelkou	socha sv. Prokopa na Karlovském nám.	2686
Lomnice n. Popelkou	sousoší korunování P. Marie na Chlumu	4760
Sekerkovy Loučky	socha Immaculaty u Staňkova statku	2691/1
Sekerkovy Loučky	socha Immaculaty v lukách u silnice	2691/2
Rovensko p. Troskami	kostel sv. Václava, tři náhrobníky na fasádě	5768, 5769
Horní Branná	sousoší sv. Jana Nepomuckého u zámku	2540
Vysoké nad Jizerou	socha sv. Barbory	
Sklenařice	sousoší sv. Josefa s Ježíškem	2783
Paseky nad Jizerou	socha sv. Jana Nepomuckého v Horních Pasekách	6038
Jilemnice	sousoší Immaculaty, sv. Barbory, sv. M. Magdaleny	2595
Jilemnice	Krucifix se sv. Janem Nepomuckým a sv. Vavřincem	2594
Jilemnice	Immaculata v parku u zámku	2518
Levínská Olešnice	Immaculata u kostela Všech svatých	2726/12
Levínská Olešnice	socha sv. Jana Nepomuckého u k. Všech svatých	2726/2
Roprachtice	socha sv. Jana Nepomuckého u čp. 148	2764
Turnov	Kalvárie na Vrchhůře	2831
Martinice v Krkonoších	Krucifix na hřbitově	6103

Okr. Svitavy

Svitavy	sousoší Piety v parku	2937
Jevíčko	sousoší sv. Josefa s Ježíškem	3077
Svojanov	kostel sv. Petra a Pavla, průzkum v interiéru	3342
Litomyšl	zámek, pivovar, sgrafita	4176/4
Litomyšl	zámek, pivovar, pamětní deska B. Smetany	4176/4
Litomyšl	zámek, sallet v zahradě, kamenné prvky	4176/5
Litomyšl	socha sv. Augustina na domě čp. 96, Smet. nám.	4198
Litomyšl	kostel Povýšení sv. Kříže, konsekrační kříže	4222
Litomyšl	kostel Povýšení sv. Kříže, nápis, malovaný epitaf	4222
Litomyšl	dům čp. 4 v Jiráskově ul., průzkum interiéru	4301
Litomyšl	dům čp. 4 v Jiráskově ul., malby	4301
Litomyšl	dům U rytířů čp. 110, průzkum fasády	4202
Litomyšl	budova muzea čp. 6, průzkum interiéru	4226
Litomyšl	budova Lidového domu čp. 392, portály	5435
Moravská Třebová	zámek, přízemí, západní křídlo, průzkum štuků	3196/1
Moravská Třebová	zámek, východní křídlo, průzkum interiéru	3196/1
Moravská Třebová	zámek, lichtenštejnský znak na průčelí věže	3196/1
Moravská Třebová	dům čp. 93 v ul. ČSA, průzkum interiéru	3186
Moravská Třebová	dům čp. 30 na nám. TGM, průzkum přízemí	3201
Moravská Třebová	dům čp. 30 na nám. TGM, malby v přízemí	3201
Moravská Třebová	schodiště ke kostelu sv. Kříže, průzkum	3224/2
Moravská Třebová	kostel P. Marie, vstupní portál	3197

Okr. Trutnov

Trutnov	hřbitov, pomníky židovských dívek	5640
Vrchlabí	kostel sv. Vavřince, vitráže	4586
Borovnice	sousoší Panny Marie u čp. 251	3443
Choustníkovo Hradiště	sousoší sv. Jana Nepomuckého u potoka	3557
Choustníkovo Hradiště	busta Fr. A. Šporka	3561
Kuks	sochy Tritonů a kask. schodiště, erb F. A. Šporka	3608/1-4
Kuks	hospital, západní křídlo, průzkum v 1.patře	3580/1/6
Mladé Buky	kostel sv. Kateřiny, průzkum presbytáře	3623/1

Okr. Ústí nad Orlicí

Choceň	kostel sv. Františka Serafinského, kamenné prvky	3909/1
Brandýs nad Orlicí	sloup se sochou P.Marie na náměstí	3807
Letohrad	Nový dvůr, brána	4016/1
Letohrad	mariánský sloup na Václavském nám., spodní část	3992
Tatenice	k. sv. J. Křtitele, malby kolem oltáře Snímání z kříže	4086/1
Vysoké Mýto	kostel N. Trojice, průzkum interiéru	4112
Lanškroun	Kalvárie na bráně u kostela sv. Anny	3970/5
Lanškroun	náhrobky na zdi kostela sv. Anny	3970/1
Lanškroun	sochy Olivetské hory u kostela sv. Václava	3966
Králíky – Dolní Hedeč	niky u oltářů v ambitech kláštera, průzkum	3942/3
Králíky – Dolní Hedeč	klášter, schodiště a vstupní brána	3942/4-5
Králíky	sousoší sv. Jana Nepomuckého pod kostelem	3947
Červená Voda – Šanov	socha sv. Jana Nepomuckého	3829
Moravský Karlov	krucifix u kostela	3827/2

oddělení archeologie
garant vedoucí oddělení PhDr. Julie Šulcová

1. Hlavní odborná činnost

Program podpory záchranných archeologických výzkumů
- alokace dotací v roce 1999

20 – Potštejn – hrad	14 000 Kč
21 – Pardubice – objekty Okresní knihovny	215 000 Kč
22 – Ráby – stavba rod. domku „Hrubešova louka“	55 000 Kč
23 – Litomyšl – kostel Povýšení sv. Kříže	190 000 Kč
24 – Litomyšl – kostel Povýšení sv. Kříže	99 000 Kč
25 – Litice – hrad, severní palác	100 000 Kč
26 – Litomyšl – stavba rod. domu	39 000 Kč

Odd. archeologie zpracovalo během uplynulého období celkem 11 návrhů do PPZAV ve dvou etapách (27.5.99, 28.9.99), které byly řádně projednány Krajskou archeologickou komisí Památkového ústavu. MK ČR schválilo k realizaci 7 návrhů, z nichž 5 akcí (548/21 Pardubice-knihovna, 548/22 Ráby-Hrubešova louka, 548/23 Litomyšl-kostel, 548/25 Litice) zajišťovalo odd. archeologie a 2 akce (548/20 Potštejn a 548/26 Litomyšl rod.dům Mach) byly provedeny na základě subdodávky jiné oprávněné organizace (Okr. muzeum RK). Realizace akcí byla průběžně prezentována na pravidelných pracovních jednáních VRAK. Vzhledem k uvedeným záchranným akcím bylo do rozpočtu PÚ Pce převedeno mimo plánovaný rozpočet celkem 698 tis. Kč.

PPZAV – přehled čerpání finančních prostředků v roce 1999

		Celkem	20	21	22	23	24	25	26
Spotřeba materiálu	plán	21750,00	1350,00	4000,00	4000,00	6000,00	600,00	4000,00	1800,00
	plnění	8438,33	60,00	2673,50	524,10	3999,13	1171,60		10,00
OOPP	plán								
	plnění	162,00			162,00				
Drobný hmotný majetek	plán	1320,00	600,00				120,00		600,00
	plnění	40650,40		35807,00		4843,40			
Cestovné	plán	37990,00	1990,00		6000,00	16400,00		6000,00	7600,00
	plnění								
Běžné služby	plán	368670,00	10100,00	58500,00	7900,00	99000,00	74170,00	90000,00	29000,00
	plnění	439818,80	13940,00	950,00	15478,00	178716,80	97328,40	94406,00	38999,60
Nehmotný invest. majetek	plán								
	plnění	4179,00		4179,00					
Telefon	plán	3100,00					3100,00		
	plnění	1500,00				1000,00	500,00		
Mzdové náklady	plán	237933,30		86296,30	19333,30	30814,80	38525,9	62963,00	
	plnění	106000,00		85000,00	16000,00	5000,00			
OON	plán	106666,70		52592,60	15555,60	38518,50			
	plnění	77934,00		48141,00	13875,00			15918,00	
Zák. soc. pojištění	plán	120610,00		48611,10	12211,10	24266,70	13484,10	22037,00	
	plnění	57217,00		40596,00	10457,00	1750,00		4414,00	
Součet	plán	898040,00	14040,00	250000,00	65000,00	215000,00	130000,00	185000,0	39000,00
	plnění	735899,53	14000,00	217346,50	56496,10	195309,33	99000,00	114738,0	39009,60

2. Odborná vyjádření a výzkumy

Přehled vyjádření za rok 1999:

Průběžně jsou zajišťována vyjádření z hlediska archeologické památkové péče v okresech regionu. K 31. 12. 1999 bylo zpracováno 362 vyjádření.

Odborní pracovníci rovněž předkládali vyjádření v souvislosti s postupem prací obnovy na objektech ve správě PÚ dle vyžádání odd. TD:

SH Trosky – liniové zásahy

SZ Litomyšl – elektropřípojka, kanalizace, požární vodovod, EZS

SH Litice - tzv. konírna

Přehled výzkumů za rok 1999:

PÚ Pce uzavřel v předmětném období 178 smluv na základě žádostí investorů.

K 31.12.1999 byla vyfakturována celková částka 664.362,-Kč.

Ve smlouvách jsou plánované náklady uvedeny ve výši kalkulující pozitivní zjištění arch. památek během akce a zajištění všech souvisejících odb. činností -t.j. v max. výši. Skutečný objem dle minulých let činí cca 40% plánu.

Od května 1999 probíhá také 2. etapa záchranného archeologického výzkumu na lokalitě Pardubice – Pardubičky, zajišťovaná z finančních prostředků Nadace města Pardubice, poskytnutých PÚP v roce 1998. Objem prací v roce 1999 byl proveden v celkové částce 70 tis. Kč.

Dále byly prováděny odborné i administrativní činnosti spojené s rozsáhlou smluvní agendou související se zajišťováním záchranných archeologických výzkumů na akcích, kdy jsou stavební nebo jinou činností narušovány nebo ničeny archeologické památky nebo území s archeologickými nálezy ve smyslu zákona č. 20/87 a ve znění předpisů násl. /investorské výzkumy/. Vyplývá z povinností organizace oprávněné k provádění ZAV, na základě žádosti investora akce.

Přehled akcí geodetické skupiny:

- Kuks	hospital, zahrada
- Trosky	zaměření výkopu osvětlení
- Pardubice	knihovna - sondáže čp.77,78 , schodiště, okno v 2. NP a 3. NP
- Pardubice	Pardubičky-sondáže
- Pardubice	OÚ – zaměření profilu kanalizace
- Hrádek u Nechanic	zpracování plánových podkladů pro zaměření
- Boharyně	NP-zpracování zaměření mlýna
- Horní Jelení	zaměření morového sloupu
- Lipka	sondáže
- Hlinsko	Betlém ,obj. 146 - zaměření LA
- Litomyšl	kostel Povýšení sv. Kříže + kaple + sakristie + krypta + hl.lod' -
- SZ Litomyšl	požární vodovod, EZS - výzkum
- SH Litice	t. zv.konírna
- SH Kunětická hora	JV rondel /sondáže/
- SH Lipnice n. S.	hradby

3. Věda a výzkum v roce 1999 – byly plněny následující akce:

545/2 Záchranný archeologický výzkum areálu SH Kunětická hora s ohledem na postup regenerace ojedinělého fortifikačního systému
(řešitel: PhDr.J.Šulcová)

Záchranná archeologická sondáž byla v roce 1999 prováděna v prostoru JV rondelu hradu v souladu s postupem obnovy areálu a zpracovávání PD k regeneraci fortifikačního systému hradního areálu. Činnosti odborného úkolu probíhaly ve dvou navazujících etapách:

1. terénní archeologické práce /červenec – září 1999/
2. dokumentace a analýza zjištěných terénních situací a zpracování nálezového inventáře /říjen – prosinec 1999/

K ukončení terénních prací byla svolána 7.10.1999 odborná komise, která konzultovala s řešitelkou prezentovanou analýzu situací a doporučila pokračování záchranného výzkumu pro zpřesnění původní dispozice přístupu do prostoru rondelu. Řešitelka výzkumu předložila nálezovou zprávu k předemtné etapě záchranného archeologického výzkumu včetně kompletní měřičské, kresebné a fotografické dokumenta-

ce nálezových situací. Vzhledem ke složité terénní situaci a v souladu s požadavky následné regenerace JV rondelu byl proveden větší objem terénních prací oproti plánovanému předpokladu a finanční plnění v objemu čerpání OON bylo překročeno /plán 45 tis Kč byl překročen o 700.-Kč/.

545/5 Průzkum nemovité části památkového fondu východních Čech

(hl. řešitel: PhDr. M. Madaj)

K projednání bylo předloženo celkem 27 návrhů + 1 komplet fotografické a mapové dokumentace území. Na projektu se podílelo 5 odborných pracovníků PÚP:

P.Kočí: předloženo 5 návrhů na zapsání do ÚSKP z okr. Svitavy

Osík čp. 127	chybí snímek a vyjádření vlastníka
Moravská Tř.-škola	chybí snímek
Mor.Třebová .ZŠ	chybí snímek
Mor. Tř.-piarist.škola	chybí snímek a vyjádření vlastníka
Radišov-kaple sv. Rocha	chybí snímek a vyjádření vlastníka

J.Brožová: předloženy 2 návrhy z okr. Havlíčkův Brod

Vepřové čp.109	chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
Chotěboř – Mariánský sloup	chybí vyjádření OkÚ a vlastníka

M.Madaj: předloženo 10 návrhů z okr. Trutnov, Semily a Jičín

Špindlerův mlýn	
/Čertova strouha/	chybí vyj. OkÚ,vlastníka a fotodokumentace
Újezdec /o.SM/	návrhy obsahují pouze stručný popis exteriéru objektů
čp. 1,3,4,6,7,8,9,17	chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
čp.13	chybí vyjádření OkÚ a vlastníka + fotodokumentace

A.Rubáček: předány 3 kompletní návrhy a fotodokumentace VPZ Heřmánkovice z okr. Náchod.

Červený Kostelec – kaple Nanebevzetí p. Marie
Červený Kostelec – Bohdašín –litinový kříž
Červený Kostelec – Bohdašín – socha sv. Jana Nepomuckého

P.Kovařík: předáno 7 návrhů z okr. Ústí nad Orlicí

Králíky – náměstí čp. 1,3,5	- chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
Králíky – Valdštejnova 359	- chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
Králíky – Dlouhá 353	- chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
Králíky - Žlutá škola412	- chybí vyjádření OkÚ a vlastníka
Králíky – Plynářská 420	- chybí vyjádření OkÚ a vlastníka

K předloženým návrhům budou chybějící údaje doplněny nejpozději do 29.2.2000 a po pořízení kopie budou kompletní originální paré předána oddělení dokumentace včetně předávacího protokolu.

Plnění úkolu neodpovídá zcela záměru projektu, odevzdané podklady jsou neúplné, ale plánovaná částka mzdových nákladů je adekvátní odevzdaným výstupům.

Věcné plnění projektu je rovněž odpovídající.

545/7 Dokumentace historicky hodnotných objektů nebo jejich fragmentů v okrese Trutnov (řešitel: ing.arch.V.Paterová)

Řešitelka předložila dokumentaci objektů nemovitěho fondu, který dosud není zapsán v ÚSKP. Jedná se o hodnotné objekty, nebo části obcí v okrese Trutnov.

Dokumentace byla prováděna se zaměřením na archivní využití případně v rámci regionální prezentace, případně jako podklad nadačním aktivitám /např. Nadace česko - německých vztahů/.

-předložena fotodokumentace následujících obcí s částečným zajištěním pozemkových map obcí (Velké Svatoňovice, Kocbeře, Petříkovice, Záboří, Zlatá Olešnice, Hodkovice, Úpice, Hostinné – částečně, Dubový Dvůr, Studnice, Chotěvice, Suchovršice)

-předložena kompletní fotodokumentace obce Pilníkov se zakreslením památkově chráněných objektů včetně dalších podkladů pro návrh obce na památkovou zónu

-předložena kompletní fotodokumentace hrobek na městském hřbitově ve Vrchlabí s vyhodnocením a zakreslením hodnotných solitérů do mapového podkladu hřbitova

-předložen návrh na ochranné pásmo MPZ Dvůr Králové a /Labem

-předložena fotodokumentace objektů čp. 28, 62, 66, 74, 76, 84, 88, 97, 98 a 123 v Peci pod Sněžkou – iniciováno MK ČR.

Řešitelka předložila velmi kvalitní a komplexní podklady dokumentace území jednoho okresu ve VČ regionu. Předložená dokumentace je využitelná nejen pro odborné úkoly organizace, ale je vhodným prostředkem prezentace regionálních hodnot a platformou pro další spolupráci i s obcemi a dalšími subjekty v dokumentovaném území.

545/11 Pasportizace nemovité části památkového fondu východních Čech (hl. řešitel: J. Zelenka)

Za kolektiv řešitelů bylo v roce 1999 odevzdáno 200 pasportů nemovitých kulturních památek a areálů. Na projektu spolupracovalo 10 odborných pracovníků a 6 spolupracovníků /techničtí pracovníci,dokumentátoři/.

Největší rozsah výstupů byl odevzdán v okrese Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Údaje byly zpracovány do počítačového programu „Dědictví“.

Projekt pasportizace byl prezentován hlavním řešitelem prostřednictvím výpočetní techniky. Výstupy byly předloženy v dobré kvalitě a kvantitativně větším rozsahu než v roce 1998. Pro odborné činnosti roku 2000 byly vytypovány objekty s nejnižší úrovní zpracování a konkrétní položky budou předloženy řešitelům.

545/12 Tradiční způsoby života v projevech lidové kultury (řešitel: PhDr.I.Vojancová)

Řešitelka projektu předložila materiály, především fotodokumentaci historickou i současnou, zachycující tradiční činnosti a řemeslnou výrobu v historickém kontextu východočeského venkova a malého města. Údaje ke sledované problematice byly rovněž zpracovány a komentovány na základě dotazníků získaných průzkumem veřejnosti. Dotazníky nebyly pro rok 1999 zpracovány v plánovaném rozsahu, proto v položce OON zůstal finanční plán nedočerpan o 700.-Kč. Tyto finanční prostředky byly po dohodě mezi řešiteli jednotlivých projektů /projednáno 24.11.1999/ čerpány v projektu 545/2. Finanční prostředky byly využity hospodárně a vcelku i v plánovaném rozsahu /šetřeny částečně v OON/. Kvalita výstupu odpovídá vynaloženým nákladům.

Věda a výzkum – přehled čerpání finančních prostředků v roce 1999

položka	celkem	2	5	7	11	12
spotřeba materiálu	38 953,57	16 749,67	2 208,60	4 905,30	10 130,80	4 959,20
knihy	1 495,00	0,00	495,00	0,00	1 000,00	0,00
OOPP	595,00	345,00	0,00	0,00	250,00	0,00
DHM	55 075,00	7 713,20	7 370,00	0,00	39 991,80	0,00
cestovné	31 576,00	1 190,00	3 571,00	14 163,00	12 165,00	487,00
běžné služby	124 161,40	95 580,50	14 960,70	12 036,20	1 358,40	225,00
neh.inv.majetek	9 138,70	0,00	1 193,70	0,00	7945,00	0,00
telefon	2 274,00	499,00	320,00	360,00	1 095,00	0,00
poštovné	168,00	0,00	0,00	144,00	24,00	0,00
mzdové náklady	127 000,00	30 000,00	10 000,00	24 000,00	61 000,00	2 000,00
OON	69 198,00	45 700,00	0,00	0,00	22 198,00	1 300,00
zák.soc.pojištění	63 263,00	23 643,00	3 500,00	8 400,00	27 020,00	700,00
ost.daně a poplat.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
tech.zhod.HIM	11 373,60	3 353,60	0,00	0,00	8 020,00	0,00
odpisy HIM	17 160,00	17 160,00	0,00	0,00	0,00	0,00
součet	551 431,27	241 933,97	43 619,00	64 008,50	192 198,00	9 671,80

Oddělení evidence , dokumentace a I S C

garant vedoucí oddělení, Mgr. et Mgr. Oldřich Vaňura

návrhy prohlášení, zrušení a přírůstky včetně tabulkových přehledů

Přehled celkového počtu památek v působnosti Památkového ústavu
v Pardubicích k 31. 12. 1999

Nemovité kulturní památky	6 121 rejstříkových čísel
Movité kulturní památky	6 390 rejstříkových čísel
Kulturní památky celkem	12 511 rejstříkových čísel
(v počtu není zahrnut mobiliář hradů a zámků prohlášený hromadně za kulturní památku)	

Oddělení EDOP je pověřeno vedením ústavu kontrolovat kvalitu a rozsah zpracování evidenčních listů kulturních památek, které jsou zapsány v ÚSKP. Kvalitativně vyšší úroveň se rozvíjí především v části movitých kulturních památek, kdy v rámci probíhající videodokumentace postupně dochází k revizi mobilií uložených v církevních objektech včetně nových možných návrhů na prohlášení věcí za kulturní památky. Ve spolupráci s odbornými pracovníky z odd. movitých památek se v rámci videodokumentace aktualizují evidenční karty již zapsaných kulturních památek. Současně s tím se provádí i nová barevná fotodokumentace, u nejvýznamnějších z nich jsou pořizovány diapozitivy.

Nově napsané kompletní evidenční listy všech kulturních památek včetně přílohové dokumentace se zasílají na Státní ústav památkové péče.

V roce 1999 v rámci videodokumentace a fotodokumentace byla pořízena dokumentace v 77 objektech římskokatolické církve (kostely, kaple a fary) oproti původnímu plánu 45. I když při této činnosti významnou měrou pomáhali pracovníci z odd. movitých památek a koordinátor Biskupství královéhradeckého, přesto celé řešení problematiky včetně koordinace (MKČR, jednotlivé diecéze, SÚPP, policie aj.) závisí na pracovnících v evidenci a dokumentaci.

V rámci pasportizace na pracovišti nemovitých kulturních památek se postupně revidují evidenční listy nemovitého památkového fondu (vše se zpracovává v ostravském programu „Dědictví“) a pomalu se zlepšuje stav evidenčních listů nemovitých památek. V rámci kvalitnější spolupráce s okresními úřady, odbory kultury, se uskutečnila významná jednání s jejich zástupci na odd. EDOP. Většina z nich projevila zájem o ostravský program „Dědictví“ a do budoucna by se i mohlo uvažovat o využití tohoto programu pro účely okresních úřadů (důležitá bude propojenost mezi citovanými objekty v předávání potřebných dat).

K 1. září 1999 byla obnovena činnost pracoviště stavebně historických průzkumů. V měsíci září a říjnu byla provedena stavebně historická dokumentace opravy hradby a brány na hradě Rychmburku (okr. Chrudim), v měsících říjnu a listopadu 1. etapa stavebně historického průzkumu areálu chrámu sv. Mikuláše v Jaroměři (okr. Náchod), v prosinci bylo vyhotoveno stavebně historické posouzení fasád na obvodu hradu Rychmburku. Dále byly v terénu a zčásti i v kanceláři zpracovány drobnější dokumentační akce (hrad Adršpach, okr. Náchod – portál, tvrz ve Studnici, okr. Náchod – dokumentace stavebně historických nálezů, zámek Doudleby n. O., okr. Rychnov n. K. – dokumentace půdního prostoru).

V archivu odd. EDOP se pokračovalo ve zpracování inventáře plánové dokumentace, v rozšiřování fondu plánové dokumentace a SHP.

Na pracovišti ZEMF se průběžně pokračovalo ve zpracování evidenčních karet SZ Náchod včetně vytištění karet a kompletací s fotodokumentací. V minulém roce se započalo s počítačovým zpracováním SZ Slatiňany a SZ Hrubý Rohozec. V roce 1998 se počítačově dopsal mobiliář SZ Opočno, který se v roce 1999 začal revidovat.

V rámci ISO se spolupracovalo s PČR, s MK ČR, s římskokatolickou církví a ostatními regionálními ústavy při zjišťování údajů o odcizených památkách a to formou v podobě digitalizovaných dat nebo písemných podkladů. Rovněž se vyřizovala agenda osvědčení na základě zákona č. 71/94 Sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty včetně jejich počítačové evidence.

Prohlášení za nemovitou kulturní památku za rok 1999

Okres Havlíčkův Brod

Golčův Jeníkov

dům na náměstí T. G. M. čp. 114, parc. č. 61, k. ú. Golčův Jeníkov, r. č. 6-6116.
Samostatně stojící nárožní objekt v západní frontě náměstí T. G. M. Jednopatrová budova má mansardovou střechu, fasáda horizontálně členěna římsami, vertikálně štukovými pásy s rustikálním motivem. Nad vstupem je umístěn arkýř, vedle něho jsou osazeny dva pískovcové erby Kolowratů. Objekt, zděný z kamene a pálených cihel, byl původně postaven jako hostinec a hotel. Pravá polovina přízemí budovy je klenuta, levá polovina a patro jsou s plochými stropními konstrukcemi.

Havlíčkův Brod

dům v Horní ulici čp. 196, parc. č. 277, k. ú. Havlíčkův Brod, r. č. 6-6087.
Původně měšťanský patrový dům na gotické parcele. Přízemí bohatě klenuto. Patro je kromě střední zaklenuté části plochostropé. Hlavní průčelí s volutovým štítem členěno pilastry, římsou a šestitabulkovými okny. Jedná se o hodnotný barokní objekt

s náročnou klasicistní úpravou, dochován v autentické podobě (včetně interiéru). Je nedílnou součástí městské památkové zóny.

Havlíčkův Brod

dům v Dolní ulici čp. 141, parc. č. 331, k. ú. Havlíčkův Brod, r. č. 6-6114.

Dům je situován v řadové zástavbě východní strany Dolní ulice. Je patrový zděný, s hloubkovou dispozicí. Průčelí do ulice má atikový štít s obloučky, zadní průčelí má předsazené arkády na dvou pilířích, v patře se nachází pavlač. V interiéru domu je dochován pozdně gotický portál a malovaný záklopový strop v návaznosti na bohatě klenuté prostory. Dům je součástí městské památkové zóny, vykazuje zcela mimořádné hodnoty.

Chotěboř

sloup Panny Marie, parc. č. 4388, k. ú. Chotěboř, r. č. 6-6085.

Skulptura Panny Marie stojící na sloupu s korintskou hlavicí, umístěném na soklu s aliančním znakem rodu z Dubé a Kinských (výška cca 5,5 m) . Sochařské dílo datované v nápisích letopočtem 1700. Roku 1890 byl sloup přenesen z náměstí na současné místo mezi ulicemi Trčků z Lípy a Palackého. Skulptura představuje zajímavý rustikální projev barokního sochařství místní provenience a vykazuje značnou historickou hodnotu.

Chotěboř

dům v Riegrově ulici čp. 403, parc. č. 190, k. ú. Chotěboř, r. č. 6-6098.

Prizemní zděný dům s polovalbovým zastřešením, podélně orientovaný ke komunikaci, je součástí souboru pěti domků, které byly postaveny majitelem chotěbořského panství Josefem Jáchymem Vančurou v letech 1808 až 1815. Dům je zděný z kamene, omítka je hladká štuková. Dům čp. 403 představuje cenný doklad zástavby podzámčí, doplňuje areál zámku a zámeckého parku.

Okres Chrudim

Skuteč

dům na Palackého nám. čp. 377, parc. č. 442/1, k. ú. Skuteč, r. č. 6-6113.

Rozsáhlý dvoupatrový městský dům z roku 1907, který byl sídlem okresních a městských institucí. Architektonicky se zde projevují současně vlivy secese i historismu. Štuková výzdoba fasády doplněna místy figurální malbou. Architektonicky a výtvarně hodnotná stavba z počátku 20. století, výrazně se uplatňující v organismu města.

Veselý Kopec

socha sv. Jana Nepomuckého, parc.č. 440/4, k. ú. Dřevíkov, r. č. 6-6094.

Barokní pískovcová skulptura světce, umístěná na hranolovitém odstupňovaném podstavci uprostřed areálu skanzenu na Veselém Kopci, je umělecky hodnotnou sochařskou prací neznámého mistra, činného na Chrudimsku v 1. polovině 18. století.

Okres Jičín

Jičín, m. č. Sedličky

grotta a obvodová zeď Valdštejnské loggie, parc. č. 2001, 2074 (st.) a 1696/1, k. ú. Jičín, r. č. 6-6112.

Grotta a ohradní zeď z doby výstavby areálu za Albrechta z Valdštejna. Celý areál loggie včetně přírodních prvků byl komponován ve stylu italské architektury. V roce 1634 zastaveny. Grotta a obvodová zeď jsou nedílnými součástmi komplexu loggie, i přes havarijní stav si zachovaly vypovídací schopnost o době a charakteru původní raně barokní zahrady a zřejmě jediného zachovaného manýristického kasina na území České republiky. Nadregionální význam komplexu je podtržen i doloženou účastí známých evropských architektů a umělců.

Jičín, m. č. Sedličky

dřevěná zvonice, parc. č. 2031, k. ú. Jičín, r. č. 6-6081.

Jde o stavbu se čtyřbokým hranolovým jádrem, která má kolem dokola vystavěnou osmibokou přístavbu, aby byla kryta široká stolice pro zvony. Trámová kostra stavby je pobita prkenným bedněním s lištami na spárech, krytina střechy je šindelová. Střední část zvonice je zakončena jehlancovou střechou s bání a křížkem. Na třech příčných trámech stolice byly umístěny roku 1677 dva zvony od mistra Petra z Mladé Boleslavy. Dřevěná zvonice je mimořádně hodnotným příkladem součásti sakrální architektury, jejíž historie zasahuje až do poloviny 17. století. Zvonice tvoří spolu s areálem kostela Všech Svatých urbanistický celek, výrazně se uplatňující v panoramatu Sedliček.

Okres Náchod

Červený Kostelec

dům čp. 34, parc. č. 91, k. ú. Červený Kostelec, r. č. 6-6089.

Patrový zděný dům. V přízemí ve střední ose portikus, nesený dvojicí kanelovaných sloupů, v patře nad portikem balkon s původním zábradlím. Okenní otvory segmentově zaklenuté, orámovány šambránami. Fasádu završuje trojúhelný štít. Hodnotná architektura domu z 2. poloviny 19. století je cenným a urbanisticky exponovaným dokladem vývoje zástavby lokality.

Křinice

kaplička, parc. č. 2615/1, k. ú. Křinice, r. č. 6-6097.

Klenutá kaplička na kruhovém půdorysu, střecha zakončena zvoničkou s cibulovým tvarem věžičky. Okénka oválná, vstupní dveře s kamenným ostěním. Drobná sakrální stavba je hodnotným dokladem barokní architektury, působivě se uplatňující v okolní krajině.

Křinice

soubor Ukřižování, sousoší Ukřižování, plastika sv. Barbory a sv. Jana Křtitele v centru obce, parc. č. 263/5, k. ú. Křinice, r. č. 6-6102.

Sousoší Ukřižování je ohraničeno balustrádou, která se rozbíhá a je ukončena vysokými podstavci se sochami sv. Jana Křtitele s křížem a beránkem a sv. Barbory v tradiční ikonografii. Ukřižování je obeháno železným kovaným plůtkem. Sousoší je na trojitém podstavci, v základně jsou tři vhloubená rámování. Nad základnou je výrazná profilovaná římsa, nad ní jsou po stranách ionské sloupy s kanelováním a hlavíci. V čele střední části je nika s reliéfem sv. Josefa. V horní části korpus Krista na

kříži, pod křížem klečící Maří Magdalena a po stranách asistenční figury Panny Marie a sv. Jana Evangelisty. Autorem Ukřižování je Joh. Heinisch, dvou soch v popředí Celestin Wacek. Sousoší Ukřižování se sochami sv. Jana Křtitele a sv. Barbory je kvalitní sochařskou prací z roku 1874, která byla provedena v historizujícím neoklasicistním stylu. Materiálem je jemnozrný pískovec.

Křinice

dům čp. 91, parc. č. 190/1, k. ú. Křinice, r. č. 6-6115.

Přízemní zděný statek broumovského typu, se sedlovou střechou a dvoupodlažním podkrovním prostorem o třech okenních osách, v horní polovině s výklenkem a soškou. Dispozice dochována v původním členění. Světnice s dochovaným trámovým stropem, s profilovaným záklopem a středním průvlakem, síň klenuta křížovou klenbou, komora valeně se třemi styčnými pětibokými lunetami. Velmi hodnotná usedlost pocházející z 19. století, je charakteristickým dokladem zděné architektury regionu, zachováno v původním stavu bez rušivých zásahů.

Křinice

dům čp. 43, parc. č. 98, k. ú. Křinice, r. č. 6-6121.

Areál sestává z obytného stavení a výměnku. Hlavní stavení z roku 1838 má prostory valeně klenuté s lunetami. Výměnek z roku 1825 má dochovány prostory klenuté hřebínkovou klenbou, včetně černé kuchyně s tělesem chlebové pece. Světnice s dochovaným trámovým stropem s profilovaným a řezbářsky zdobeným záklopem. Napojená hospodářská část je v prostorách chlévů klenuta plackami.

Police nad Metují, Hlavňov

sousoší Ukřižování, parc. č. 730/1, k. ú. Hlavňov, r. č. 6-6101.

Ukřižování je umístěno na návsi ve svahu. Na podezdívce z lomového kamene s pískovcovými schody je umístěno Ukřižování, které je ohraničeno kamennou balustrádou. Na nárožích balustrády jsou umístěny sochy svatých-sv. Floriána, sv. Anny, sv. Jana a Panny Marie. Podstavec kříže je s nápisy, v nice s lomeným gotickým obloukem je reliéf Máří Magdaleny. Na podstavci je socha Ukřižovaného na kříži s okosenými hranami a trny, po stranách dva andělci. Jedná se o hodnotnou neogotickou plastiku z roku 1860, která vytváří dominantu návsi.

Ruprechtice

dům čp. 190, parc. č. 231, k. ú. Ruprechtice, r. č. 6-6096.

Jedná se o přízemní zděný objekt se sedlovou střechou a dvoupodlažním podkrovním prostorem o třech a dvou okenních osách. Štítové průčelí bohatě členěno pilastry s hlavicemi, které rámuje okenní otvory. Navazující hospodářská část zčásti ubourána. Dispozice dochována v původním členění. Světnice s trámovým stropem s profilovaným záklopem, síň klenuta křížovou klenbou. Velmi hodnotná usedlost broumovského typu, pocházející z 19. století, je charakteristickým dokladem zděné architektury regionu, dochováno v původním stavu bez rušivých zásahů.

Ratibořice

Areál Babiččina údolí, obec Česká Skalice a Žernov, k.ú. Ratibořice u České Skalice a Žernov, souhrnné r. č. 6-6099.

Součástí areálu se stávají i tyto objekty: areál zámku, zámek čp. 1, přilehlá hospodářská budova, panská hospoda čp. 5, skleník čp. 6, park, Staré Bělídlo čp. 7, jez (Viktorčin splav), pomník Babičky, socha Panny Marie, mandl čp. 11, lovecký pavilon

čp. 7a9, mlýn čp.4, ohrazení bývalé panské zahrady, statek čp. 2 (kavalierhaus) , Panklův dům čp. 14, areál panského dvora, panský dům, stodola, budova severozápadního křídla, budova jihovýchodního křídla, kolna, dům čp. 10, dům čp.12, dům čp. 13, dům čp. 14, objekt bývalé besídky, hospodářský objekt u mlýna čp. 4, domek vrátného čp. 3 s kočárovnou, prádelna čp.17, kolna a soubor včelínů.

Trubějov

Ukřižování, parc. č. 13/2, k. ú. Trubějov, r. č. 6-6088.

Ukřižovaný Kristus spočívá na nízkém profilovaném soklu s reliéfem beránka, po stranách soklu dvojice klečících andělů. Sousoší je situováno na mohutném hranolovitém podstavci, vrcholícím profilovanou římsou s christologickými symboly a stylizovanou dekorací v nízkém reliéfu. V nejnižší části podstavce datace 1823. Materiálem je hrubozrnný pískovec. Skulptura je cenným dokladem místní kamenické produkce z konce 1. čtvrtiny 19. století.

Okres Rychnov nad Kněžnou

Bartošovice v Orl. horách

Sousoší s ukřižovaným Kristem, parc. č. 1427, 1428 (část) , k. ú. Bartošovice v Orlických horách, r. č. 6-6086.

Na podstavci s reliéfními výjevy P. Marie Bolestné a Maří Magdaleny, je umístěno sousoší s ukřižovaným Kristem, P. Marií a sv. Janem. Skulptura kříže vyrůstá ze stylizované skály, obtočené hadem. Kvalitní sousoší, datované 1793 nápisem, určujícím i donátora, je situováno ve svahu před hřbitovní zdí, jižně od brány hřbitovního areálu. Významná skulptura pozdně barokní tradice.

Velký Uhřínov pod Deštnou

Sousoší Kalvárie, parc. č. 2718-část, k. ú. Velký Uhřínov, r. č. 6-6118.

Na architektonicky bohatém soklu umístěn kamenný kříž s Kristem, po stranách kříže sochy lkající Panny Marie a sv. Jana. Hodnotná klasicistní práce z roku 1808, z dílny Melnických, uplatňující se v horské oblasti Orlických hor.

Okres Semily

Dolní Sytová, ob. Háje nad Jizerou, lokalita Na koutě

Areál usedlosti, čp. 102, parc. č. 145, k. ú. Dolní Sytová, r. č. 6-6093.

Areál sestává z domu a stodůlky. Celoroubené přízemní stavení o trojdílné dispozici, se střední průchozí síní komorového typu. Štít je svisle bedněn. K obytnému stavení přisazena stodůlka se sedlovou střechou. Typická usedlost podkrkonošského regionu z 19. století, která si uchovala architektonickou podobu i památkovou hodnotu. Tvoří součást původní roubené zástavby v lokalitě Na koutě.

Jilemnice

Dům v Dolení ul. čp. 167, parc. č. 485, k. ú. Jilemnice, r. č. 6-6092.

Přízemní, volně stojící dům s mansardovou střechou a pološtítím. Okna ve štítě se štukovými šambránami, plocha štítu zdobena pásky. Ve středu uličního průčelí závěť s kamennou obrubou. Dispozice trojtraktová se střední chodbou, v interiéru valené

klenby. Významný doklad zděné výstavby města po ničujícím požáru koncem 18. století.

Jesenný

Sloup se sochou Panny Marie Bozkovské (při polní cestě k Bozkovu), parc. č. 1223/1, k. ú. Roztoky u Semil, r. č. 6-6105.

Plastika z pískovce šedé barvy. Sokl je nízký hranolový, opatřený v čelní části nápisem „Oroduj za nás Matko Boží“ a v zadní části nápisem „Obnoveno 1879“. Vysoký hranolový podstavec je ze všech stran opatřen jednoduchými kartušemi, v čelní kartuši je nečitelný nápis. Podstavec je ukončen stupňovitou římsou, do které je vsazen válcovitý sloup s hlavicí se stylizovaným rostlinným dekorem. Na sloupu je osazena socha Panny Marie Bozkovské s malým Ježíškem v náručí a se třemi cherubíny v podnoží. Jedná se o velmi hodnotnou lidovou plastiku pohledově uplatněnou v krajině.

Martinice v Krkonoších

Kamenná Boží muka, parc. č. 393/2, k. ú. Martinice v Krkonoších, r. č. 6-6103.

Sokl je hranolový, na vrcholu stupňovitě zakončený. Na soklu je osazen štíhlý hranolový podstavec opatřený na bocích volutovými křídly. V čele je hluboká, plným obloukem zakončená nika, ve které je vložena drobná plastika Piety. Vlastní podstavec je zakončen mohutnou trojbokou hlavicí s volutami ve vrcholu čelního štítu a s reliéfně provedeným nápisem IHS. Kříž, který byl osazen ve vrcholu, nyní chybí. Datace na podstavci je 1838, materiálem je červený pískovec. Jedná se o velmi pozoruhodnou kamenickou lidovou práci z první poloviny 19. století.

Peřimov

Mlýn, čp. 75, parc.č. 131, k.ú. Peřimov, r. č. 6-6090.

Zděný přízemní objekt, situovaný při peřimovském potoce, podélně s komunikací, má trojdílnou dispozici se střední průchozí síní. Fasáda členěna velkými okny, kordonovou římsou a nároží zdobena bosáží. Mlýn, postavený v druhé polovině 19. století je hodnotným příkladem dozrívání pozdního klasicismu. Architektonický výraz a památkový charakter objektu nejsou dosud narušeny.

Peřimov

Areál rolnické usedlosti, čp. 77, parc. č. 133a134, k. ú. Peřimov, r. č. 6-6119.

Areál se nachází na okraji obce v tzv. lánové poloze. Tradiční trojprostorová dispozice objektu je komoro-chlévního typu s průchozí síní. Hospodářský trakt je napojen kolmo k obytné části. Světnice roubená, síň, komora a chlévy jsou zděné. Jednoduše bedněná lomenice je dělena na tři vodorovná pásma. Samostatně stojící roubená stodola je osazena kolmo k vrstevnici. Velmi hodnotný areál pocházející z první poloviny 19. století, dochován kompletně bez rušivých stavebních úprav.

Paseky nad Jizerou

Horní Havírna, areál usedlosti čp. 196, parc.č. 208/1, 208/2, 208/3, k. ú. Paseky nad Jizerou, r. č. 6-6106

Přízemní částečně roubený objekt komoro-chlévního typu, který byl vystavěn na obdélném půdorysu. Roubená konstrukce z dvoustranně otesaných trámů s vymazávkou, kamenná konstrukce z lomového kamene. Okna v roubené části dvojí špaletová, členěná na šest polí. Štíty jsou bedněné, přední štít je bedněn klasově, ve vrcholu zakončen kabřincem. Střecha je sedlová, po okapových stranách za-

končena námětky. Dům je částečně podsklepený, klenutý valenou klenbou. V zadní části domu je hospodářské zázemí. Areál usedlosti tvoří dále hospodářské stavení, které se nachází přes komunikaci. Jedná se o velmi hodnotný areál z přelomu 18. a 19. století.

Semily

Chalupa v Jílovecké ulici čp. 102, parc. č. 364, k. ú. Semily, r. č. 6-6082.

Přízemní celoroubený trojdílný dům komoro-chlévního typu je postaven ve svahu na kamenné podezdívce, ve které je umístěn také chlívek. Střecha je sedlová, přední štít je s lomenicí a kabřincem. Půdorysné schéma a interiér nebyl narušen žádnými podstatnějšími stavebními zásahy, stejně jako vnější vzhled domu. Vznik domu můžeme datovat na konec 18. století. Objekt 102 je typickým příkladem pojizerského domu, který má mimořádnou hodnotu, je nedílnou součástí historické zástavby Semil.

Semily

Chalupa v Jílovecké ulici čp. 104, parc. č. 363, k. ú. Semily, r. č. 6-6083.

Přízemní trojdílný dům komoro-chlévního typu, původně celoroubený, je postaven ve svahu na kamenné podezdívce, v níž je zbudován sklípek a chlívek. Přední obytná partie je částečně přezděna, podél obytné světnice pod přesahem střechy probíhá pavlávka. Půdorysné schéma a interiéry jsou zachovány bez větších změn, dům lze datovat do konce 18. století. Střecha je sedlová, přední štít je s lomenicí a kabřincem. Na malém dvorku je bedněná hospodářská stavba. Jedná se o typický příklad pojizerského domu, který má mimořádnou hodnotu, je součástí historické zástavby Semil.

Vysoké nad Jizerou

Kamenný sloup se sochou sv. Barbory, parc. č. 468/1, k. ú. Vysoké nad Jizerou, r. č. 6-6104.

Plastika je provedena z hnědého pískovce. Podstavec je hranolový, zdobený ze všech stran reliéfy v mělkých nikách. V čelní části je reliéf Korunování Panny Marie a letopočet 1768, po stranách jsou sv. František a sv. Václav, v zadní části je světnice. Dřík sloupu je hraněný, směrem vzhůru se zužující. Sloup je v přední části opatřený jednoduchou tesanou kartuší s nápisem, v horní části je zakončený stupňovitou římsou, na které je osazena socha světnice. Sv. Barbora je oděna ve splývavé roucho, na hlavě má korunu a v ruce drží kalich. Jedná se o velmi hodnotnou lidovou kamenickou práci ze druhé poloviny 18. století, která výrazně dotváří vzhled krajiny extravilánu obce.

Okres Trutnov

Pec pod Sněžkou, Růžový důl

Dům čp. 123, parc. č. 162, k. ú. Pec pod Sněžkou, r. č. 6-6120.

Jedná se o přízemní roubený, zčásti zděný objekt, situovaný v Růžovém dole, s dochovanými původními roubenými interiéry světnice s trémovým stropem a klenutými sklepními prostory.

Velká Úpa

Dům čp. 308, parc. č. 169, k. ú. Velká Úpa 1, r. č. 6-6091.

Přízemní roubený objekt s velkým seníkovým vikýřem, je dochován v autentické podobě a představuje hodnotný doklad původní zástavby a způsobu hospodaření ve východních Krkonoších.

Vrchlabí

Fara na náměstí Míru, čp. 287, parc. č. 224, k. ú. Vrchlabí, r. č. 6-6108.

Jedná se o patrový barokní objekt o 11-ti osách. V přízemí jsou vstupní dveře s kamenným ostěním, okna jsou dvoukřídlá, členěná do 6-ti tabulek. Fasáda je členěná v přízemí pásovou bosáží, v patře se uplatňují svislé pásy vodorovné bosáže. Přízemí je od patra odděleno římsou, dvorní fasáda je v hladkém štuku. Okna jsou zdobena šambránami s uchy a podokenními římsami. Střecha je valbová. V přízemí jsou zachovány křížové klenby s hřebínky a valeně klenuté schodiště. V patře je štuková výzdoba stropu s freskami, dochovány jsou původní dveře. Fara je architektonicky i urbanisticky velmi hodnotná stavba, která se nezastupitelně podílí na tvorbě náměstí Míru a spolu s kostelem sv. Josefa vytváří dominantu města.

Vrchlabí

Dům (tzv. Rozkročák) v ulici Labské čp. 298, parc. č. 274/1, k. ú. Vrchlabí, r. č. 6-6110.

Jedná se o solitérní trojkřídlý třípodlažní nepodsklepený objekt o půdorysu písmene U. Původně hladká klasicistní nečleněná fasáda byla v rozsahu dvou podlaží nahrazena tzv. stékavou omítkou, třetí podlaží je vyvedeno v hladkém štuku. Stávající fasáda je členěna hlavní a kordonovou římsou. V objektu byla z větší části instalována novodobá výklopná okna, původní okna jsou doplněna hodnotným kováním z 19. století. Střecha je kryta plechem. V přízemí východního křídla se nachází klasicistní pískovcový portál z poloviny 19. století. Dveře s kováním a s litinovou klikou jsou ze stejného období. Přízemní prostory jsou klenuty do placek, klenby se nacházejí také nad schodištěm a chodbami ve druhém a třetím podlaží. Dům čp. 298, který byl postaven v první třetině 19. století Antonem Kühnelem jako velké bělidlo a úpravná lnu, představuje historicky velmi cenný objekt vzhledem k zachování velkého množství původních architektonických detailů jak v interiéru, tak i v exteriéru objektu.

Vrchlabí

Dům (tzv. Zámeček) v ulici Nádražní čp. 471, parc. č. 463/2, k. ú. Vrchlabí, r. č. 6-6111.

Jedná se o solitérní dvojkřídlý třípodlažní objekt o půdorysu písmene L. Fasáda je vápenná, plocha fasády je členěna kordonovou, parapetní a hlavní konzolovou římsou. Ostění oken je v patrech zvýrazněno šambránami, ve třetím podlaží s tzv. ušima. Ve druhém podlaží je nadpraží oken bohatě zdobeno, v prvním podlaží je nadpraží zdobeno plastickými klenáky. V ose vstupního průčelí se nachází mohutná osmihránná věž zakončená atikou. Jižní průčelí je zakončeno nárožními osmihránnými baštami. Střecha je sedlová. Interiér je v suterénní části s klenutými stropními konstrukcemi, stropy nad 1. a 2. podlažím jsou trámové, ve 2. podlaží zdobeny členitými štukovými ornamenty. Schodiště do podkroví je bohatě vyřezáváno, dochovalo se také bohatě zdobené litinové zábradlí na vřetenovém schodišti. Interiéry jsou s mnoha uměleckořemeslnými detaily. Budova čp. 471, postavená v polovině 19. století Vilibaldem Jeriem, je architektonicky i urbanisticky velmi cenný romanticky komponovaný objekt s řadou umělecky i historicky hodnotných prvků.

Žacléř

Dům v ulici J. E. Purkyně, čp. 10, parc. č. 155/1, k. ú. Žacléř, r. č. 6-6084.

Jde o patrový objekt s mansardovou střechou krytou plechovými šablonami. Fasáda je členěna okenními otvory, v levé části rizalitem s trojúhelníkovým štítem a asymetricky umístěným vstupem do objektu. V patře je tříosý rizalit, fasáda je zde členěna formou nárožních a meziokenních pilastrů. Sokl objektu je z kamenných kvádrů. Stropní konstrukce jsou segmentově zaklenuty, ve vstupní hale je štukový strop. Dům čp. 10 se výrazně uplatňuje v zástavbě náměstí se sochou J. A. Komenského a představuje hodnotný doklad stavebního vývoje města.

Okres Ústí nad Orlicí

Lanškroun

Dům čp. 78, parc. č. 120/1, k. ú. Lanškroun, r. č. 6-6109.

Nárožní patrový dům z 50. let 16. století, postavený v exponované poloze na náměstí, s dochovanými klenutými interiéry s renesančními nástěnnými malbami a portály, je i přes pozdější nevhodné stavební úpravy hodnotným příkladem honosné renesanční stavby, v regionu dochované zcela ojediněle.

Přívrat

Kříž u domu čp. 48, parc. č. 217, k. ú. Přívrat, r. č. 6-6107.

Při cestě ke Zhoří je na pískovcovém podstavci umístěn litinový kříž. Kolem kříže je čtvercové litinové zábradlí s hladkými pískovcovými sloupky. Podstavec je zdoben gotizujícími motivy, na přední straně je osazen litinový reliéf Panny Marie, na bocích a vzadu jsou osazeny desky s nápisy a datací L. P. 1874. Na vrchní část podstavce je nasazena hlavice s profilovanou římsou. V patě litinového kříže klečí anděl, uprostřed je oválná nápisová deska a nahoře se nachází korpus Krista. Jedná se o hodnotný kříž s oplocením ze třetí čtvrtiny 19. století, který je v regionu typově málo zastoupen.

Ústí nad Orlicí

Areál zahrady s oplocením v ulici T. G. Masaryka u čp. 106, parc. č. 281/1, 282/1, k. ú. Ústí nad Orlicí, r. č. 6-6095 (rozšíření prohlášení).

Areál gymnázia je ohrazen oplocením, které sestává z kovových mříží na zděné podezdívce a ze zděných opukových pilířů. Zahrada a oplocení kolem gymnázia jsou součástí původního architektonického záměru z roku 1912 a dotvářejí charakteristickou podobu monumentální architektury z počátku 20. století.

Ústí nad Orlicí

Hartmanova vila v ulici 17. listopadu, čp. 597, parc. č. 706, k. ú. Ústí nad Orlicí, r. č. 6-6117.

Secesní objekt obdélného půdorysu, který je doplněn věží na trojúhelníkovém základě. Objemové řešení i dekorace vnějšího pláště budovy je pojata velmi čistě a jednoduše, slohová čistota budovy je částečně porušena stavebními zásahy ze 30. let 20. století. Jednopatrový dům výrazně graduje architektonickým prvkem věže, která hmotu objektu téměř dvojnásobně převyšuje. Projekt architekta Matěje Blechy reali-

zoval v roce 1909 stavitel Josef Hernych. Jedná se o významný doklad vyvážené secesní architektury v regionu, součást zástavby širšího středu města.

Vysoké Mýto

Bývalá kasárna, dnes v Jiráskových kasárnách čp. 5, 6, 7, parc. č. 1690/1, k. ú. Vysoké Mýto, r. č. 6-6100.

Dvoupodlažní objekt bývalých kasáren se sedmi okenními osami. Fasády jsou členěny okny se segmentovými záklenky, zastřešení je valbové. Uvnitř stropní konstrukce klenuté do traverz. Objekt je jedinou dochovanou součástí původně rozsáhlejšího areálu kasáren. Budova kasáren je součástí většího urbanistického celku, který vznikl již od poloviny 19. století. Kasárna dokládají typ vyvážené architektury, postavené pro potřeby armády a představující její významný vývojový stupeň. Objekt je dochován v autentické podobě bez mladších rušivých zásahů.

Prohlášení za movitou kulturní památku za rok 1999

Okres Hradec Králové

Hradec Králové

Parní lokomotiva, majetek Českých drah s. p., r. č. 36-6377.

Tendrová lokomotiva 464.008 vyrobená v lokomotivce ČKD Praha v roce 1935. Parní lokomotivy řady 464 byly univerzální stroje s nejvyšší rychlostí 90 km/h. Lokomotiva 464.008 je jedním ze čtyř dochovaných exemplářů této řady a jako jediná je provozuschopná.

Hlava anděla okřídlená – 2 ks, soukromý majetek, r. č. 36-6379.

Dvojice protějškových hlaviček je barokní zlacená dřevořezba ze 17. století. Hlavičky zpodobňují tváře nemluvnat bez vlasů, perutě jsou složeny k sobě. Andílek hledící k levé peruti (12,5 x 11,5 cm), andílek hledící k pravé peruti (12 x 11 cm).

Rohová lavice, soukromý majetek, r. č. 36-6389.

Drobná kvalitní práce v pseudogotickém slohu. Opěradla zdobí prořezávaný stylizovaný rostlinný ornament, nad ním jsou dva pásy provazce. Bočnice jsou v horní polovině zdobené také prořezávaným rostlinným ornamentem, v dolní polovině nečitelný je erb. v = 95,5 cm

Babice

Socha Madony s Dítětem, kostel sv. Petra a Pavla, r. č. 36-6383.

Pozdně gotická polychromovaná zlacená dřevořezba z počátku 16. století. Postava P. M. stojí na nízkém podstavci, Ježíška drží na levé ruce. Dílo je určeno pro čelní pohled, zadní strana je hladká a neopracovaná. Práce přesahuje svým významem a datací rámec regionální tvorby.

Chlumec nad Cidlinou

Socha Merkura, soukromý majetek, r. č. 36-6388.

Socha je neorenesanční kovolitecká práce z 2/2 19. století v mírně podživotní velikosti. Merkur je opatřen všemi atributy, tj. okřídlený klobouk, okřídlené opánky, kouzelná hůlka. Merkur je doprovázen kupidem. Socha stojí na soklu z šedého hrubozrného pískovce.

Okres Náchod

Jaroměř

Parní lokomotiva, majetek Českých drah s. p., r. č. 36-6378.

Lokomotiva 310.006 byla vyrobena ve Vídeňském Novém Městě v roce 1879. Jedná se o nejtypičtější lokomotivu českých lokálek. Výkon je asi 250 HP. Parní lokomotiva 310.006 je nejstarší zachovalá své řady a nejstarší provozuschopná v ČR

Akumulátorová lokomotiva, majetek Cers, s. r. o., r. č. 36-6382.

Lokomotiva Ringhoffer č. 2 byla vyrobena v roce 1916 v Ringhofferových závodech a. s. ve Smíchově. V uvedeném typu byly vyrobeny pouze dvě akumulátorové posunovací lokomotivy. Jedná se o jediný dochovaný exemplář dokumentující vývoj kolejových vozidel.

Okres Pardubice

Pardubice

Obraz Kalvárie s P. Marií a sv. Janem Křtitelem, soukromý majetek, r. č. 36-6380.

Jedná se o obraz z 2/2 19. století, světlost 68 x 55 cm, olej na plátně, provenience česká.

Dřevěné sochy světce a světice, ve sbírkách VČM v Pardubicích, r. č. 36-6381.

Barokní dřevořezby s bílým olejovým nátěrem z 2/2 17. století. Obě sochy stojí na totožných červeně mramorovaných podstavcích. Postoje obou figur jsou kontrapostní. Siluety jsou dynamické s rozevlátými draperiemi. Světec drží kopí a knihu, světice knihu. v = 98 a 103 cm.

Socha sv. Václava, soukromý majetek, r. č. 36-6390.

Polychromovaná dřevořezba (v = 162 cm) z 2/2 19. století představuje světce v knížecím oděvu stojícím v kontrapostu na levé noze. Pravicí přidržuje rokajovou kartuš se zobrazeným lvem (uraženo, volně přidáno). Zadní strana sochy je vyžlabená.

Okres Trutnov

Čermná u Vrchlabí, kostel sv. Václava

Kazatelna, r. č. 36-6384/1.

Klasicistní polychromovaná řezbářská práce monogramisty F. K. z roku 1829 má na stříšce plastiku Krista Krále (v = 105 cm). Ambona a stříška jsou oktogonální.

Křtitelnice, r. č. 36-6384/2.

Klasicistní polychromovaná a zlacená dřevořezba (v = 153 cm) monogramisty F. K. je práce z roku 1829. Křtitelnice má tvar oktogonální vázy s víkem, na kterém je sousoší křtu Páně.

Sošky andělů z bočního oltáře Božího hrobu, r. č. 36-6384/3.

Na hranolovité menze je umístěno v dolní části s Božím hrobem sedm plastik stojících andělů. Jedná se o polychromované dřevořezby, o výšce 35 až 69 cm, z přel. 18. a 19. století.

Krucifix, r. č. 36-6384/4.

Barokizující polychromovaná dřevořezba (v = 230 cm) z přel. 18. a 19. století.

Sousoší Piety, r. č. 36-6384/5.

Klasicistní polychromovaná a zlacená (v = 160 cm) dřevořezba z 1/2 19. století představuje Bolestnou Pannu Marii, na jejímž klíně spočívá mrtvé Tělo. Kristus Pán má křížový nimbus, Panna Maria má nimbus hvězdícovitý.

Soška Krista Vítězného, r. č. 36-6384/6.

Klasicistní polychromovaná a zlacená dřevořezba (v = 83 cm) z 1/4 19. století zobrazuje Krista Vítězného v běžném ikonografickém schématu, celá postava je ozářena zlacenou paprscitou mandorlou.

Socha Madony, r. č. 36-6384/7.

Gotická polychromovaná dřevořezba (v = 107 cm) se zlacením je práce z období kolem r. 1400. Jedná se o Madonu v tzv. krásném slohu, jde o velmi cenný doklad gotického sochařství na území východních Čech. Socha je vzadu vyžlabená.

Socha sv. Barbory, r. č. 36-6384/8.

Klasicistní polychromovaná dřevořezba (v = 107 cm) se zlacením je prací regionálního řezbáře z přel. 18. a 19. století. Světiče má u pravé nohy věžičku, v pravé ruce drží kalich s hostií a v levé ruce palmovou ratolest, na hlavě má korunku.

Socha sv. Markéty, r. č. 36-6384/9.

Klasicistní polychromovaná dřevořezba (v = 107 cm) se zlacením je prací regionálního řezbáře z přel. 18. a 19. století. Světiče má u levé nohy draka, v pravé ruce drží palmovou ratolest, v levé dýku, na hlavě má korunku.

Obraz sv. Václava, r. č. 36-6384/10.

Klasicistní barokizující olej na plátně Ignáce Russe z roku 1833 zobrazuje scénu zavraždění sv. Václava. Světlost plátna obrazu je 179 x 92 cm.

Svícen dřevěný – 2 ks, r. č. 36-6384/11.

Polychromovaná, zlacená řezbářská práce (v = 132 cm) je dílem pokračovatele barokních tradic z 2/2 18. století. Balustrový dřík je zdoben andílčími hlavičkami.

Svícen cínový – 1 ks, r. č. 36-6384/12.

Empirový svícen z 1/2 19. století, vysoký 59 cm.

Betlém, r. č. 36-6384/13.

Kvalitní doklad regionální řezbářské práce dokládající činnost Johanna Friese z roku 1905. Výška jednotlivých figurek se pohybuje kolem 20 cm.

Figurální náhrobník s dvěma nemluvnaty, 36-6384/14.

Obdélná deska s širokou obrubou a nápisem v gotické minuskuli má na ploše figurální reliéf dvou nemluvňat v zavinovačce. V dolních rozích dva erbovní znaky. Jedná se o kamenickou práci z pískovce z doby kolem roku 1506.

NEURČENO

Následující tři položky byly zadrženy při pokusu o ilegální vývoz, jejich majitel je věnoval státu a MK ČR dosud neurčilo jejich umístění.

Kostelní mobilie – zpovědnice, r. č. 36-6385.

Truhlářská pseudogotická práce z mořeného dřeva dokládá úroveň kostelního mobiliáře ve 4/4 19. století. Rozměry: v = 260 cm, š = 190 cm.

Kostelní mobilie – dvě lavice, r. č. 36-6386.

Truhlářská pseudogotická práce z mořeného dřeva dokládá úroveň kostelního mobiliáře ve 4/4 19. století. Rozměry: v = 140 cm, š = 320 cm.

Kostelní mobilie – svatostánek a dva kostelní nástavce, r. č. 36-6387.

Truhlářská pseudogotická práce z mořeného dřeva dokládá úroveň kostelního mobiliáře ve 4/4 19. století. Rozměry: v = 100 cm, š = 45 cm.

Zpracované návrhy na prohlášení za nemovitou kulturní památku za rok 1999

Okres Svítavy

Polička

Sokolovna, čp. 60, Tyršova ul., parc.č. 585, k.ú. Polička.

Útěchov

Lenní dvůr, čp. 13, parc.č. 1/1, 1/15, k.ú. Útěchov u Moravské Třebové.

Zrušení prohlášení za nemovitou kulturní památku za rok 1999

Okres Jičín

Běchary

Pamětní kámen, původní r. č. 6-1108.

Pamětní kámen, který původně ležel na pozemku parc.č. 162/1 v k.ú. Běchary, se zde již nenachází. Na místě bylo zjištěno, že byl před cca 15 lety zničen a zavezen do základů novostaveb v obci.

Pecka

Pomezní kříž, původní r. č. 6-1369.

Pomezní kříž, nacházející se původně na pozemku parc.č. 281/2 v k.ú. Kal se na svém místě již cca 10 let nenalézá a nebyl dohledán ani při důkladném prověření okolního terénu. Podle svědectví místních občanů byl pravděpodobně zničen a odstraněn při zemědělských pracích místním JZD.

Okres Rychnov nad Kněžnou

Peklo nad Zdobnicí

Valcha, původní r. č. 6-2380.

Demolice objektu, nacházejícího se v havarijním stavu, byla provedena již v roce 19

Přehled zpracování evidence mobiliárních fondů

Objekt ve zprávě PÚ	počet mobiliáře	počítačově zpracované karty	přírůstky v roce 1999
Hrádek u Nechanic	6318	100	
Hrubý Rohozec	17509	1626	
Kuks	3377	1494	
Kunětická Hora	55	72	
Lipnice	504	480	
Litice	49	49	
Litomyšl	5810	390	
Náchod	4716	6197	4
Opočno	14994	14783	
Ratibořice	840	793	5
Slatiňany	15645	11125	
Vysočina	1995		
Objekt ve zprávě MÚ			
Pecka (MÚ Pecka)	618	618	
Svojanov (MÚ Polička)	28	28	
Objekt (restituovaný)			
Častolovice	8115		
Doudleby	1744		
Chlumec	1200		
Kost	55		
Kostelec	10424		
Nové Hrady	358		
Nové Město	2305		
Rychnov n/Kn.	2887		
Skalka	49	49	
ostatní restituenti	2391		
Celkem	101986	37804	9

Počet svazků knih v restituovaných objektech

<i>objekt</i>	<i>počet svazků</i>	<i>zaměření fondu</i>
Nové Město nad Metují	574	dějiny umění – 20. století
Maleč	9463	18. – 19. století – historie, juridika, liter. fr., bohemika, ve správě muzea Havl. Brod
Nové Hrady	4802	16. – 19. století – hospodář., historie, zednářství
Chlumeck nad Cidlinou	10510	18. – 19. století – dějiny, hispanika, orientalia
Častolovice	5834	18. – 19. století – historie, bohemika, angl. beletrie
Kostelec nad Orlicí	16463	16. – 20. století – militaria, politika, přírod. vědy
Rychnov nad Kněžnou	12277	15. – 19. století – cenná knihovna, encyklopedie, bohemika
Doudleby	622	lesnictví, zemědělství, bohemika, polonika
Celkem:	60 545	

Počet svazků knih v objektech ve správě PÚ Pce

<i>objekt</i>	<i>počet svazků</i>	<i>zaměření fondu</i>		
Náchod	24264	16. – 20. století – historie, přírod. vědy, juridika		
Kuks	8778	16. – 20. století – historie, teologie, šporkiána		
Hrubý Rohozec	10001	16. – 20. století – militaria (30. letá válka), hispanika		
Slatiňany	3872	16. – 19. století – hipologická literatura		
Hrádek u Nechanic	3472	19. století – literatura nár. obrození, dějiny franc. a ital.		
Litomyšl	7174	17. – 19. století – přírod. vědy, dějiny církve, anglic. beletrie, latinská klasická literatura		
Opočno	13180	Opočno	10330	15. – 20. století – cenná knihovna – encyklopedie, topografie, historie
		Dobříš – Opočno	411	16. – 19. století – výběr cenných knih z dobříšské knihovny
		Letohrad	175	19. století – hudebniny
		Žampach	898	19. století – historie umění, dějiny
		Opočno – Dobříš	1366	19. – 20. století – historie, militaria, cestopisy
Ratibořice	2216	19. století – dánská a dětská literatura – z fondu zám. knihovny Náchod		
Celkem:	72 957			

Přírůstky mobiliárních fondů za rok 1999

Státní zámek Ratibořice:		
Koberec typu KEŠAN	medailon s florálním motivem, vázy, lotosová bordura a bílé třásně	Iránská oblast, poč. 20. stol., rozměry 217 x 133 cm
Přehoz dámský	černý, s vegetabilní výšivkou a třásněmi, 166 x 169 cm, vč. délky třásní 13 cm	patrně Čechy, kolem roku 1900
Rukavice bílé, dlouhé	hladké, s boč.zapínáním na 3 knoflíky a prošíváním, glazé, délka 56 cm	západní Evropa, rok 1900 (uvnitř razítko GRAND PRIX PARIS 1900 ...)
Vějíř	rozkládací s 16 žebry a listem, imitace rohoviny, hedvábí, výšivka	patrně poč. 20. stol., snad Vídeň délka žebra 28 cm, šířka vějíře 53 cm
Lorňon skládací v pouzdře	imitace rohoviny, obroučky esovitě propojené s výsuvným pouzdrem	patrně Čechy , 1-2 desetiletí 20. stol. délka 13 cm, šířka 11 cm
Státní zámek Náchod:		
Kamna kachlová 4 boká	pálená hlína, bílé glazování, litinová dvířka, reliéf. akantový vlys, akrotériony	patrně Čechy, Praha ?, kolem 1870 rozměry 240 x 91 x 60 cm
Lopatka na mouku celodřevěná	obdélný list, krátké držadlo celková délka 31,5 cm, šířka 13,5 cm	východní Čechy, patrně konec 19. stol.
Police závěsná se 7 háky	dřevěná, obdélného tvaru, obloučková profilace horní desky a bočnic	východní Čechy, patrně 2. pol. 19. stol. délka 74 cm, výška 21 cm, hloubka 22 cm
Forma na bábovku	okrouhlá s motivem klikatky, měď pocín.,	Čechy, patrně 2.pol. 19. stol., celk. výška 10,5 cm, prům. hor. okraje 21,5 cm

Archiv plánové a spisové dokumentace Památkového ústavu v Pardubicích

Nové přírůstky plánové dokumentace v archivu památkového ústavu byly zpracovány v počtu 170 přírůstkových čísel. Dokumentaci můžeme zhruba rozdělit do částí:

1. Zaměření
2. Rekonstrukce
3. Nálezové zprávy
4. Ostatní
5. Plošná ochrana

Další velmi důležitou částí dokumentace jsou stavebně historické průzkumy objektů, kterých se nám v tomto roce podařilo získat 34. Soupis veškerých stavebně historických průzkumů je k dispozici v archivu plánové a spisové dokumentace. Byl rovněž publikován ve Zprávách památkové péče a je průběžně doplňován o nové přírůstky.

Název obce	objekt	druh dokumentace	rok
Zaměření			
1 Bašnice	mohylník	zaměření	1997
1 Bílá Třemešná	přehrada Těšnov	zaměření	1971
	budova pro dozorce	(z původní dokumentace)	
1 Broumov	dům čp.50,51	zaměření; vestavba podkroví,úpravy	1998
1 Dolánky	„Dlaskův statek“	zaměření	1998
1 Dolany	hradiště	zaměření	1997
1 Havlíčkův Brod	dům čp.141	zaměření; úprava	1997
1 Hlinsko – Betlém	vybrané objekty	zaměření	1980
1 Hněvkovice	kostel sv.Bartoloměje	zaměření; vnitřní uspořádání	1998
1 Horní Brusnice	čp. 206-stodola	zaměření	1995
1 Jičín-Libosad	loggie	zaměření	-
1 Josefov	padací most	zaměření	1998
1 Kopidlno	Obora-mohylník	zaměření	1997

1	Kostelec (okr.Jičín)	hradiště	zaměření	1997
1	Krouna	kostel sv.Michala	zaměření	1873
1	Kuks	dům čp.17	zaměření; rekonstrukce	1997
1	Libchavy	ovčín, byt šafáře	zaměření; vazby	1996
1	Librantice	škola	projekt	1912
1	Litomyšl	čp.132 „Horáček“	zaměření fasády a návrh sgrafit	1997
1	Litomyšl	zámek	pasport pro UNESCO	1998
1	Malé Svatoňovice	dům čp.16	kostelnický dům, zaměření	-
1	Moravská Třebová	zámek	fotogrametrické zaměření věžě	1998
1	Moravská Třebová	zámek	zaměření před rekonstrukcí	1983
1	Nadslav IV.	mohylník	zaměření	1997
1	Nový Bydžov	býv. židovská radnice	zaměření	1961
1	Nový Bydžov	dům čp.103	zaměření	-
1	Slavhostice	mohylník	zaměření	1997
1	Svoboda n/Ú.	dům čp.47,48,49,50	zaměření	-
1	Štěnec	hradiště (Kozí nožka)	zaměření	1997
1	Údrnice	hrádek „Zlivštejn“	zaměření	1997
1	Vršce III.	mohylník	zaměření	1997
1	Vršce IV.	mohylník	zaměření	1997
1	Židovice	mohylník	zaměření	1997

Rekonstrukce

2	Dolní Přím	zámek	rekonstrukce zámecké kaple	1996
2	Dolní Sloupnice	kostel sv.Mikuláše	střešní plášť	1994
2	Habřina	mostek	rekonstrukce	1991
2	Hoříněves	zámek	rekonstrukce barevnosti fasád	1991
2	Hradec Králové	dům čp.14	Husovo náměstí; rekonstrukce	1983
2	Hradec Králové	dům čp.229	Mýtská ulice;opravy a rekonstrukce	1996
2	Hradec Králové	dům čp.402	třída ČSA; modernizace a rekonstrukce	1997
2	Hradec Králové	dům čp.81	ul.V kopečku; rekonstrukce	1996
2	Chlum (okr.HK)	hřbitovní zeď	rekonstrukce	1992
2	Chlumec n/C.	dům čp.9	rekonstrukce střechy	1997

2	Chlumec n/C.	zámek	„Vodárna“ – rekonstrukce	1994
2	Chrudim	divadli K.Pippicha	rekonstrukce	1998
2	Josefov	dům čp.18	Palackého ul.; rekonstrukce	1993
2	Kukleny	kostel sv. Anny	rekonstrukce střechy	1998
2	Lanškroun	zámek, muzeum	technická zpráva (rekonstrukce)	1986
2	Lanšperk	hrad	projekt záchrany hradu	1998
2	Litomyšl	dům čp.70,71	Smetanovo nám.; rekonstrukce	1997
2	Litomyšl	dům čp.90,91	Smetanovo nám.;rekonstrukce, přístavba	1997
2	Nový Bydžov	čp.78-škola	rekonstrukce	1996
2	Nový Bydžov	dům čp.540	adaptace a rekonstrukce	1993
2	Olešnice v O.h.	márnice	rekonstrukce	1996
2	Piletice	čp.6-statek	oprava; mykolog.posudek konstrukcí	1996
2	Sendražice	bývalý hřbitov, zeď	rekonstrukce	1997
2	Stračov	zámek	snesení II.patry a nový krov	1936

Nálezové zprávy

3	Černíkovice	kostel Povýšení sv. Kříže	nálezová zpráva, fasáda	1998
3	Nové Město n/M.	dům čp.1224	nález prodejního okna	1998
3	Skršice (Tošov)	obec	průzkum zástavby; nálezová zpráva	1993
3	Turnov	kostel sv Františka	nálezová zpráva - jižní průčelí	1997

Ostatní

4	Černíkovice	náhrobník	průzkum	1998
4	Dřevíkov	zvonice	návrh zvoničky	-
4	Dvůr Králové n/L.	čp.3-spořitelna	úprava; foto interiéru	1994
4	Havlíčkův Brod	kostel sv.Trojice	statické posouzení kleneb a zdiva	1996
4	Hlavňov	chata „Hvězda“	návrh na prohlášení za kulturní památku	1998
4	Hlinsko	čp.401 „Na rychtě“	znalecký posudek po požáru	1988
4	Hněvčeves	kostel sv.Jiří	posouzení poruch	1992
4	Hořice	obec	mapa s vyznačením památek a soch	-
4	Hradec Králové	kostel sv.J.Křtitele	stavebně technický posudek	1996

4	Hradec Králové	„Orlická kasárna“	uměleckohistorická analýza	-
4	Hradec Králové	Bílá věž	radiotelefonní síť-projekt	1996
4	Hradec Králové	dům čp.124	Malé náměstí; stavební úpravy	1994
4	Hradec Králové	dům čp.26	Velké náměstí; úpravy parteru	1999
4	Hradec Králové	Sbor kněze Ambrože	generální oprava	1996
4	Hradec Králové	silnice R 35	podklady pro ÚPN VÚC	1997
4	Hradec Králové	střílnová kasemata	záchrana pevnostního objektu-návrh	1997
4	Hrádek u Nechanic	zámek	divadlo –mykolog.posudek konstrukcí	1994
4	Hrádek u Nechanic	zámek	mykologický průzkum	1994
4	Hrádek u Nechanic	zámek	objekt šaten golf. hřiště	1995
4	Hronov	dům čp.49	datování dřevěných konstrukcí	1998
4	Chlum (okr.HK)	základnová stanice	radiotelefonní síť studie	1996
4	Chlumec n/C.	kostel sv.Voršily	mykologický posudek konstrukcí	1996
4	Chlumec n/C.	spořitelna	Stavební úpravy; projekt r.1926	1995
4	Chlumec n/C.	zámek	statické posouzení vybraných objektů	1993
4	Chrudim	bašta 11	statické zajištění-projekt	1998
4	Chrudim	divadlo K.Pippicha	návrh renovace fasády	-
4	Jaroměř	dům čp.19	ul.Havlíčková, fotodokumentace	-
4	Jaroměř	kostel sv.Mikuláše	geologické poměry okolí chrámu	-
4	Josefov	dům čp.1	oprava fasády	1996
4	Josefov	dům čp.120	úprava vstupu	1993
4	Kuks	hřbitovní kaple	fotodokumentace	1977
4	Kunětická Hora	hrad	přístřešek pro návštěvníky; brána – návrh	1996
4	Lichnice	hrad	archeologický výzkum	1991
4	Litomyšl	dům čp.111	oprava	1997
4	Litomyšl	zámek	podoba pozdně gotického hradu	1987
4	Litomyšl	zámek	zastřešení 2.nádvoří	1997,1998
4	Metličky	kostel sv.Jakuba	fasády	-
4	Miletín	zámek	oprava bytu II.NP	1998
4	Milovice	kostel sv. P + P	návrh barevnosti fasád	1998

4	Moravská Třebová	zámek	rizalit, petrologie;	1998
4	Nový Bydžov	čp.1451-zámečnictví	stavební úprava	1993
4	Nový Bydžov	čp.1544-Okresní dům	oprava fasády	1996
4	Nový Bydžov	čp.1-radnice	fasády	-
4	Nový Bydžov	dům čp.1869	mykologický posudek konstrukcí	1997
4	Nový Bydžov	dům čp.92	oprava; úprava	-
4	Nový Bydžov	obchodní dům Astra	projekt	1997
4	Opočno	čp.20 „Vyhlička“	adaptace	1997
4	Pardubice	„dům u Jonáše“	technologie omítek	1993
4	Pardubice	„Příhrádek“	návrh barevnosti fasád	1998
4	Pardubice	čp.2 „Zlatá koule“	statické posouzení krovu	1998
4	Pardubice	čp.53,54,55 „Spolkový dům“	truhlářské detaily	-
4	Pardubice	kostel sv.Bartoloměje	návrh nových svítidel	-
4	Perálec	kostel sv.J.Křtitele	plán přízemí	-
4	Ratibořice	Babiččino údolí	náplň a záchrana stavebního fondu	1990
4	Ratibořice	hospod. dvůr	studie využití staveb	1990
4	Rožnov	obec	zadání ÚP	1999
4	Rychnov n/K.	dům čp.397,398	náčrt objektu	-
4	Skřivany	zámek	plán	-
4	Svitavy	dům čp. 32,34,36	náměstí, statické posouzení	1993
4	Trutnov	Janská kaple	úprava balkónu	1997
4	Valdice	kostel	kopie nalezených listin při opravě věže	-
4	Valdštejn	hrad	návrh na zřízení expozice	1996
4	Vysoké Chvojno	kostel sv.Gotharda	oprava krovu	1997

Plošná ochrana

5	Heřmánkovice	obec	návrh památkové zóny	1999
5	Janské Lázně	obec	návrh městské památkové zóny	1993
5	Kuks a Betlém	areál	záchrana Braunova areálu	1995
5	Kuks	obec	plán chrany rezervace	1998
5	Malá Úpa	Šimovy chalupy	návrh památkové zóny LA	1996
5	Modrý Důl	obec	návrh památkové zóny LA	1997

5	Moravská Třebová	obec	památková ochrana historického města	1998
5	Radvanice	obec	návrh památkové zóny LA	-
5	Rokytnice v O.h.	obec	návrh městské památkové zóny	1997
5	Stárkov	obec	návrh městské památkové zóny	1998
5	Úpice	obec	návrh památkové zóny	1993
5	Velká Úpa	Velké Toppeltovy boudy	návrh památkové zóny LA	1996
5	Žacléř	obec	návrh památkové zóny	-

/ vysvětlivka : LA – lidová architektura, ÚP – územní plán /

Další složkou v archivu jsou restaurátorské zprávy, týkající se restaurování památek nemovitých i movitých. V tomto roce bylo zaevidováno 430 přírůstkových čísel.

V průběhu roku navštívilo archiv 84 badatelů.

oddělení foto a videodokumentace

garant Vlastimila Milská , vedoucí oddělení

V oddělení fotodokumentace probíhala videodokumentace a fotodokumentace předmětů kultovní povahy v objektech římskokatolické církve dle plánu, pouze v měsíci květnu a červnu nemohla být videodokumentace prováděna v plném rozsahu vzhledem k tomu, že nebyl včas podepsán nový dodatek smlouvy o spolupráci. Celkem bylo pořízeno 7.421 kusů nových snímků movitých církevních památek.

Průběžně byla poskytována fotodokumentace odcizených movitých památek Policii ČR – celkem bylo zhotoveno 430 kusů fotografií.

Postupně se prováděla fotodokumentace zámeckého mobiliáře SZ Náchod, Kuks, Ratibořice mlýn a Bělídlo.

Dle potřeby byla pořizována fotodokumentace k návrhům na prohlášení věcí za KP, prováděla se dokumentace současného stavu KP, průběhy restaurátorských a rekonstrukčních prací i fotodokumentace archeologických výzkumů.

Fotodokumentace mobiliárních fondů ve veřejných budovách se prováděla dle požadavků odborných pracovníků. Celkem bylo zdokumentováno 935 kusů.

Na základě spolupráce s odbornými pracovníky ústavu byly poskytovány fotografie i diapozitivy k tiskovým účelům.

Průběžně se zpracovával veškerý fotografický materiál, zároveň byla prováděna evidence výpůjček a reversů a četné agendy spojené s badatelskou činností ve fotografickém archívu.

Od 1. ledna 1999 do 31. prosince 1999 bylo nafotografováno 19.676 nových snímků. Archivní přírůstek za toto období činil 19.056 kusů. Fakturační objednávky byly zhotoveny za 8.956,- Kč.

Fotograficky zdokumentované památky v roce 1999

Během roku 1999 bylo zdokumentováno fotograficky 8501 nemovitých i movitých památek východních Čech. Jedná se o zapsané i nezapsané ve státních seznamech. Bylo pořízeno 19 676 nových snímků (neg. + DIA).

Okresy	MP	NP			mobil. veř. bud.		mob. HZ	
Havlíčkův Brod	631	42	=	673	+	-	+	-
Hradec Králové	342	69	=	411	+	428	+	-
Jičín	391	82	=	473	+	-	+	-
Svitavy	898	23	=	921	+	-	+	-
Semily	42	34	=	76	+	3	+	5
Rychnov n. Kn.	627	17	=	644	+	-	+	2
Ústí n.O.	231	93	=	324	+	-	+	-
Trutnov	663	222	=	123	+	35	+	15
Pardubice	716	127	=	843	+	-	+	-
Chrudim	1657	113	=	1770	+	391	+	4
Náchod	1223	258	=	1481	+	78	+	438
Celkem:	7421	1080		8501	+	935	+	464

❖
Odbor provozně ekonomický
garant Ing. Václav Sklenář

Uplynul další nelehký rok – 1999 - a Vám se dostávají k rukám další ekonomické informace z oblasti činnosti našeho ústavu.

Ekonomika státu byla poznamenána stagnací, v posledních měsících roku mírním nárůstem HDP, avšak zvýšenou nezaměstnaností. Stát řešil mnoho problémů sociálně – ekonomických a též i organizačně – technických, tedy jako v posledních letech, již skoro tradičně, se zájmy kulturní dostávají neprávem mimo hlavní zájmy společnosti. I v resortu kultury byl tedy nedostatek finančních prostředků .

Ekonomické hodnocení za rok 1999

Památkový ústav v Pardubicích je státní příspěvkovou organizací, řízenou Ministerstvem kultury České republiky. Hospodaření organizace se řídí příslušnými platnými předpisy, především zákony č. 576/1990 Sb. a č. 205/1991 Sb. a na ně navazujícími příslušnými předpisy o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky, zákony, vyhláškami, nařízeními vlády, atd. . Rozpočet je sestavován jako vyrovnaný a schvaluje jej MK ČR jako zřizovatel . Na straně výnosů je tvořen příspěvkem MK ČR na činnost organizace, účelovými dotacemi dle jednotlivých programů, výnosy z vlastní činnosti a ostatními výnosy. Na straně nákladů jej tvoří hlavně skupiny nákladů na opravy a udržování, osobních nákladů, ostatních služeb, spotřebovaných nákupů, dále cestovné, ostatní služby a v neposlední řadě odpisy HIM.

Výnosy :

❖ příspěvek MK ČR na činnost	44 242 000,00 Kč
❖ účelové neinvestiční prostředky	25 504 567,40Kč
1. §3321 kapitola 334 kultura - SH Trosky	1 000 000,00Kč
2. §3322 - PZAD	13 042 000,00 Kč
z toho : SZ Ratibořice – Starý mlýn	900 000,00 Kč
SZ Náchod	1 200 000,00 Kč
SZ Hrádek u Nechanic	1 800 000,00 Kč
SH Kunětická hora	400 000,00 Kč
SH Lipnice	1 050 000,00 Kč
SZ Litomyšl	3 092 000,00 Kč
SH Litice	600 000,00 Kč
SZ Opočno	1 000 000,00 Kč
SZ Kuks	3 000 000,00 Kč
- regenerace MPR a MPZ	300 000,00 Kč
z toho: MPZ Mor. Třebová	150 000,00 Kč
MPZ Broumov	150 000,00 Kč
- restaurování movitých památek	1 153 646,00 Kč

z toho : SZ Náchod	425 000,00 Kč
SZ Litomyšl	703 046,00 Kč
SZ Hrádek u Nechanic	25 600,00 Kč
- vesnické pam. rezervace - Betlém Hlinsko	500 000,00Kč
3. - § 3329 - záchr. arch. výzkum	712 000,- Kč
z toho : Hrad Potštejn	14 000,- Kč
SH Litice	100 000,- Kč
Litomyšl – kostel Povýšení sv.Kříže	190 000,- Kč
Litomyšl – dtto – sakristie	99 000,- Kč
Litomyšl – arch. průzkum Záhrad'	39 000,- Kč
Ráby – Hrubešova louka	55 000,- Kč
Pardubice – Okresní knihovna	215 000,- Kč
- ISO	300 000,- Kč
4. § 3380 – institucionální prostředky na výzkum a vědu	546 000,- Kč
z toho : Záchr. arch.výzkum Kunětická hora	240 000,- Kč
ÚSKP - nem. část regionu	40 000,- Kč
Dokumentace hist hodnot. obj. okr.Trutnov	64 000,- Kč
Pasportizace nem.částí pam. fondů	192 000,- Kč
Život vesnice a malého města Vysočiny	10 000,- Kč
5. § 3399 – povodňové škody	7 950 921,40Kč
z toho : SZ Ratibořice	140 000,00Kč
SZ Opočno	7 810 921,40Kč
❖ § 3329 - Systémová dotace na investice	2 127 000,- Kč
z toho : EZS, EPS Litomyšl	1 877 000,- Kč
ISO	250 000,- Kč
❖ Tržby za prodané zboží včetně HČ	1 451 000,- Kč
❖ Výnosy za vlastní výkony	14 520 000,- Kč
z toho vstupné	12 984 000,- Kč
❖ Ostatní výnosy	6 512 000,- Kč
❖ Příspěvek od místní samosprávy	15 000,- Kč

Výnosy celkem v tis. Kč = 92 245

Náklady : (zaokrouhleno na tisíce)

❖ Spotřebované nákupy	6 786 000,- Kč
-----------------------	----------------

Zde se promítá materiál do spotřeby, paliva a energie, náklady na prodané zboží.

❖ Služby	46 603 000,- Kč
Zde se promítá běžná údržba objektů, obnova nem. památek údržba HIM, EZS, EPS, parků a zahrad, restaurátorské práce a vynaložené neinvestiční účelové prostředky.	
- Ostatní služby	7 659 000,- Kč
Zde jsou zahrnuty telefonní poplatky, projektové práce, nájemné náklady na běžné služby na poštovné, na expozice na DHM, výroční zprávu, nákup mobilů atd.	
- Cestovné	677 000,- Kč
❖ Osobní náklady	32 795 000,- Kč
z toho : - mzdové náklady	23 851 000,- Kč
z toho : platy	21 613 000,- Kč
OON	2 238 000,- Kč
- zákl. soc. a zdravotní poj.	8 142 000,- Kč
- přiděl do soc. fondu	432 000,- Kč
- ostatní soc. nákl. (CS)	368 000,- Kč
❖ Odpisy HIM	3 328 000,- Kč
❖ Ostatní náklady	528 000,- Kč

Náklady celkem v tis. Kč = 90 040

Stav správy majetku

V roce 1999 došlo k předání pozemkové parcely č. 4/7 v kat.území Pardubice Okresnímu úřadu v Pardubicích. Srovnal se tím stav právní se stavem skutečným (pozemek na kterém je část stavby Okresního archivu).

Dále došlo k uzavření smlouvy a následném schválení vládou ČR s panem Horákem - odprodej jedné šestiny domu čp. 116 v Pardubicích.

Bez vědomí našeho ústavu převedl Okresní úřad v Náchodě právo hospodaření k zemědělským pozemkům v areálu státního zámku Ratibořice Agentuře ochrany pří-

rody v Praze. S Agenturou bylo zahájeno jednání o vrácení těchto pozemků, které historicky patří k zámku.

Ke konci r. 1999 proběhla úspěšná jednání s panem D. Parishem ohledně darování stavebního pozemku pod hradem Litice.

Restituce

Restituční kauzy pokračovaly i v roce 1999.

V jednání u soudů zůstává SZ Hrubý Rohozec - žadatel Karl de Fours Walderode, SZ Hrádek - žadatel Ernst Harrach . U těchto objektů je vedeno soudní jednání žadatelů o vydání věcí s příslušnými Okresními pozemkovými úřady.

Samostatnou kapitolu tvoří restituční nárok na vydání nemovitosti uplatněný Kristinou Colloredo-Mannsfeldovou na SZ Opočno včetně vydání věcí movitých. Na vydání věcí nemovitých jsou vedeny dvě žaloby: jednu, dle zák. 221/91 Sb., vede žadatelka s Okresním pozemkovým úřadem v Rychnově nad Kněžnou, druhou dle zák. 87/91 Sb. s naším Památkovým ústavem. Věci movité jsou předmětem žaloby proti našemu ústavu. Proběhla již dvě jednání u Okresního soudu v Pardubicích a jedno u Krajského soudu v Hradci Králové. Našemu ústavu byla uložena povinnost vydat sbírku obrazů. Proti tomuto rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích jsme se odvolali. K soudnímu jednání u Krajského soudu z důvodu úmrtí Jeronýma Colloredo-Mannsfelda a vypořádání dědických záležitostí dosud nedošlo.

V roce 1999 bylo vydáno, na základě již dříve uzavřených dohod o vydání věci, církvím celkem 14 předmětů soz Klášter Hejnice a 2 předměty soz Charita Hradec Králové.

K závěru roku, mimo restituční řízení, byla podána Waldemarem, Haraldem, Marií a Wilhelmem Schaumburg-Lippe žaloba o určení vlastnického práva k nemovitostem - areálu SZ Náchod, z důvodu nevyřešení dědických vztahů po zemřelém původním vlastníkovi Bedřichovi Schaumburg-Lippe.

oddělení technického dozoru
garant Ing. Martin Bouček , vedoucí oddělení

Činnost oddělení IČ a TD obecně spočívá v zabezpečení předprojektové, projektové přípravy obnovy a rekonstrukce jednotlivých objektů nemovitých kulturních památek ve správě Památkového ústavu v Pardubicích, následně v zabezpečení vlastní realizace včetně všech příslušných právních aktů zakončených kolaudačním řízením dle § 117 zákona č. 50/76 Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků. Ve stejném duchu naše oddělení zajišťuje rovněž akce spadající do oblasti havárií (povodně, ap.) a akce hrazené formou specifických účelových dotací. Přestože oddělení IČ a TD je účastí provozního odboru ústavu, podněty pro svoji činnost a náplň z hlediska stavebnictví čerpá z celého spektra organizačního členění ústavu a tím se do jisté míry vymyká ze svého organizačního zařazení.

V rámci obnovy nemovitých kulturních památek ve správě Památkového ústavu v Pardubicích byly v roce 1999 realizovány následující stavební práce.

1. SH Lipnice

1.1. Stabilizace a konzervace kapitulního (severního) paláce, jižní a východní stěna: Stavební práce zahájeny v 04/99, provedeno rozebrání a následně přezdění a zpevnění narušené a zvětralé koruny kamenného zdiva vč. závěrečných úprav formou drnování. Z důvodu nedostatku finančních prostředků bude akce dokončena v letech 2000 až 2001.

2. SZ Hrádek u Nechanic

2.1. Stavební objekty zařazené do plánu na rok 1999 byly v projednaných termínech dokončeny. Zejména se jednalo o rekonstrukce a restaurování kamenných teras a schodů včetně kamenného zábradlí z pískovce.

3. SZ Náchod

3.1. Z důvodu havarijního stavu stropů nad 2. patrem jižního křídla hlavního paláce byla již v roce 1999 zahájena rekonstrukce stropů vč. restaurování podhledů. Z hlediska finančních možností bude celá akce zakončena v průběhu následujících let.

4. SZ Ratibořice

4.1. V roce 1999 zahájeny stavební práce spojené s rekonstrukcí mlýna v Babiččině údolí s termínem dokončení v roce 2000. Uvedené stavební práce spočívají v statickém zajištění objektu, v obnově původního dispozičního řešení i technologického zařízení, v opravách zastřešení, fasády, apod.

4.2. Po úspěšném vymístění nájemníka z hospodářské budovy mlýna bylo přikročeno s ohledem na omezené finanční možnosti k rekonstrukci střešního pláště s dokončením do 02/2000.

5. SH Kunětická Hora

5.1. Rehabilitace vstupních bran zahrnovala stavební práce týkající se přemístění el. rozvaděčů z interiéru 6. brány, provedení stavebních úprav spočívajících v rekonstrukci 6. brány (vstupní dubová vrata vč. kovářsky opracovaného kování, místnost v tělese brány pro uvažovaný prodej vstupenek apod.). Práce zahájeny a skončeny v roce 1999.

5.2. Ve stejném termínu provedeno zastřešení objektu s bytem kastelána. Jednalo se o provedení dvouplášťového zastřešení s jednostranným spádem, po obvodě zřízena předsunutá atika krytá štípaným šindelem. Vlastní krytina provedena z měděného plechu.

5.3. Vedle zednických a ZT prací zaměřených na zvýšení provozního tlaku soustavy rozvodů užitkové vody byla v uvedeném roce zcela přebudována příjezdová komunikace s novým povrchem včetně osvětlení přístupové cesty.

6. SZ Opočno

6.1. Dokončeny restaurátorské práce pískovcových arkád, které byly zahájeny v roce 1998.

6.2. V zámeckém parku byly dokončeny práce na odstranění povodňových škod z roku 1998 (vytěžení naplavenin ze zámeckých rybníků, rekonstrukce resp. statické opravy všech mostů přes vodoteč Zlatý potok, uvedení terénních a sadových úprav do původního stavu).

7. SH Trosky

7.1. Statické zajištění parkánové zdi – akce zahájena již v roce 1996 a pro naprostý nedostatek finančních prostředků bude pravděpodobně dokončena v letech 2000 – 2001.

7.2. Z účelových prostředků zahájeny práce týkající se I. etapy vyhlídkového schodiště na věž Baba. Předpoklad dokončení v 05/2000. Pokračování akce zahrnující dokončení schodiště včetně vyhlídkové plošiny v interiéru věže bude realizováno v následujících letech.

8. Hospital Kuks

8.1. Rekonstrukce zastřešení západního a jižního křídla – zahájeno v roce 1998, z finančních důvodů lze předpokládat dokončení v 10/2000. Stavební práce spočívají v sanaci veškerých dřevěných konstrukcí vaznicového krovu, zhlaví trámového stropu nad 2. patrem zasažených dřevokazným hmyzem a houbou. Nová krytina řešena v přírodní břidlici formátu 350/350 mm, oplechování v mědi. Součástí akce je zároveň zateplení stropů pro umožnění následného využití prostorů 2. patra bez dalších zásahů do stropních konstrukcí.

8.2. Rozšíření muzea farmacie – dispozičně umístěno jako pokračování stávajících místností s expozicí v přízemí severovýchodního křídla. Práce zahájeny ve IV. Q. 1999, předpoklad dokončení v 03/2000.

9. SZ Litomyšl

9.1. Fasáda objektu Sallet dokončena v plánovaném rozsahu (tj. po úroveň rostlého terénu parku z prostředků poskytovaných městem Litomyšl formou půjčky).

9.2. Opravy a restaurování místností Kongresového centra v přízemí hlavního objektu byly zahájeny v roce 1999. Původní termín dokončení z důvodu zvýšení rozsahu a obtížností vlastního restaurování vnitřních povrchových úprav nebude dodržen, předpoklad dokončení v I. Q. 2000.

9.3. Restaurování omítek vč. maleb v prostorách I. patra dokončeno v souladu s plánem ústavu. Souběžně s uvedením jednotlivých místností do původního stavu dle památkového záměru byla restaurována troje kachlová kamna, která se zároveň opatřila el. akumulacním vytápěním pro temperování budoucích expozičních prostor.

9.4. V rámci vlastní investiční výstavby zahájeny práce na požárním vodovodu pro celý areál státního zámku. Pro větší rozsah záchranného archeologického průzkumu lze předpokládat dokončení v 05/2000.

10. SH Litice

10.1. V roce 1999 zahájena rekonstrukce tzv. konírny spočívající ve statickém zajištění torza obvodových kamenných stěn. Při zemních pracích spojených s podchycením nosných stěn na úrovni předpokládané základové spáry objeveny archeologickým dozorem zbytky konstrukcí točitého schodiště zaniklých během postupné devastace hradu. Akce z důvodu záchranných prací nabyla značného zpoždění, které bylo znásobeno a stále bude nedostatkem finančních prostředků na zdárné pokračování.

11. SLS Vysočina

11.1. Hlinsko – Betlém, dům čp. 318: práce zahájeny v roce 1998, nedostatek financí se podepisuje na neustálém prodlužování termínu dokončení. V současné době provedena hrubá stavba vč. střechy, vnitřní a vnější jádrové omítky. Objekt provizorně uzavřen.

11.2. Hlinsko – Betlém, dům čp. 363: práce zahájeny nájemcem dle nájemní smlouvy o zainvestování majetku ve správě Památkového ústavu již v roce 1997. Pro nepřilíhý zdařilý postup ve věcném i finančním plnění z úrovně uvedeného nájemce bylo rozhodnuto o dokončení akce Památkovým ústavem. Obecně špatná finanční situace se ovšem opět negativně promítne v dodržení náhradních termínů dokončení.

11.3. V roce 1999 po několikaletém přerušení stavebních prací na transferu selské usedlosti z Mokré Lhoty na lokalitu Veselý Kopec byly práce obnoveny zhotovitelem vzešlým z nové veřejné soutěže. Předpoklad dokončení v rámci vlastní investiční výstavby – rok 2001.

12. SZ Slatiňany

12.1. V prosinci 1999 zahájeny stavební práce spočívající v opravě ochozu zámecké věže a v rehabilitaci zámecké kuchyně. Práce relativně malého rozsahu budou dokončeny v 04/2000 s cílem otevření nové expozice 22. 4. 2000.

13. SZ Hrubý Rohozec

13.1. Požární vodovod - realizován na základě nařízení okresního požárního rady v plánovaných termínech vč. uvedení do užívání na základě kolaudačního řízení.

14. Pardubice

14.1. Oprava a půdní vestavba objektu Zlatá koule na Bělobranském náměstí v Pardubicích byla zahájena v roce 1999 z důvodu rozšíření kancelářských prostor ústavu spojených s uvažovanou dislokací v rámci ústavu. Stavební práce spočívaly ve statickém zajištění objektu, opravách hrazených z prostředků obnovy a v nové půdní vestavbě s novými kancelářskými místnostmi. První etapa prací byla dokončena v plánovaných termínech. Akce bude v úplnosti dokončena v roce 2001 vč. nově řešené fasády odpovídající původní charakteristice stávající zástavby.

Předprojektová a projektová příprava akcí obnovy nemovitých kulturních památek.

Příprava akcí obnovy i akcí povahy investiční musí předcházet zákonitě vlastní realizaci. Oddělení IČ a TD opět na základě podnětů z úrovně jednotlivých odborů a oddělení ústavu každoročně zpracovává plán přípravy akcí na jednotlivých objektech ve správě Památkového ústavu.

Pro hrubou orientaci lze konstatovat, že pro následující roky je připravena rekonstrukce fasády SZ Hrádek u Nechanic, další opravy a rekonstrukce zastřešení objektů v areálu Hospitálu Kuks, opravy fortifikace SH Litice, SH Lipnice, SH Kunětická Hora, rehabilitace ovocného sadu na severním svahu téhož objektu, rekonstrukce skleníků v areálu zámků Ratibořice, Hrádek u Nechanic, dokončení vyhlídkového schodiště na SH Trosky, zřízení slavnostního osvětlení SH Trosky, Kunětická Hora (realizace probíhá resp. proběhla na přelomu milénia), statické zajištění opěrných zdí SZ Náchod, Slatiňany.

Investiční činnosti 1999

objekt	věcné plnění		Finanční plnění (tis. Kč)		
	plán	plnění	plán	skutečnost	% plnění
Pardubice	vestavba objektu Zlatá Koule	skončeno			
	celkem		890,-	1209,9008	136
SZ Hrubý	požární vodovod	skončeno			
Rohozec	celkem		400,-	228,69	57
SZ Lito-myšl	požární vodovod	probíhá			
	odvodnění areálu (projekt)	probíhá			
	celkem		1.640,-	731,7	45
SH Trosky	slavnostní osvětlení	probíhá			
	celkem		/	8,4	
SH Kuně-tická	slavnostní osvětlení	skončeno			
Hora	celkem		/	326,5356	
SLS Vysočina	statek Veselý Kopec	probíhá			
	celkem		880,-	73,4237	8,5
	REKAPITULACE č. 042 - 01		3.810,-	2578,6501	61

Plnění plánu obnovy, investic nemovitých kulturních památek za období 01-12/1999					
			účet 511- 02 - rozpočet		
objekt	věcné plnění		Finanční plnění (tis. Kč)		
	plán	plnění	plán	skutečnost	% plnění
SH Lipnice	stab.a konz. sev. paláce	probíhá			
	celkem		100,-	100,-	100
SZ Hrádek	likvidace konírny	skončeno			
u Nechanic	oprava střeš. vpustí	probíhá			
	rek., rest. schodiště	skončeno			
	stavební práce	probíhá			
	celkem		100,-	105,7565	106
SZ Náchod	restaur. omítek stropů	probíhá			
	dtto, stěn	probíhá			
	stavební práce	probíhá			
	celkem		300,-	445,8265	149
SZ Ratibo- řice	rekonstrukce mlýna	probíhá			
	rek. stř. hosp.budovy	skončeno			
	celkem		300,-	383,2798	127
SH Kuně- tická	příjezd. komunikace	skončeno			
Hora	rehab. vstupních bran	skončeno			
	zastřešení objektu kaste- lána	skončeno			
	práce ZT, zednické	skončeno			
	celkem		940,-	893,213	95

SZ Opočno	restaur. písk. arkád	skončeno			
	celkem		100,-	100,-	100
SH Trosky	statické zajištění par- kán. zdi	probíhá			
	schodiště Baba,I.et.	probíhá			
	celkem		900,-	898,-	99
Hospital Kuks	zastřeš. Z.aJ. křídla	probíhá			
	rozšíření muzea farmacie	probíhá			
	celkem		1.370,-	1354,1608	98
SZ Lito- myšl	fasáda Sallet	skončeno			
	dtto, dodatek	skončeno			
	restaurování omítek přízemí,				
	místnost č. 15	probíhá			
	opravy omítek přízemí				
	místnost č. 16, 17	skončeno			
	restaurování omítek, maleb				
	1. patro	skončeno			
	celkem		826,-	1113,7317	135
SH Litice	opravy "konírny"	probíhá			
	celkem		100,-	100,-	100
SLS Vyso- čina	Hlinsko, Betlém				
	čp. 318	probíhá			
	celkem		570,-	766,04225	134
SZ Lito- myšl	záchr. archeologický průzkum	probíhá			
	celkem		0	30,-	/
Pardubice	oprava objektu Zlatá	skončeno			

	Koule				
	celkem		414,-	174,9378	42
SZ Slatiňany	oprava ochozu, zámecké				
	kuchyně	probíhá			
	celkem		120,-	120,0003	100
	REKAPITULACE č. 511 - 02		6.140,-	6661,9451	108,5

	celkem		7583,9446		
		účet 511 - 12			
objekt	věcné plnění	Finanční plnění (tis. Kč)			
	plán	plnění	plán	skutečnost	% plnění
SH Trosky	schodiště "BABA", I. etapa	skončeno			
	celkem		1000,-	1000,-	100
objekt	věcné plnění	Prostředky na opravu č.p. 362 Finanční plnění (tis. Kč)			
	plán	plnění	plán	skuteč.	% plnění
SLS Vysočina	Hlinsko, Betlém čp.362	probíhá			

			projektové práce		
objekt	věcné plnění		Finanční plnění (tis. Kč)		
	plán	plnění	plán	skutečnost	% plnění
SH Lipnice	autorský dozor	probíhá			
	celkem		/	26,2269	
SZ Hrádek	rekonstrukce sklení- ku	skončeno			
u Nechanic	AD + TP	probíhá			
	oprava fasády	skončeno			
	celkem		285,-	182,6275	64
SZ Slati- ňany	stavební úpravy ochoz,				
	zámecká kuchyň)	skončeno			
	oprava oplocení	skončeno			
	celkem		/	57,9	
SZ Náchod	AD + TP	probíhá			
	statické zajištění opěrných zdí	skončeno			
	celkem		110,-	129,58	118
SZ Ratibo- řice	rekonstrukce sklení- ku	skončeno			
	rekonstrukce hosp. budovy	skončeno			
	celkem		160,-	102,85	64

SH Kuně- tická	rehabilitace ovocné- ho sadu	skončeno			
Hora	celkem		450,-	87,-	20
SH Trosky	AD	probíhá			
	vytyčení parcel	skončeno			
	celkem		45,-	60,18	134
Hospital Kuks	AD	probíhá			
	oprava zastřešení lapidária,				
	východního křídla	skončeno			
	rekonstrukce 1 . pa- tra				
	západního křídla	skončeno			
	celkem		180,-	95,487	53
SH Litice	AD + TP	probíhá			
	celkem		75,-	14,68	20
	REKAPITULACE č. 518 - 02		1.515,-	854,9014	56,4

Program záchrany architektonického dědictví 1999					
objekt	věcné		Finanční plnění (tis. Kč)		
	plnění				
	plán	plnění	plán	skutečnost	% plnění
SH Lipnice	stabil. a konzervace sev. paláce	probíhá			
	celkem		400,-	400,-	100
SZ Hrádek	likvidace dřevokazné houby	skončeno			
u Nechanic	oprava střešních vpustí	probíhá			
	rekonstr., restaur. schodiště	skončeno			
	stavební práce				
	celkem		1.800,-	1.800,-	100
SZ Náchod	restaur. omítek stropů	probíhá			
	dtto, stěn	probíhá			
	stavební práce	probíhá			
	celkem		1.200,-	1.200,-	100
SZ Ratibořice	rekonstrukce mlýna	probíhá			
	rekon. střechy hosp.budovy	probíhá			
	celkem		900,-	900,-	100
SH Kun.hora	rehabilitace vstupních bran	skončeno			
	celkem		400,-	400,-	100
SZ Opočno	restaur. arkád	skončeno			
	celkem		1000,-	1000,-	100

Hospital Kuks	zastřešení Z. a J. křídla	probíhá			
	rozšíření muzea farmacie	probíhá			
	celkem		3000,-	3000,-	100
SZ Lito-myšl	restaurování omítek přízemí,				
	místnost č. 15	probíhá			
	opravy omítek přízemí,				
	místnost č. 16, 17	skončeno			
	restaurování omítek, maleb				
	1. patro	skončeno			
	restaur. kachlových kamen	probíhá			
	celkem		3.092,-	3.092,-	100
SH Litice	opravy "konírny"	probíhá			
	celkem		600,-	600,-	100
	REKAPITULACE čerpání a plnění PZAD 1999		13.042,-	13.042,-	100

*Naše hrady a zámky a SLS Vysočina s právem hospodaření Památkového ústavu
garant Ing. Václav Sklenář*

V roce 1999 byl provoz na našich objektech ve srovnání s lety předešlými vzhledem k počtu návštěvníků v podstatě úspěšný. Naše objekty navštívilo 661166 platících návštěvníků, celkem 758 984. Až na drobné výjimky všichni odcházeli spokojeni, pracovníci našeho ústavu řešili pouze 2 písemné stížnosti návštěvníků. V roce 1999 jsme považovali provoz našich objektů za stabilizovaný a v podstatě kvalitní. Naši snahou bylo, je a bude umožnit návštěvníkům kvalitní prohlídku s případným zpestřením za dostupné ceny. Naše cenová tvorba nepodléhá maximalistickým snahám, je vedena reálnými možnostmi ústavu na nižší hranici.

Výnosy z tržeb za vstupné činily 12 981 987 Kč, a oproti roku 1999 se opět jako v minulých letech zvýšili a to o cca 10,5%, celkem tedy o 1232 tis. Kč oproti roku předešlému.

Tržby za prodej UP byly v částce 1433 296,50 Kč.

Organizace provozovala v roce 1999 stabilně okrajově vedlejší hospodářskou činnost (převážně nákup a prodej zboží na objektech, dále ubytovací služby na objektu SZ Náchod v objektu Kostka), z této činnosti dosáhla hospodářského výsledku ve výši 75,44 tis.Kč.

K prezentaci ústavu tradičně přispívá vydávání bulletinu Zpřístupněné hrady a zámky východních Čech a prozatím nedokonalá prezentace na internetových adresách www.pupce.cz. Na adrese celorepublikového internetového projektu www.hrady-zamky.cz. prezentujeme shodně naše objekty.

Jak uvedeného bulletinu, tak informací z internetu a webových stránek využívají cestovní kanceláře, okresní úřady, místní a obecní samosprávy i jednotliví občané – naši tuzemští i zahraniční návštěvníci. Uvedenou činnost musíme zlepšit.

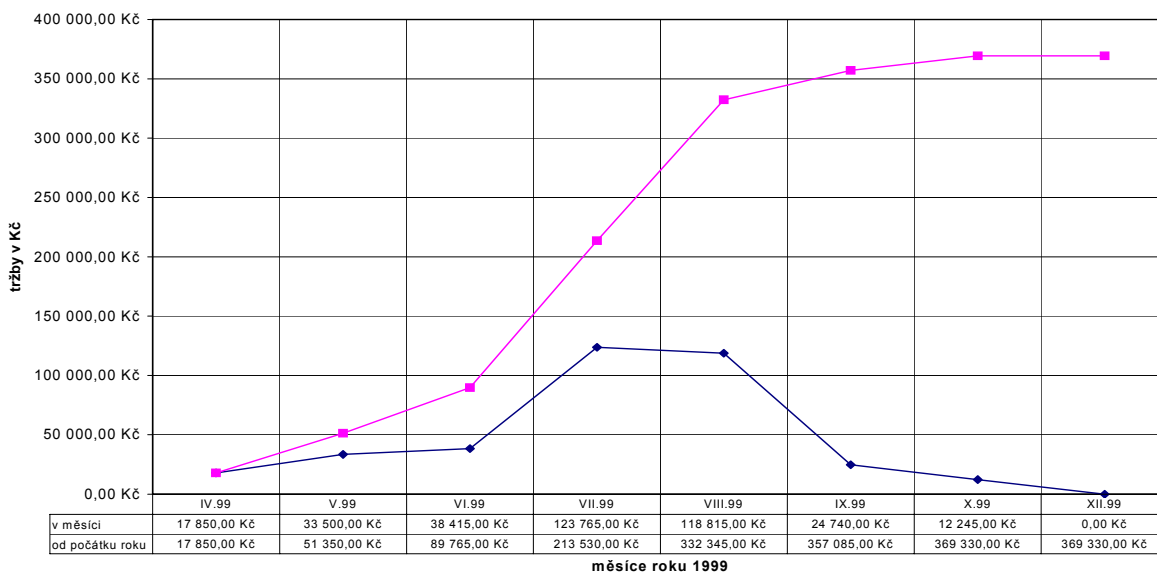
*K jednotlivým objektům pak uvádíme **základní informace**.*

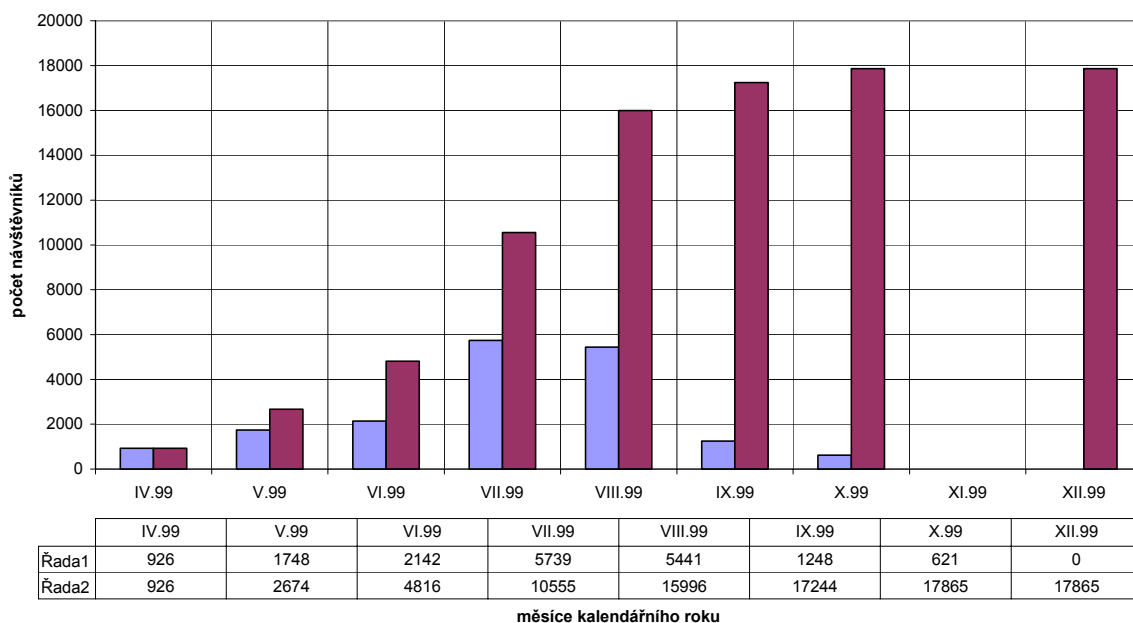
SH Lipnice nad Sázavou

Objekt měl v návštěvnické sezóně standardní provoz. Byly zde menší kulturní akce. Objekt zabezpečoval provoz podle potřeb ústavu včetně aktivit, spočívajících v prezentaci EHD a Mezinárodního dne památek. Specifika hradu spočívá v kvalitní prezentaci již opravených částí, zejména sklepních prostorů. Architektura hradu příměně navozuje atmosféru středověku.

Graf tržeb ze vstupného na SH Lipnice v roce 1999

Počet platících návštěvníků na objektu SH Lipnice v sezóně 1999
(řada 1 v měsíci a řada 2 od počátku roku)

SZ Hrádek u Nechanic

Správa zámku připravila v průběhu návštěvnické sezóny jako již tradičně několik velmi zdařilých návštěvnických kulturních akcí. Připojila se k aktivitám SHS ČMS ke Dni památek a dnů EHD v rámci kampaně v letech 1999 až 2000 (k oslavám milénia) a dále dle návštěvního kalendáře v hlavní návštěvnické sezóně uspořádala akce v termínech

1. až 2. 5. 1999	„Panstvo přijelo“ – za účasti hraběcí rodiny a služebnictva byla každá výprava prováděna expozicí zámku s doprovodným programem,
29. 5. 1999	„VIII. C. a k. manévry“ – Královehradecký pěší pluk č.18 pořádal setkání příznivců vojenské historie v zámeckém parku s doprovodným programem
30.5.1999	„Zámecký dětský den“ – akce u příležitosti dne dětí s různými historickými i novodobými atrakcemi
18. až 20. 6.1999	„ Festival romantické hudby HRÁDEK 1999“ – koncertní přehlídka vážné a historické hudby
3. až 6. 7.1999	„Prusové na zámku“ – vzpomínka na rok 1866 a obsazení zámku pruskými vojáky s doprovodným programem
14. až 15. 8 1999	„Romantický zámek“ - panstvo se baví, hudbou tancem, kejklíři, divadlem, sokolníky, lukostřelci, šermíři a nakonec mohutný ohňostroj s doprovodným programem do 22.00 hodin
1. 9. a 12. 9.1999	„Panstvo odjíždí“ – před odjezdem do Vídně se loučí hrabě Harrach s rodinou a služebnictvem, zpestření prohlídek a doprovodný program ve vyzdobené expozici
27. 11. až 19. 12.1999	„Vánoce na zámku“ v době adventu - koncerty a občerstvení v zámecké kuchyni, o sobotách a nedělích aj.

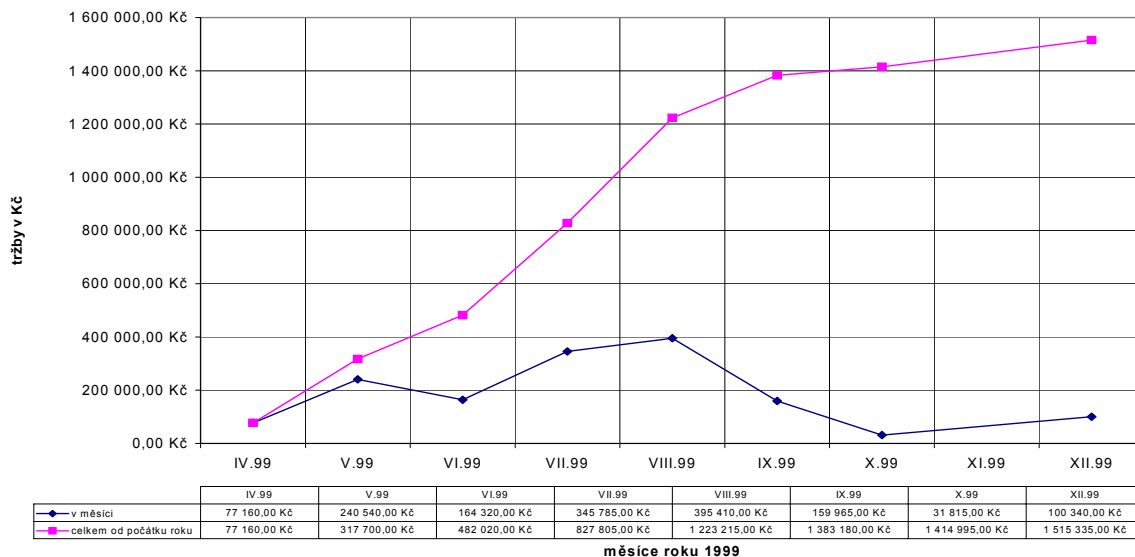
Významné aktivity též v zámeckém parku pořádá každoročně společnost Golf Hrádek, která pro významnou klientelu i jiné hosty pořádá golfové turnaje a spolupodílí se též na prezentaci této lokality.

Na objektu byl v roce 1999 natáčen jeden díl z francouzského seriálu komisař Moulin za spolupráce naší České televize.

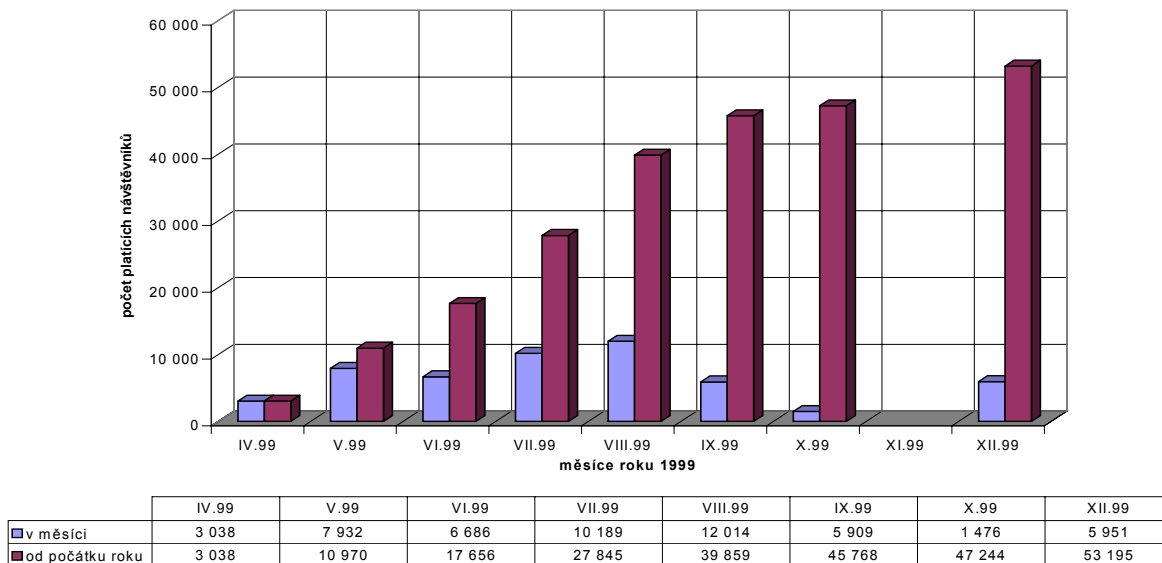
Dále se na objektu konalo několik svatebních obřadů ve spolupráci s matrikou obce Hrádek a to jak v kapli tak ve Zlatém salónu.

V návštěvnické sezóně 1999 navštívilo objekt celkem 56 217 návštěvníků. Vývoj návštěvnosti v jednotlivých měsících roku 1999 a též ve srovnání tržeb za vstupné je patrný z následujících grafů.

Vývoj tržeb ze vstupného na objektu SZ Hrádek u Nechanic v návštěvnické sezóně 1999

Graf závislosti počtu platících návštěvníků na objektu SZ Hrádek u Nechanic v sezóně 1999

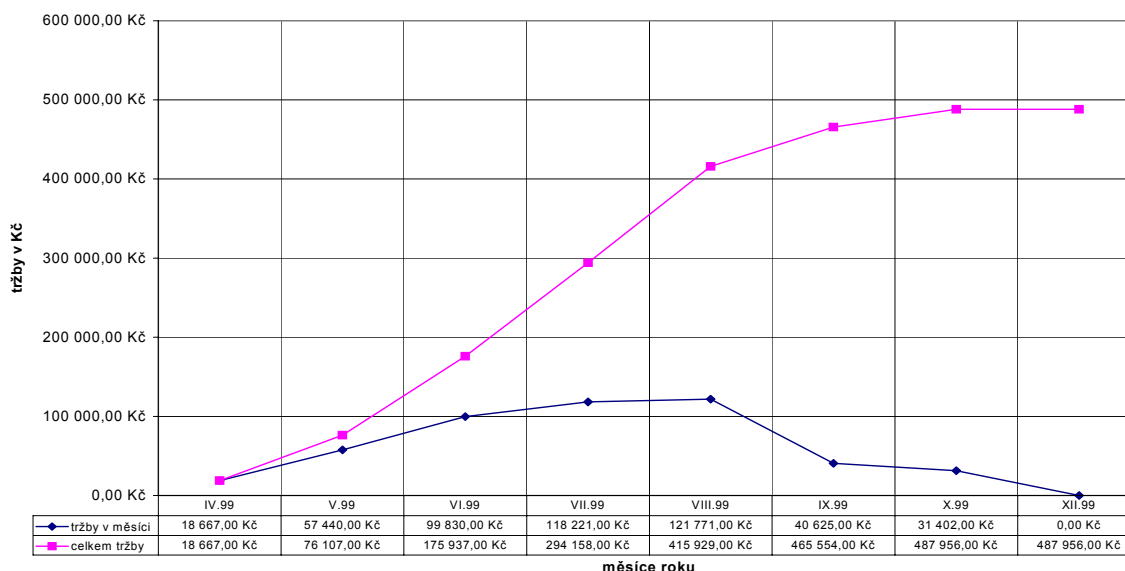
❖ *SZ Slatiňany*

Sezóna byla jubilejní - padesátá. Zámek, jež prezentuje muzejní expozici koňských anatomíí, navštívilo více jak 25 800 osob. Vedoucí správy pro zpestření sezóny připravil několik významných koncertních vystoupení a příležitostných výstav. Tyto koncerty se pořádaly v zámecké knihovně, promenádní koncerty pak v zámecké parku, či na nádvoří zámku.

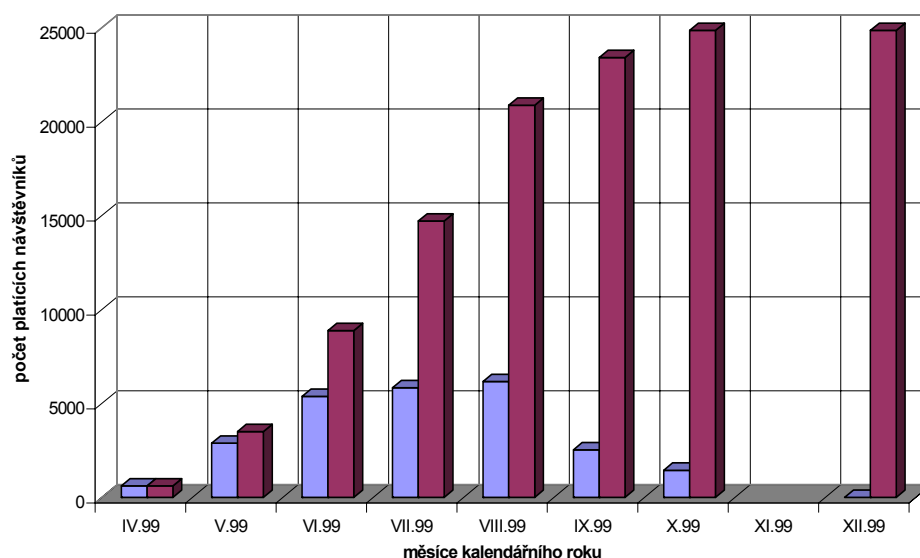
Výstavy regionálních umělců probíhaly v přednáškové místnosti a ve sklepních prostorách zámecké galerie. Ke konci roku 1999 bylo započato s opravou zámecké kuchyně, která bude otevřena v roce 2000 a bude pro tyto mimořádné akce přínosem.

O vývoji návštěvnosti v jednotlivých měsících roku 1999 svědčí následující tabulka a graf, pro srovnání jsou zde uvedeny i tržby z minulých období.

Vývoj tržeb ze vstupného na objektu SZ Slatiňany v roce 1999

Graf závislosti návštěvnosti objektu SZ Slatiňany v sezóně 1999
(v měsících a kumulativně od počátku roku)

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XI.99	XII.99
počet platících návštěvníků	610	2890	5377	5835	6169	2536	1445	0	0
od počátku roku	610	3500	8877	14712	20881	23417	24862	24862	24862

❖ *SZ Náchod*

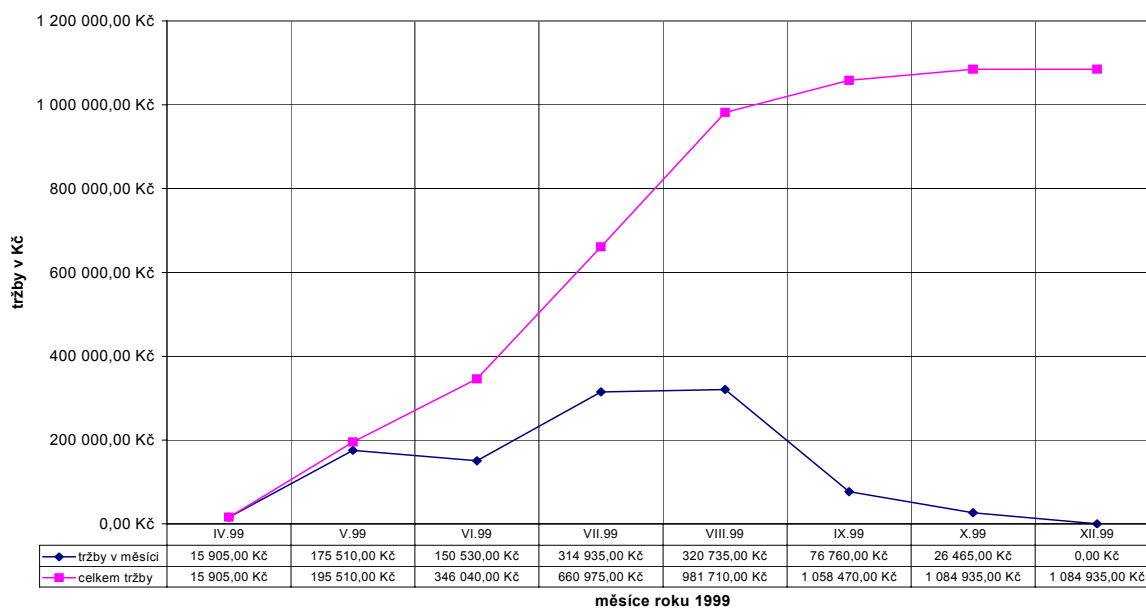
Sezóna 1999 byla na zámku poznamenána havárií opěrné zdi vyhlídkové plošiny nad městem, rondelu a dalších statických poruch zdí u medvědária. Provoz musel být (a bohužel i v následující sezóně bude) částečně v některých lokalitách zámku omezen. To však neomezilo a věříme že ani v budoucnu neomezí návštěvníky v prohlídkových trasách zámku.

Ústav připravuje pro návštěvníky další prohlídkové trasy – ve 2 a 1. patře. V závěru roku byl u soudu uplatněn nárok na dodatečné řízení o dědictví původních vlastníků.

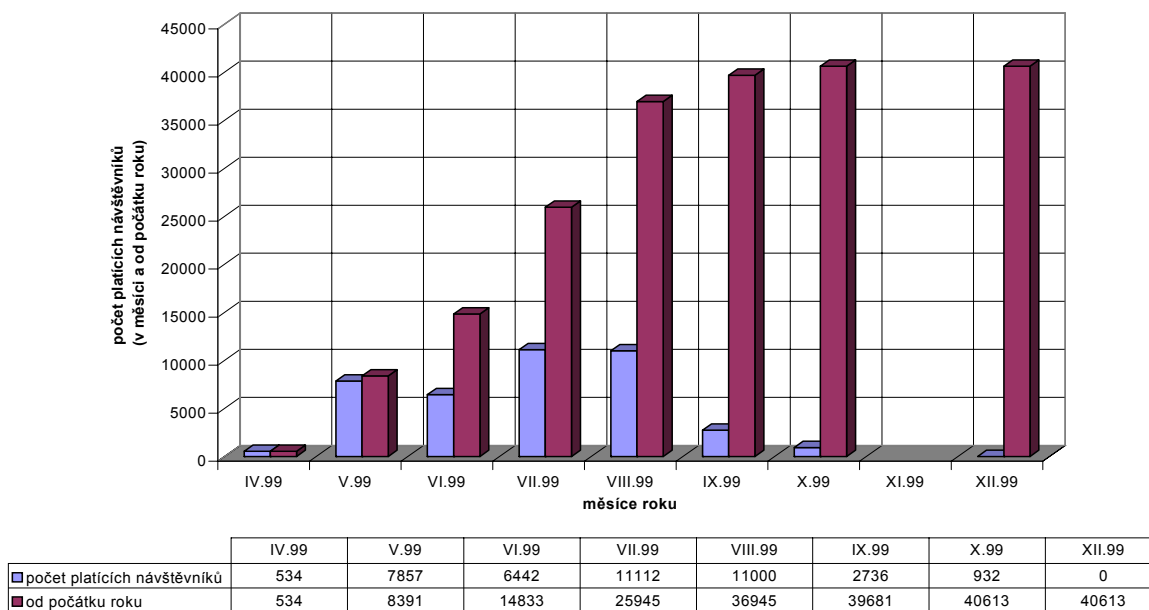
Správa zámku v průběhu sezóny připravila pro návštěvníky několik mimořádných kulturních akcí, zaměřených především pro děti a rodiče s dětmi. Na objektu se konalo několik svatebních obřadů. Též bylo uspořádáno několik významných společenských akcí a setkání představitelů managementů různých firem.

O vývoji návštěvnosti svědčí následující údaje z roku 1999 i let předešlých.

Graf vývoje tržeb v korunách na objektu SZ Náchod v návštěvnické sezóně 1999

Graf závislosti návštěvnosti objektu SZ Náchod v roce 1999

❖ *SZ NKP Ratibořice*

Celý rok 1999 lze hodnotit jako úspěšný. Podařilo se dokončit téměř všechny práce na opravách povodňových škod z let 1997 a 1998. To především pomohlo správě objektu při přípravě mimořádných akcí, z nichž nejvyhledávanější a nejnavštěvovanější – především školní mládeží - je oživení Babiččina údolí s postavami z Babičky, Boženy Němcové. Bylo tomu tak i v roce 1999. Tato akce probíhá pravidelně vždy v první polovině měsíce června, kdy je i nejvyšší frekvence školních zájezdů. Dále správa zámku připravila několik koncertů a menších akcí, výstav a drobných vystoupení průvodců ke zpestření prohlídkových tras v průběhu sezóny. Začátkem července se podařilo ve spolupráci s Tibou Dvůr Králové (především paní Ing. Sedlickou) a dalšími sponzory otevřít další jednu místnost – šatnu ve stávající návštěvnické trase. To se setkalo s velkým uznáním návštěvníků i odborné veřejnosti.

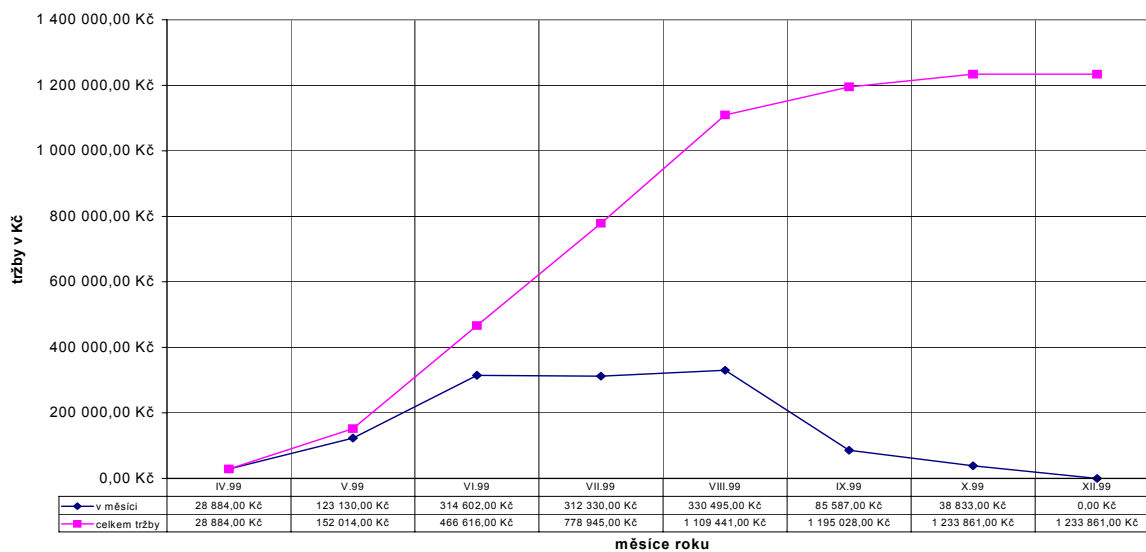
Správa zámku spolupracovala a komunikovala se správou s Rundales Pils Muzejs z Lotyšska, která objekt navštívila v roce 1998 a připravuje se návštěva našich pracovníků v Lotyšsku. K této příležitosti byly zpracovány materiály z návštěvy, jež budou v přízemí zveřejněny pro návštěvníky. Tyto aktivity jsou činěny z důvodů 200 let od úmrtí otce Kateřiny Zaháňské hraběte Petra Birona.

V údolí byl provozován Mandl a bylo započato s opravou mlýna, aniž by byla omezena návštěvnická sezóna. To někdy činí problémy s neukáznými návštěvníky. Podařilo se též vyměnit střešní krytinu na hospodářském stavení u mlýna, které bude v budoucnu využíváno k rozšíření prezentace návštěvnické trasy.

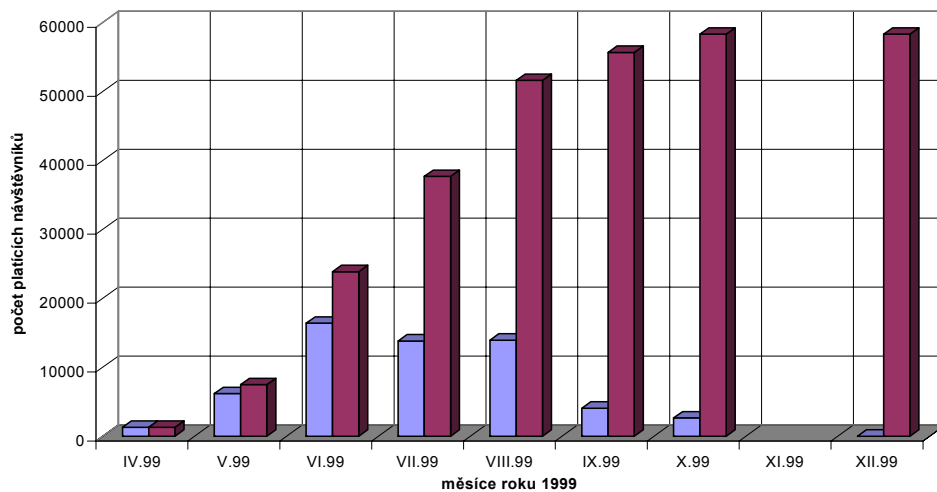
Průběžně se opravovaly cesty, které jsou vždy poničeny po silnějších deštích. Průběžně byly opravovány i mostky v návštěvnické trase. Bylo započato s údržbou náhonu mlýna, který jsme majetkově převzali do správy (po souhlasu zřizovatele) od Meliorační správy. Bohužel však bez přidělu prostředků na opravu i bez posílení pracovními silami (jak vzhledem k rozšíření prezentace, tak i nutných prací na tomto vodním díle). Tato nová fakta nám činí provozní problémy.

O vývoji návštěvnosti v jednotlivých měsících návštěvnické sezóny i předchozích let svědčí následující tabulky a grafy.

**Graf závislosti vývoje měsíčních třeb a tržeb ze vstupného od počátku roku na objektu SZ
Ratibořice - zámek v roce 1999**

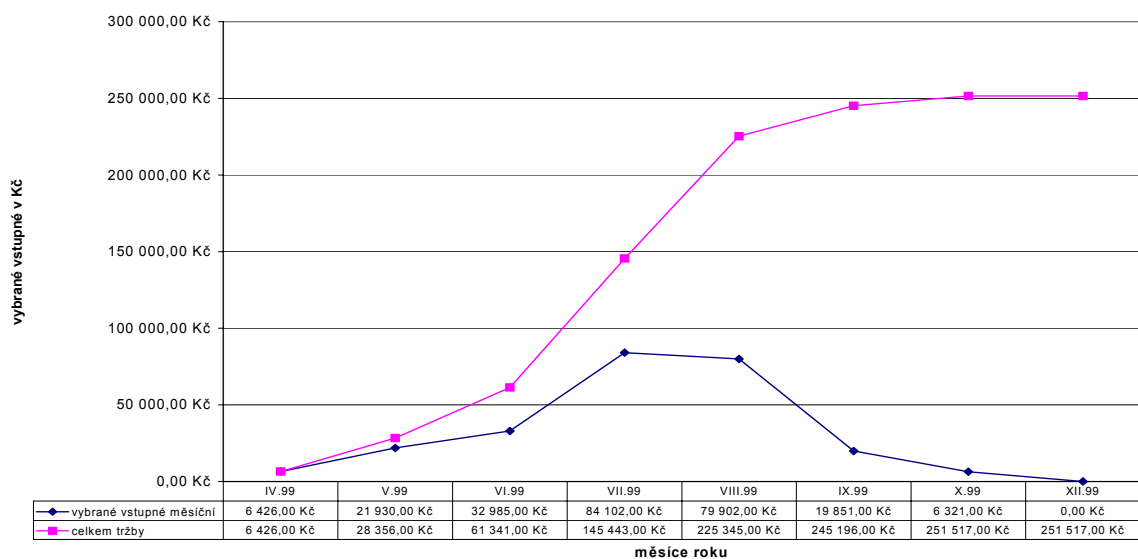

**Vývoj počtu platících návštěvníků na objektu SZ NKP Ratibořice - zámek
v návštěvníkové sezóně 1999**

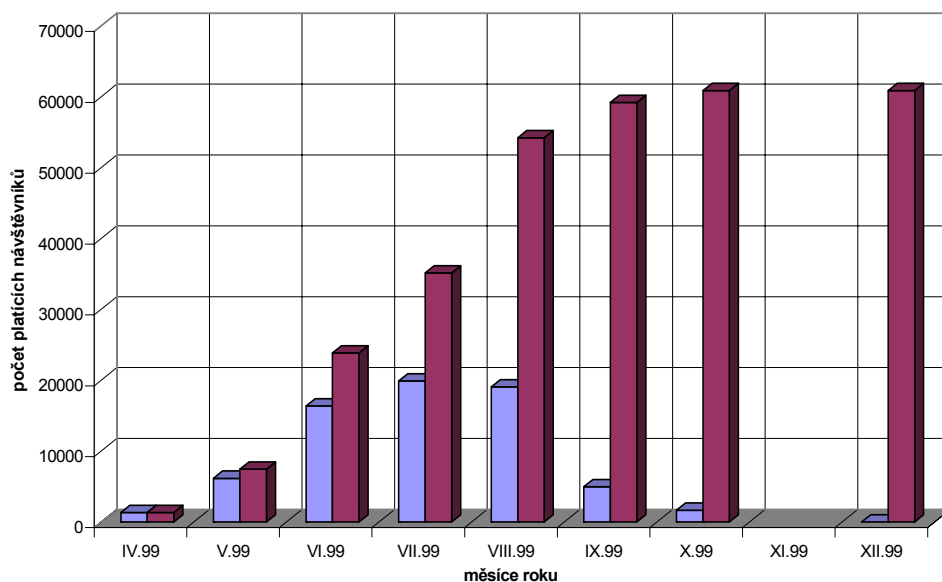

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XII.99
počet platících návštěvníků	1293	6185	16390	13814	13923	4066	2650	0
návštěvníci od počátku roku	1293	7478	23868	37682	51605	55671	58321	58321

Vývoj tržeb ze vstupného na objektech mlýn a mandl v Babiččině údolí v areálu SZ NJKP Ratibořice

Vývoj počtu platících návštěvníků objektů v Babiččině údolí - mlýn a mandl

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XII.99
počet platících návštěvníků	1348	6185	16390	19901	19076	4973	1680	0
od počátku roku	1348	7478	23868	35166	54232	59205	60885	60885

SH Kunětická Hora

Počátkem sezóny 1999 dokončila společnost VČVaK Pardubice stavbu vodojemu, provedla úpravy a opravy komunikace, bylo dokončeno osvětlení přístupu k objektu.

K dobré návštěvnosti objektu přispívají kulturní akce. Nejvýznamnější z nich je zřejmě Kunětické kralování, které si získalo již své postavení a jméno v kulturním kalendáři tohoto regionu. Přijíždí na něj opakovaně mnoho návštěvníků i ze vzdálených míst, mnoho školní mládeže i pedagogů. Tato akce je pořádána pod mnoha významnými záštitami, z nichž nejvýznamnější je pravděpodobně záštita předsedkyně výboru UNESCO paní MUDR. Jaroslavy Moserové DrSc., senátorky senátu ČR.

Dalšími akcemi jsou ukázky chovu a lovu dravců, přehlídky koní, dětský den, ukončení prázdnin, historický šerm a mnoho dalších. Pro návštěvníky je též příjemný rozhled z věže hradu.

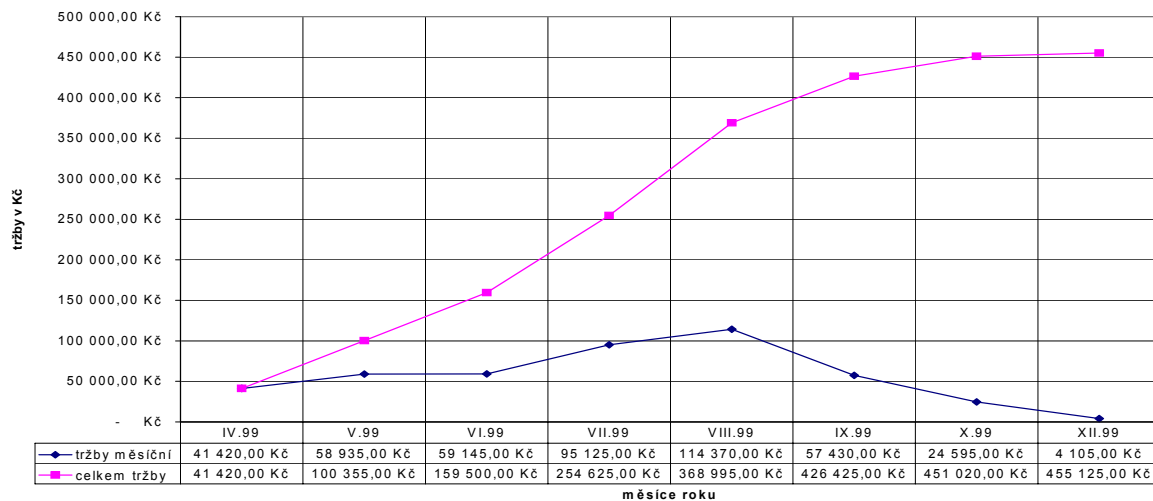
V roce 1999 byla dokončena rehabilitace 5. vstupní brány, oprava střechy nad objektem a částečné opravy opevnění okolo vstupních bran. V roce 1999 na objektu a v jeho blízkém okolí probíhalo i mnoho aktivit s plněním archeologických výzkumů, které byly financovány z účelových prostředků vědy a výzkumu. Práce budou dále pokračovat i v roce 2000.

Fortifikační systém však v celém rozsahu vykazuje značně neutěšený stav, stavební úřad nařídil udržovací práce, byl zpracován k této akci projekt a očekáváme zahájení prací v budoucím období dle přidělu finančních prostředků.

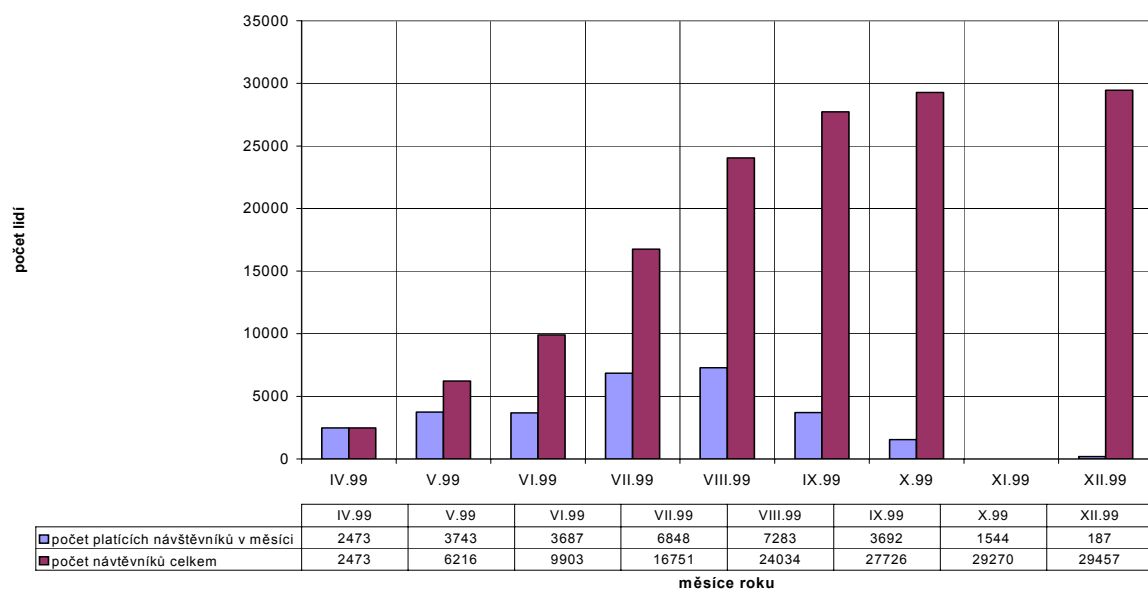
Dále byla zpracována dokumentace regenerace severního svahu a podklady pro vědeckou radu ředitele k rozvaze záchrany skalního masivu pod objektem, který vykazuje neutěšený stav a bohužel se stále zhoršuje.

Návštěvnost se drží na poměrně vysokých číslech, čemuž pomáhají i mnohé další aktivity včetně kulturních akcí, které vedoucí správy připravuje. O vývoji návštěvnosti v minulých sezónách i v průběhu roku 1999 po jednotlivých měsících vypovídají následující tabulky a grafy.

Vývoj tržeb ze vstupného na objektu SH Kunětická Hora v návštěvnické sezóně 1999

Vývoj počtu platících návštěvníků na objektu SH Kunětická Hora v návštěvnické sezóně 1999

❖ *SZ NKP Opočno*

Zámek patří k nejvíce navštěvovaným objektům v naší správě a to již dlouhodobě. Areál, jehož zámecký historický park byl v roce 1998 poškozen významně povodní z přívalových dešťů, navštívilo celkem 69 251 návštěvníků.

Všechny hlavní práce na odstraňování povodňových škod se podařilo v roce 1999 odstranit, zůstaly pouze drobné terénní práce a oprava výsadeb zeleně a trávníků.

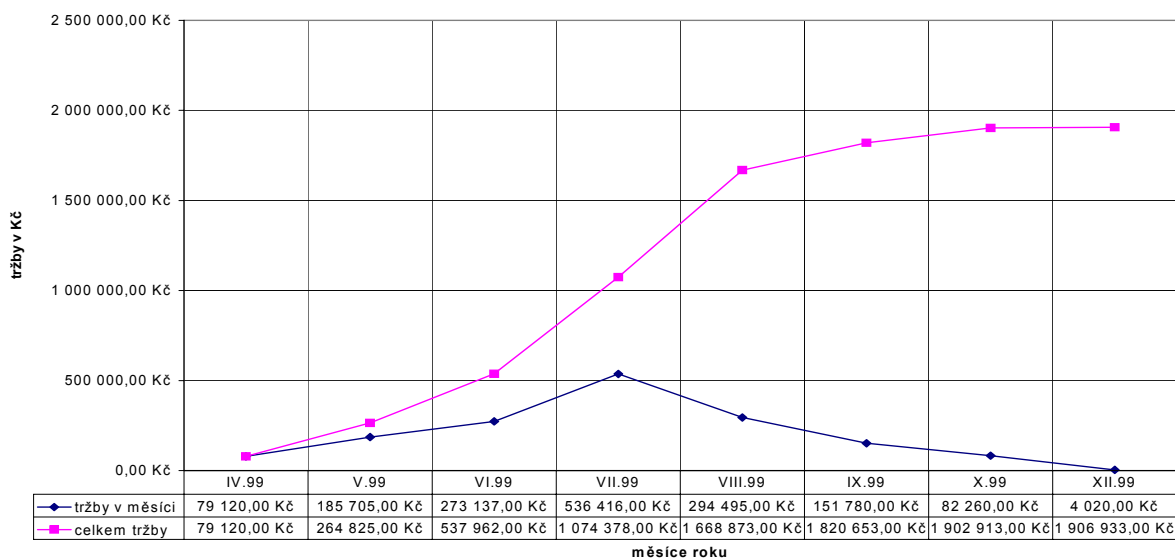
Důvodem proč tento objekt navštěvuje každoročně mnoho spokojených návštěvníků je několik. Především je to velmi pěkná expozice a časté kulturní společenské akce pořádané správou zámku. V městě samotném probíhá několik významných akcí, z nichž část návštěvníků též objekt navštíví. Správa zámku pořádala přitažlivé výstavy, koncertní vystoupení, ukázky historického šermu, drobná divadelní představení a některé další společenské akce. Dalším významným důvodem, proč návštěvníci navštěvují právě tento objekt je ohrožení vydání věcí movitých v neuzavřeném soudním sporu, který trvá již více jak 8 let.

Vedoucí správy v rámci malé údržby řeší především problémy s opravou špatného stavu střešního pláště, byla dokončena práce na restaurování arkád a opravy chliče do nádvoří. Řešení havarijního stavu vstupního schodiště bylo přesunuto na následující období.

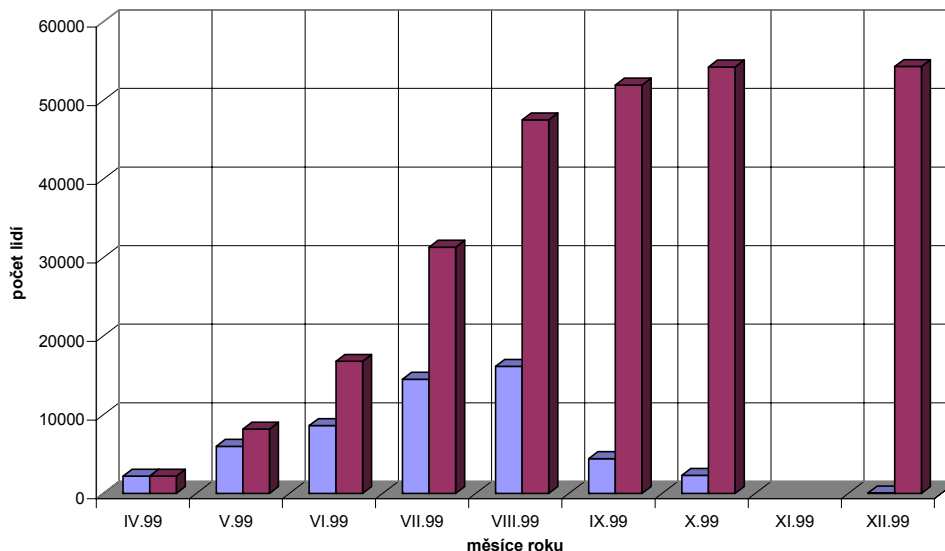
Za obětavou práci vedoucímu správy i všem jeho zaměstnancům patří v loňské sezóně dík. Na tomto místě je též nutno poděkovat všem dodavatelům stavebních prací v zámeckém parku, kteří se vypořádali s nelehkými úkoly při odstraňování povodňových škod i s pozdním zpětným přidělem zdrojů na jejich odstraňování od státu naší organizaci (peníze byly převedeny zpět až 30. 6. 1999 a práce nebyly zastaveny).

O vývoji návštěvnosti i v minulých období nejlépe vypovídají následující údaje z grafů a tabulek.

Vývoj tržeb ze vstupného na objektu SZ NKP Opočno v roce 1999

Vývoj počtu platících návštěvníků v návštěvnické sezóně 1999 na objektu SZ NKP Opočno

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XII.99
počet platících návštěvníků v měsíci	2198	5985	8636	14527	16179	4436	2301	72
od počátku roku	2198	8183	16819	31346	47525	51961	54262	54334

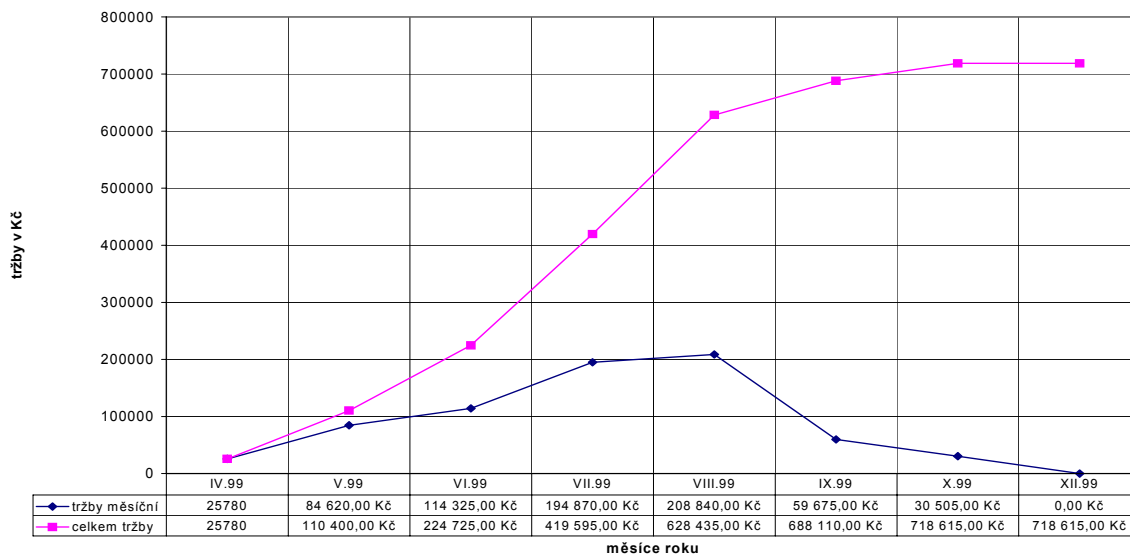

Státní zámek Hrubý Rohozec

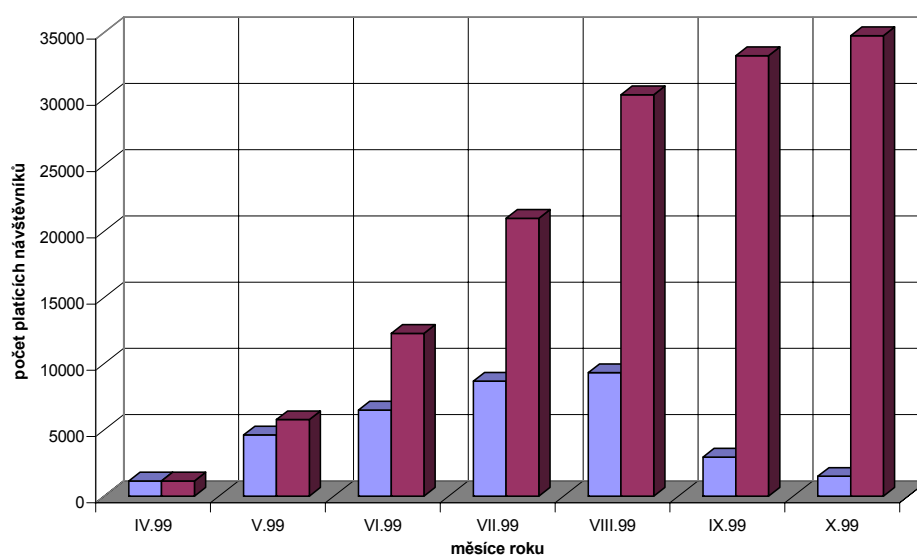
Zámek se nachází v katastru Daliměřice v intravilánu města Turnov. Veřejnosti je prezentován jako objekt se dvěma návštěvními okruhy, které navštívilo v minulém roce celkem návštěvníků. Tento počet návštěvníků je dán především polohou zámku u silnice první třídy a též strukturou návštěvníků města Turnova a celého regionu předhůří Krkonoš. Expozice na zámku vypovídá o bydlení v minulém století, ukazuje vývoj oblečení a trasa je velmi vkusně doplněna řadou suchých květinových vazeb. Správa zámku připravila pro návštěvníky v letní sezóně několik akcí – především koncertů a pohádkových představení. Toto se setkalo s velkým ohlasem u všech věkových skupin lidí. Správa zámku spolupracuje s Turnovským kulturním centrem a je spolupořadatelem „Rohozeckého léta“.

Na objektu byl dokončen z investičních prostředků organizace požární vodovod a byla učiněna dohoda a další významné kroky k vybudování nového zázemí v prostorách bývalého zázemí zámku. Majetkové vztahy se díky minulému vývoji před více jak 50 lety změnila a dnes z bývalé STS – na kterou byl vyhlášen konkurs a dražba majetku, se pracovníkům naší organizace podařilo vyjednat odkoupení. O vývoji návštěvnosti vypovídají následující grafická a tabulková data.

Vývoj vybraných tržeb ze vstupného na objektu SZ Hrubý Rohozec v roce 1999

Vývoj počtu platících návštěvníků v roce 1999 na SZ Hrubý Rohozec

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99
počet návštěvníků v měsíci	1153	4625	6512	8683	9322	2957	1501
od počátku roku	1153	5778	12290	20973	30295	33252	34753

SH Trosky

Dvě hradní věže – Panna a Baba jsou dominantou Českého ráje a hrad sám je dominantou v návštěvnosti našich objektů. Vedoucímu správy se daří udržet návštěvnost na vysoké laťce a to nad 100 000 lidí, což je obdivuhodné. Pro návštěvníky bylo zpestřením vyvěšení vlajek na věži, které přilákalo řadu především zahraničních návštěvníků. Ke konci sezóny bylo zadáno vyrobení praporů se znaky původních vlastníků objektu.

V roce 1999 bylo započato s výstavbou schodiště na věž Baba, které dle našich odhadů bude znamenat zvýšení počtu návštěvníků a pro ně znamenat možnost znovu po dlouhých letech vystoupat do jedné z věží bývalého hradu. Prohlídku hradu tak bude korunovat kruhový výhled po Českém ráji a severní polovině Čech.

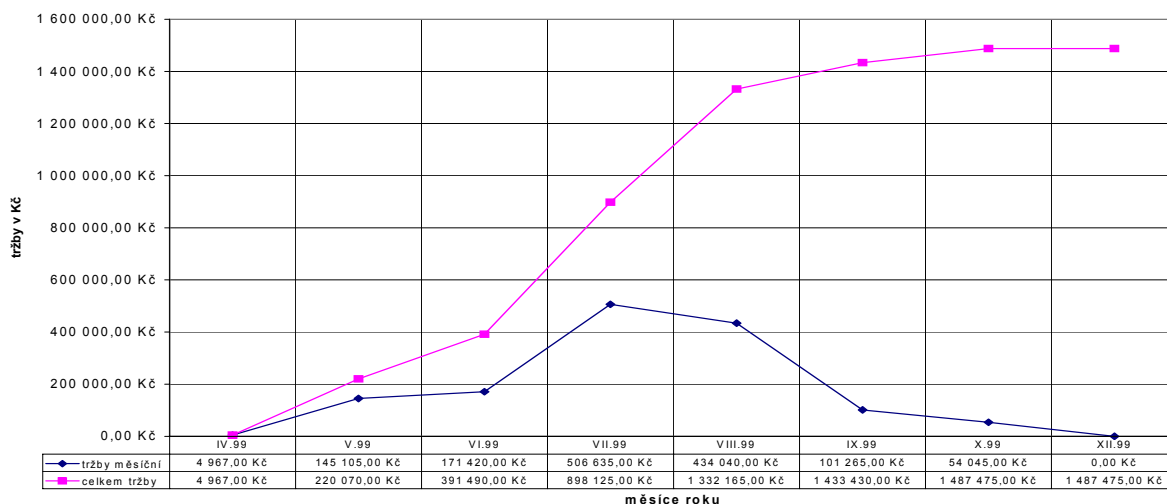
Dále byla prováděna malá údržba objektu, která spočívala především v úpravách skalních kaveren a stávajícího návštěvnického vybavení trasy. Dále byly prováděny práce na statickém zajištění objektu. V rámci PZAD bylo dokončováno spárování parkánové zdi.

Pro návštěvníky byl zakoupen a umístěn chemický WC. Po dohodě se správou státních lesů byla vyčištěna značná část stráně pod hradem.

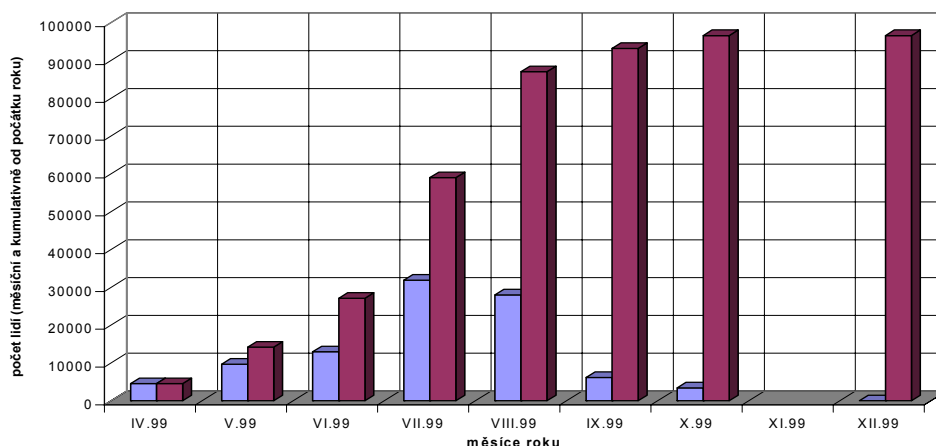
Na konci sezóny bylo zřízeno firmou Elektro Sun (po výběrovém řízení) slavnostní osvětlení hradu, které přispělo k oslavám příchodu nového roku a následně i k přípravám k příchodu nového milénia. Toto osvětlení bude též sloužit při slavnostních příležitostech ve večerních a nočních hodinách, při presentaci této památky a dominanty.

O vývoji návštěvnosti a tržbách dosažených na objektu svědčí údaje v tabulkách a grafech, které vypovídají o jednoznačném zájmu návštěvníků o tuto památku.

Vybrané tržby za vstupné na hradě Trosky v roce 1999

Vývoj počtu platících návštěvníků na objektu SH Trosky v roce 1999

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XI.99	XII.99
počet návštěvníků v měsíci	4515	9657	12943	31882	28008	6154	3407	0	0
celkem návštěvníci	4515	14172	27115	58997	87005	93159	96566	96566	96566

ŠZ NKP Litomyšl - památka UNESCO

Státní zámek v Litomyšli je jedinečným objektem reprezentujícím renesanční sgrafitovou výzdobu a nádherné interiéry. Návštěvníky však není zcela doceněn. To se pravděpodobně změní, neboť v prosinci 1999 se tento zámecký areál podařilo zařadit mezi památky UNESCO (jako jednu z mála památek České republiky).

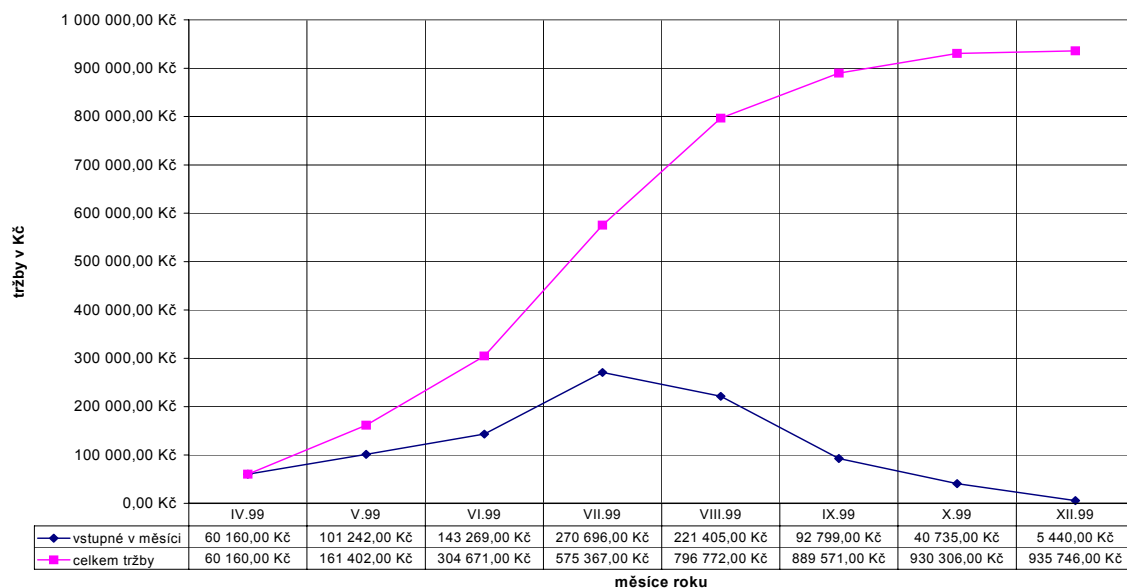
V rámci návštěvnícké sezóny probíhá v areálu zámku (i v městě samotném) z aktivit vedoucího správy i ostatních kulturních institucí ve městě (především Smetanova Litomyšl o. p. s, informačního centra, Městského úřadu v Litomyšli, Muzea antiky, i mnoha dalších právnických i fyzických osob) řada významných akcí. Mezi ty nejznámější a nejnavštěvovanější i velmi významnými hosty patří festival, který má již dlouholetou tradici – operní festival na počest narození genia české hudby – Bedřich Smetany – Smetanova Litomyšl, která se koná pod záštitou ministra kultury a mnoha dalších významných osobností našeho kulturního a společenského života. Dále zde probíhá pro mladé umělce festival Mladá Smetanova Litomyšl, a mnoho dalších doprovodných kulturních koncertů a vystoupení. Též zde byla pořádána akce sdružení YMCA – třídní setkání náboženské mládeže z celého světa.

Správa zámku i ostatní pracovníci spolupracovali významně s představiteli města v mnoha oblastech společných zájmů, spolupráce se oproti minulosti částečně zlepšila.

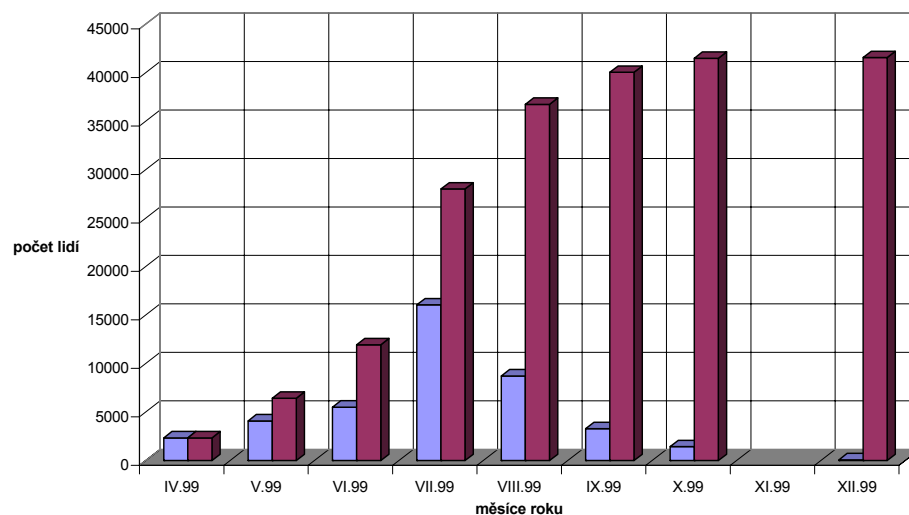
Ústav připravuje rozšíření instalace expozic. S přípravou významně pomáhá paní PhDr. Květa Křížová ze SÚPP Praha. Tato expozice bude otevřena v sezóně 2000 společně se slavnostním odhalením pamětní desky u příležitosti zařazení zámku v Litomyšli mezi památky Unesco.

O vývoji návštěvnosti objektu svědčí následující údaje.

Tržby ze vstupného vybrané na SZ Litomyšl v roce 1999

Graf závislosti počtu návštěvníků v jednotlivých měsících roku 1999 na SZ NKP Litomyšl

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XII.99
počet platících návštěvníků v měsíci	2344	4087	5512	16062	8728	3300	1438	83
celkem lidí	2344	6431	11943	28005	36733	40033	41471	41554

❖ *SZ NKP KUKS a Betlém*

(památka na seznamu WMF „100 nejohroženějších památek světa pro léta 2000 a 2001“)

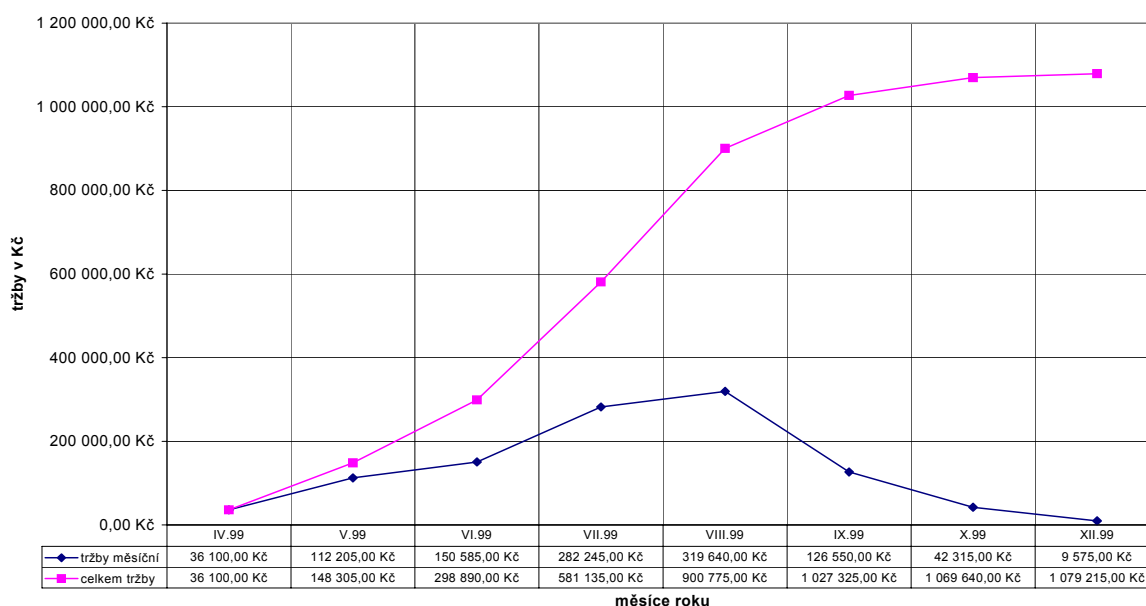
O sezóně v roce 1999 lze hovořit jako o úspěšné. Podařilo se udržet a mírně zvýšit návštěvnost. Bohužel stavební práce prováděné na objektu znamenají pro návštěvníky, ale i pro stavební firmy komplikace s dodržením bezpečnosti jak prohlídek tak provádění stavebních prací a nedaří se tudíž v plné míře rozvinout doprovodné akce. Těch proběhlo na objektu několik, jak z iniciativy vedoucího správy tak i z aktivit ostatních spolků a organizací v tomto areálu působících

Ve spolupráci s Farmaceutickou fakultou a společným financováním akce se podařilo zahájit práce na obnově 3 místností pro novou expozici farmacie a prezentaci lékáren z depozit fakulty a Spolku. Na tomto má velké zásluhy pan Doc. Rusek, kterému za to patří naše poděkování.

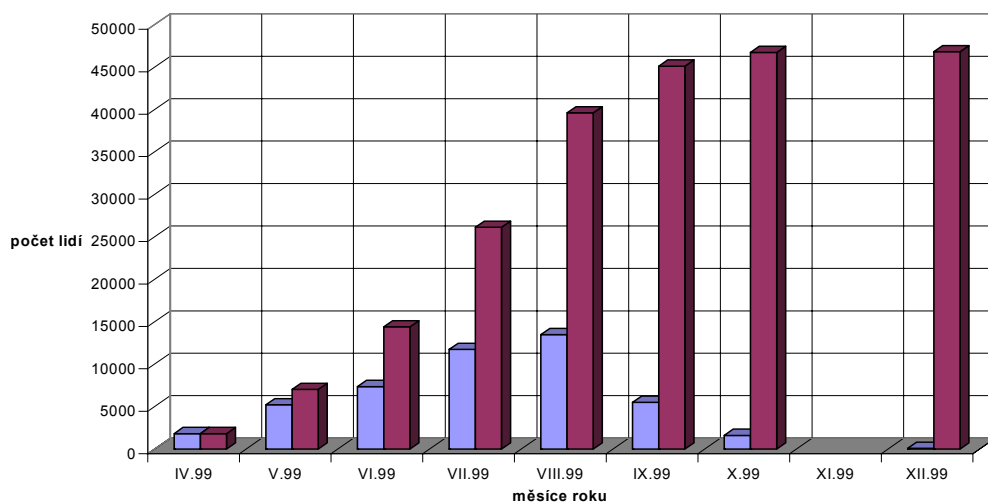
Dále bylo pokračováno v dalších restaurátorských pracech na rakvích původních vlastníků – rodu Šporků. Také byly prováděny práce, související s odstraňováním dřevomorky z oltáře v kostele Nejsvětější Trojice .

O vývoji návštěvnosti objektu za poslední období i vývoji návštěvnosti v průběhu měsíců návštěvnické sezóny 2000 svědčí následující grafy a údaje z tabulek.

Vývoj tržeb ze vstupného vybraného v roce 1999 na objektu SZ NKP Kuks (včetně Betléma Kuks)

Vývoj počtu platících návštěvníků objektu SZ NKP Kuks v roce 1999

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XI.99	XII.99
počet platících návštěvníků v měsíci	1816	5216	7360	11737	13484	5501	1606	84	
od počátku roku	1816	7032	14392	26129	39613	45114	46720	46804	

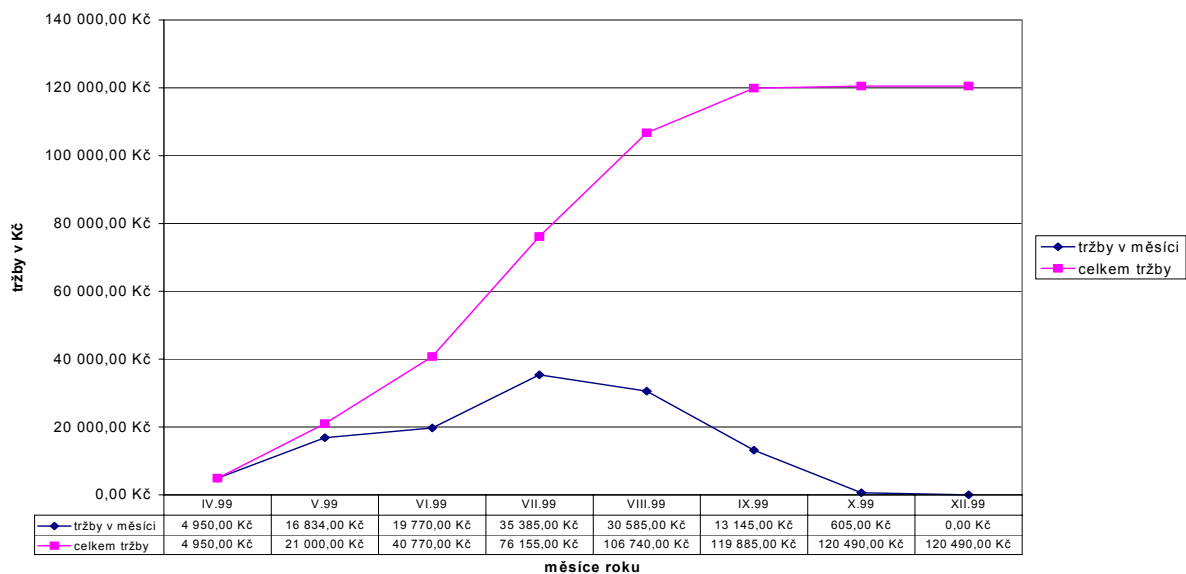
SZ Litice

Na tomto objektu bylo započato v roce 1999 s významnou stavební záchranou bašty a konírny, které budou pravděpodobně pokračovat v budoucím období. Objekt patří k méně navštěvovaným, což je dáno především jeho polohou. Na objekt přišlo v sezóně „pouze“ 11 831 osob. Návštěvnická trasa byla těmito lidem zpestřena několika výstavami a doplňkovými kulturními akcemi. Tyto obohatily nabídku služeb a výklad vedoucího správy.

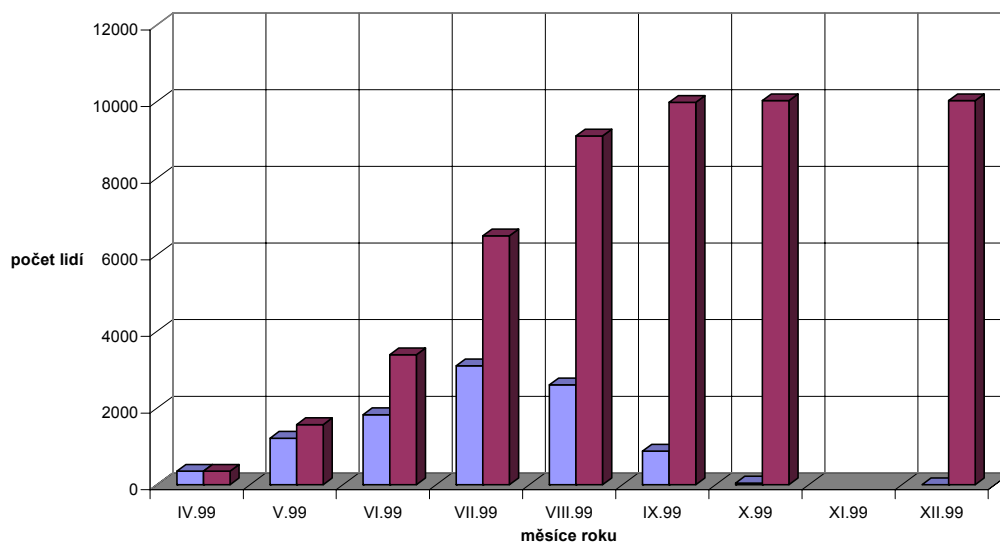
Dále v rámci malé údržby bylo pokračováno v údržbě a statické zajišťování zdiva a torz opevnění, dále byl upravován příjezd a dřevěný mostek.

O vývoji návštěvnosti objektu zpřístupněného veřejnosti od roku 1993 svědčí následující údaje.

Vývoj vybraných tržeb ze vstupného v jednotlivých měsících na SH Litice nad Orlicí

vývoj počtu platících návštěvníků na objektu SH Litice nad Orlicí v roce 1999

SSL Vysočina a Betlém Hlinsko

V návštěvnické sezóně 1999 navštívilo tyto naše objekty (Na Veselém Kopci, v Možděnicích, Svobodných Hamrech a v areálu Betlému Hlinsko) více jak 99 000 lidí. Pro tyto návštěvníky byl celý kalendářní rok připravován doprovodný kulturní program, který se skládal z mnoha akcí.

Vše započalo dne 6. 2. 1999 - **slavnostmi Masopustu**, kdy tradiční obchůzka masopustního průvodu v podání vesnické skupiny z Vortové u Hlinska předvedla návštěvníkům tuto lidovou tradici. Po zahájení sezóny a provozu počátkem dubna 1999 na Veselém Kopci, správa zajistila akci slavnosti Velikonoc, v termínu 24. 4. 1999 akcí „**Přišlo jaro do vsi**“, s ukázkami jarních obyčejů a hospodářských činností z minulého a počátku 20. století. 17. a 18. 7. 1999 – „**Veselokopeckým jarmarkem**“ – kdy byla návštěvníkům nabídnuta možnost seznámit se s výrobky i výrobními postupy lidových výrobců, možnost koupě jejich produktů i s bohatým kulturním programem – jako např. „Kouzlení se slámy“, hračkářské ukázky, ukázky prací dráteníků, hrnčírů, sekerníků, apod. Dále ve dnech 14. 8. a 15. 8. 1999 – akce „**Pojďte s námi hospodařit**“ - což proto návštěvníky znamenalo shlédnutí oživení zemědělských a technických staveb, ukázky tradičních hospodářských činností, ukázek života vesnice minulého století. V termínu 11. 9. 1999 proběhlo „**Posvícení**“ – kdy byla návštěvnické veřejnosti prezentována tradice tohoto národního a krajového zvyku s lidovými ukázkami. Jako již tradičně v období počátku adventu od 27. 11. do 12. 12. probíhala akce „**Vánoce na Veselém Kopci**“, kterou sezóna vyvrcholila. Ta se setkala s velkým ohlasem veřejnosti a navštívilo jí hodně lidí. Pro správu objektu to však znamená velké vypětí a poměrně složité provozní podmínky. V průběhu měsíců červen 1999 až říjen 1999 probíhala v objektech výstava „**Herdule a paličky**“ – kde byla prezentována práce dětí ZUŠ P. Erbena Žamberk a jejich pedagogů.

Za zvládnutí všech těchto úkolů, uspořádání akcí a vstřícný přístup k návštěvníkům patří pracovníkům správy dík.

V areálu Betléma v Hlinsku proběhlo rovněž několik významných akcí i kulturních vystoupení souborů i žáků hlineckých škol. Mezi nejvýznamnější patřila v termínu 27. 3. 1999 až 11. 4. 1999 akce „**Velikonoce na Betlémě**“, která byla ve všech roubených objektech a přibližovala tradiční lidové zvyky spojené s tímto svátkem, dále v termínu 19. 6. 1999 až 29. 8. 1999 proběhlo „**Sítování**“ – kdy návštěvníkům byla v domku č.p. 162 ukázána tradice a současnost výroby, připravená ve spolupráci s Městským muzeem v Novém Městě na Moravě, a dále potom v termínu 7. 9. až 14. 11. 1999 expozice nazvaná „**Obrázky ze starého Hlinecka**“ – jako výstava v domku č.p. 162 – zaměřená k akcím přechodu do nového milénia.

Návštěvnické trasy jsou velmi kvalitní a jsou vyhledávány jak školními skupinami, tak i pro rodinné výlety nejen v hlavní v sezóně, ale i v okrajových měsících. Též významnou klientelou návštěvníků je skupina odborníků, k sleduje prezentaci historických řemesel i výrobků a jejich zachování pro budoucí generace.

Za zmínku stojí setkání představitelů celého východočeského regionu v září 1999 v tomto areálu za účasti mnoha významných představitelů našeho regionu i státu.

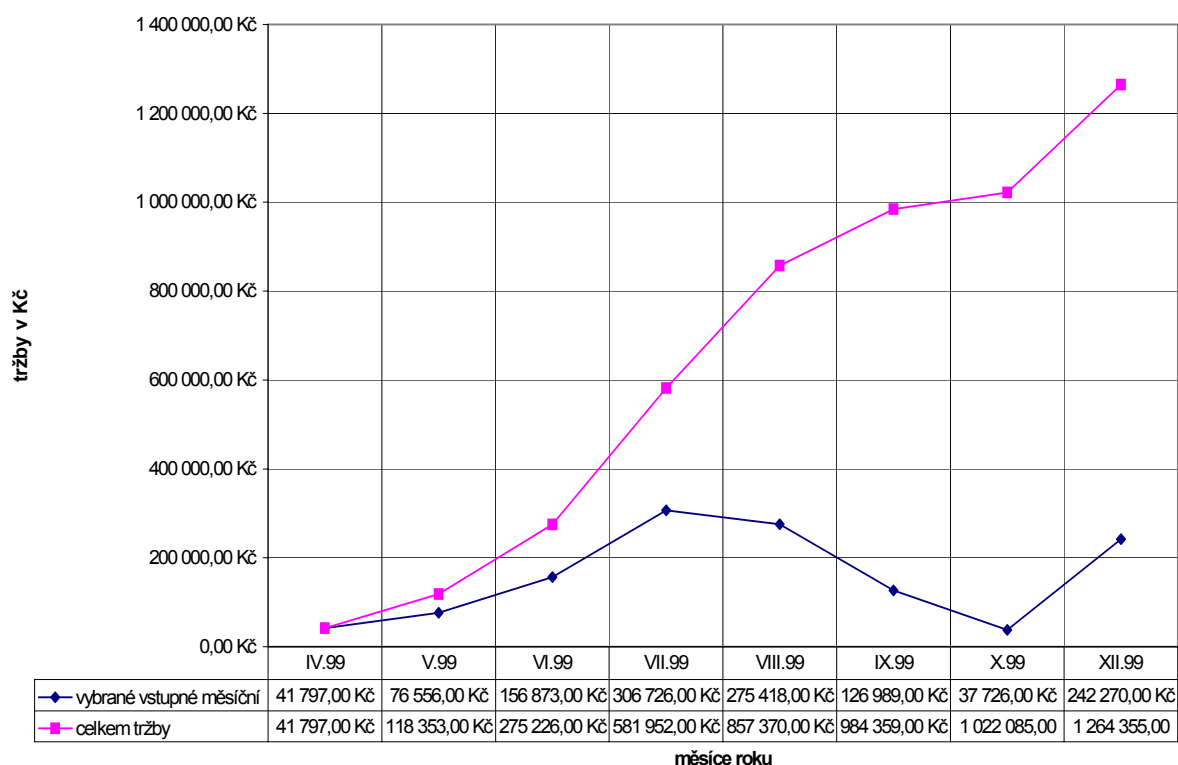
Na Veselém Kopci bylo zahájeno několik investičních akcí – přenos statku z Mokré Lhoty, vybudování zázemí pro průvodce ve vstupním objektu a dále drobná stavební údržba na střechách a údržba návštěvnických tras.

Stavební práce pokračovali též v areálu Betléma Hlinsko, kde se podařilo předat jeden objekt k užívání a na dalších dvou se intenzivně pracovalo. Chybělo však lepší zajištění akcí ze strany našeho ústavu a příspěvku zřizovatele po finanční stránce, tudíž pro veřejnost budou zpřístupněny snad v roce 2000.

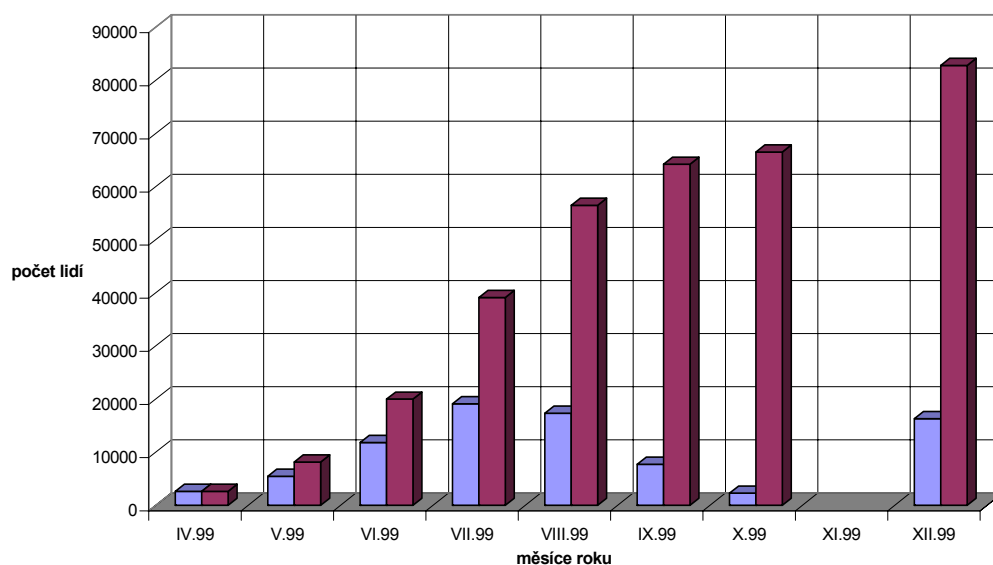
Ve Svobodných Hamrech bylo v rámci restitučního řízení předána část objektu záměčku a dále pokračoval soudní spor o náhradu za znehodnocení této nemovitosti.

Zájem veřejnosti a tržby za vstupné jsou zpracovány jako u jiných objektů grafickou a tabulkovou formou. Z nich je vidět patrný nárůst návštěvnosti i stále se zvyšující tržby.

Vývoj tržeb vybraných v areálu SLS Vysočina "Na Veselém Kopci" u Hlinska

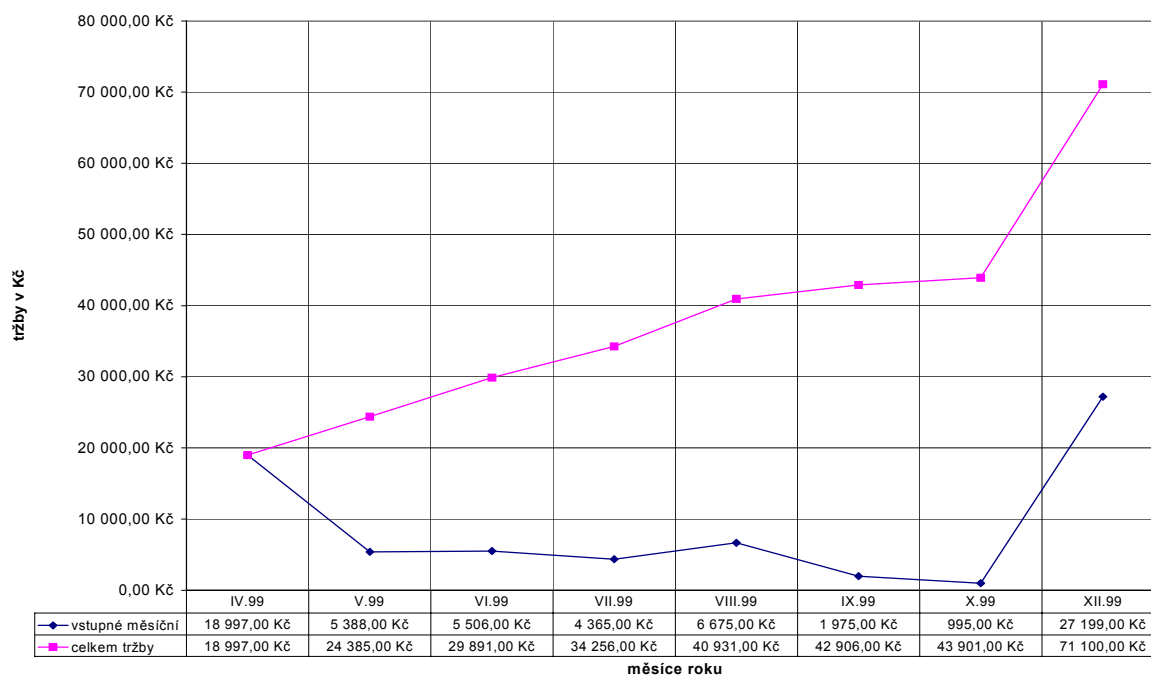

vývoj počtu platících návštěvníků v areálu SLS Vysočina - "Veselý Kopec "

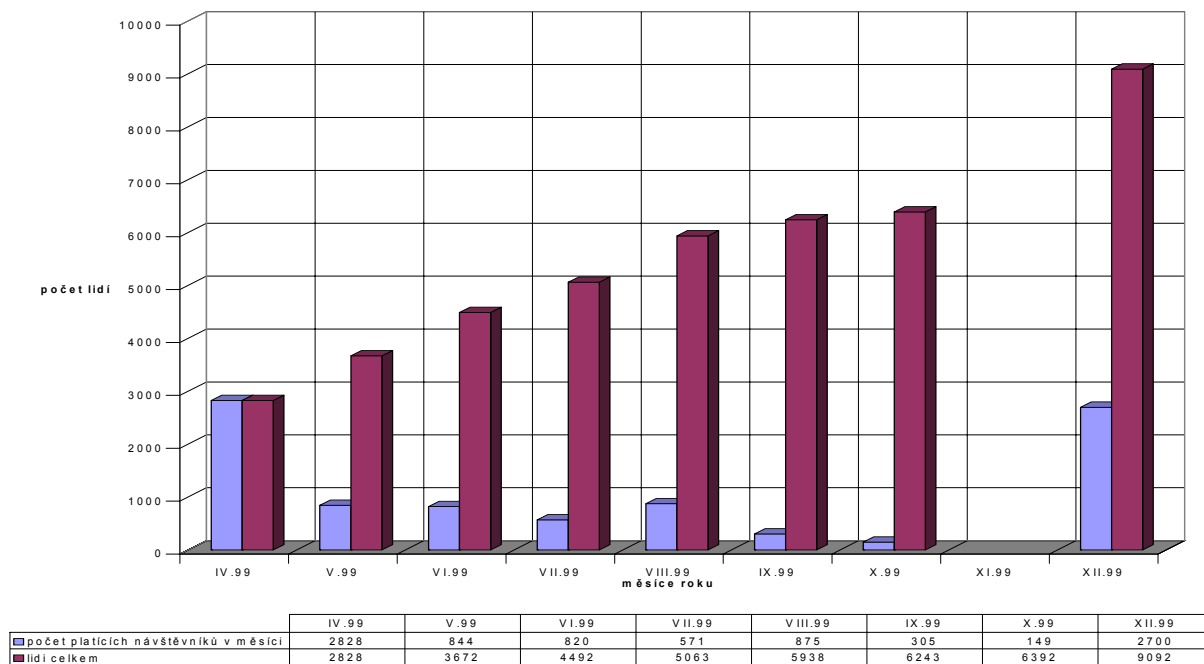

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XII.99
počet platících návštěvníků v měsíci	2668	5502	11838	19133	17360	7724	2290	16328
od počátku roku	2668	8170	20008	39141	56501	64225	66515	82843

vývoj tržeb ze vstupného v roce 1999 v areálu Betlém Hlinsko

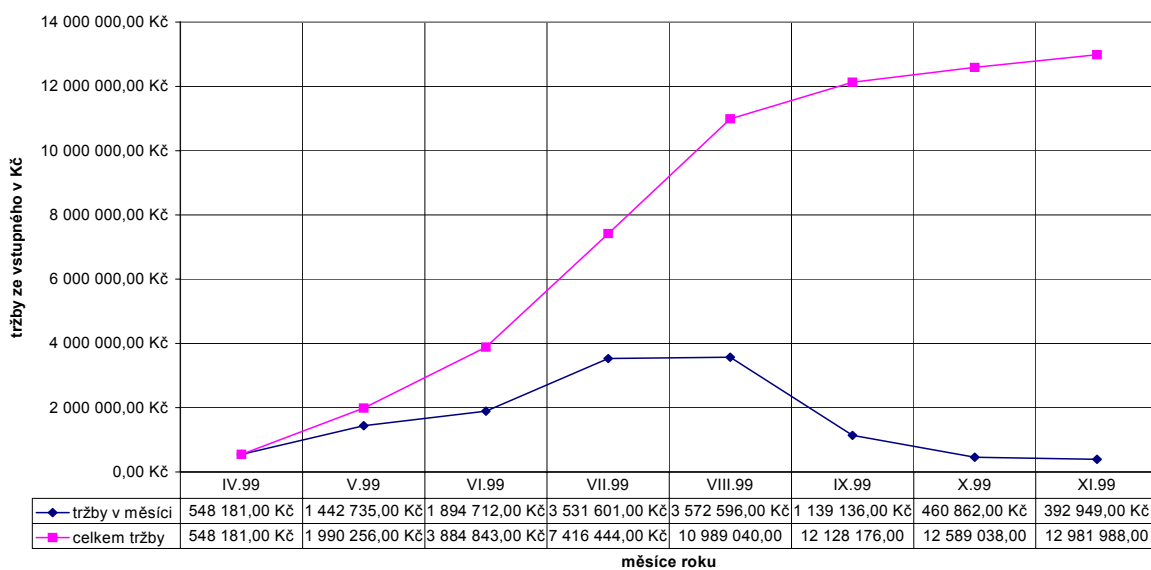

vývoj počtu platících návštěvníků v areálu Betlém Hlinsko v roce 1999

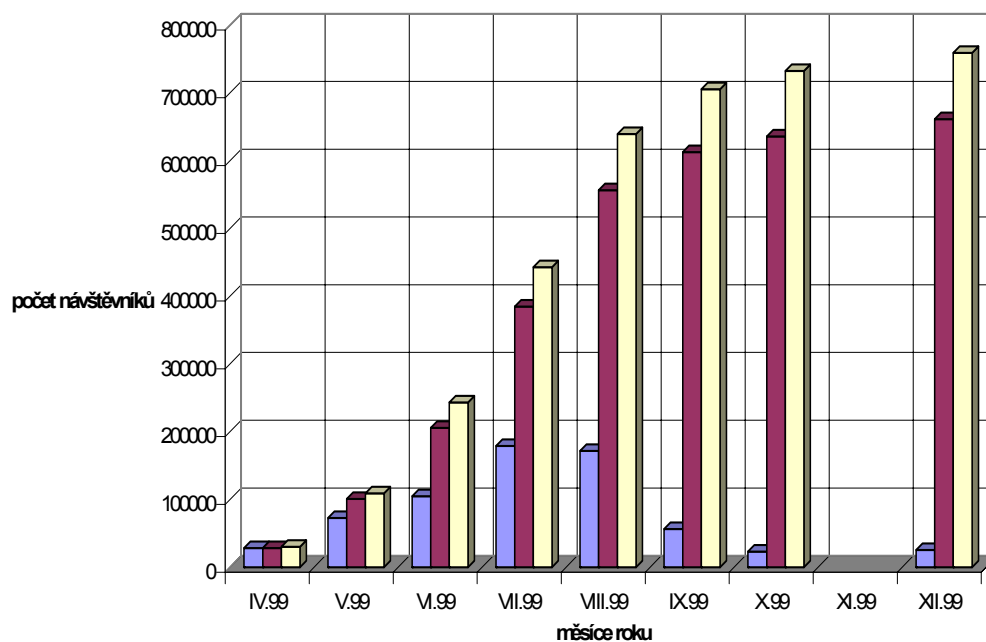
Pro přehlednost dále uvádíme vývoj tržeb za celý ústav v roce 1999 takto :

Vývoj tržeb ze vstupného v roce 1999 ze všech objektů PÚ v Pardubicích

V tomto grafu formulujeme přehled o návštěvnosti za rok 1999 takto :

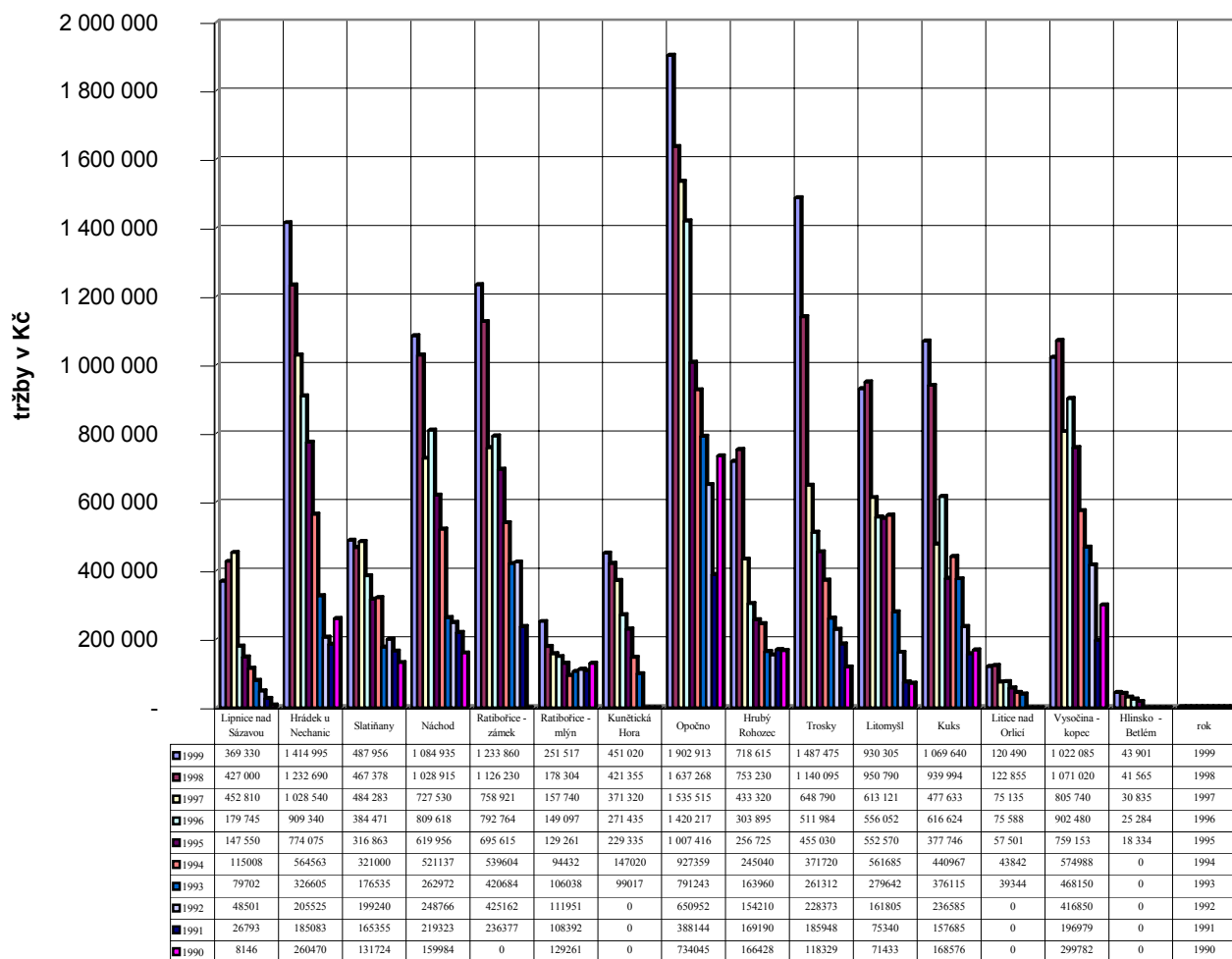
**Vývoj počtu platících i všech návštěvníků v roce 1999 na všech objektech PÚv
Pardubicích**

	IV.99	V.99	VI.99	VII.99	VIII.99	IX.99	X.99	XI.99
počet platících návštěvníků v měsících	28097	72744	104818	179136	171469	56414	23083	25405
návštěvníci celkem platící	28097	100841	205659	384795	556264	612678	635761	661166
všichni	30088	109166	243353	442787	639277	705365	732264	758984

Z grafického znázornění na předchozím a následujícím grafu je patrné, jak se vyvíjí tržby ze vstupného na jednotlivých objektech ve správě našeho ústavu. Zde je jednoznačně patrný nárůst příjmů z návštěvnosti v posledních letech, kdy ústav musel přikročit k mírnému navyšování vstupného z důvodu pokrytí příjmové části rozpočtu.

Vývoj tržeb ze vstupného za posledních 10 let u objektů s právem hospodaření PÚ v Pardubicích

roky 1990 - 1999

odborné příspěvky

Záchranný archeologický výzkum na SH Trošky, k.ú. Troškovice v letech 1997 - 1998

Jana Benešová

Po nepříliš rozsáhlém výzkumu předhradí a parkánu v letech 1996 – 1997, vyvolaném dostavbou obvodové zdi, respektive výstavbou základové stanice IRT 2000 (Benešová - Kalferst - Prostředník 1996, titíž 1998 a Prostředník 1997, viz příloha I) byl v říjnu r. 1997 zahájen výzkum v areálu dolního hradu, konkrétně v prostoru budoucího schodiště vedoucího na věž „Babu“. Pro značnou nepřízeň počasí se však nepodařilo výzkum na podzim r. 1997 dokončit a terénní práce proto pokračovaly ještě v květnu a červnu následujícího roku.

Na základě podrobné rekognoskace terénu se zdálo více než zřejmé, že daný prostor lze považovat za relativně dosti exponovaný, a proto bude účelné jej rozdělit na několik menších úseků, následně samostatně zkoumaných metodou plošného odkryvu (příloha II). Jednotlivé kontexty registrované v terénních situacích byly dokumentovány standardním způsobem (nivelace, plány a řezy v měřítku 1:20, resp. 1:100), podobně jako movité nálezy, které jsou - po svém laboratorním ošetření a základním zpracování - již registrovány v II. stupni evidence sbírek Okresního muzea Českého ráje v Turnově (Benešová - Prostředník 1999, rkp. nálezové zprávy, zde podrobné popisy nálezových situací, dále kresebná, měřičská a fotografická dokumentace a katalog nálezů).

Zkoumaný prostor označený jako sonda 4/97-98 (viz posloupnost sond od r. 1996, příloha I) je specifický svojí tvarovou uzavřeností: z východu a jihu jej vymezuje skalní stěna, ze západu obvodová zeď tzv. dolního hradu. Jediný přístup do areálu tzv. dolního hradu se otevírá na straně severní, přičemž přirozeně zúžený vstupní koridor byl navíc (alespoň částečně) přepažen příčnou zdí (příloha III).

V rámci sondy 4/97-98 (maximální délka: 12,9 m, k místu zalomení: 8,88 m, maximální šířka: 4,52m, šířka na jižním konci sondy: 3,9 m, v místě vstupní šíje: 2,56 m) jsou vymezeny tři odděleně zkoumané úseky: sonda 4/97 (délka u skály: 3,6 m délka u zdi: 4,2 m, šířka u skály: 3,94 m, šířka u řezu AA': 4,7 m), sonda 4A/98 (délka: 3,5 m, šířka: 1,5 m) a sonda 4B/98 (maximální rozměry uvnitř do skály tesané prostory: délka: 3,6 m, šířka: 3,2 m, maximální rozměry vně do skály tesané prostory: délka: 5,5 m, šířka: 3,5 m).

Po sejmutí násypového kuželu, jehož mocnost kolísala mezi 1,2 - 2,2 m, se objevila relativně mohutná vrstva jílovité hlíny, v níž se vedle žárem pozměněných mazanických čoček zachovaly i stopy po trámech. To vše lze (zejména v kontextu s evidentně antropogenními zásahy v jihovýchodním úseku skalní stěny) interpretovat jako doklad existence vícepatrového objektu.

Na základě dalších terénních zjištění je navíc možné předpokládat, že prostor vytesaný přímo do čedičové skály a v místě vstupu přepažený zídou, sloužil jako hradní kovárna. Vlastní relikt kovárny se nachází v úseku mezi 3,9 - 4,9 m (měřeno od jihozápadního rohu). Nalezený zděný objekt byl postaven z čedičových kamenů spojených jílem v barvě žluté hnědi, přičemž zachováno zůstalo celkem pět řádků do výše cca 1,0 m (rozměry zídky: délka v ose východ - západ: 2,2 m, délka v ose sever - jih: 1,7 m, maximální síla zdi 1,0 m). Do vnitřního (jižního) líce zídky byl při jejím západním okraji vestavěn objekt o přibližně čtvercovém půdorysu, jehož boční stěny tvořily pískovcové bloky, sloužící patrně jako ostění pracovního otvoru výhně. Čelní stěna výhně, sestavená ze dvou pískovcových bloků do podoby prahu, se otevírala jižním směrem. Jako nístěj zřejmě sloužila polokulovitá jamka o průměru 0,4 m, zahloubená do podloží na úroveň -0,1 až -0,15m. Nad nístějí, jež prostupovala pod hmotou zdiva, se pravděpodobně nalézala odlehčovací klenba. V její konstrukci byla registrována barokní cihla. Vyzdívka barokními cihlami se nachází i nad mísovitou prohlubní při vnější (tedy severní) líci zídky.

V uloženinách před i za výhní se nacházely četné kumulace struskových slitek, velké množství železných zlomků, uhlíků, hrudek vypálené mazanice a zlomků keramiky. Charakter zde nalezených železných předmětů signalizuje spíše místní, tj. přímo hradní produkci. Zde vyráběné předměty byly zřejmě určeny pouze pro vlastní

potřebu, čemuž odpovídá jak kvalita materiálu, tak úroveň jeho zpracování (Hošek 1999).

Na základě terénní situace a po rozboru keramických nálezů je třeba odůvodněně předpokládat, že daný objekt, tj. hradní kovárna, fungoval již na konci 14. století a přetrval i do století následujícího. Zda svému účelu kovárna sloužila ještě ve století sedmnáctém nelze jednoznačně archeologicky prokázat, neboť zde nebyly odkryty žádné chronologicky odpovídající kontexty a daný předpoklad má tedy oporu pouze v přítomnosti barokní cihly v tělese zídky (faktem ovšem zůstává, že osazení Trosek v 17. století je prokázáno písemnými prameny).

Vedle ne zcela jasné horní hranice existence kovárny zůstaly nedořešeny i některé detaily v konstrukci kovářské výhně, zejména pokud se týká tvaru jímky, přívodu vzduchu do měchu či způsobu odvodu spalin z pracovního prostoru (podrobnosti k této problematice Hošek - Prostředník - Benešová 1998, Hošek 1999).

Přes tyto, jistě jen dočasné nejasnosti, je třeba daný objekt považovat za hodný pozornosti. V areálu troseckého hradu jde totiž o první případ, kdy se podařilo odkrýt relativně dochovaný výrobní komplex, který byl navíc umístěn dosti netradičně, a to v přízemí zřejmě vícepatrového obytného objektu. Nelze přitom vyloučit, že právě tato nepříliš obvyklá lokalizace je příčinou zjištěných odchylek od jinde obvyklé konstrukce.

Literatura:

Benešová, J.- Kalferst, J.- Prostředník, J. 1996: Nálezová zpráva z předstihového archeologického výzkumu Trosky - hrad, k.ú. Troskovice, díl I, II (rkp.uložen v PÚ Pardubice a OMČR Turnov).

Benešová, J.- Kalferst, J. - Prostředník, J. 1998: Archeologický výzkum severního předhradí hradu Trosky, *Castellologica Bohemica* 6, s. 421 - 438. Praha.

Benešová, J. - Prostředník, J. 1999: Nálezová zpráva z předstihového archeologického výzkumu na SH Trosky, k.ú. Troskovice v I. 1997 - 1998, (rkp. uložen v PÚ Pardubice a OMČR Turnov).

Hošek, J. 1999: Metalografické analýzy železných předmětů a kovářských strusek z výzkumu 1996 a 1997, in: Benešová, J.- Prostředník, J. 1999: Nálezová zpráva

va z předstihového archeologického výzkumu na SH Trosky, k.ú. Troskovice v r. 1997 - 1998, (rkp. uložen v PÚ Pardubice a OMČR Turnov).

Hošek, J. - Prostředník, J. - Benešová, J. 1998: Kovářská dílna na Troskách, Sborník Národního muzea 1998. Praha.

Prostředník, J. 1997: Nálezová zpráva z předstihového výzkumu - 08/97 - k.ú. Troskovice (okr. Semily), Trosky - hrad (rkp. uložený v OMČR Turnov).

Soupis příloh:

1/ Troskovice, SH Trosky – archeologický výzkum v letech 1996 – 1998.

2/ Troskov sonda 4/97-98 včetně rozdělení na samostatné úseky.

3/ Troskovice, SH Trosky – půdorys sondy 4/97-98, ve střední části patrná zídka s vestavěnou kovářskou výhňí.

Praktické zkušenosti s evidencí a dokumentací sakrálních památek i zámeckých mobiliárních fondů jako jedné z prevencí proti jejich odcizení

Oldřich Vaňura

České země byly již od dávných dob vystaveny drancování cizích loupeživých vojsk, aby kromě politických a ekonomických zisků tyto hordy uchvátily často originální kulturní bohatství lidu, který se ho v tomto prostoru snažil shromáždit nejen pro zpříjemnění svých obydlí (v interiéru), ale umístil jej i do krajiny (v exteriéru), kde se například barokní plastiky objevují uprostřed náměstí. Ve své době splňovaly teatrální mariánské sloupky ochranu proti morovým epidemiím, sochy u cest sloužily k odpočinku a rozjímání kolemjdoucích, smírčí kříže měly zase uchovat vzpomínku na nějakou tragickou událost. Důležité je také připomenout, že si naši předkové často na hřbitovech budovali pomníky pro své poslední odpočinku, které zrcadlily bohatou reliéfní i nákladnou sochařskou výzdobu, a tak během staletí vznikly svým způsobem galerie pod širým nebem.

V minulosti v interiérech shromažďovali rozsáhlé sbírky čeští králové, císařové, šlechta na svých venkovských sídlech a v palácích v Praze i v dalších městech, bohaté měšťanské rodiny ve vilách i městských domech, církev - a to převážně římskokatolická - v kostelích, kaplích i farách.

Celé naše dějiny procházely historickými etapami, kdy byly pleněny umělecko-historické hodnoty. Velké a dalo by se říci nenahraditelné kulturní ztráty země zažila za třicetileté války vydrancováním světoznámých rudolfinských i šlechtických sbírek (např. Rožmberské). Většina těchto pro naši zemi kulturních tragédií je stále pro nás citelná. Přesto si i po několika staletích můžeme udělat představu o rozsahu sbírkových předmětů a jejich kvalitě a to na základě poměrně přesné a důkladné evidence i dokumentace těchto mobilií z oblasti uměleckého řemesla, sochařství, malířství, ale například i z oboru knižní produkce.

Při této příležitosti mne napadá určitá paralela s osudem mnohých velmi cenných artefaktů, které byly, každý den jsou a jistě budou různými skupinami zlodějů odcizeny a poté vyváženy za hranice naší země. U mnohých z nich dosud není provedena základní evidence ani dokumentace, a proto pátrání po těchto odcizených předmětech nebo jejich případná identifikace při nalezení ztěžuje práci policejních orgánů. Zároveň nikdy již nezjistíme, jakou měly movitosti umělecko-historickou hodnotu, neboť každý předmět, který není evidován a zdokumentován, vlastně neexistuje.

Sametová revoluce nám jistě přinesla otevření hranic, svobodu a demokracii, ale s tím přišly i určité negativní vlivy, zejména poměrně neomezené ilegální i někdy bohužel legální vyvážení uměleckých předmětů. I když byl přijat v roce 1994 zákon č. 71 Sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty a stále platí zákon č. 20/1987 Sb. o památkové péči, přesto vývoz odcizených movitostí i nemovitostí (jejich částí) se nikterak neomezil, naopak v mnohém se rozvinul v tom negativním slova smyslu.

Musím však připomenout, že v současnosti se objevují i úspěchy v zadržení odcizených uměleckých předmětů, i když se mnohdy dá těžko identifikovat jejich původ, protože právě zdaleka není dokončena evidence i dokumentace těchto mobilií v rámci probíhající videodokumentace církevních objektů a doposud nebyly zpracovány některé zámecké i hradní mobiliární fondy. Z těchto důvodů se začala postupně od roku 1992 realizovat videodokumentace v církevních objektech a rovněž je snaha alespoň dokončit dokumentaci zámeckých a hradních mobiliárních fondů, neboť zbývá přibližně zpracovat 20 % mobilií v rámci České republiky.

Po zkušenostech z videodokumentace církevních objektů se domnívám, že by bylo nejvhodnější nejen provádět vlastní videodokumentaci s komentářem, ale zároveň revidovat evidenční listy movitých kulturních památek, které byly již zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek, dále navrhopat nové movitosti za kulturní památky a také nově barevně i černobíle fotografovat movité předměty s možností zachytit nejvýznamnější díla na diapositivech. Tyto mé snahy by se mohly zdát složité a zdlouhavé, nicméně v případě takto důkladné evidence a dokumentace předmětů sakrální povahy by nás potom nemohly zaskočit problémy v současném systému zpracování movitých předmětů jako je nedostatečná nebo žádná fotodokumentace i často chybějící základní údaje o movitém předmětu. Vlastní videodokumentace by měla sloužit dle mého názoru pouze jako prvotní informace pro policii nebo pro poškozeného (často pro římskokatolickou církev). Z těchto důvodů by se měly objevit u nezapsaného movitého sakrálního předmětu prvotní základní evidenční a dokumentační údaje jako je název mobilie, z kterého objektu předmět pochází i s místem umístění v interiéru, technika, materiál, rozměry, časové, slohové a autorské určení (výrobní označení), stav zachování, odkaz na fotografickou nebo jinou dokumentaci (videodokumentaci, diapositivity) a v nejnútnejších případech stručný popis (na evidenčním listu movité kulturní památky by měly být tyto údaje mnohem podrobnější i rozšířené - například o zpracovatele, datum zpracování aj.).

U zámeckých a hradních mobiliárních sbírkových předmětů je evidence a dokumentace podobná – zde by se na předem tištěný formulář v počítačovém programu Ufand (program pocházející z Památkového ústavu v Ústí nad Labem) měl doplnit název movitosti, ze kterého objektu předmět pochází, materiál, technika, rozměry, autora (signatura, značka), časové zařazení s proveniencí, identifikační číslo, původ (předmět mohl být svezon), zpracovatel i datum zpracování. Většina uložených mobilií se nachází na významnějších objektech – českých hradech a zámcích a jsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek pod jedním společným rejstříkovým číslem (každý mobiliář daného objektu zvlášť). Zámecké i hradní knihovny jednotlivých objektů mají rovněž jedno rejstříkové číslo v Ústředním seznamu kulturních památek (metodické řízení zabezpečuje knihovna Národního muzea v Praze, kde jsou také evidovány).

Při této příležitosti je potřebné připomenout problematiku krádeží uměleckých předmětů v naší republice. Kdybychom si položili otázku – na základě jakých informací často pachatelé provádějí krádeže, musíme logicky dospět k závěru, že velmi cennou pomůckou pro ně je vyhledávání umělecko-historických skvostů hlavně v církevních objektech z odborných publikací (např. Umělecké památky Čech aj.) podle fotodokumentace i příslušných popisů; někdy se loupeže nejspíše uskutečňují náhodně. Postupně od počátků devadesátých let 20. století byly odcizeny movitosti jen v bývalém východočeském regionu za několik desítek milionů korun, avšak umělecko-historická hodnota zmizelých památek, ať gotických, barokních i z jiných epoch se dá těžko vyjádřit penězi. Mnohé církevní stavby, které v době protireformace byly přeplněny doslova ojedinělým výtvarným snažením nejprve cizích umělců, avšak

později zdomácnělých a spojených s českou duší plnou hřejivého i oduševnělého protikladu, nyní zejí prázdnotou po bezohledných krádežích. Nikdy v budoucnosti se asi nenahradí kopiemi doslova oloupané oltářní architektury s původní výzdobou andělíčků, florálních řezeb i dalších ozdob, vyřezané obrazy z ráků aj. Bohužel smutná bilance zmaru postupně postupuje směrem od západních hranic, kdy mnohé západočeské kostely zejí prázdnotou a rabování se přenáší do východních oblastí republiky (tedy také do bývalého východočeského kraje). Dle dostupných pramenů bylo pravděpodobně během posledních deseti let nenávrtně odcizeno přibližně 35 až 40 % movitých předmětů z církevních objektů v celé České republice.

Pro doplňující informaci o hlubokých a nenávrtných ztrátách památek je na tomto místě nutno připomenout, že ve východočeských kostelích zbyly pouze vzpomínky na gotické Madony v Martínkovicích – sochařské dílo z 80. let 15. století (okres Náchod), v Nepřívěci (okres Jičín), v Dolní Olešnici – Madona s dítětem představovala pozoruhodný příklad východočeské produkce konce 15. století (okres Trutnov), v Javorníku – Panna Maria s letopočtem z roku 1494, (okres Trutnov), v Radiměři – kvalitní reliéf sv. Anny Samotřetí z 1. čtvrtiny 16. století z okruhu jihočeských řezbářů (okres Svitavy). Z východních Čech zmizely i barokní památky z okruhu Braunovy školy z Kozojed na Jičínsku – sochy andělů, Krista, Jana Křtitele a sv. Norberta – s charakteristickou dynamikou pohybu postav i bohatě zřasenou drapérií, z Běstvíny na Chrudimsku – sochy evangelistů a církevních otců s osobitým projevem Rohrbachovy dílny, kvalitní sochařská díla z obce Žíželes, okres Hradec Králové – z okruhu Jiřího Františka Pacáka, východočeského žáka světoznámé Braunovy dílny s originálním kompozičním řešením dynamických postav tamějšího sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Křtitele i kajícími postavami Panny Marie a sv. Máří Magdalény, které svými prosbami v gestikulaci nejen adorují Ježíše Krista, ale jsou výstražným mementem současné nedostatečné ochrany těchto výjimečných památek.

Ze zámeckých a hradních objektů ve východočeském regionu můžeme vzpomenout na odcizené unikátní zbraně ze SZ Opočno, zbraně ze SZ Náchod, obrázky na skle a nábytek z areálu Národní kulturní památky Ratibořice a přímo záhadou bylo postupné mizení a rozklad cenné sbírky zámku Nové Hrady, kdy pouze menší část byla zachráněna díky Ministerstvu kultury České republiky a koupena od původních majitelů do památkových ústavů, aby se movitosti staly součástí expozic našich státních hradů a zámků.

Na druhé straně lze vzpomenout úspěchů Policie České republiky, kdy se podařilo navrátit umělecká díla jako například kvalitní obraz Jana Angerse Klanění tří králů z roku 1716 z okresu Chrudim či čtveřice buclatých putti a reliéf Sv. Anna vyučuje P. Marii po roce 1730 z okruhu Jiřího Františka Pacáka z okresu Hradec Králové, některá malířská díla z Černého Dolu na Trutnovsku, mnohé památky ze Semilsky, Jičínska a Pardubicka.

Závěrem bychom si měli položit otázky související s tím, jak by bylo možno co nejvíce minimalizovat na jedné straně krádeže a na druhé straně co nejdříve ukončit důkladnou evidenci a dokumentaci movitých předmětů (včetně revize, která se v minulosti dělala často velmi povrchně bez hlubší analýzy uměleckého díla):

a) intenzivněji naplňovat usnesení vlády ČR ze dne 16. prosince 1998 č. 849 k hodnocení plnění usnesení vlády z 9. května 1996 č. 285 k systému ochrany movitého kulturního dědictví České republiky a důvodovou zprávu (v části II) materiálu č.j. 334/96,

- b) MK ČR by mělo na úkoly související s touto problematikou uvolnit nejen více finančních prostředků na provoz, materiál a techniku, ale především v této oblasti posílit příslušná pracoviště personálně,
- c) důsledně dodržovat Konceptci účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005 v partii o movitých kulturních památkách (dokončení základní evidence mobiliárních fondů a videodokumentace v církevních objektech, urychlit revize a nové návrhy movitých kulturních památek aj.),
- d) MV ČR by mělo rovněž na tyto úkoly uvolnit větší prostředky na zajištění potřebných činností s tím souvisejících, posílit příslušná oddělení personálně a pracovníky odborně vzdělávat,
- e) co nejdříve získaná data počítačově zpracovat, sjednotit a celostátně elektronicky propojit, aby se v dohledné době mohly jakékoliv informace o odcizených předmětech (propojení příslušných kulturních institucí s policií) vyhledat a předávat příslušným orgánům činným v trestním řízení (také přesné údaje v databázích by měly sloužit k identifikaci nalezených předmětů),
- f) realizovat bezproblémovou spolupráci mezi příslušnými orgány v této oblasti (MK ČR, MV ČR, památkové ústavy, galerie, muzea, policie všech stupňů, celní úřady a církve aj.),
- g) posílit vzájemnou důvěru mezi římskokatolickou církví a příslušnými kulturními institucemi i policií (ochrana církevních objektů – připojení na pult, odborné poradenství s památkovými ústavy, vzájemná jednání, koordinace postupů, uskutečnění prohlídek pro policii na zámeckých a hradních objektech s odborným zasvěcením do problematiky movitých předmětů aj.).

V případě realizace citovaných hlavních kroků by se v dohledné době měly naplnit snahy o větší ochranu movitého kulturního dědictví. Jisté pozitivní signály ze strany MK ČR se již objevily, za svou osobu musím říci, že mezi příslušnými subjekty – Památkovým ústavem v Pardubicích, Biskupstvím královéhradeckým, Biskupstvím litoměřickým, Arcibiskupstvím olomouckým a policií všech stupňů, se toto začalo ve východočeském regionu v praxi realizovat a bylo dosaženo poměrně velkých úspěchů.

Fotodokumentace – Dolní Olešnice, okres Trutnov
 f Madona s dítětem - dřevorezba
 r

Fotodokumentace – Radiměř, okres Svitavy
 f reliéf sv. Anna Samotřetí
 r

Fotodokumentace – Kozojedy, okres Jičín
sochy andělů, Ježíše Krista a sv. Jana
Křtitele - dřevořezby

Fotodokumentace – Běstvina, okres Chrudim
soustava Křtu Páně - dřevořezba

Fotodokumentace – Žíževes, okres Hradec Králové
socha Panny Marie – dřevorezba

Fotodokumentace – Žíževes, okres Hradec Králové
socha Máří Magdalény – dřevorezba

„Vodní pevnosti“. Několik poznámek k výtvarné estetice přehradních technických děl.

Pavel Panoch

Čím častěji pohlížíme na architekturu po více než osmi desetiletí po 1. světové válce s rostoucími rozpaky, tím více nás upoutává a přitahuje kultura stavebního umění přelomu století a jeho mála předválečných let. Secesní stavitelé v domnění, že zmalebněním vizáže industriálních i jiných technických utilitárních staveb (kupř. mostů a říčních lávek) zpříjemní celkový obraz městského prostředí, začali používat výrazně subjektivnější, pestřejší a z hlediska módních proměn vkusu i flexibilnější architektonický jazyk než předešlé historizující proudy podléhajícím značně, přes veškerou svou snahu o modernizaci, pevně daným slohovým kánonům. Převažující dekorativní citění té doby nedeterminovalo tak jen nápaditě rozvrženými detaily poinťovanou texturu fasád prestižních, reprezentativních urbánních staveb, ale výrazně poznamenalo i exteriéry děl striktně užitkového inženýrského stavitelství, dosud považovaného výhradně za hájemství techniků a konstruktérů.¹

Cílem tohoto krátkého příspěvku je upozornění na výtvarně - architektonické hodnoty velkých východočeských vodohospodářských děl: přehrady Les Království na Labi u Dvora Králové a Pařížova na Doubravce na Chrudimsku, s přihlédnutím k sémantickým a symbolickým kvalitám obou komplexů.² Prvotním impulsem pro výstavbu obou vodních děl, situovaných v téměř neobydlené zalesněné krajině, se staly katastrofální povodně v 80. a 90. letech 19. století, které v širokém okolí řek způsobily rozsáhlé hospodářské škody.

Výstavba první ze zmíněných přehrad probíhala v letech 1910 až 1919 (vlivem absence stavební činnosti ve válečných letech) podle projektu zpracovaným Technickým oddělením pro úpravu řek za vedení ing. Josefa Plicky, přičemž architektonickou úpravu hráze i následně vystavěné hydrocentrály navrhl arch. Jan Valečka.³ Prováděcí práce obstaraly pražské firmy ing. J. Velflíka (stavební část) a Fanta & Jireš (strojní práce). Místo na němž je těleso hráze, vyzdžené z královédvorského písčkovce získaného z místního výlomu, zapuštěno do boků přirozeného přírodního údolí, je geologicky velmi příznivé, neboť střední partii dna údolí tvoří pevný a nepropustný melafyr. Hráz se vypíná proti vodě obloukem o poloměru křivosti 200 m, její maximální výška (nad základovou spárou) činí 41,4 m a šířka v patě 37 m.⁴ Návodní i vzdušní líc jsou vytvořeny z pečlivě vršeného kyklopského zdiva, přičemž návodní strana je k tomu navíc chráněna proti průsaku vody metrovou vrstvou dalšího zdiva rybinovitě zapuštěného do základní hmoty hráze. Střed horní části hrázního tělesa zabírá zaoblená hmota korunového přelivu o pěti polích, nad nimiž je na pilířích vysazena průběžná silniční komunikace. Romantizující, až pohádkově přízračný, ráz dodává hrázi zejména dvojice bránových průjezdů s postranními věžičkami z kvádkového zdiva.⁵ Z válcových věžic na návodní straně hráze se obsluhují šoupátkové uzávěry výpustí. Na vzdušné straně vybíhají z paty hráze dvě široké výztužné lizény přecházející pod korunou hráze v mohutné sokly, po stranách flankující střední přelivovou část. Z nich vyrůstají hranolové protějšky válcových věžiček s převážně dekorativní funkcí. Čelní strany soklových podest této dvojice věžiček zdobí motivy půlkruhových okének s ustupující špaletou s reliéfně ztvárněnými se-

cesními maskarony v podobě stylizovaných tváří vodních bůžků – jedinou plastickou sochařskou výzdobou celé přehrady. Ve snaze o dosažení co nejmalebnějšího dojmu byly na drobných stavbách hrázných bran, typologicky vycházejících z hradní architektury francouzské provenience, použity dráždivě nesourodé architektonické prvky: konzolový římsový obloučkový vlys, rustikované zvýraznění portálů průjezdů s výrazným středním klenákem, ozdobné kamenné šambrány oken, motivy cimbuří. Celkové bizarní vyznění drobných stavbiček, připomínajících z dálkových pohledů spíše kartónové kulisy k nasládlé pohádkové férii, umocňují členité siluety střech (kuželové na šoupátkových vížkách, na protějších stranách průjezdů stanové a na prampouchovitých přemostěních sedlové) vrcholících plechovými makovičkami a barevný kontrast červeně tašek s přírodní, okrově nahnědlou barvou pískovcového kamene. Vozovka je lemována zábradlovými zídkami s balustrami v podobě hrubě otesaných pískovcových stél. Pod korunou je v postraních úsecích masiv hrázové zdi vylehčen řadou slepých arkádových oblouků. Symetricky k ose hráze jsou situovány obtokové tunely, do nichž původně na obou stranách ústila koryta šachtových přepadů – kruhových bazénů s kamenným soklem nastaveným ocelovými klecemi. Souběžně s výstavbou hráze byl na pravém břehu přehrady vystavěn domek hrázného, k němuž se přimyká do svahu zasazená vysoká válcová věž skrývající mechanismus pravé šoupátkové šachty. Sounáležitost přízemního domu s podstřešním patrem i věže s architekturou hráze nápadně evokuje již sám použitý materiál: kyklopské zdivo. V kompozici fasád se efektně projevila secesní záliba v kontrastu používaných materiálů. Přespříliš robustní strukturu plochy sestavené z jen nahrubo opracovávaných, pískovcových kamenů, alespoň opticky, vylehčuje režné zdivo z něhož jsou sestaveny dekorativní šambrány oken a obklady průčelních štítů domku či subtilní pásek navlečený jako ozdobný prstýnek na „dřík“ hmoty věže. V horní části věže je na jednu konvexně bachratých, podruhé segmentově vybraných konzolách vynesené vyhlídkové patro obehnané cihelnou zídkou s pilířky cimbuří, jež v pozorovateli zintenzivňují pocit projektantovy snahy po výrazné evokaci atmosféry středověkých sídel nebo alespoň o zhmotnění, v literatuře období romantismu, oblíbeného topos (motivu) nedobytné věže, jejíž obrys se hrdě se vypíná nad nevzrušivě klidně plynoucí vodní hladinu jezera.⁶ Ještě jednou, v útlejší verzi, replikovaná vyhlídka tvoří zakončení „šoupátkové věže“. Tendence tzv. plebejského historismu, plod křížení tradičních inspiračních zdrojů architektury přelomu století v zemích rakousko-uherské monarchie, s prvky regionálně zabarveného lidového stavitelství, se odráží v provedení štítu, čelem k přístupové cestě od hráze obrácené, fasády hrázného domku.⁷ Vyřezávaná předsazená lomenice ukotvená k ploše zdi segmentově tvarovanými dřevěnými pasy v sobě snoubí řemeslné a konstrukční kvality folklórního stavitelství se secesní tvarovou invencí. (Za pozornost v tomto smyslu stojí zejména: načepované spoje trámů rámu oblouku štítu, ozdobné hranolky zakončené čučky, zvlněné pásy dřevěných lišt vytvářející před pozadím režné plochy zajímavou kompozici geometrických polí). Pod mohutným valem vzdušné strany hráze byl vodohospodářský komplex později (v letech 1920 až 1923) ještě doplněn o hydrocentrálu na pravém břehu vodního toku. Vodní elektrárna, sestávající ze vstupního přístavku, strojovny se segmentově tvarovaným střešním opláštěním a dvouposchodové budovy, vesměs již s železobetonovými stropy, s valbovou střechou, má regresivně, ale přesto zajímavě, řešenou fasádu ve stylu pozdní secese, která čerpá svůj účín z kontrastu hruběji strukturovaných tmavších ploch s hladkými světlejšími pásy omítky. Objekty hydrocentrály díky tomu nijak rušivě nevstoupily do symbiózy vodního díla s okolní přírodou.

Jen o málo mladší údolní pařížovská přehrada, vybudovaná jako jedna z prvních ochranných nádrží v Čechách, je situována na horním toku Doubravy na úpatí Železných hor.⁸ Projekt, zpracovaný technickým oddělením zemského výboru pro vodní stavby, byl připraven již v roce 1908. Samotná stavba pak probíhala v letech 1909 až 1913. Vlastní hráz přehrady, s maximální výškou 31 m, a při patě dosahující šířky 23 m, má tvar segmentově proti vodě vyklenutého oblouku v délce 142 m. Jako stavebního materiálu k ní bylo použito 35 tisíc kubíků kvalitní ruly vytěžené z lomu nad přehradou. Protějškem sedmi polí korunového přelivu, o celkové délce 35 metrů, vyoseného k pravé straně nádrže, je boční přeliv s terasovým kaskádovým korytem zapuštěným do levého břehu svahu údolí. Výška vodní hladiny v nádrži se reguluje prostřednictvím dvou základových výpustí s šoupátkovými uzávěry na obou stranách hráze. Na návodní straně hráze jsou mechanismy uzávěrů ukryty ve dvou předsazených věžích, spojených s korunou hrázového tělesa jen pomocí subtilních železných lávek. Tyto z vody strmící válcové tubusy pointované cimbuřím představují vůbec nejpůsobivější architektonický prvek přehrady. Celistvost jejich hladkých plášťů, podobně jako masiv hráze vyskládaných z kyklopského, bílým cementem vyspárovaného, zdíva je narušena vždy jen jedním obdélným okenním otvorem otvírajícím se směrem k vodní hladině nádrže. V horní části věží je na drobných konzolách vyneseno nizoučké dekorativní polopatro s pozoruhodným iluzivním momentem: vnitřky, do plochy zdi zapuštěných, čtvercových nik jsou sestaveny ze čtveřic hladkých ocelově šedých kamenných kostek se spárovaným křížem, které zdařile imitují skleněné okenní tabulky. Drsný povrch zdíva hráze a věží výtvarně zesílený barevností rulového kamene, sahající od tmavších tónů přes okrově načervenalé až po zlatavě nažloutlé odstíny, příjemně svou drsnou vizáží kontrastuje s hladkými liniemi konstrukcí zábradlí z ohýbaných trubek, vysazeného na hrany koruny, a mostků překlenujících kanály přelivů pod vzdušnou stranou hráze. Výraznou roli při promýšlení architektonicko-výtvarné podoby hráze hrály jistě i momenty psychologické a symbolicko-asociační povahy. Při čelných či bočních pohledech přes plochu vodní hladiny vzbuzuje a vyvolává masiv hráze s předsunutými baštami věží pocity blízké těm, které zažíváme stojíce před neprostupnou soustavou opevnění středověkých feudálních sídel. O to překvapivější se pak stává pohled z koruny hráze na její vzdušnou stranu, kde se do jednoho koryta stékají koridory přelivů a propustí napájené kanály obtokových štol. Zatrávněný ostroh pod střední částí hráze s dvojicí, k její patě přimknutých, přízemních domků s výraznými kamennými římsami a štíty spolu s klikatkami pískem vysypaných cestíček, osvětlovaných za šera stožáry elektrického osvětlení (instalovaného ovšem až v roce 1934) vyvolávají náladu téměř parkové idylly. Celkovou působivost architektury hráze dotváří vhodné zasazení do kouzelné přírodní scenérie, proměňující své nálady podle střídajících se ročních období.

Výtvarná romantizující stránka obou přehradních komplexů dokládá přetrvávající silnou pozici historizujícího a tradičního proudu v české inženýrské architektuře období přelomu prvního a druhého decenia 20. století. Vysokou úroveň svého estetického zpracování popírají obě technická vodní díla, v obecném povědomí hluboce zakořeněné, tvrzení o neslučitelné separaci technických výkonů a výtvarných řešení. Na kultivovanou úroveň zpracování utilitárních staveb secesními architekty dokázala v českém prostředí navázat až ve 20. letech tvorba architektů: Antonína Engla, Františka Roitha a Bohumila Hübschmanna. Vyznávající jiný program než jejich předchůdci, omezili tyto přívrženci moderního wagnerovského neoklasicismu ve stavbách hydroelektráren, jezů, zdymadel a mostů přebujelou secesní zdobnost předešlých projektů na několik opakujících se geometrizujících motivů a malebně tvaro-

vané bizarní věžičky nahradili přísnými objemy. Jejich vzájemnou jasnou skladbou dokázali ryze užitkovým stavbám mnohdy dodat hrdě vznešené zabarvení a povýšit je na hodnotné architektury, výrazně svou lakonickou siluetou obohacující městský či přírodní rámec svého okolního prostředí.⁹ V zajímavé přednášce, přednesené v roce 1926, Antonín Engel upozornil, že při projektování či navrhování technických staveb se architektům dostává příležitost „k vytváření objektů, jež svými dimenzemi, smělostí konstrukce, mocným účinkem obrysovým atd. vyvolávají dojmy větší, než jak je mohou poskytnouti poměrně omezené možnosti ve stavbách pozemních.“¹⁰ Důrazně vzpomenu také na tradiční vizionářskou schopnost inženýrských staveb: „Vývoj moderní architektury daleko spíše se odehraje u těchto objektů jakožto výjimečných a namnoze ojedinělých bez předchůdců, jak co do dispozice, tak co do užitých hmot, konstrukce atd.“

S tvůrčím krédem skupiny českých wagnerovců, shrnutým poté do věty: „Také dílo inženýrské má a musí mít své kouzlo.“, by pak jistě bez odporu souhlasili i tvůrci popisovaných přehradních děl u Dvora Králové a v Pařížově.

Poznámky:

- 1/ Jindřich Vybíral, *Sakrální v profánním: přenos forem a významů v inženýrské architektuře 19. století*, in: *Sacrum et profanum*, Praha KLP 1998, s. 204 – 208.
- 2/ Obecně k technickým vodním dílům v Čechách: Josef Wolf, *Vodní energie*, in: *Československá vlastivěda*, sv. 9 – Technika, Praha Sfinx 1929, s. 469 – 472. Srov. s: Jindřich Vybíral: *Ingenieurbau und Zweckarchitektur*, in: F. Seibt (ed.): *Böhmen im 19. Jahrhundert*, München 1995, s. 257 – 259.
- 3/ Jaroslav Kuklík, *Údolní přehrada na Labi nad Dvorem Králové*, Praha 1927.
- 4/ K technickým parametrům přehrady srov. s: Karel Trejtnar, *Přehrady povodí Labe*, Hradec Králové Kruh 1975, s. 93 n.
- 5/ Jindřich Vybíral: *Inženýrská architektura a užitkové stavby*, in: *Dějiny českého výtvarného umění 1890 – 1938*, IV/1, Praha Academia 1998, s. 184.
- 6/ K symbolické interpretaci motivu věže v romantické literatuře 19. století srov.: Daniela Hodrová a kol.: *Poetika míst*, Praha H a H 1998.
- 7/ K výkladu obsahu termínu „plebejský historismus“: János Gerle: *The paradox of regionalism at the turn of the century*, in: *Architektura a Urbanismus XXV*, 1994, č. 3 – 4, s. 74 – 76. Srov. s: Jiří T. Kotalík, *Lidové stavitelství a jeho tradice v české architektuře 19. století*, in: *Povědomí tradice v novodobé české kultuře. Doba Bedřicha Smetany*, Praha 1989, s. 350 – 354.
- 8/ Karel Trejtnar (cit. v pozn. 3), s. 73 n. Srov. s heslem Běstvína v publikaci: *Průvodce po technických památkách v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Rozpravy NTM v Praze č. 129), Praha 1993, s. 9.
- 9/ V tomto směru se k nejpovedenějším realizacím řadí ku př.: filtrační stanice hl. města Prahy v Podolí, zdymadlo s vodní elektrárnou na Labi v Poděbradech či hydroelektrárna s jezem na tomtéž vodním toku v Přelouči.
- 10/ Antonín Engel, *Výtvarná stránka staveb inženýrských*, in: *Časopis československých architektů XXV*, 1926, s. 155 – 160.

Vodní přehrada – Les Království u Dvora Králové
Koruna hráze s branami

Vodní přehrada – Les Království u Dvora Králové
Domek hrázného

Přehrada Pařízov
Pohled na návodní stranu hráze z pravého břehu

Přehrada Pařízov
Detail šoupátkové věže

Transformátory jako ochrany hodná technická díla

Pavel Panoch

Typovou pestrost vesnické zástavby českého venkova obohacují drobná stavitelská díla transformátorů či elektrických rozvodů. Většinou se jedná o jediné dochované fyzické upomínky na masívní akci elektrifikace českého venkova, která probíhala již od prvních let existence samostatné československé republiky. S největší intenzitou pak v polovině 20. let a doznívala až do konce let čtyřicátých. Lapidárně tvarované architektury, vyzdvižené nad čtvercovým půdorysem, bývaly povětšinou situovány v těsné blízkosti při hlavních průjezdových komunikacích v centrech obcí či na rozlehlých návších, kde mnohdy spolu s obecní zvoničkou vytvářely jediné výraznější vertikální prvky vesnického mobiliáře. Jejich stavby jsou památné nejen ze stavebního hlediska, ale i jako výrazná zhmotnělá stopa téměř revoluční elektrifikační akce, která poznamenala celý charakter, po staletí zažitý, cyklický rytmus rurálního venkovského života. Zachovalé transformátory představují i zajímavý sociohistorický moment: reliéfně pojednaná datace jednotlivých staveb, koncentrovaná obvykle do segmentovou omítkovou lištou zvýrazněného rámce v naddveří, umožňuje, při sledování geograficky rozlehlejšího území, učinit si, bez větší námahy a úmorného listování stohy obecních kronik, dosti zevrubnou představu o tom, jakým tempem a směry elektrifikace v dané oblasti probíhala. Poněkud překvapivě může působit fakt, že při výstavbě rozvodů nebyl zřejmě sledován žádný závazný prototyp, ale že se na jejich podobě nemálo podílel, i když v pochopitelně menší míře než jak tomu je v případě lidového stavitelství, odlišný krajový svéráz.

Na Chrudimsku mívají většinou podobu hranolové stavby přikryté valbovou střechou. Svou siluetou připomínají na starodávné městské hlásky. Výtvarně jsou jejich souvislé omítkové pláště, pracující někdy s kontrastem hrubší a hladké struktury, akcentovány, z režných cihel vyskládanými, obaly nárožních partií a ze stejného materiálu pojednanými, těsně pod mírně přečnívající okraj střechy zabudovanými, dvojicemi ozdobných krakorců na každé straně, které slouží k uchycení konstrukcí s rozváděcími dráty. Výsledkem zatímního terénního průzkumu je podchycení staveb v následujících lokalitách: Perálec (1923), Štěnec (1925), Holešovice (1927), Zderaz (1928), Bližňovice (1939), Podlažice (1946).

Na Jičínsku se objevuje tvarově i materiálově odlišný typ. Masívní, pozvolna se rozšiřující geometrický pylon bývá vyskládán z poměrně velkých neomítaných kvádrů barevně tónovaného (většinou okrově nažloutlého) pískovce. Sokl, zabírající asi jednu třetinu celkové výšky, odděluje od horní části vytažená římsa seskládaná z delších kusů kamene /Vojice/. Tento motiv se někdy opakuje i v podstřeší. Na hmotu stavby nasedá buď sedlová stříška nebo ji kryje jehlancový horizontálně seseknutý klasicizující střešní útvar, snad odvozený z francouzské renesance 17. století. Zvláštní obrys má transformátor v obci Svatojánský Újezd, kde na soklovou podnož nasedá polygonální, oproti předešlým typům vcelku útlá, homole s kopulovitým zakončením.

Mnohé z transformátorů se dnes ocitly v nezáviděníhodné pozici bezfunkčních nevyužívaných objektů, které neohrožuje pouze přirozený proces jejich pozvolného chátrání, ale často přímá likvidace: snesení v důsledku rozšiřování silničních komuni-

kací či kutilské rozebrání na stavební materiál při využitkování dané parcely k nové zástavbě atd. Už z těchto důvodů je jasné, že patří mezi stavby, jež není objektivně možné chránit plošně. Zmapování celkového fondu těchto drobných utilitárních staveb na území Východních Čech je nutnou podmínkou k následnému vytipování architektonicky nej kvalitnějších a typově nejzajímavější kusů, které pak budou navrženy na zapsání za nemovité kulturní památky.

Pozn. Za laskavé poskytnutí informací děkuji archeoložce Okresního muzea v Jičíně p. Evě Ulrychové a p. Ing. Slavomíru Kudláčkovi z OÚ v Chrudimi.

Transformátor v obci Štětec na Chrudimsku

Transformátor v obci Vojice na Jičínsku

Svatováclavský cyklus v kostele sv. Václava a Stanislava ve Měníku

Jan Klobušický

Soubor 21 deskových maleb svatováclavského cyklu je zcela ojedinělým příkladem lidové barokní umělecké tvorby. Jedná se o obrazy malované temperou na dřevěné kazety, které tvoří výzdobu poprsně kruchty v kostele sv. Václava a Stanislava. Kostel je trojlodní, kůr má tvar široce rozeklaného písmene U s krátkými rameny vybíhajícími v bočních lodích. Poprseň, která lemuje tento trojkřídlý kůr, má tedy v půdoryse tvar čtyřikrát lomené linky a je rozdělena na pět polí, jež nesou různý počet malovaných kazet (3, 4, 7, 4, 3). Jednotlivé výjevy ze života sv. Václava mají světlost 87 x 53,5 cm a jsou osazeny subtilními rámy z profilovaných lišt širokých 3,8 cm. Obrazy maloval regionální umělec někdy po roce 1686, kdy byl měnický kostel nově vybudován. Současný stav těchto maleb je žalostný, kazety mají značně setřelou malbu, přičemž u některých z valné části, dále jsou prakticky na všech kazetách patrný nežádoucí účinky vlhkosti v podobě map a skvrn.

Zdvojené patrocinium, které má, mimo jiné, měnický kostel, zpravidla vzniká při významných změnách v charakteru kostela, jako jsou translace významných ostatků, přestavby, rozhodnutí patrona, aj. Zdvojené patrocinium může být i původní, ale spíše u historicko-teologicky ustálených dvojic (Petr a Pavel, Cyril a Metoděj, Kosma a Damián, apod.). Situace v Měníku je pro nás obtížná, jelikož obraz na hlavním oltáři představoval (dnes je obraz nezvěstný) dva klečící světce, tj. sv. Václava a sv. Stanislava, což je dvojice teologicky netradiční a historicky neodůvodnitelná.¹ Neznáme ani jména světců, jejichž ostatky jsou uloženy v hlavním oltáři či v bočních oltářích. Můžeme se však téměř bez pochyb domnívat, že původní patrocinium měnického kostela bylo sv. Václava, tedy českého zemského patrona. První písemná zpráva o kostele v Měníku pochází z roku 1384.

Při rekatolizaci východních Čech po Bílé Hoře, bývaly východočeské fary často obsazovány polskými faráři a ti zde šířili kult svého národního patrona sv. Stanislava. Na Bydžovsku bývala tato polská výpomoc dosti častá a již v 17. století se objevují v tomto regionu čtyři kostely, které přijímají patrocinium sv. Stanislava. Dva z nich během 18. století zanikly (Bydžovská Lhota a Končice), jeden byl v 18. století nově zbudován a patrocinium sv. Stanislava přetrvalo (Smidary) a konečně námi sledovaný kostel v Měníku byl nově vystavěn v roce 1686.² Zde však nedošlo ke změně patrocinia, ale k původnímu zasvěcení sv. Václavovi přibylo zasvěcení sv. Stanislavovi. Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 1689 byla do Měníku přenesena dřevěná zvonice i se třemi zvony z Bydžovské Lhoty, kde se nepohřbívalo již od roku 1688 a zdejší kostel sv. Stanislava je uváděn od této doby jako kaple bez lidu, je nanejvýš pravděpodobné, že k novému měnickému kostelu sv. Václava byl od roku 1688 přifařen i lhotecký lid. Aby však nezaniklo jméno někdejší lhotecké farnosti, spíše lokalie, byl měnický kostel zasvěcen sv. Václavovi jako původnímu patronu, ale i sv. Stanislavovi jako konpatronovi lhoteckého lidu.³

Svatováclavský obrazový cyklus⁴ nepochybně patřil ke stěžejním momentům ideového konceptu výzdoby měnického kostela. Jednotlivé kazety přesně líčují s poprsní kruchty a jejich malba se zdá být stejné ruky jako malířská výzdoba na kazatelně, jež byla v měnickém kostele instalována již při jeho výstavbě v roce 1686.⁵ Monumentálnost svatováclavského cyklu napovídá, že byl vyhotoven v době, kdy měl měnický kostel ještě jednoduché zasvěcení sv. Václavovi. Zdvojení patrocinia bychom tedy mohli považovat za nejzazší datovou hranici umístění desek na zábradlí kůru. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že se jedná o malby vyhotovené zřejmě v roce 1686.

Nyní si představíme jednotlivé výjevy v pořadí od epištolní strany kostela, tj. z pohledu diváka stojícího zády k presbyteriu odleva:

1. Sv. Ludmila uspává sv. Václava v dětské kolébce
2. Sv. Ludmila nechává z modly Krosiny odlít sošku P. M., tzv. Boleslavské Palladium
3. Sv. Václav a sv. Ludmila uctívají Palladium, kdežto Drahomíra s Boleslavem modly
4. Sv. Václav od útlého mládí k veliké pobožnosti puzen nedbaje dětských her
5. Kněz Pavel vyučuje sv. Václava ve slovanské pobožnosti namísto jinošských kra-tochvílí
6. Kněz Ducius vyučuje sv. Václava v latinské pobožnosti
7. Sv. Václav vychováván sv. Ludmilou, kdežto Boleslav Drahomírou
8. Postřižiny sv. Václava
9. Sv. Václav a Sv. Ludmila uctívají sv. Kříž
10. Sv. Ludmila učí sv. Václava křesťanské lásce a mírnit bídu chudých a nemoc-ných.
11. Sv. Václav dává přenést do Prahy ostatky sv. Ludmily a nechává vysvětit chrám sv. Víta
12. Sv. Václav přijímá nejsvětější svátost oltářní
13. Sv. Václav naslouchá kázání při mši svaté
14. Sv. Václav dosazen na knížecí stolec
15. Bl. Podiven kráčí ve stopách sv. Václava
16. Sv. Václav dbá o pěstění pšenice a vinné révy pro slavení Eucharistie
17. Sv. Václav mlátí pšenici
18. Sv. Václav lisuje víno
19. Sv. Václav peče hostie
20. Sv. Václav dává almužnu
21. Sv. Václav účasten slavení Eucharistie při mši svaté

Několik kazet má kromě uvedených hlavních výjevů v druhém plánu další motiv, který se alegoricky vztahuje k hlavnímu. Jestliže se odehrává hlavní scéna ve volné krajině, jsou tyto doplňkové výjevy komponovány do pozadí v horních částech kazet, pokud se hlavní výjev odehrává v interiéru, můžeme sledovat scénu druhého plánu v krajině za oknem. Tyto drobné výjevy symbolicky doplňují hlavní motiv. Jinde se jedná o podobenství, která spojují scény ze života sv. Václava s partiemi Písma Sva-tého, či jiných obecně známých textů posvátné tradice, nicméně pro dnešního člově-ka není rozluštění těchto narážek nikterak snadné.⁶ V komentáři uvedeme tedy jen výběrově čtyři případy, při jejichž výkladu je míra spekulace minimalizována.

Na šesté desce je v hlavním plánu zobrazena scéna, kdy kněz Ducius vede sv. Václava k latinské pobožnosti, oba klečí v jakési chrámové architektuře před oltářem, na kterém je postaven sv. Kříž. Druhý plán zobrazuje krajinu v průhledu za balustrá-

dou chrámové architektury, kde žnec se srpem sklízí pšenici. Modlitba je významná přímluva a je velmi důležitá pro zajištění dobré úrody, naproti tomu obilí je nezbytnou surovinou pro výrobu hostií. Obě scény vymalované na šesté kazetě tak v kontextu ukazují provázanost sakrálního a profánního života.

Sedmá deska zobrazuje scénu, kdy Boleslav je odebrán z péče sv. Ludmily a nadále je vychováván svojí matkou Drahomírou, kdežto sv. Václav zůstává u své babičky. V popředí sedí dvě kněžny na křeslech a ke každé se tulí jeden chlapec. Sv. Ludmila se sv. Václavem je vlevo a proti nim napravo jsou Drahomíra s Boleslavem. Vše se odehrává na terase tetínského paláce, ke které vedou tři stupně. V pozadí se pak vzpíná palácová architektura a na nebi v levém horním rohu se odehrává scéna druhého plánu. Pozorujeme zde vzletající rozkřídlenou orlici s hlavou vztyčenou k nebi a ve svém pravém pařátu drží mladého orlíka, z jejího levého pařátu pak vypadává jiné orlí mládě, které se střemhlav řítí k zemi. Jedná se o symbolické vyjádření způsobu a završení života sv. Václava a sv. Ludmily a Boleslava. Sv. Václav, jenž se věrně přidržel učení své babičky sv. Ludmily, která vždy vzhlížela k nebesům, se tam i s ní vznesl. Zatímco Boleslav, který odpadl od křesťanského učení zhřešil Kainovým hříchem a pod vlivem závisti a nepřejícnosti dokonalejšímu bratru se vrhl přímo do pekel.

Na dvanácté desce je vidět sv. Václava a bl. Podivena, jak přijímají nejsvětější svátost oltářní. Oba klečí v chrámové architektuře na prvním stupni suppedanea obrácení doprava, na třetím stupni stojí kněz mezi nimi a oltářem při pravém okraji obrazu, kde je umístěn kalich a dvě hořící svíce. Kněz podává konsekrovanou hostii sv. Václavovi, který si pokorně odložil svou knížecí čapku na stolek v levém dolním rohu. Za stolkem stojí balustráda a dále pak krajina s vysokým stromem, na němž je čapí hnízdo se třemi mláděty. Jedná se zřejmě o narážku na biblické podobenství o životních starostech. „*Proto vám říkám: Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se budete oblékat. Což není život víc než jídlo a šaty? Podívejte se na ptáky v povětří: Nesejí ani nežnou ani neshromažďují do stodol, a váš nebeský Otec je živí. Copak nejste o mnoho cennější než oni? ... Hleďte tedy nejprve Boží království a jeho spravedlnost, a toto všechno vám bude dáno navíc.*“ (Matouš, 6, 25-26 a 33)

Symbolika čápa je velmi významná. Jednak jako obrazu rodičovské lásky Boha Otce, dále je symbolika návratu čápa ke svému hnízdu obrazem Příchodu K. P., nebo svou pravidelností nás vybízí k pravidelné modlitbě.⁷ I had jako potrava má svou hlubokou symboliku spjatou s přijímáním Těla Páně, které v nás stravuje všechnu náklonnost k hříchu a dokonce i všední hříchy.

Čtrnáctá deska představuje intronizaci sv. Václava na knížecí stolec. Sv. Václav v pravé části obrazu sedí na tůnu pod baldachýnem, k němuž vedou tři stupně a přijímá hold od dvořanů shromážděných v levém dolním rohu. Levý horní roh zabírá okno, za kterým pozorujeme krajinu kde lev přijímá hold od různých zvířat, v pozadí jsou zelené hory. V horní části okna je vidět nebe, kde se nejvýše, úplně v levém horním rohu, vznáší orel a k němu vzletají nejrozumnější ptáci, aby mu holdovali. Zde je paralela symboliky naprosto zřejmá.

Závěrem se ještě zmíníme o devatenácté desce, jejíž ikonografie je velmi zajímavá, ale obtížně interpretovatelná. Zde v jakési pekárně v levém dolním rohu sv. Václav peče hostie, napravo od něj bl. Podiven láme kletí přes koleno. Pekárna je zastřešena valbovou střechou krytou cihlovými prejzy. Za pekárnou na horizontu pod šedavě modrým nebem pak stojí šest stanů a před nimi je patrný zmatek lidí a různých předmětů. Jedná se o rozeznání turského sněmu?

Poznámky

- ¹ Doplnkový list kulturní památky č. 4840/1, Měník, HK, hl. oltář sv. Václava a sv. Stanislava.
- ² Poche, E. a kol.: *Umělecké památky Čech, II*, Academia, Praha, 1978, s. 373. Štěpán, L., Vařeka, J.: *Klíč od domova*, Kruh, Hradec Králové, 1991, s. 292 – 294, 306.
- ³ Kuča, K.: *Chlumecko - Novobydžovsko*, Balustráda, Hradec Králové, 1995, str. 114.
- ⁴ Ke svatováclavské tematice v barokním umění nejnověji: Royt, J.: *Svatý Václav v umění 17. a 18. století*, Národní galerie, Praha, 1994.
- ⁵ Fotografie (neg č. 42 207 až 42 215) v archivu oddělení fotodokumentace PÚ.
- ⁶ Z barokní legendické literatury srovnej kupř. Tanner, J., Kalista Z. (ed.): *Život a sláva sv. Václava*, Jos. R. Vilímek, Praha, 1941.
- ⁷ Royt, J., Šedinová, H.: *Slovník symbolů*, MF, Praha. 1998, str. 121 – 122.

6. Kněz Ducins vyučuje sv. Václava v latinské pobožnosti

7. Sv. Václav vychováván sv. Ludmilou, kdežto Boleslav Drahomírou

12. Sv. Václav přijímá nesvatější svátost oltářní

14. Sv. Václav dosazen na knížecí stolec

19. Sv. Václav peče hostie

Stručná zpráva o dvou posledních sezónách archeologického výzkumu v Pardubičkách

Tomáš Čurda

Terénní práce archeologického výzkumu v Pardubičkách proběhly v jarních a letních měsících r. 1998 a 1999 na ploše původního středověkého sídliště, později opevněného sakrálního areálu, zkoumaného již v předchozích letech^{1/}. Cílem těchto posledních archeologických odkryvů byla snaha ověřit vzniklé teoretické předpoklady architektonického členění areálu a prozkoumat části plochy v minulosti nepřístupné.

Výzkum realizovaný formou jednotlivých archeologických sond probíhal postupně, přibližně ve směru od západu k východu, v optimální snaze odkrýt stěžejní místa zkoumané plochy^{2/}.

Pomocí sondy č. 1/98 členěné do tří sektorů jsme se snažili prozkoumat místo podél současné hřbitovní zdi a nalézt průběh JZ trasy opevňujícího příkopu. Kromě všude přítomných středověkých zlomků keramiky^{3/} a několika nevýrazných zahloubenin ve dnu sondy jsme zde zachytili, nejspíše sekundárně vytvořené, hlinitopísčité a oblázkové souvrství mírně nakloněné ve směru jižním.

Sondou č. 2/98 jsme navázali v jižním pokračování na sondu č. 4/94 a zjišťovali zeď, jejíž základ spočívá více jak 160 cm hluboko v zemi. Odkrýt se zde podařilo ukončení této zdi a dva menší kruhové objekty.

V sondě č. 2a/98 jsme předpokládali možnost nalezení paralely k zahloubené zdi a očekávali objasnění otázky vstupní fortifikace klášterního areálu. Novodobou skrávkou zasažený prostor byl však bez jakýchkoliv archeologických objektů.

Pomocí sondy č. 3/98 jsme zachytili zeď navazující dále severněji na roh lodního rozšíření kostela a odkryli části čtyř hrobů. Vedení elektrického a telefonního kabelu přetíná jižní okraj sondy.

Pravoúhlé zalomení jižního průběhu této zdi západním směrem jsme shledali v sondě č. 3a/98. Při SZ rohu sondy byla zdokumentována část hrobové jámy.

Část zdi tvořící v celkovém půdorysu obdélný základ objektu, vybíhající kolmo ve směru východním od zdi zkoumané dvěma předešlými sondami, jsme zachytili v sondě č. 5a/98. Způsob pravoúhlého propojení těchto zdí se však kvůli odtěženému stavebnímu materiálu nedochoval. Podél zdi byly odkryty tři hroby, v zásypu hrobu č. 5/98 jsme např. našli železný gotický klíč /obr. II:1, foto jednotlivých předmětů PÚ M. Křištof/.

Předpoklad pravoúhlého JV rohu základu zmiňovaného objektu se potvrdil v sondě č. 5b/98. Také v této části se zeď dochovala pouze v negativu složeném z drobných kamenů, malty, zlomků cihel a prejzů. V JV rohu sondy bylo zjištěno dno kruhové jámy.

Původní sondu č. 1/93 jsme prodloužili v JJV směru o 13, 5m sondou č. 1r/98. Sonda byla dělena kontrolním blokem na dva sektory /obr. 1:1, 2/, jižní sektor č. 1 byl z důvodu podzemního vedení kabelů rozdělen dále na dvě nestejněměrné části. V jižním sektoru č. 1 došlo k prozkoumání spodních částí několika zahloubených objek-

tů, k odkrytí čtyř hrobů a oblázkové dlažby obsahující zlomky pískovce a cihel. Dva hroby byly datovány mincemi z počátku 14.století^{4/} /obr.II:2/. Zahloubená jáma zachycená v SV rohu sektoru č. 1 byla hluboká 140 cm a rozměrnější i půdorysně.

Otevřením severního sektoru č. 2 došlo především ke zjištění dalšího pokračování výskytu zdí. Zeď vedená v ose S-J propojovala SV roh obdélného kamenného objektu s bočním JV opěrným pilířem kostela. V jižní třetině délky této zdi, v kolmém napojení, odbočovala zeď další, orientovaná východním směrem. Tyto zdi v několika případech narušily hroby a sídlištní vrstvu, do které byly zahloubeny. Z hrobů poškozených dobovými stavebními výkopy se dochovaly dva prsteny^{5/} /obr.III:1, 2/, z hrobového zásypu pochází další mince /parvus/ obdobná mincím nalezeným v jižním sektoru.

Terénní sezóna archeologického výzkumu byla v r. 1999 zahájena znovuodkrytím základů tří opěrných pilířů presbyteria kostela, zahrnutých včetně všech sond a měřičských bodů během svévolného zemního zásahu majitele pozemku na podzim r. 1997. Jižně od JV pilíře byla umístěna sonda č. 1/99. Zjištěný negativ zdi směřující na tento pilíř byl z valné části poškozen mladšími hroby.

Sonda č.2 /99 navázala ve východním směru na severní sektor S1r/99. Sledovaný negativ zdi probíhající v ose V-Z zde v kolmém zalomení odbočil severním směrem. Kromě zjištění zahloubeného objektu a hrobu č. 1/99 pochází např. ze svrchní vrstvy s recentními nálezy železná přezka /obr. IV:1/, ze sekundární výplně základové jámy bronzová esovitá záušnice /obr. IV:2/ a z hnědé sídlištní vrstvy železná čepel nože /obr. V:1/.

Trasu základového vkopu jsme dále sledovali pomocí sondy č. 3/99. Postupně odkrytý negativ zdi byl v úzkém pruhu přerušen, takže základ bezprostředně navazující na nárožní JV opěrný pilíř presbyteria tvořil samostatný pětiúhelník o maximálním rozměru 220x165cm, s daleko větší hloubkou dna základu než obě sousední základové jámy.

Průzkum plochy mezi sondou č. 2/99 a opevňujícím příkopem podkovovitě obkružujícím areál jsme uskutečnili pomocí sondy č. 4/99. Sonda zachytila část rozsáhlého sídlištního objektu a zásypové vrstvy v 1/3 příkopu.

Dosud neznámou část SZ sektoru areálu protнула sonda č.5/99. Sonda procházela velmi mělkou vrstvou obsahující též recentní nálezy. Prozkoumali jsme zde západní část hrobu č. 2/99 a 1/5 příkopu.

Poslední z průzkumných sond č. 6/99 byla položena v JZ čtverci při středové části areálu. V průběhu této sondy došlo ke zjištění dvou rovnoběžných zdí. Drobné příčné sondážní řezy hloubené v předpokládaném směřování zdi zachytily část jejího průběhu. Podle naznačeného půdorysu lze předpokládat, že zeď vymezuje prostor rajského dvora kláštera. Dosud nezcela odkrytá situace v SZ rohu naznačuje odbočku zdi ve tvaru „T“, s pokračováním části zdi dále západním směrem. Zde mohla existovat vstupní brána do areálu. Ve výplni základové jámy zdi jsme našli železnou šipku /obr. V:2/.

Archeologický výzkum uskutečněný v letech 1998-99 doplnil rekonstrukci půdorysné situace sakrálního areálu v Pardubičkách. Areál byl v průběhu několika stavebních etap vybudován v místě severního okraje vsi Pardubic. Většinu původních sídlištních vrstev a objektů nějakým způsobem zasáhla výstavba opevněného kostela a při něm založeného hřbitova, později výstavba klášterních objektů a samozřejmě další mladší zemní zásahy. Zbytky sídlištních objektů jsme během posledního výzkumu zachytili celkem v pěti sondách. Jednalo se především o dna jam různé velikosti. Zahloubený objekt většího rozsahu, okrajově zachycený v obou sektorech

sondy 1r/98 a v sondě č. 4/99, představuje část zemnice nebo sklípku. Malý zbytek neporušené sídlištní vrstvy byl zachycen již pouze ve druhém sektoru sondy 1r/98. Jednalo se o sytě černou hlínu bez příměsí zlomků cihel, obsahující keramiku z první poloviny 13. století a kosti hospodářských zvířat. Velké množství keramického materiálu původně nashromážděného zde během existence vesnice bylo pozdějšími zemními zásahy rozptýleno po celé ploše.

Trasu příkopu máme bezpečně ověřenou v severní a východní části, jižní část je archeologicky nepřístupná. Vrstvy v sondě S1/98 nakloněné jižním směrem mohou signalizovat blízkost okraje příkopu.

Krátce po dokončení první stavební fáze kostela se začalo jižně od kostela pohřbívat. Vývoj plošného rozsahu hřbitova byl zřejmě postupný. Jako zcela samostatný úsek je třeba odlišovat druhou etapu pohřbívání, představovanou hroby zahloubenými až v období po zpusťování areálu husity.^{6/}

Zánik hřbitova, s možným pouhým počátečním redukováním hřbitova, způsobila výstavba zdí definovaných jako základy klášterních staveb. Jejich hustá síť protkala celou plochu jižně od kostela. Bez zajímavosti není odkrytí základů obvodového členění kláštera vedených v ose JZ-SV a konstrukce jejich napojení k rohovému opěráku presbytáře. Dnes jsou již těžko archeologicky ověřitelné prvky opevnění původně stojící mezi zdmi kostela s klášteřem a příkopem.

Nejnovějším poznatkem našeho posledního výzkumu je zachycení základu části zdi vymezující prostor rajskeho dvora. Západní pruh plochy v šíři asi 15 metrů prodléhal v minulosti hlubokou skrývkou, a proto se zde většina archeologických objektů projevuje pouze svými nejhlubšími částmi. Otázky o stupni dochování základových prvků a o způsobu členění stavební konstrukce rajskeho dvora a vstupní brány zůstanou nezodpovězeny až do příštího archeologického odkryvu.

Poznámky:

- 1/ Středověká ves Pardubice, kostel sv. Bartoloměje a cyriacký klášter - viz uvedená literatura (především Čurda, Ježek, Sommer, Šebek, ad.). Archeologické výzkumy se uskutečnily v letech 1973 a 1975, 1993-4, 1998-9.
- 2/ Vzhledem k tomu, že bulletin Výroční zpráva PÚ v Pardubicích není periodikem s vyhraněným profesním zaměřením, zahrnuje tento příspěvek pouze stručnou informaci o posledním výzkumu středověkých Pardubiček. V rozsáhlejší podobě je článek připravován do 9. čísla Východočeského sborníku historického.
- 3/ Velké množství zlomků keramiky ze 13. století se vyskytuje v různé koncentraci ve všech objektech a vrstvách na celé ploše sakrálního areálu. V daleko menší míře se vyskytují střepy o jedno až dvě století mladší. O něco hojněji se místy objevuje keramika z přelomu 15./16. stol. a ze století mladších. Tento nepoměr je důsledkem různého způsobu využívání dané plochy v jednotlivých údobích.
- 4/ Parvus, Václav II., ražba v letech 1300-1305, (Vorel, v tisku).
- 5/ Jedná se o bronzový prsten s kruhovitou ploškou a rytým křížem a o mosazný prsten s kosočtverečnou ploškou zdobenou černým smaltem.
- 6/ Pro větší představu o sledovaných vztazích /týkajících se v daném případě hrobů zachycených v JV čtverci areálu/ uvádím jako příklad ukázkou zjištěných archeologických relativních a absolutních skutečností, naznačujících jednu z mnohých cest směřujících k výsledné chronologii: Hrob uložený v kostele je datován brakteátem sevřeným v dlani zesnulého do druhé pol. 13. století /hrob narušuje sídlištní vrstvu, obsahuje zlomky čediče shodné s materiálem základu presbytáře/. Etážovité hroby při jižní obvodové zdi presbytáře nenesou známky narušení touto obvodovou zdí, z východní strany však tyto hroby narušují základovou jámu bočního opě-

ráku, ale bezprostředně až za jeho jižní stranu nezasahují. Hroby v sondě 1r/98 jsou datovány mincemi na samý počátek 14. století, přitom částečně porušují oblažkovou dlažbu odkrytou v jejím jižním sektoru /hrob č. 10 překrývá zahloubený rozměrný objekt/. Dlažba i hroby obsahují zaoblené zlomky cihel a pískovce. Hroby jsou narušeny výstavbou zdí kláštera. Druhotné zaplňování základových jam, během a po těžbě kamene z ruin areálu poničeného husity, datují nejmladší zlomky keramiky a jiných předmětů ve výplních obsažené. U hrobů založených až po zničení areálu lze event. zachytit odlišnou stratigrafii, v hrobových výplních se nacházejí větší fragmenty stavebních prvků a mladší keramický materiál.

Literatura:

- Čurda, T. 1994a: Archeologický výzkum v Pardubičkách, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 20, s.96-100.
- 1994b: Pardubické noviny z 21. 12.
 - 1995: Pardubičky a nové výsledky archeologického výzkumu, mimořádné číslo Zpráv Klubu přátel Pardubicka, s. 7-13.
 - 1996: Zjištění sakrálního areálu v Pardubičkách, Archaeologia historica 21, s. 87-91.
 - 1997: K upřesnění polohy cyriacké kanonie u sv. Bartoloměje, Zprávy KPP, s. 233-237.
 - 1998: Nemovitá kulturní památka v Pardubičkách - konec ničení archeologické lokality, Výroční zpráva Památkového ústavu v Pardubicích za rok 1997, s. 120-125.
 - 1999: Středověké osídlení v Pardubičkách z pohledu archeologie, Východočeský sborník historický 8, s. 23-63.
- Diviš, V. 1917: Památky Pardubic a okolí, Pardubice.
- 1929: pro noviny Štít, roč. XXIII, č. 38, ze dne 19. 9.
- Hledíková, Z. 1984: Řád křížovníků s červeným srdcem ve středověku, Sborník prací východočeských archivů 5, s.209-235.
- Ježek, M. 1995: Výzkum v pardubickém chrámu sv. Bartoloměje, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 21, s. 92-112.
- 1996a: O poloze vsi "Pordobic", Východočeský sborník historický 5, s. 15-28.
 - 1996b: Příspěvek k poznání průběhu výstavby gotického kostela, Sborník Společnosti přátel starožitností 4, s. 147-152.
 - 1997: Poznámka k "poznámkám", Východočeský sborník historický 6, s. 121-137.
- Kotyk, J. 1982: Náhrobníky Arnošta a Adličky ze Staré v Pardubičkách, Zprávy Klubu přátel Pardubicka, s.111-117.
- 1996:Co přinesl archeologický průzkum u sv. Bartoloměje v Pardubicích, Zprávy Klubu přátel Pardubicka, s. 18-20.
- Lüssner, M. 1857: Památky archeologické II, s. 231-2.
- Melicharová, J. - Vinař, J. 1948: Kostel sv. Jiljí v Pardubičkách, Pardubicko, s. 48-49.
- Rosůlek, F. K. a kol. 1909-1926: Pardubicko, Holicko, Přeloučsko III.
- Sakař, J. 1920: Dějiny Pardubic nad Labem, Pardubice.
- Semonský, J. 1940: Dějiny filiálního kostela sv. Jiljí v Pardubičkách, in: Pardubické kostely a památky, s. 18-29.
- Sommer, P. 1977: Výsledky archeologického výzkumu v Pardubičkách, Středověká archeologie a studium počátků měst, Praha, s. 113-117.
- Šebek, F. a kol. 1990a: Dějiny Pardubic I, Pardubice.
- 1990b: Listina Arnošta z Hostýně z r. 1332 pro pardubické cyriaky, Informační zpravodaj Klubu přátel pardubického muzea a Historického klubu - pobočka Pardubice I-3, s. 1-5.

- 1991: Kostel sv. Václava na Chlumku u Pardubic v listině z roku 1295, Východočeský sborník historický 1, s. 3-12.
 - 1992: K vývoji farní správy Pardubic v době předhusitské, Východočeský sborník historický 2, s. 45-56.
 - 1994: Pardubické noviny z 30. 8.- 2. 9.
 - 1996: Poznámky k nejstarším dějinám Pardubic, Východočeský sborník historický 5, s. 29-56.
- Tichý, J. 1940: Byly Pardubice založeny či povýšeny?, ČČH 46, s. 256-260.
- Václavík, F. R.- Šeda, B., (v tisku): Stavebně historický průzkum kostela sv. Jiljí v Pardubicích – Pardubičkách, Východočeský sborník historický 9/.
- Vavřinec z Březové, 1979: Husitská kronika, Praha.
- Vlček, P.- Sommer, P.- Foltýn, D. 1998: Encyklopedie českých klášterů, Praha.
- Vorel, P. 1997: Brakteát Přemysla Otakara II. jako "obolus mrtvých" na pohřebišti v Pardubičkách, Muzejní a vlastivědná práce č. 3, s. 168-169.
- Vorel, P. (v tisku): Nález parvů krále Václava II. v Pardubičkách, Numizmatické listy.

Záchranný archeologický výzkum v konírně hradu Litice

Tomáš Čurda

Hrad Litice, tak jako většina hradních zřícenin, zachycuje historický vývoj stavební památky v průběhu řady století. Tento vývoj je sledovatelný například stavebně historickým průzkumem architektury a jejích fragmentů, studiem dobových písemností, obrazové dokumentace a archeologickými výzkumy. Ideální je, v zájmu hledání co nejpřesnějších historických rekonstrukcí, tyto aktivity vzájemně kontaktovat a propojovat. Tato zpráva stručně informuje o částečné stavební obnově a konzervaci zdiva o archeologickém výzkumu části hradní stavby, nazývané konírna.

Počátky hradu Litice jsou přisuzovány západočeskému rodu Drslaviců a jejich kolonizačnímu úsilí v povodí Divoké Orlice.^{1/} Pro místo stavby byl zvolen vrchol skalnatého kopce ze dvou třetin obtékaného řekou. Pojmenování hradu přenesli Drslavici ze svého rodového hradu na Plzeňsku. Písemně je hrad doložen k r. 1304, kdy se výměnou stává královským majetkem Václava II. Po několika dalších změnách majitelů se dostává hrad v r. 1371 do držení pánů z Kunštátu a Poděbrad. Zde je nutno zmínit jako významného vlastníka hradu Jiřího z Poděbrad, který nechává po r. 1450 hrad přestavět. S touto přestavbou souvisí i vybudování tzv. dolního hradu, nového opevnění obkružujícího horní hrad a zahrnujícího též hospodářské objekty. Ke konci 15. století se stává hrad majetkem Pernštejnů a jeho význam upadá. Zvýšený zájem o hrad projevili krátce po druhé polovině 16. století až jeho další vlastníci, páni z Bubna. O sto let později se však již uvádí hrad jako polorozbořený. Zastřešení severního paláce a věže nechal zhotovit k roku 1776 Antonín z Bubna, konzervaci zdiva a rekonstrukci hradní zříceniny uskutečnil v 19. a 20. století poslední soukromý vlastník, rod Parishů. Od r. 1948 je hrad spravován státem, od poloviny sedmdesátých let Památkovým ústavem v Pardubicích.

Vlastní archeologický výzkum byl vyvolán na základě nových, z části odkrytých situací zjištěných při zemních pracích na statickém zajišťování torza havarijního zdiva prostory označované jako konírna.^{2/} Tyto práce obnášely především vytěžení stávajícího suťového kuželu na předpokládanou původní niveletu, opravu a místy obnovu zdiva za účelem zkvalitnění statiky a zamezení vztlínání vody se všemi důsledky. Práce byly zahájeny 27. 7. 1999 a přizpůsobeny podmínkám stanoveným archeologickým oddělením PÚ Pardubice /PhDr. Šulcová, Mgr. Čurda/, které práce průběžně dozorovalo a další postup se stavitelem konzultovalo.

Během těžení kamenné suti proložené v malé míře hlinitojílovitou zeminou byl nacházen nepříliš hojný archeologický materiál představovaný zlomky keramiky, skla, cihel, hrudkami malty a drobnými pískovcovými fragmenty. Odkrytím části základové patky v severozápadní části SV obvodové zdi^{3/} došlo ke zjištění nefunkčního, silně poškozeného základu zdi a části nekompaktní narušené základové skály. Během obnažování terénu při SZ základu této zdi byl zjištěn kolmý výběžek základového zdiva směřující JZ, z části provázaný s touto zdí. Obdobný fragment základu směřujícího opačně byl zjištěn naproti při protilehlé rovnoběžné JZ zdi. Přibližně při polovině SV zdi došlo k odkrytí dvou stupňů fragmentu točitého schodiště a části vnitřní zdi vzdálené od obvodové zdi asi 170 cm. Dále bylo shledáno zazděné střílnové okno v JV zdi a otvory po dřevěných konstrukcích. Hrotité oblouky v JZ zdi byly snížením vrstvy kamenné suti více poodkryty a definovány jako vylehčovací oblouky.

Tato nová zjištění dala podnět k úplnému odkrytí zjištěných konstrukčních prvků a k dovybrání kamenné suti na úroveň původní podlahy. Po dostavbě poškozené SV obvodové zdi /obr. III:1, fotografie PÚ, M. Křištof/ a opravě výplně vylehčovacích oblouků jsme za tímto účelem zahájili záchranný archeologický výzkum.^{4/}

V úrovni třetího schodu zjištěného točitého schodiště byla umístěna napříč šíří objektu sonda, která měla za cíl zjistit úroveň původní podlahy, případně zachytit stratigrafii eventuálních vrstev nad touto úrovní. Suťovitá vrstva s převládajícími kameny dosedala až na tmavší hlíněnou vrstvu, jež tvořila dno zkoumaného stavebního objektu. Na straně protilehlé točitým schodům byla sondou odkryta část základové patky vylehčovacího oblouku. Následně bylo přistoupeno k celkovému dovybrání suťového zásypu v celé ploše zkoumané stavby.

V severozápadní prostře mezi protilehlými výběžky kamenného základu zdi byl odkryt základ portálu kamenné vstupní brány, se dvěma pískovcovými schodovitými stupni sestupujícími dovnitř objektu a s opracovanými kvádry po stranách /obr. IV:1/. Spodní širší schodovitý stupeň je ve střední části poškozen. Příčná zeď s kamennou bránou širokou 165 cm tvořila SZ závěr objektu.

Z točitého schodiště při severovýchodní zdi bylo celkem odkryto pět schodů /obr. IV:2/. Vnitřní zeď /probíhající ve vzdálenosti 150-200 cm od vnější, původně velmi poškozené a částečně chybějící SV obvodové zdi, nyní nově vystavěné/, kterou procházelo točité schodiště, byla odkryta v celé dochované délce /obr. IV:2/. Funkcí této zdi bylo nejspíše zajistit navětralou a s jílem promíšenou skálu před sesouváním do spodního prostoru objektu. Byla vedena podle dispozice a sklonu základové skály poněkud šikmo oproti obvodové SV zdi a vymezovala vnitřní přízemní prostor objektu ze SV strany. Ve východním rohu objektu navazovala vnitřní zeď na masív skály zasahující zde pravděpodobně až do vnitřního prostoru /obr. IV:2/. Zídka zpevňující základ této zdi s ní probíhala rovnoběžně ve vzdálenosti 60 cm a tvořila při dně stupeň vyzděný třemi řadami kamene do výše 40 cm /obr. IV:2/.

Při protilehlé jihozápadní zdi byla odkryta vyzdívka dochovaná ve spodní části vylehčovacích oblouků /obr. V:1/, včetně tří základových patek rozšířené zdi při těchto obloucích. JZ zeď původně končila v rohu, kde kolmo navazoval SZ závěr s bránou. Pozdějším přizděním k ní byla napojena současná obvodová hradba pokračující dál SZ směrem. Těsně při tomto napojení, vpravo při vchodu do objektu, bylo v hradbě odkryto střílnové okno. O něco dále prochází kolmo hradbou pískovcový žlab, na vnitřní straně hradby skrytý pod více jak metrovou navážkou. /obr. V:2/

Archeologický materiál byl při ručním těžení suťového kuželu selektován s rozlišením přibližně po půlmetrových hloubkách, až do 180cm. Z hloubky 0-50 cm pochází 52 zlomků keramiky datovatelné do 14.-15. století,^{5/} 3 zlomky keramiky ze 16. stol., 3 zlomky neglazovaných kachlů, 2 zlomky kameninových lahví, 2 zlomky sklenic z bílého lehce opalizujícího skla s jednoduchým zaobleným okrajem zdobeným zlatým proužkem, lahvové zelený zlomek vypouklého dna ze silnostěnné skleněné lahve, 3 fragmenty buchtovitých cihel s otisky prstování a s jednostrannou sklovinou vzniklou nejspíše sekundárním přepálením a 3 kusy kamenů /žula a 2ks pískovce/ se sklovitou vrstvičkou na jedné straně povrchu.^{6/}

V hloubce 50-100cm bylo nalezeno 48 zlomků keramiky ze 14. a 15. století, 4 kusy ze 16. stol., 1 zlomek neglazovaného kachle s ornamentem, 2 zlomky kameniny, 4 zlomky bílého skla z lahví, 1 zlomek novodobého bílého skla se značením na dně, 1 zlomek zeleného skla ze silnostěnné lahve, okenní vitráž 75x50 mm, asi 1/2 hrubě opracované pískovcové koule o průměru 140 mm, zlomek zvířecího obratle, 2

zvířecí zuby, 3 zlomky pískovce /1 se sklovitým povrchem/, zlomek vápence a hrudka se sklovinou.

Ze zásypu v hloubce 100-140 cm byly získány 4 zlomky skleněných lahví, 2 zlomky bílého skla z malé tenkostěnné lahvičky, 3 keramické zlomky výdutí silnostěnných nádob ze 14.-15. stol., 2 fragmenty kameninové lahve /1x s kolkem "BILLINER SAUERBRUNN"/, 5 zlomků zvířecích kostí a dva zvířecí zuby.

Hloubka suti 140-180 cm obsahovala 2 hrudky kamenné strusky se sklovinou, 57 zlomků keramiky ze 14.-15. stol. a 14 zlomků ze 16. století.

Během vlastního záchranného archeologického výzkumu byl získán archeologický materiál ze tří míst odkrývaného objektu. Zlomek hraněného dna nádoby z přelomu 15./16. století a zlomek kameninové lahve pochází z úrovně druhého schodu točitého schodiště, tzn. z hloubky okolo 180 cm od úrovně povrchu vybírané kamenné suti. Ve stejné hloubce, ale asi o půl metru jižněji, ležely dva zlomky keramiky ze 14./15. stol. a kameninový střep z lahve.

Ze dna objektu pod točitými schody /hl. 250 cm/ jsme získali skleněný střep z okraje hrdla zelené lahve a zlomek nízké jednoduché misky datovatelný ještě se dvěma přítomnými zlomky keramiky do 13.-14. století. Při SZ straně u vstupu do objektu leželo v této hloubce 7 zlomků keramiky ze 14. století, 7 zlomků z 15. stol., 1 drobný glazovaný zlomek okraje ze 16. století, 3 přepálené kameny, z toho 2 s vytvořenou sklovinou a 2 uhlíky^{7/}.

Na základě poznatků zjištěných během stavebních oprav a záchranného archeologického výzkumu v objektu konířny můžeme provést stručné shrnutí. Sledovaný objekt byl členěn do dvou, ale možná i více podlaží /mírně zahloubené přízemí, 1. patro; další patro - půda?/. Hlavní vstup do přízemí objektu se uskutečňoval SZ bránou nacházející se vedle druhé vstupní brány. Přízemí s prvním patrem bylo propojeno točitým schodištěm. Objekt byl založen na skalním masívu, který je z valné části navětralý a překrytý jílovitou zeminou. Pevná část skalního masívu byla využita na založení základových patek vylehčovacích oblouků jihozápadní, ale pravděpodobně i severovýchodní obvodové zdi. Vystavění vnitřní SV zdi oddělilo přízemní prostoru od skály a jílu, zlepšilo statiku stavby a zároveň umožnilo v meziprostoře vedení točitého schodiště. Základový stupeň zdi je při okraji zpevněn nízkou zídou tvořenou třemi řadami kamenů. Prostor uvnitř zaklenutých vylehčovacích oblouků byl vyplněn jednoduchou vyzdívkou.

Sledovaný objekt byl vybudován bezprostředně při /původně hlavní?/ bráně a začleněn do vlastního fortifikačního systému hradu. Pravděpodobně sloužil jako příbytek s eventuelní zbrojnicí posádky brány a zajišťující bezpečnost hradu. Přízemní prostoru nelze vyloučit i jako konírnu, i když archeologicky to nebylo prokázáno. Během pustnutí hradu /s faktem zjištěné skutečnosti výskytu požáru/ docházelo k destrukci kamenných konstrukcí. V historicky poměrně nedávné době se zřítla západní část severního paláce, přičemž byl tehdy zřejmě již torzální objekt konířny zasažen hmotou padajícího zdiva a stržené zeminy. Došlo k povalení části narušené obvodové zdi a nejspíše i k poškození výplně protějších hrotitých vylehčovacích oblouků. Tento materiál vyplnil valnou část vnitřního, delší dobu již nefunkčního přízemního prostoru objektu nazývaného konírnou.

Poznámky:

1/ Šimek, T. a kol. 1989: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku /VI/, Praha.

2/ SH Litice, severní palác - konírna a východní bašta, Technická zpráva zpracovaná Ing.P. Charvátém a K. Jansovou v říjnu 1998.

- 3/ SV a JZ zeď probíhá v ose SZ-JV, JV a SZ zeď v ose SV-JZ.
- 4/ Vzhledem k mrazům a padání listů do objektu jsme listopadu 1999 nedokončili úplné začištění zjištěných situací. Dokončení včetně další fotodokumentace se uskuteční až v průběhu jarních měsíců roku 2000.
- 5/ Keramický materiál získaný z kamenité výplně objektu je nejpočetněji zastoupen zlomky výdutí větších hrncovitých nádob, částmi okrajů a den, stejně jako zásobnic, hrnků, lahvovitých nádob, pokliček a kachlů, jichž je však podstatně méně. Za nejstarší lze považovat hrubší keramiku tmavších odstínů a silnějšího střepu, převážně s oxidačním, měkčím výpalem a makroskopickým ostřivem různé zrnitosti, zhotovovanou nejspíše pomalým obtáčením. Okraje jsou převážně šikmé vně, ukončené zaoblením, s velmi mírným rozšířením a někdy s obvodovou lištou. Obvykle se jedná o zlomky nezdobené nebo zdobené šroubovicí či dvojicemi obvodových čar. Mladší materiál je zastoupen jednak tmavým, hrubým střepem typu ložického poháru nebo tenčí tvrdě vypálenou a jemně ostřenou světle béžovou či terakotovou keramikou. Nádoby byly točeny na rychlém rotačním kruhu a mají obvykle zaoblené jednoduché okraje zesílené přehnutím vně. Na tuto materiálově i technologicky obdobné typy glazované okrovými až hnědými polevami na vnitřní, později obvykle i vnější straně nádoby. Několik drobných nalezených zlomků představuje červeně malovanou keramiku světlých odstínů, vytáčenou na rychlém rotačním kruhu. Úplně nejmladší keramiku zde zastupují štíhlé kameninové láhve, převážně hnědých, šedých a okrových odstínů povrchové glazury, vyráběné od konce 17. až do 20. století jako nádoby pro nejrůznější tekutiny. Absolutní datování keramiky vycházelo z typologie běžné středověké keramiky, jež má však svoje oblastní specifika. Vzhledem k celkovému, nepříliš početnému zastoupení zlomků nádob a tím méně jejich okrajů v nálezů, nelze než počítat s určitou hrubostí tohoto datování a s možnými, avšak nepříliš podstatnými nuancemi.
- 6/ Sklovina na cihlách a kamenech byla vytvořena velkým žářem vzniklým pravděpodobně při požáru.
- 7/ Zlomky okrajů nádob a další zlomky viz obr. VI-VIII.

Masopustní obchůzka na Hlinecku

Ilona Vojancová

Ve správě Památkového ústavu v Pardubicích je i expozice lidového stavitelství v přírodě - Soubor lidových staveb Vysočina. Vedle úkolů souvisejících s vlastním provozem tohoto zařízení zajišťuje i vlastní odbornou činnost, která vychází z poslání podobných expozic v České republice i zahraničí. I když tyto expozice mají různé zřizovatele, je jejich odborná činnost obdobná: týká se výzkumu lidové kultury ve všech souvislostech. Přestože se památkové ústavy ve své odborné činnosti věnují hmotné kultuře, výzkumná činnost SLS Vysočina se zaměřuje i na oblast duchovní lidové kultury. Výsledky zjištěné těmito výzkumy jsou využívány při tvorbě scénářů a libret jednotlivých expozic i při přípravě kulturních programů (tematické výstavy, krátkodobé akce přibližující lidové obyčeje, řemesla apod.). V tomto příspěvku uvádíme ukázkou z prováděných výzkumů.

Výzkumy, které vedou odborní pracovníci SLS Vysočina jsou, vedle průzkumu lidových staveb, zaměřeny na zkoumání lidových řemesel, způsobů hospodaření, lidových obyčejů rodinných i kalendářních, lidové stravy a oděvu. Oblastí zájmů je tzv. sběrná oblast SLS Vysočina, která zahrnuje Hlinecko, Novoměstsko (tedy z hlediska etnografických oblastí se jedná o České a Moravské Horácko), Litomyšlsko, Poličsko a Chrudimsko. Výzkumy jsou prováděny terénním průzkumem, kdy je využíváno i dotazníkové metody, studiem pramenů archivní povahy, studiem materiálů uložených u soukromých osob (vzpomínky, rodinné kroniky, fotografie apod.). Takto získané poznatky jsou ukládány v archivu SLS Vysočina a slouží, mimo jiné, k prezentaci jevů lidové kultury přímo v tomto zařízení. Pro návštěvníky jednotlivých expozičních celků je připraven bohatý program, který doplňuje památky lidové stavební kultury, oživuje je a spolu s nimi má širokou vypovídací hodnotu o životě lidových vrstev v minulosti.

Pro přiblížení této odborné práce jsem vybrala ukázkou z výzkumu kalendářních lidových obyčejů - tradiční masopustní obchůzku. Důvody tohoto výběru jsou následující: masopustní obchůzka je v části sledované oblasti (na Hlinecku) stále živá a její existence trvá takřka bez přerušení dlouhá desetiletí. Výsledky zjištěné studiem současného stavu se dají srovnávat s historickými prameny, lze sledovat proměny a posuny funkcí. Výzkum probíhá od roku 1989 v několika vesnicích v okolí Hlinska, od roku 1995 využíváme i pomoci studentů katedry etnologie z Brna a Prahy. Tradiční masopustní obchůzka byla zařazena do programů SLS Vysočina a velmi rychle si získala oblibu návštěvníků. V prostředí expozice lidového stavitelství v přírodě na Veselém Kopci tak předvádí autentický, dosud živý lidový obyčej, vesnická skupina tak, jak jej spontánně provádí ve svém vlastním vesnickém prostředí. Na Hlinecku se udržela masopustní obchůzka v tradiční podobě v následujících vesnicích: Studnice, Vortová a Hamry. V těchto vesnicích se obchůzka koná téměř nepřetržitě po dlouhá desetiletí a v základních rysech se nemění. To znamená, že charakter a podoba masek se nemění, převlékají se za ně pouze muži a obchůzka probíhá podle tradičního scénáře. Masopustní obchůzky se konají i v dalších vesnicích na Hlinecku (Blatno, Všeradov, Dřevíkov, Jeníkov aj.), ovšem nepravidelně a objevují se v nich nové prvky: přibývají nové masky (vojáci, kanonýři, holiči, fotografové aj.), za které se převlé-

kají i ženy (cikánky, barmanky apod.), ty se dokonce objevují i v maskách tradičních (mládenec, laufr, ženuška). Je zajímavé, že ve všech zkoumaných vesnicích však panuje všeobecné povědomí o původních funkcích jednotlivých masek a celé občůzky.

Masopustem se nazývá období, které začíná po svátku Tří králů (6.ledna) a končí v úterý, jež předchází Popeleční středě. Po té následoval přísný šestitýdenní půst před velikonočními svátky. Období masopustu bylo v minulosti obdobím klidným, kdy se na vesnici dokončoval výmlat obilí a zvolna pokračovaly přípravy na nový hospodářský rok. Bylo to období zabíjaček, sousedských zábav, besed a také svateb. Toto poklidné a veselé období bylo ukončeno v úterý, kterému se říkalo Masopustní, rozpustilou občůzkou maskovaných postav. Tento den byl sváteční, lidé vykonali jen nejnnutnější práce v hospodářství a věnovali se zábavě. Průvod masek obcházel vesnicí, masky koledovaly a žertovaly s přihlížejícími. Občůzka končila obřadem, při kterém byla symbolicky "poražena" maska Kobylky a vše končilo taneční zábavou v hospodě. Zábava však musela skončit do půlnoci, protože od rána Popeleční středy začínal přísný šestitýdenní velikonoční půst.

Geneze tohoto obyčeje není zcela objasněna. Na Hlinecku známe popisy tohoto obyčeje z minulého století, ve kterých se hovoří o masopustní občůzce jako o "starém zvyku". Průběh masopustní občůzky si zde zachovává velmi archaické rysy (válení masek po zemi společně s přihlížejícími, vyskakování při tanci apod.), které můžeme spojit s dávnými obyčeji a představami našich předků. Hlavním znakem je občůzka konaná dům od domu při níž masky dostávají odměnu. V minulosti to byly především potraviny (vajčka, mouka, uzené maso aj.), v současnosti peníze a alkohol. Dalším důležitým znakem je obřadní pohyb maskovaných postav: zvláštní chůze a pobíhání, tanec s výskoky. Tyto prvky v sobě ukrývají původní obyčeje s významem blahonosných a plodnostních funkcí. Například vyskakování při tanci mělo zajistit bohatou úrodu lnu a obilí, válení masek s přihlížejícími diváky po zemi na ně mělo přenést mocnou životadárnou sílu. Za masky se v minulosti převlékali pouze muži, v mnohých vesnicích na Hlinecku je tomu tak i dnes.

V posledních 30-ti letech se postupně termín konání masopustní občůzky přesunul na nejbližší sobotu či neděli masopustnímu úterý. V posledních letech se navíc termín přizpůsobuje možnostem hudby, protože se v regionu ustálil počet muzikantů, kteří jsou ochotni maškarádům během průvodu hrát. Masopustní průvod vychází časně ráno ze společného místa, které je předem domluveno. V současnosti je to z kulturního domu, restaurace nebo jiné společenské místnosti. Průvod má své ustálené pořadí a rozdělení masek do dvou skupin: na Červenou maškaru (též Pěknou) a Černou maškaru (zvanou Šerednou). Červená maškaru je tvořena maskami Laufra, Ženušky a čtveřicí Turků. Do Černé maškary se řadí masky Rasa a Kobylky, Židů, Kominíků a Slaměných. Průvod svolávává dohromady Slaměný troubením na volský roh. Kolikrát zatroubí, tolik je maškar. Průvod se řadí takto: vpředu kráčí Červená maškaru, za ní hudba a potom Černá maškaru. Nejdříve všichni vykročí k domu, ve kterém bydlí starosta, aby jej požádali o povolení občůzky. Jménem všech maškarádů o toto povolení žádá Laufr, starosta samozřejmě občůzku povolí s nabádáním, aby "se maškaru chovala mravně, vysoko skákala a pěkně tancovala, aby byla dobrá úroda ..." Poté se již maškarádi s veselou muzikou vydávají na občůzku po vesnici. V tento den je jim dovolena a prominuta nejedna rozpustilost. Maškarádi přihlížející mažou speciální "barvou", která je připravena ze směsi sazí nebo hlínky a stolního oleje nebo Indulony, honí je, válejí se s nimi ve sněhu, "obchodují" s nimi, ale dokonce mohou běhat po obytných domech, rozhazovat a rozsypávat různé předměty, dělat nepořádek.

Obchůzka končí obyčejem, který představuje poražení Kobylky. Po té, co maškary obejdou celou vesnici, shromáždí se spolu s diváky na domluveném místě (náves, sál hospody nebo kulturního domu). Masky vytvoří velký kruh v jehož středu pobíhá maska Kobylky s maskou Rasa. Jedna z masek (obvykle je to Žid, ale rozhodujícím kritériem je spíše aktuální hlasový fond nositele masky) přečte tzv. Testament nebo Protokol obsahující "hříchy", jichž se Kobylka během roku dopustila. Text humornou formou reaguje na nejružnější události ve vesnici i na události dotýkající se celé společnosti (zdrazování potravin, jízdného, nezaměstnanost, likvidace bank a podniků apod.). Po přečtení příslušného textu, ve kterém jsou ustálené formule opakující se každý rok, dostane Ras pokyn "aby Kobylce přetnul žílu". Kobylka chvíli uniká, ale Ras ji dostihne a ortel vykoná. Kobylka se svalí a ostatní masky kolem ní tančují kolo. Po chvíli dá Ras Kobylce napít nějakého alkoholu, ta vyskočí a tančí zvesela s ostatními maskami. Tímto okamžikem skončila masopustní obchůzka a maškarádi pozvou všechny přítomné na večerní taneční zábavu. Patří ke cti každého maškaráda, aby se večerní zábavy zúčastnil. Zástupci Černé maškary se na zábavu převlékají do normálního svátečního obleku, ale Červená maškara zůstává v maskách a o půlnoci tančí sólo.

Červená maškara

Laufr, též Strakatý nebo Běhoun

Oblečen je do bílých kalhot a haleny, které jsou pošity barevnými odstřížky látky. (V Hamrech u Hlinska v letošním roce chodil Laufr v obleku ušitým z bílé látky potištěné barevnými kolečky.) Na hlavě má vysokou, špičatou čepici, na jejímž vrcholu jsou kytky z krepového papíru a pentle volně visící dolů. Spodní okraj čepice je lemován růžičkami z krepového papíru. V ruce drží bič, kterým praská a mívá i píšťalku na svolávání maškarádů. Na nohou nosí vysoké holínky. Laufr tvoří dvojici se Ženuškou. Oba mohou tančit kolečko s Turky.

Ženuška

Za tuto masku je přestrojen muž. Kráčí společně s Laufrem v čele průvodu. Mívá na sobě ženské oblečení vycházející z lidového oděvu přelomu století, na hlavě nosí obvykle buřinku či jiný mužský klobouk. Na ruce má košíček, do kterého ukládá peněžitě dary od jednotlivých hospodářů.

Turci

Čtveřice Turků je oblečena do kalhot (obvykle jsou z pružného úpletu nebo se jedná o tepláky) a haleny či svetru. Dva Turci jsou modří a dva červení, na prsou mají "kyrys" z lesklého plechu na němž se pohupují plíšky a řetízky. Na zádech mají našité pentle, které volně splývají do pasu. Na hlavě nosí vysokou válcovitou čepici, která je vpředu ozdobena kyticí z umělých květín či zimozrůz. Také kolem spodního okraje čepice bývají umělé květiny a rostlá zeleň. Turci v ruce drží bílý krajkový kapesníček (obvykle ho mají přišitý k prstu rukavice), kterým během tance točí a mávají. Na nohou mají vysoké holínky. Během tance se vždy mění dvojice Turků červených a modrých, při tanci se snaží "vyhazovat podpatky".

Černá maškara

Ras

Ras tvoří dvojici s Kobylkou. V průvodu jsou tyto dvojice dvě až tři. Ras je oblečen do bílých kalhot a halen (většinou to jsou tzv. montérky), doplňky mají barvu červenou. Jedná se o pásek, kabelu přes rameno, klobouk, který je hustě pošíť umělými květinami, péry a vystřiženými obrázky. Ve Vortové u Hlinska dokonce má jeden z Rasů na klobouku přišitou vycpanou straku. Ve stejné vesnici mají Rasové malou, půlovou, koketní zástěrku s kraječkami a našitými červenými mašličkami. Na nohou mají obuté nízké boty. Ras má obličejovou masku ušitou z látky, která je opět červené barvy, s velkým nosem a velkými obroučkami brýlí. V ruce Ras drží hůl na jejímž konci dříve bývala ježčí kůže a tou "popichuje" přihlížející. Divákům také Ras nabízí nejrůznější "pilulky", které mají "zaručené" účinky na zvýšení potence. Za tímto účelem také provádí "vyšetření" přihlížejících, ukazuje obrázky polonahých a nahých žen. Za všechny tyto "služby" musí diváci zaplatit. V jeho počínání lze spatřovat původní význam některých masopustních masek, kterou byla plodonosní magie. Ras také musí hlídat Kobylku, protože se stává, že ji sousedé z vesnice někde schovají a zamknou. Ras ji potom musí vykoupit. Na konci obchůzky Ras přečte testament a jedné z Kobylek "přetne žílu".

Kobylka

Maska Kobylky je tvořena obručí, kterou si její představitel pomocí popruhů zavěsí na ramena. Vpředu je na obruči umístěna vyřezávaná hlava kobylky. Přes obruč si pak obleče jakýsi přehoz, který volně splývá přes obruč a z něhož vpředu vykukuje hlava kobylky. Spodní okraj přehozu je zdoben barevnými třásněmi, pod krkem má Kobylka bílý kanýr a na hlavě čepici zvláštního tvaru. Tvar této čepice se v jednotlivých vesnicích na Hlinecku liší. Čepice má základní barvu červenou nebo černou, ale je zdobena papírovými, barevnými růžičkami, nalepenými obrázky (obvykle polonahých krásek) i nakreslenou podkovou. Tvář člověka - Kobylky je přizdobena kníry namalovanými červenou nebo černou hlinkou (Vortová, Hamry) nebo je celá natřena červenou hlinkou (Studnice). V ruce Kobylka drží kožený bič, kterým praská. Na nohou má obvykle boty - kopačky. Masku Kobylky nechodí, ale pohopsává.

Žid

Hlavní úlohou této masky, která je v průvodu zastoupena v počtu 3 až 6, je kontakt s diváky. S nimi "obchoduje" a žertuje. Žid na sobě má dlouhý kabát, který je pošíť barevnými třásněmi, gumovými zvířátky (dětské hračky), kousky kůží, případně našitými nápisy "Hledám služku". Na hlavě má pánský klobouk ozdobený papírovými růžemi, ptačími pery, zrcátky, korálky apod. Na obličeji má masku z kožešiny s velkým, červeným nosem. V ruce nosí hůl jako Ras a také jí popichuje diváky. Přes rameno má kabelu a v ní nosí velkou břitvu, kterou "holí" přihlížející muže. V poslední době se také v jejich vybavení objevují různé deodoranty, kterými diváky bohatě "voní". Také oni mají ve své kabele ukryty "lechtivé" obrázky polonahých dívek a žen. Za všechny své "služby" vyžadují peněžitou odměnu.

Kominík

Těchto masek bývá v průvodu nejvíce, objevují se v počtu od 4 do 8. Na sobě mají černé kalhoty a halen (montérky) s našitými žebříčky z bílé látky, bílými střapečky a dalšími ozdobami. Na zádech a zadní části kalhot mají našitý bílý látkový ciferník jehož namalované ručičky ukazují začátek a konec masopustní obchůzky. Tváře kominíků jsou začerněné, na očích mívají velké bílé obroučky brýlí (Studnice) a na hlavě bílou čepičku. Tvar čepičky se vesnici od vesnice liší, zajímavý tvar mají čepice Kominíků ve Vortové. Zde na hlavách nosí válcovité čepice, které jsou polepené obráz-

ky nahých slečen vystřižených z časopisů a po stranách takové čepice jsou připevněny "kosinky" z hus tak, že se v týle dotýkají jedna druhé. Spodní a horní okraj čepice je zdoben papírovými růžičkami. Kominíci drží v ruce březové košťátko a na krku mají zavěšenou píšťalku. Na nohou mají nízké boty, většinou tzv. kopačky. Kominíci honí přihlížející, mažou je houbičkou namočenou ve speciálním mazadle. Toto mazadlo se připravuje den až dva dopředu tak, že se opatrně rozpustí Indulona, přidají se saze a trochu jedlého oleje. Vše se řádně promíchá a mazadlo, kterým si černí obličej masky a mažou přihlížející, je hotovo.

Slaměný

Představuje archaický typ masky, v průvodu bývají 2 až 4. V každé vesnici je člověk, který umí zhotovit tuto masku. Musí si předem připravit dostatek kosou posekané žitné slámy. Ze slámy zbavené klasů uplete jakousi sukni, vestu a rukávy. Každá vesnice má opět odlišný způsob pletení a celkové úpravy těchto masek. Slaměný si nejdříve oblékne tmavou halenu a kalhoty (montérky, tepláky apod.) a na ně teprve oblek ze slámy. Ten je navíc ozdoben kanýry z bílé látky u krku a na zápěstích. Na hlavě Slaměný nosí vysokou čepici zhotovenou ze slámy. Tyto čepice se opět v jednotlivých vesnicích liší detaily. Někde jsou čepice zakončeny třemi silnými copy spletenými ze slámy, které volně visí dolů (Studnice, Hamry), jinde jsou tyto copy stočeny do jakési koruny (Hamry). Čepice bývají zdobeny i papírovými růžičkami. K nedílné výbavě Slaměného patří ještě roh zavěšený přes rameno, velký kravský zvonec pověšený vzadu na sukni a býkovec spletený ze slámy. Troubením na roh Slaměný ráno oznamuje začátek občůzky. Také slaměný maže přihlížející houbičkou namočenou v černém mazadle a on sám má začerněnou celou tvář. Slaměný honí přihlížející a válí se s nimi po zemi. Jedná se o pozůstatek původní funkce této obřadní masky - přenášení plodivé síly Země na člověka. Dodnes také se hospodyně snaží utrhnout stébla ze sukne Slaměného, aby je mohly dát do posady, ve které sedí husy na vejcích. Trochu žertem své počínání vysvětlují tím, že se jim vyvedou lépe husy.

Masopustní občůzka je jedním z obyčejů, kterým při prováděném výzkumu věnujeme pozornost. Zaměřili jsme se nejen na dokumentování současného stavu občůzky a podoby jednotlivých masek, ale i na celkové povědomí obyvatel dané lokality o významu a funkci této občůzky. Stranou naší pozornosti nezůstává ani historický vývoj tohoto obyčeje. Průběžně pořizujeme fotodokumentaci jednotlivých masek a občůzky, v posledních letech používáme i videokameru.

Poznámka

Pro jednobarevný tisk této výroční zprávy nebyly zařazeny fotografie masek, které jsou jinak k dispozici ve fotooddělení ústavu.

Seznam použité literatury a pramenů

Adámek, K.V.: Lid na Hlinecku, Praha 1900

Lidová kultura a současnost, svazek 5, Masopustní tradice, Brno 1979

Průzkum prováděný SLS Vysočina.

Heřmánkovice - zpracování podkladů pro vyhlášení vesnické památkové zóny

Antonín Rubáček

Jednou ze stylově zachovalých obcí broumovského výběžku jsou Heřmánkovice, proto byl zpracován našimi pracovníky Mgr. Antonínem Rubáčkem a Alexandrem Skalickým podklad pro vyhlášení vesnické památkové zóny, který obsahuje textovou, mapovou část a fotodokumentaci. Velmi pozitivní zhodnocení urbanistické a památkové hodnoty bylo zpracováno v r. 1990 panem Robertem Řemínkem. Vesnice patří mezi obce doporučené na památkovou zónu.¹ Základní charakteristika obce je zpracována v následujících odstavcích.

Obec Heřmánkovice je součástí osídlování benediktýnskými mnichy z kláštera svaté Markéty v Břevnově, které započalo na počátku 13. st. mýcením pralesa v broumovské kotlině. Existují 2 falza z roku 1213 a 1229, dle kterých nejprve král Přemysl Otakar I. a posléze Václav I. přenechali území benediktýnům. Za opata Martina (1253 – 1278), dvorního kaplana a rádce krále Přemysla Otakara II., započalo osídlování Broumovska německým obyvatelstvem a krátce nato vznikly první osady. 3. listopadu 1260 si vysoce postavený opat Martin zajistil věnování Policka a přilehlého území pod horami, které se nazývají „Stěny“ (ultra montes, qui Steni et Parietes vulgariter nominantur), čímž bylo dovršeno právně vlastnické uspořádání celého území.

Zakládací listina Heřmánkovic není k dispozici. Jako rok založení lze přijmout rok 1255, protože sousední obce Hejtmánkovice (zal. 31. srpna 1255) a Velká Ves (15. března 1256) byly též součástí plánovaného osídlování území broumovského výběžku a je velice pravděpodobné, že v této době byla založena obec Heřmánkovice.

Heřmánkovice jsou svým uspořádáním dokladem středověké lesní řadové lánové zástavby podél potoka. Velký rozmach výstavby zaznamenala obec během 19. století, kdy byla vystavěna řada dvorcových, klasicistních statků a koncem tohoto století eklektické broumovské domy s nízkou sedlovou střechou a polopatrem.

Významnou dominantou obce je kostel Všech svatých od architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera s čelní věží s barokní bání, vrcholně barokním členěním, který není bohužel nábožensky využíván a je značně zchátralý /nyní probíhá oprava střechy/, k němu přilehlá barokní fara s mansardovou střechou.

Starší zástavbu tvoří zděné objekty se sedlovou střechou a pálenou krytinou. Podle doby vzniku je fasáda v klasicistním slohu – u většiny statků /tzv. statek broumovského typu čtvercového půdorysu s dvorem dvěma stodolami, obytným stavením a výměnkem, vjezd bývá tvořen bránou/ se zdobnými architektonickými prvky, které se uplatňují i u menších objektů z tohoto období. U později postavených zděných objektů se uplatňují eklektické architektonické prvky, ztvárněné do charakteristické architektury broumovského domu s nízkou sedlovou střechou, půdním polopatrem a středním rizalitem. U objektů postavených na počátku 20. století je patrný vliv secese, později moderní architektury a socialistické výstavby. U roubených domů, jejichž počet je omezen, které jsou přízemní se sedlovou střechou, je charakteristický obdélný půdorys a lomenice.

Větší starší domy vyhraněného broumovského typu mají obdélný půdorys s mělce nebo výrazně vystupujícím rizalitem položeným na dvou toskánských sloupech se

sedlovou příčně situovanou střechou. Architektonickou skladbu fasády tvoří drobné pilastry ve štítové zdi a v rizalitech. Okna původně šestitabulková, obdélníková, výškově situovaná /v rozích trojúhelníku sedla střechy často půlkruhová/, bývají lemována stuhovými nebo profilovanými šambránami. V nástavcích nad okny jsou vloženy drobné rozetky nebo růžice a v parapetu pod okny bývají vloženy desky se štukem znázorňujícím rostlinný dekor a někdy jsou použity stvolý růží i k dekoraci portálků nebo stěn, které portálky lemují. Přízemí a sedlo střechy bývá odděleno jednoduše profilovanou římsou, která v okapové části přechází v římsu střešní. Portály vstupů tvoří pískovcová ostění, hladká nebo jednoduše profilovaná. Vrchní část bývá rovná nebo mírně zaoblená s klenákem, ve kterém je uveden letopočet, číslo popisné anebo drobný ornament. Též v klenáku vstupní brány zaklenuté většinou segmentem bývá charakteristické sdělení o době výstavby, popisném čísle či monogramech majitelů. V obytné části směrem do dvora bývá vytesána do pískovce psí bouda, která je často zmenšeným obrazem domu zasazeným do pískovcového soklu stavby. Později při doznívání tohoto typu staveb docházelo k náznaku členění v lizénových pasech. Toto řešení přecházelo i do architektury domů z počátku 20. století s polopatrem a již zmíněnou nízkou sedlovou střechou. Architektura broumovského domu je charakteristická i pro dvorcový statek z pozdější doby situovaný často nad horní hranu svahu nad údolím a tvořícím dominantní stavbu na horizontu.

Pro interiér broumovského statku je příznačná klenutá chodba s arkádami na toskánských sloupech, které podpírají zaklenutí a lemují vstup na schodiště do patra. Obytné místnosti bývají plochostropé u starších domů zaklenuté plackami do klenebních pasů nebo s trémovým stropem s profilovaným záklopem. Hlavní chlév je klenutý buď valenou klenbou anebo příčně prostupujícími valenými klenbami tvořícími čtyři či šest polí křížových kleneb, které jsou uprostřed podepřeny jedním nebo dvěma pískovcovými sloupy či pilíři s toskánskou hlavou. Klenuté jsou i vedlejší chlévy, chodba k chlévům a kuchyň. Klenby jsou valené, valené sražené do segmentu anebo placky. Krovky jsou hambalkové soustavy s jedním či dvěma patry. Střecha bývá pokryta pálenou lisovanou taškou.

Architektura výměnky a stodol používá především v čelních stěnách, ale i v ostatních plochách, přiměřeně výše popsané prvky a začleňuje tyto stavby do jednotného souboru staveb tvořících areál statku.

Pro pozdější zástavbu je charakteristický již dříve citovaný broumovský dům s mělkým středovým rizalitem, nízkou sedlovou střechou a polopatrem. Fasády jsou bohatě členěny šambránami, římsami rustikami, frontony, portály a jinými prvky užívanými v době eklekticismu. Vstupní dveře jsou často novorenesanční či klasicistní.

Pozdější domy nesou částečně i znaky secese. Tyto domy jsou různé velikostí, přízemní nebo patrové.

Z lidové architektury je třeba zmínit především roubené chalupy, které jsou jak celoroubené, tak částečně zděné. Čelní stěnu sedla střechy tvoří u některých staveb deštěná lomenice se středním švem, v horní části klasovitě vykládaná. Ve zděných částech bývají pískovcové portály s obdobnými znaky jako u broumovských statků.

Po roce 1945 zaniklo v obci více než sto objektů. Některé byly znehodnoceny přestavbou – zjednodušením fasády nebo jejím přetvořením. Bylo zde postaveno několik architektonicky rušících hospodářských a obytných objektů. Tyto skutečnosti však nenarušily podstatně celistvost a originalitu vesnické zástavby, která si zachovala v rozmanitosti svou autenticitu, kterou výrazně znásobuje dominantní stavba kostela Všech Svatých od významného barokního architekta K.I. Dientzenhofera s barokní budovou fary a přilehlým hřbitovem.

Okolo cesty je řada skulptur s náboženskými motivy od údobí baroka až po období eklekticismu. Práce zhotovené s řemeslnou rutinou i lidovky.

Mostky přes potok jsou v mnoha případech zachované, klenuté z pískovcových kvádrů.

Zástavba obce tvoří vedle Křinic, vyhlášených dříve za vesnickou památkovou rezervaci, Božanova, Martínkovic, Velké Vsi, Otovic, Šonova, Hejtmánkovic, Vižňova a Zdoňova osobitý celek německých obcí Broumovska, založených a spoluvytvářených benediktýny a je zachovalým dokladem originální rustikální architektury na území Čech.

Na tuto práci chceme navázat v roce 2000 zpracováním návrhu VPZ Božanov, později dalších obcí broumovského výběžku a Policka.

Poznámky

¹ Karel Kuča, Zuzana a Jiří Syrových in Zprávy památkové péče, ročník LVIII, číslo 2/1998.

Podkroví zámku v Doudlebách nad Orlicí

Jiří Slavík

Stavební vývoj ojedinělé renesanční zámecké novostavby z posledního desetiletí 16. století byl nedávno shrnut F. Musilem a L. Svobodou.¹ Čtyřkřídlá jednopatrová stavba na čtvercovém půdorysu s nádvořím a dvojicí nesouměrně umístěných rizalitů má fasády zdobené ojedinělým kobercovým sgrafitem. Ve třicátých letech 17. století byla v nádvoří zřízena dnešní arkádová pavlač na toskánských sloupech. Před rokem 1690 byl zámek upraven ve stylu raného baroka. Tehdy vznikla kromě fasád s rozložitými štíty štuková a malířská výzdoba stropů 1. patra. Po roce 1809, kdy se Doudleby staly hlavním sídlem hrabat z Bubna a Litic, došlo ke klasicistním úpravám zámku, především k modernizaci interiérů. K západní straně zámku byla přistavěna veranda, okna byla vybavena okenicemi. Tyto úpravy dnes známe pouze z fotografií. V roce 1886 byla radikálně restaurována sgrafita v nádvoří. Sgrafitová průčelí zámku byla restaurována a doplněna v letech 1963–1970 jako poslední část mnohaleté náročné památkové obnovy objektu.² Na základě podrobné prohlídky podkrovního prostoru lze podobu renesanční stavby dále upřesnit.

Především je zajímavá konstrukce krovu, kombinující po dvou prázdných vazbách vazbu plnou. Spodní část plné vazby vyplňuje ležatá stolice, v horní části ji doplňuje věšadlo s patečními vzpěrami a hambalkem (obr. 1). Zavětrování zajišťují pásy ve sloupcích stolice. Celá konstrukce je zřetelně starší než závěr 17. století, do kterého byla dosud kladena³ a její stáří lze posunout do doby výstavby objektu na konci 16. století. Přesné určení stáří konstrukce krovu by bylo možno získat pomocí dendrochronologie. Celá konstrukce krovu je vztyčena na současných vazných trámech, krytých prkennou podlahou. Pouze v místech narušení podlahy (nad místností východně od severního rizalitu, jihovýchodním sálem, nad na něj navazující místností jižního křídla, poslední místností jižního křídla, nad jihozápadním a severozápadním sálem – obr. 2) lze zjistit, že vazné trámy původně sloužily zároveň jako trámy stropní. Tyto stropní trámy se nacházejí i nad klenutými místnostmi, klenby jsou tedy mladší úpravou z konce 17. století. Stropní trámy jsou na spodních hranách okoseny, horní hrany pročleňují 8 cm široká lůžka po spodních prkénkách či masivních lištách záklopu (obr. 3). Viditelné části trámů nejsou zdobeny malbou. U styku stropu se stěnou se místy dochovaly profilované dřevěné lišty.⁴ Ojediněle jsme v této partii zaznamenali zbytek záklopového prkna. Pod podlahou půdy viditelné části stěn menších místností jsou bílené, bez zbytků nástěnných maleb.⁵

Zajímavé zjištění přinesla prohlídka pláště zrušeného komína, dodatečně pojatého do zadní části severního štítu nádvoří. Původně nadstřešní část komína je částečně chráněna sedlovou stříškou štítu. Na bocích komína se pod ní zachovaly poměrně velké plochy omítky se sgrafitovou výzdobou (obr. 4). Výzdobu tvoří dva pásy: spodní s motivem mořské vlny a horní s motivem perlovce. Stejným motivem je ukončena i výzdoba plochy vnějších zámeckých stěn pod lunetovou římsou. Perlovec pravděpodobně obíhal i kolem hran komína. Nárožní partie komína jsou bohužel silně poškozeny. Vnitřní části plochy bočních stěn komína jsou hladké, nezdobené. Severní stěna komína, otočená ke střeše byla jen hladce omítnutá. Jak byla ukončena výzdoba u hlavy komína, nelze dnes zjistit. Hlavy ostatních komínů byly v průběhu staletí zajisté přezděny, ukazuje na to jejich dnešní, nepřilíš výrazný jednotný vzhled.

Dnešní podoba hlav a sgrafitové výzdoby komínů pochází nejspíše z roku 1886, kdy bylo obnoveno sgrafito v nádvoří.

Výsledkem podrobné prohlídky prostoru krovu na zámku v Doudlebach je zjištění, že se zde dochovaly trámy nejméně třetiny renesančních stropů s překládaným či lištovaným záklopem a profilovanými přízdními lištami. Navazující stěny nebyly v menších místnostech zdobeny malbou. Pouze v severozápadním sále zámku se nachází pod stropem restaurovaný pás renesanční vegetabilní výmalby. Na těchto stropěch spočívá původní renesanční krov. Podobný trámový strop se zachoval v severozápadní nárožní místnosti přízemí. Nad severním křídlem zámku se šťastnou náhodou zachovala spodní část renesančního komína zdobeného sgrafitem. Sgrafitová výzdoba komína však byla mnohem střídmější, než je dnešní podoba ostatních komínů, která je nejspíše výsledkem razantní obnovy sgrafita v zámeckém nádvoří v roce 1886. Představu původní podoby renesančního zámku⁶ můžeme nyní obohatit o trámové stropy v patře (poněkud odlišné od stropu v severozápadním sále přízemí), o hmotu krovu i o střídmější výzdobu komínů.

Poznámky

¹ Musil, F., Svoboda, L.: *Hrady, zámky a tvrze okresu Rychnov nad Kněžnou*, Ústí nad Orlicí 1998, s. 42-47.

² Průzkumy a dokumentace, pořízené tehdy arch. A. Vošahlíkem nebyly dosud zpřístupněny. Publikovány byly pouze jejich části: Vošahlík, A.: *Průzkum vnějších fasád státního zámku v Doudlebach nad Orlicí*, Památková péče 26/1966, s. 175 - 181. Vošahlík, A.: *Raně barokní etapa zámeckého areálu v Doudlebach nad Orlicí*, Památková péče 10/1967, s. 289-296.

³ Musil, F., Svoboda, L.: *Hrady ...*, obr. na s. 196. Srv. Muk J.: *Historické konstrukce I*, Praha 1996, obr. 44-46 na s. 56 nebo Škabrada, J.: *Konstrukce historických staveb*, Praha 2000, obr. s. 90.

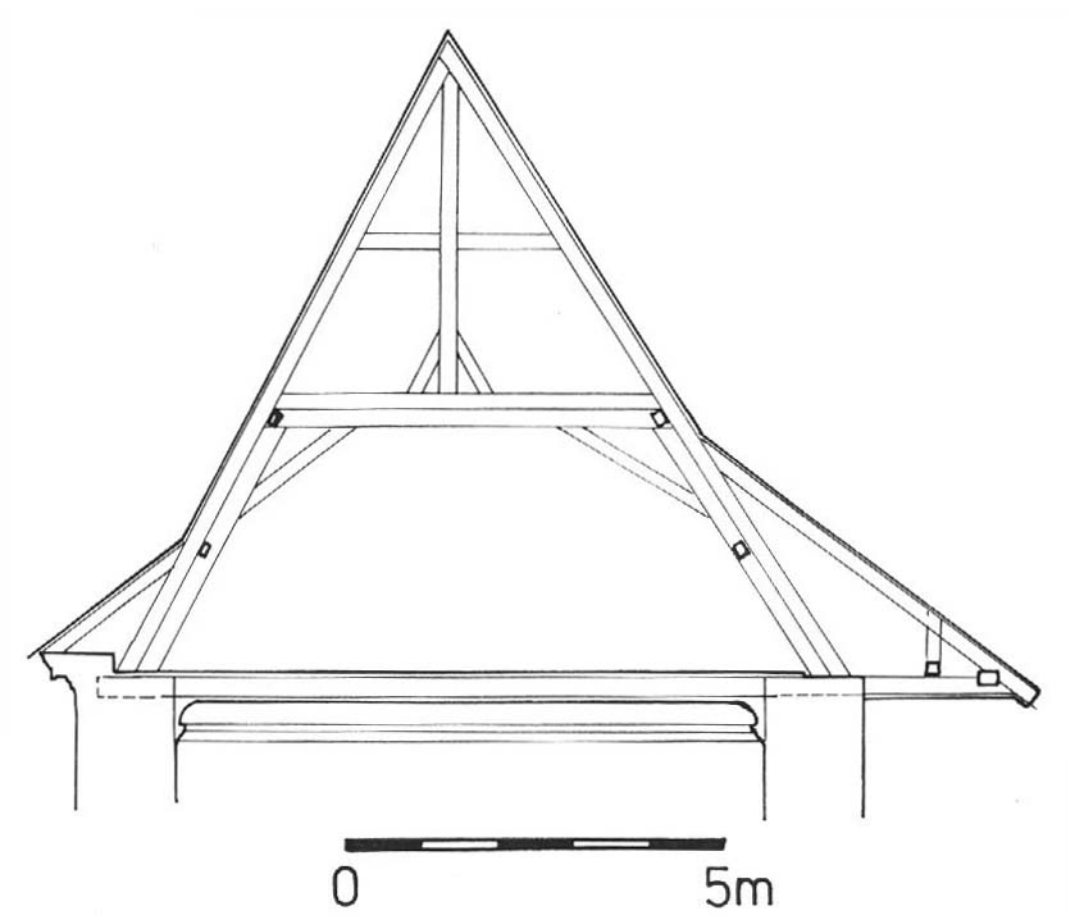
⁴ Všechna viditelná místa s lištami jsou kryta dnešní podlahou, kterou jsme kvůli získání přesných rozměrů lišt nerozebírali.

⁵ Pouze v severozápadním sále byl při památkové obnově v šedesátých letech odkryt a restaurován pás malované vegetabilní výzdoby.

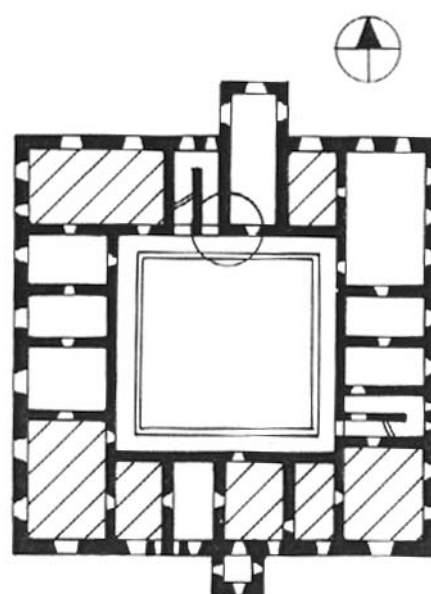
⁶ Nedlouho po výstavbě zámku vznikl i dosud opomíjený poškozený červený rudkový nápis na omítce východní strany ochozu přibližně v polovině jeho délky. Kurzívním písmem vysokým 1,4 cm je zaznamenáno neúplně zachované (neúplně odhalené?) pozdravení: (Uro)zenem(u) a (St)a(t)e(c)znemu Rytirzi Panu Mi(kul)assovi/ stars-sym(u) z (Bubn)uz na Liticych Zamercze a hornim (Jelen)y/ Panu (memu) Milostivemu .olnu...// V závorkách jsou doplněny chybějící části textu. další nápisy z období 17. století se nacházejí v severozápadním sále přízemí. Podle jejich charakteru lze soudit na hospodářské využití prostoru.

Seznam vyobrazení

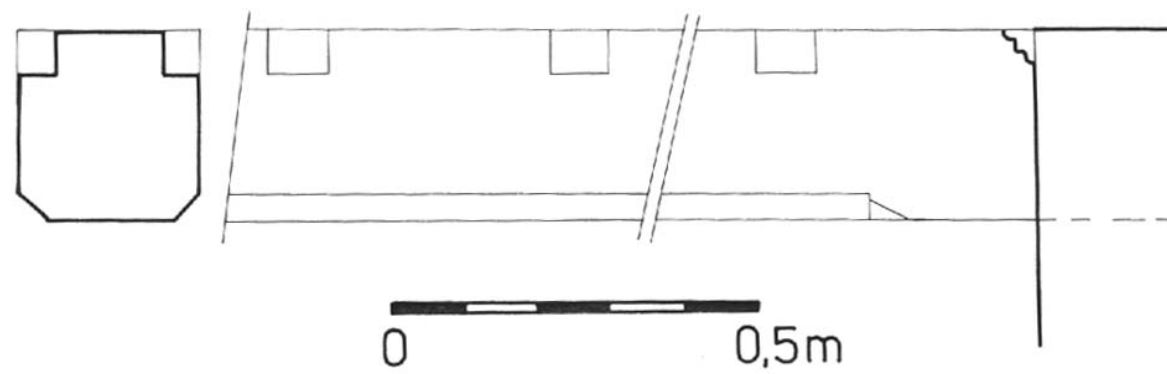
1. Příčný řez podkrovím podle zaměření arch. J. Čermáka z roku 1950.
2. Půdorysné schéma zámku. Šrafováním vyznačeny zjištěné trámové stropy nad 1. patrem, kroužkem označena poloha renesančního komína.
3. Detaily trámu renesančních stropů nad 1. patrem: vlevo profil trámu, uprostřed pohled na bok trámu, vpravo náčrt ukončení u stěny.
4. Renesanční komín: vlevo pohled na jeho východní stěnu, vpravo pokus o rekonstrukci schématu sgrafitové výzdoby.

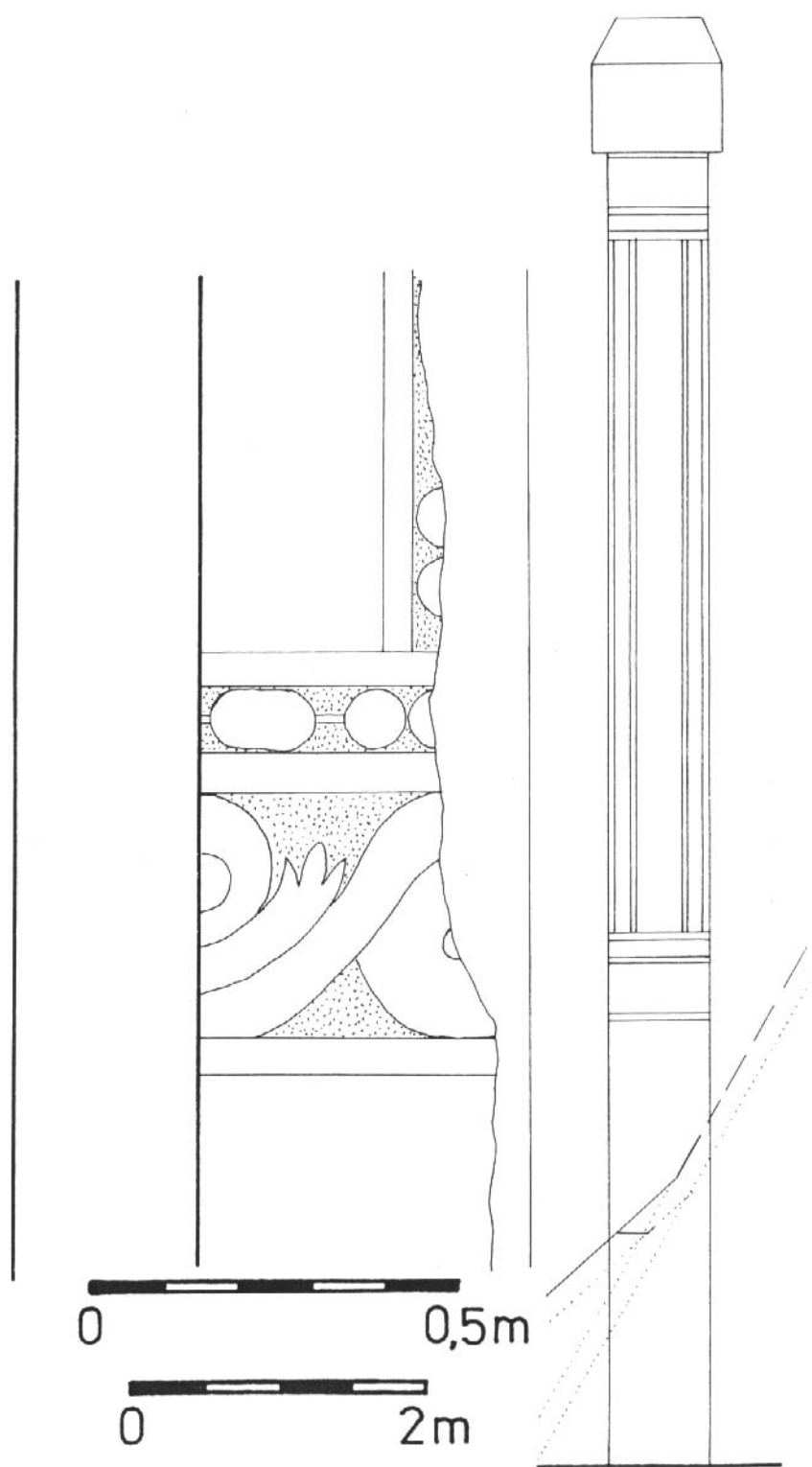
Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

Publikační činnost za rok 1999

Ing. J. Slavík

Adršpach, k. ú. Dolní Adršpach, o. Náchod (s J. Čížkem), *Castellologica bohemia* 6, 1998, s. 171-185

Dva renesanční kostely z Opočenska, Orlické hory a Podorlicko 9, s. 73-85

František Alexander Heber a zkoumání hradů českého státu, katalog výstavy 24. září – 30. října 1999 ve Výstavní síni Okresního muzea v Náchodě (s J. Čížkem a L. Hladkým)

K možnostem interpretace nálezů v chrámu sv. Mikuláše v Jaroměři, Cesta jedné hypotézy do encyklopedií (s M. Ježkem), *Průzkumy památek* II/1998, s. 118-139

Mnohoboké stodoly na Jaroměřsku, Ročenka knihovny a muzea v Jaroměři III 1998, s. 62-64

Nálezy při opravě farního kostela Povýšení sv. Kříže v Černíkovcích, Památkový ústav v Pardubicích, Výroční zpráva za rok 1998, Pardubice 1999, s. 120-122, 127

Neznámá stavební fáze kostela sv. Václava v Dobrušce, Památkový ústav v Pardubicích, Výroční zpráva za rok 1998, Pardubice 1999, s. 122-126

Nové poznatky o hradu Adršpachu (s J. Čížkem), *Hláška, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka*, č. 4, r. X. 1999, s. 59-60

Pražská brána v Hradci Králové, *Zpravodaj muzea východních Čech v Hradci Králové* 24, 1998, s. 184-191

Kostel sv. Havla v Rychnově - 1083 nebo 1683?, *Orlický týdeník* č. 29, 20. dubna

❖
Vydal Památkový ústav v Pardubicích, Zámek 4, 531 16 Pardubice
Neprodejná publikace
Neprošlo jazykovou úpravou
Redakce: Miroslav Martínek
Korektury: Jiří Slavík
Grafická úprava: Miroslav Martínek
Návrh obálky: Irena Kučerová
Tisk:

❖
Výroční zpráva je sestavena z dílčích příspěvků vedoucích pracovníků ústavu o hlavních odborných činnostech jednotlivých pracovišť a obsahuje i příspěvky odborných pracovníků ústavu.

❖
Publikace je výhradním duševním vlastnictvím Památkového ústavu v Pardubicích a nesmí být použita pro jiné účely bez jeho výslovného písemného souhlasu.

❖
Vydáno v květnu 2000